

საქართველოს
 სახელმწიფო
 ბიბლიოთეკა

საღვთისმეტყველო
 კურსული

2

თბილისი
 1986

სრულიად საქართველოს საპატრიარქო

ს ა ღ ვ თ ი ს მ ე ტ რ ი ა

ქ რ ე ბ უ ლ ი

№ 2

ქრისტიანობისა და მონმარგბინის სრულიად
საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის

ი ლ ი ა II

ღვაწილი და ღვგვა-კურთხეგვა

თ ბ ი ლ ი ს ი

1986

ელ. ლსკი

„ღვთისმხილველობა“
ბიზანტიურ ღვთისმეტყველებაში*

ვიდრე გამოვიკვლევდეთ მიმართულებას, რომლითაც ბიზანტიელი მწერებელი ავითარებდნენ ღირსისესა და მაცსიმეს სულიერ მოძღვერებას, უნდა შევჩერდეთ ღვთის ხილვის ზოგიერთ ასპექტზე, რომელთაც ისინი არასპეციალურად, მაგრამ მაინც, ეხებებიან ღვთაბატოკური კამათის ღრს.

მე შემოვისაზღვრები მხოლოდ ერთი საინტერესო ადგილის მითითებით წმ. ანასტასი სინელთან, სინას მთის ერთ-ერთი მონასტრის წინამძღვართან, „ახალ მოსესთან“, როგორც მას უწოდებდნენ, რომელიც VII საუკუნის დასაწყისში გარდაიცვალა. თავის პოლემიკურ თხზულებაში მონოფიზიტების წინააღმდეგ, სათაურით „Ὁδὴς (წინამძღოლი) I, წმ. ანასტასი ბრალს სდებს თავის მოწინააღმდეგეებს

13904

* [ეს არის ბოლო ნაწილი იმ კურსისა, რომელიც ელ. ლსკიმ 1945-46 სასწავლო წელს Ecole des Hautes Etudes -ში საერთო სათაურით „ღვთისმხილველობა“. წიგნში Vision de Jean Dieu იგი შესულია VIII თავად სახელწოდებით Saint Damascène et la spiritualité byzantine, Neuchâtel, 1962, pp. 117-125].

პირველი ორი თავი იხილეთ: „სადღვთისმეტყველო კრებული“ 1986, № I.

I. თავი 8: PG, t. 89, col. 122.

იმაში, რომ ისინი ერთმანეთში ურევინ ღმერთის ბუნებასა (ფრწეს) და პროფანოვ -ს, ტერმინს, რომელიც ჩვეულებრივ აღნიშნავს პირ-
ონებას, სიტყვა-სიტყვით კი - „სახეს“. იმისათვის, რომ დაასა-
ბუთოს განსხვავება. ფრწეს-სა და პროფანოვ -ს შორის, წმ. ანას-
ტასი მოიხმობს საბარების ტექსტს მცირე ძალის ანგელოზთა შესახებ,
რომელნიც ზეციური შამის მხოლოდ სახეს (პროფანოვ -ს) ხედავენ.
ღმერთის ბუნების (ფრწეს) ხილვის შეუძლებლობა მისთვის იმდენად
ნათელი ვიწმარტებაა, რომ წმ. ანასტასი პროფანოვ-სა და ფრ-
წეს-ს შორის განსხვავების საჩვენებლად იფარგლება მხოლოდ სახის
ხილვის დამადასტურებელი ტექსტის მოყვანით. შემდეგ იგი ეყრდნობა
მოციქულ პავლეს სიტყვებს პირისპირ ხილვის შესახებ პირველ ეპის-
ტოლეში კორინთელთა მიმართ და შენიშნავს, რომ აქ ლაპარაკია პრო-
ფანოვ უბნ პროფანოვ-ის შესახებ და არა ფრწეს უბნ ფრწეს-
ზე. ბუნება კი არ ხედავს ბუნებას, არამედ პიროვნება - პიროვნ-
ებას.

იმავე იღვას გამოულობთ ხატის თაყვანისმცემელბთან ხატმებრ-
ძოდა წინააღმდეგ ბრძოლის პერიოდში. ხატმებრძოლთა კრებამ 754
წელს ხატის თაყვანისმცემელთა წინააღმდეგ მოიტანა იმპერატორ კონ-
სტანტინე V-ის მიერ შემდეგნაირად ფორმულირებული არგუმენტი: რას
წარმოადგენენ ქრისტეს ხატნი? თუ ამ კითხვას ასე უპასუხებენ:
ორ შეერბებულ ბუნებას, ეს იქნება მონოფიზიტური მწვიალებ-
ლობა, ღვთაებრივისა და კაცებრივის შერევა, ამასთან ეს შეცდომა
კიდევ უფრო მძიმდება იმიტ, რომ სურთ ღვთაება შემოსახლერონ გა-
მოსახლებით. მეორეს მხრივ, თუ უპასუხებენ, რომ ხატი წარმოსა-
ხავს ქრისტეს მხოლოდ კაცებრიობას, ეს იქნება გადაფარვანა ნეს-
ტორიანობაში, ანუ ორი განუყოველი ბუნების გაყოფა. წმ. თეოდორე
სტუდიტი ხატმებრძოლთა არგუმენტზე მარადმადიდებლურ პასუხს ს იძ-

ღვთა, როდესაც ახალი ბეჭდები თუ რაღაც მდგომარეობას მსგავსებდა და განსხვავებდა სახესა და პირველსახეს შორის. სახე არ ჰგავს პირველსახეს თავისი არსებით (*κατ' οὐσίαν*), მაგრამ ჰგავს მას თავისი იპოსტასით (*κατ' ὑπόστασιν*) და თავის სახელით (*κατ' ὄνομα*). სწორედ განსხვავებული სიტყვის იპოსტასი და არა მისი ღვთაებრივი ან ადამიანური ბუნება არის გამოსახული ქრისტეს ხატებში². ხატის თაყვანისცემის ამ დოგმატურ დასაბუთებას დიდი მნიშვნელობა აქვს ღვთისმშობილველობის მოძღვრებისათვის: ღაპარაკი ურთიერთობაზე ქრისტეს პიროვნებასთან, რომელშიც ორი ბუნების ენერჯიები - ქმნილი და უქმნილი ბუნებისა - ურთიერთს, შესვლადაცენ. ეს უკანასკნელი იღვთა განაეიოთარა - წმ. მიქაილეს, შემდგომ - წმ. იოანე დამასკელმა (+ 749) -

წმ. იოანე დამასკელი თავის თხზულებას - „მარტოდადილებური სარწმუნოების ზედმიწეინით გადმოცემა“ - იწყებს ღმერთის ბუნების შეუწყნობლობის კატეგორიული მტკიცებით. „არცა ადამიანებს, არცა ზეციურ ძალებს - ქერუბიმებსა და სერაფიმებს - არ ძალუძთ შეყნობა ღმერთისა სხვაგვარად, თუ არა გამოცხადებში. თავისი ბუნებით იგი ზეადმატებულია შემეცნებაზეც. მისი რაობის განსაზღვრა შესაძლებელია მხოლოდ აპოთატიკურად, უარყოფათა გზით, რასაც დაღებიოთად ვამბობთ ღმერთზე (*καταφασκῶς*) აღნიშნავს არა მის ბუნებას, არამედ მის ატრიბუტებს - იმას, რაც ბუნების „თანხლებია“ (*τὰ περὶ τῆς φύσεως*)³, ეს იგივეა, რაც გამოვლენანი,

2 *Antirhetica*, III: PG, t. 99, col. 405 B.

3 თავი IV: PG, t. 94, col. 800

დიონისეს ძარნი (*ΔΟΥΝΗΣΙΣ*), ან კაბალოკოდო ენერგები. ღამასკელი ენერგებზე უმთავრესად ქრისტოლოგიურ კონტექსტში ღამასკობს და, წმ. მაქსიმესთან ერთად, ღმერთკაცში განასხვავებს ღვთაებრივსა და ადამიანურ ენერგებს. ჩვენთვის განსაკუთრებით საინტერესოა ენერგიათა შესახებ მოძღვრების მიხედვება ფეროსცვალებებისადმი - ღვთაების ამ გამოვლენისადმი განსხვავებულ სიტყვაში. წმ. იოანე ღამასკელი ორჯერ ღამასკობს ამის შესახებ „მართლმადიდებლური სარწმუნოების ზღვიწვენით გადმოცემითი“⁴ და სიტყვაში ფეროსცვალების შესახებ⁵. „სხული (ქრისტესი) იმავე მემენტში იქნა განდიდებული, როგორც კი არყოფნიდან უფნაში გადმოვიდა, ამდენად დიდება ღვთაებისა სხულის დიდებადაც იწოდება. (..αὶ ἡ τῆς θεότητος δόξα καὶ δόξα τοῦ ὑψίστου ἀνεψεύστου)“⁶ ეს წმინდა სხული ღვთაებრივი დიდებისათვის არასოდეს უფოდა უბო⁶. ფეროსცვალებით ქრისტე არ ქველდა იმად, რაც მანამდე არ იყო, არამედ იგი თავის მოწაფეებს გამოცხადდა ისედაც, როგორც იყო, აუბიდა მათ ფადნი და ბრმათ მინიჭა მხედველობა“⁷.

თაბორის მთაზე მოწაფეებმა იგივე პიროვნულად განკაცებული სიტყვა იხილეს, მათ მხოლოდ უნარი მიიღეს მარადიულ დიდებაში ექვემდებარებინათ, ადექვამ ღვთაებრივი ბუნების ენერგია: „რამეთუ უფოდა ღვთაებრივდება განსხვავებულ სიტყვაში: ისიც, რაც სხულის ეცოდნის, და ისიც, რაც უსახრლო ღვთაებრიობისაა (εἰς ὑψίστου ὑψίστου)“⁷; მაგრამ ჩვენ გვგებნის, რამ სხვაა მიზეზი

4 იქვე, თავი XVIII: PG, t. 94, col. 1188 BC.
 5 PG, t. 96, col. 564-565.
 6 იქვე, col. 564.
 7 იქვე.

დღაეებისა და სხეულის ზიარი დიდებისა და სხვა - ენების გან-
 უდის საერთო უნარისა. დღაეება უფლობს (შექმნილზე) და აწიყებს
 მას თავისი დიდების ეღვარებას, თავის მხრივ კი (როგორც დღა-
 ებრივი ბუნება) უმონაწილო რება იმის ვნებაში, რაც ივნებაში
 ეს არის ქრისტოლოგიისადმი ენერჯიათა შესახებ მოძღვრების მიყუ-
 ნება: თუშეა დღაეებრივი ბუნება თავისთავად მიუჯგომელია, მისი
 ენერჯია, მისი მარადიული დიდება მსჭვანავს შექმნილ ბუნებას,
 ეწიყება მას. იბსტანსურ ერთიანობაში ქრისტეს კაცებრიობა მონა-
 წილობს დღაეებრივ დიდებაში ჟა საშუალებას გვაძლევს ვიხილო
 დმერთი.

წმ. იოანე დამასკელი ეკითხება თავს - რატომ უწოდებს წმ.
 ბასილი ეექტარისტოას ქრისტეს სისხლისა და ხორცის გამოსხატულებას
 (ἐκτέλεσις)? იგი მარ უწოდებს გამოსხატულებას - ამბობს წმ.
 იოანე დამასკელი; - მომავალი საუკუნის რეალობებთან მიმართე-
 ბაში. ეს იმას რადი ნიშნავს, თითქოს ეექტარისტია არ იყოს ჭეშ-
 შარტად ქრისტეს სისხლი ჟა ხორცი, არამედ იმანე მიუთითებს,
 რომ ახლა ჩვენ ვეზიარებით დღაეებას ეექტარისტული შესაწირავით,
 ხოლო შემდგომ ვეზიარებით მას სულიერად, მხოლოდ მჭვრეტელობით
 (διὰ μόνης τῆς θέας). დღაეებრივ დიდებასთან ზიარებით „მარ-
 თაღნი და ანგულოზნი მზეებრ გაბრწყინდებიან მარადიულ სიცოცხლე-
 ში ჩვენს უფად იესო ქრისტესთან, მუდამ მჭვრეტეული მისი და გან-
 მჭვრეტეული მის მიერ, იღებენ მისგან დაუსრულებელ სიხარულს და
 ადრდებენ მამასა და სულიწმიდასთან ერთად უკუნითი უკუნისამდე“?

მ იქვე, col. 565.

9 მარადმადიდ. სარწმუნოების ზუსტი გადმოცემა, IV, 27:
 PG, t. 94, col. 1228

პირისპირ ხიჯვა არის ურთიერთობა ქრისტეს პიროვნებასთან, რომელი მიმართება - ჩვენ ვხედავთ და ჩვენ გვხედავენ, ხედვა-ზიარება ღვთაებასთან იუდაებრივ ღიჯებაში, განანათლებს მართალ იმგვარად, რომ ისინი ვარსკვლავთა მსგავსად კაშკაშებენ.

წმ. იოანე დამასკელი, ბიზანტიელი სქოლასტიკოსი, რომელმაც შეაჯამა ქრისტოლოგიური ეპოქის, ანუ პირველი შვიდი საუკუნის, ეკლესიის მამათა მოძღვრება, ამ მოძღვრების ფიქსაციას ახდენდა მოგვიანო ბიზანტიური ღვთისმეტყველებისათვის ქრისტოლოგიური დოგმატიკის ასპექტით. მაგრამ ღმერთის ხილვის პრობლემას აქვს სხვა ასპექტიც, რომელიც წმ. იოანეს არ განუვიტარებია; ეს არის სუბიექტური მხარე, დაკავშირებული ადამიანის პიროვნებასთან, რომელიც ღმერთთან ურთიერთობაში შედის, ანუ სულიწმიდის შესახებ საკითხის დასმა დოგმატიკური მოძღვრების პლანში. როგორც ვნახეთ, წმ. კირილე ალექსანდრიელი ნათლად დაპარაკობს სულიწმიდის მოქმედების შესახებ ღმერთთან ურთიერთობაში. სწორედ სულიწმიდაში ვეზიარებით ჩვენ ღვთაებრივი ბუნების სიღამაზეს (Καὶ ἄλλοι); სწორედ მაშინ გვევლინება ჩვენ ღმრთეება სიტყვისაჲ ასე რომ, ვჰვრტობ რა განხორციელებულ ძეს ღვთისას, „ჩვენ უკვე აღარ ვიცით იგი სხეულით“, არამედ ვიცით მისი ღვთაებრივობის თანაარსებული ღიჯებით. და მაინც, სხეული უცხო როდი რჩება ამ განცდისაგან, რადგან ქრისტეს სხეულმა ღვთაებრივი ნათლით იცყალა ფერი.

ღმერთის ხილვის ეს პნევმატოლოგიური ასპექტი სულიერ ცხოვრებაში, უპირველეს ყოვლისა, გამოიხატება როგორც მადლის ცდისეული განცდა. ვერტობის შესახებ სხეულდასხვა ასკეტიკურ მოძღვრებათა ვანხილვისას ჩვენ შევძელით რთი ძირითადი გადახრის გამოვლენა

და კონსტატირება: ევაგრეს ინტელექტუალზმისა, რომელიც მისთვის დამახასიათებელი პლატონური სპირიტუალიზმით ორიგენესაგან მომდინარეობს, და მესალიელთა გრძნობადი ცდისა, მესალიელებისა, რომელთა წარმოდგენითაც ღმერთი მატერიალიზება, იღებს გრძნობად ფორმებს და ურთიერთობაში შედის ადამიანებთან. ამ ორ საპირისპირთ მიმართულებას შორის დგას გრძნობის მისტიკა, განცხადი, შეგრძნებადი მადლისა, - მოძღვრება, გადმოცემული „სულიერ სიტყვებში“, რომელიც წმ. მაკარიოსს მიეწერება და წმ. დიადოქოს ფოტიკელის მოძღვრებაში ჭეგრეტის შესახებ, რომელიც უფრო ფიზიკურია, ვიდრე მაკარიოსის სწავლება და რომლისთვისაც, ურიდება! რა ურველგვარ გრძნობად სახეებს, მაინც უცხოა ევაგრეს ინტელექტუალიზმი. ღიონისესთან და მაქსიმესთან ევაგრეს ინტელექტუალიზმი რადიკალურადაა დაძლეული ექსტაზურ აღმადგინებაში, ქმნადი ბუნების საზღვრებს იქით ვასცლაში, ღმერთთან შეერთებაში, რომელიც ზეადმატიველია ურველგვარ ცოდნაზე, ურველგვარ შემეცნებაზე, როგორც გრძნობიერის, ასევე ინტელექტუალური ჭეგრეტის საფეროებში. მოქმედებისა და ჭეგრეტის გზით ადამიანი, მაქსიმეს მოძღვრების თანახმად, „აღვდანილი სიყვარულის ფრთებით“, მატერიისა და ფორმის შეერთებაზე მადლა დგება. აღმადგინება რა ვადგთაებრივების მღვთმარეობამდე, იგი სძლევეს დაპირისპირებას გრძნობადსა და გონებით წყდომადს შორის, რომელიც აგრეთვე ქმნილ არსებათა სფეროს განეკუთვნება. სწორედ ამიტომ; რეალობა, რომელიც ჭეგრეტისათვის გადაიხსნება, არ მიეკუთვნება რა ქმნილ სამყაროს, ვერც შესაფერისად განისაზღვრება. ისაავე ასურმა VII საუკუნის შუა წლებში ამის შესახებ აქვა: „მომადგალი საუკუნის საიდუმლონი არ ღლობენ საკუთარ და პირდაპირ სახელდებებს. მათზე შეიძლება მხოლოდ გვექონდეს რამდენადმე მარტივი მცოდნეობა“... ის იმეორებს ღიონისეს სიტყვებს: „ეს არის

არყოფნა, აღმატებული ყოველგვარ ცოდნაზე¹⁰. მაქსიმეს შიგთქმული
სებულმა დიონისეს აზრმა შექმნა ღრმადი საფუძველი ისეთი მის-
ტიური მოძღვრებისათვის, რომელშიც აღამიანი ერთიანად, თავისი
არსების მთელი სისრულით, შედის ღმერთთან ურთიერთობაში. მე არ
ვამბობ, თიქოს ასეთი სულიერ. წარმოადგენები წმ. მაქსიმემდე არ
არსებობდა: უკვე დიადოხოს ფორტიკიელთან (V ს.) ჩვენ მივხვდებით
ღმრთ. ლოცვაში გულისა და გონების (VOMY) შეერთებაზე, რაც იხი-
ხაზმის სახელით ცნობილი სულიერი მიმართულების ძირითად განმას-
ხვავებელ თავისებურებას წარმოადგენს.

ისიხასტებს დასაცვლეთში არა აქვთ კარგი სახელი. ამის მიზე-
ზი ზოგიერთი თანამედროვე კრიტიკოსის არაკეთილსინდისიერებაში
უნდა ვეძიოთ, რომელთაც სულიერი ცხოვრების ისტორიის ერთ-ერთი
საკითხის შესწავლაში ჩაბრუნეს კონფესიონალური დავა. მე სიფრთხი-
ლის გამო არ მივხედე მათ მაგალითს და არ ვიწყებ ისიხასტების
აპოლოგიას, მივხედე რომ ამ საკითხს არა აქვს უშუალო დამოკი-
ლებულება ჩვენს კურსთან. მაგრამ აუცილებელია მოვხსნათ ე. წ.
ისიხასტა ლოცვასთან დაკავშირებული ზოგიერთი მეტისმეტად აღმა-
შფოთებელი გაუგებრობა:

1) ისიხასტის არის არა გონითი მიმდინარეობა, არამედ უბრა-
ლოდ მხოლოდ მონაზვნური ცხოვრების ერთ-ერთი ფორმა, რომელიც
მდლიანად ლოცვისადმი მიმართული.

2) საპირისპიროდ იმისა, რასაც ისიხასტებზე ვამბობენ, ლოც-
ვის ეს სახეობა მექანიკური პროცესი როდია, რომელსაც მიზნად
ექსტაზის გამოწვევა უკონდეს დასახული: ისიხასტი ბერები შორს
არიან ცდისაგან მიაღწიონ მისტიურ მდგომარეობებს, პირიქით,

10 Ed. Wensinck. II, p. 8-9

ისინი ისწრაფვიან სიფხიზლისაკენ (*Ἰσχυρὸς*), შინაგანი გულთა-
სმენისაკენ, გონებისა და გულის შეერთებისაკენ და გულზე გონების
კონტროლისაკენ, გონებით „გულის დაცვისაკენ“, „გულის დუმილისა-
კენ“ (*ἤσυχία*); ეს არის ვნებათაგან განთავისუფლების (*ἀνά-
στροφή*) ნამდვილი ქრისტიანული გამოხატულება, რომლის დროსაც
ქმედება და ჭეშრება არ გაიგება როგორც ცხოვრების ორი სხვადას-
ხვა წესი, არამედ, პირიქით, შეერწყმის ერთმანეთს, რათა განხორ-
ციელდეს „გონითი ქმედება“ - *πράξις νοερά*.

3) გონითი ქმედება დაკავშირებულია ღოცვის გარკვეულ ტექნი-
კასთან, რომლის მიზანიც არის სულსა და სხეულზე პატრონობა, ეს
სრულებითაც არ გულისხმობს, რომ ისიხასტების მეოთხე დაიყვანებო-
დეს გარდგნულ საშუალებებზე და მიმართული იყოს ღოცვის შექანიკუ-
რობის მისაღწევად.

4) მომავალი საუკუნის სიკეთეთა, ღვთაებრივ რეალობათა, უქ-
მნელი ნათლის ჭეშრება ისიხასტიისათვის არის არა მიზანი, არამედ
გამოხატულება ღმერთთან ურთიერთობისა, რომელსაც იგი განუწყვეტ-
ლად ეძიებს.

5) დაბოლოს, ისიხასტი შედარებით გვიანდელი გამოგონებაა რა-
ღია ბიზანტიელი ბერებისა: დამახასიათებელ ნიშნებს ღოცვისა, რა-
მელსაც ისიხასტთა ღოცვა ჰქვია, ჩვენ უკვე ვპოულობთ დიალოგისთან,
წმ. იოანე კლემენტისთანაც, პესიხიოს სინელთანაც. შინაგანი ღოც-
ვის ხელაფნების პირველი სისტემატური გადმოცემა მიეწერება წმინდა
სვიმეონ ახალ ღვთისმეტყველს. ეს ტრაქტატი, თუნდაც გვიანდელი რე-
დაქტირების კვალს ატარებდეს, მაინც უდავოდ ძველ ტრადიციას ას-
ახავს.

წმ. სვიმეონი, რომელსაც ბიზანტიურმა ტრადიციამ შეარქვა ახალი ღვთისმეტყველი („ახალი“ - წმ. გრიგოლ ნაზიანზელის შემდგომ, რომელიც იწოდებოდა „გრიგოლ ღვთისმეტყველად“), ცხოვრობდა X საუკუნის დასასრულსა და XI საუკუნის პირველ ნახევარში. მის გარდაცვალებას, საკმაო დამაჯერებლობითაც, მიაკუთვნებენ 1022 წელს. ძალზედ რთულია (ხოლო ამ მომენტში შეუძლებელიც) სვიმეონ ახალი ღვთისმეტყველის ახსნა-განმარტება ღვთისმხილველობის შესახებ მისი მოძღვრების გამოვლენის მიზნით. მისი ახსნებები, გამოცემული სმირნაში 1886 წელს, სრულიად მიუწევდომელია; კრუმბახერმაც კი ვერ შეძლო მათი გაცნობა. 1790 წელს ვენეციაში გამოქვეყნებულმა ახალბერძნულმა თარგმანმა, შესრულებულმა დიონისიოს ზაგორეოსის მიერ, დაასწრო ორიგინალური ტექსტის გამოცემას, მაგრამ ეს ვენეციური გამოცემაც ძალზედ დიდ იშვიათობას წარმოადგენს, ხოლო მისგან შესრულებული რუსული თარგმანი ეპისკოპოს თეოდანე მელუბანოისა უტყუარ წყაროდ ვერ გამოდგება. მინმა [თავის პატროლოგიაში] გამოაქვეყნა წმ. სვიმეონის ახსნა-განმარტება ლათინური თარგმანი, შესრულებული პონტანის მიერ 1603 წელს - 33 სიტყვა და 40 პიმიანი, რომელთაც დაურთო წმ. სვიმეონის კიდევ ორი - შედარებით ნაკლები მნიშვნელობის ნაწარმოები ბერძნულ ენაზე. და ბოლოს, წმ. სვიმეონის რამდენიმე ორიგინალური ტექსტი მოიპოვება *Holl* -სა და *Hausheer* -თან¹¹. მაინც ვსადაღოთ გავცენოთ წმ. სვიმეონ ახალი ღვთისმეტყველის მოძღვრებას არა იმდენად ღვთისმხილველობაზე

¹¹ სერიაში „*Sources chrétiennes*“ (N51) 1957 წელს გამოქვეყნდა „საღვთისმეტყველო, გნოსტიკური და პრაქტიკული თავები“, რომელთა გამოცემაც მზადდება მისი უსამღვდელოესობის ეასილი კრივოშეინის მონაწილეობით, ღირსი მამის სვიმეონის კატეხიზმით.

ღირსი მამის გამონათქვამთა სიზუსტეზე დაყრდნობით, რამდენადაც საერთო სულითა და ხასიათის ვათვალისწინებით.

წმ. სვიმეონი აგვითარებს იმავე *წმ. სვიმეონი* -ს იდეას, რომელსაც ჩვენ ვხვდებით ღიონისესთან, მაქსიმესთან და იოანე დამასკელთან. მაგრამ, მაშინ როდესაც წმ. მაქსიმე და წმ. იოანე დამასკელი ღვთაებრივი ღირებების ხილვაზე ლაპარაკობენ უმთავრესად ქრისტოლოგიურ კონსტიტუციში, ქრისტეს გაღვთაებრივებულ ადამიანურობასთან მიმართებაში, რომლის გზითაც ჩვენ ვმონაწილეობთ ღვთაებრივ გასხივოსნებაში, წმ. სვიმეონი ამავდენ რეალობას უღვება პნევმატოლოგიური კუჭებით. ვისთვის, უპირველეს ყოვლისა, ლაპარაკი შეიძლება ჩვენს შიგნით სულიწმიდის გამყოფადებაზე, მადლის მდგომარეობაში სიცოცხლეზე, რაც შეუძლებელია დაფარული დარჩეს და უმადლეს სულიერ სანთებურებზე ნათლის სახით ვლინდება.

თანამედროვე კრიტიკოსები იმდენად არიან შეპყრობილნი მესალციანობის იდეით, რომ მზად არიან იგი დაინახონ ყველგან, სადაც კი ლაპარაკია ღვთაებრივი ნათლის ხილვაზე. მაგრამ მესალციანობაზე ჩვენი ცნობების მთავარი წყარო, ექვგარეში, წმ. იოანე დამასკელია, რომელიც ფერისცვალებასთან დაკავშირებით აგვითარებს მოძღვრებას ღვთაებრივი ღირებების პირისპირ ვერცხის შესახებ, რასაც ზოგიერთი კრიტიკოსი, ის რომ „ისიხასტი“ ავტორთან შეხვედროდა, უმწველად მიაკერებდა მესალციანობის იარღიყს, მაგრამ როდესაც წინასწარაღებულ თვალსაზრისს ემყარებიან, ადამიანები ღუმილოდ უფლიან გვერჯს მათთვის არახელსაყრელ ტექსტებს, ნაცვლად იმისა, რომ გამოიყენონ ისინი მესალციელთა წინააღმდეგ დამასკელის უარყოფათა დასაბუთებლად. და მაინც, მან სრულიად ნათლად აქვა: სწორედ არამართლმადიდებლურია მათი პრეტენზია სხეულბრივი შეგროძნებებით ღვთაებრივი არსების რეალური ხილვისათ.

თუ წმ. სვიმეონს დავუბრუნდებით, ჩვენ შეიძლება დავუსვამო კითხვა საკეთარ თავს, როგორია ღვთაებრივი ნათლის ამ ხილვის ბუნება, რაც მთელი მისი ნაშრომების ცენტრალურ თემას წარმოადგენს? არის კი ეს შეგრძნებითი ან ინტელექტუალური აღქმა? წმ. სვიმეონი ამბავზე არაფერს ამბობს, მაგრამ როცა ღაპატაკობს ღვთაებრივ უქმნელ ნათლის ჯანცდაზე, იგი იყენებს ანტიწმინდურ გამოწვევამებს. იგი ამტკიცებს, რომ ეს ნათელი ხილულია, და ამასთანავე მას უწოდებს „უხილავ ნათელს“: „ეს ჭეშმარიტად ღვთაებრივი ცეცხლია, უქმნელი და უხილავი, უნივთო და მარადიული, სრულიად უცვლელი და უსასრულო, ჩაუქრობელი და უკვდავი. მიუწვდომელი, ყოველივე ქმნილის მიღმა მდებარე“¹². ამ ნათელმა „მე განმაშორა ყოველთა ხილულთა და უხილავთა არსებათაგან, მაუწყებ მუხი ხილვა უქმნელი... მე შევფერხდი მას, ვინც უქმნელი, უხრწნელი, უსასრულო და უხილავია ყოველთაგანის“¹³.

როგორც დიონისესთან - აქაც, ეს არის გასვლა ქმნილთა საზღვრის იქით, ერთობა არცოლნაში. ამიტომაც - როგორც დიონისესა და მაქსიმესთან - მარადიული რეალობები, რომელთაც აქ ეზიარება ადამიანი, პირდაპირი მნიშვნელობით, არც გრძნობისმიერნი და არც გონებით წვედომადნი არ არიან, და სწორედ იმიტომ, რომ გონებასაც და გრძნობებსაც პლემატებიან, ადამიანი მათ აღიქვამს მთელი არსებით და არა რომელიმე ცალკე აღებული უნარით. „ღმერთი არის ნათელი, - ამბობს წმ. სვიმეონი, - და იგი თავის ნათებას აუწყებს მათ, ვინც შეერთებულია მასთან იმ ზომით, რა ზომითაც ვანწმენდილია. მაშინ მისი სულის ჩამქრალი ღამბარო, ანუ დაბნელო-

12 სვიმონის გამოცემა 1886 წლისა, II, 1, 1.

13 იქვე.

ბული ვინება, იაზრებს, რომ კვლავ აენთო, რადგანაც იგი დედაებ-
რივმა ცეცხლმა ადაგზინო. საოცრებაა! ადამიანი ერწყმის ღმერთს
სულიერად და ხორციელად, რადგანაც მისი სულქმა განუყოფელია სუ-
ლისაგან, ხოლო სხეული - სულქმისაგან. ღმერთი უერთდება ადამიანის
მთელს არსებას¹⁴. ჩვენ აქ შორსა ვართ ორიგენესა და ევაგრეს ინ-
ტელექტუალისტური მისტიკისაგან - გონების წედლომაში გრძნობადის
ამ გაქცევისაგან, მაგრამ ჩვენ ასევე შორს ვართ შესაღიეღა შე-
გრძნობითი წარმოდგენებისაგან. აღექსანდრიული სკოლის წარმომად-
გენლები გრძნობადის სპირიტუალიზაციას ახდენდნენ, ხოლო შესაღი-
ელნი - სულიერის მატერიალიზაციას. წმ. სვიმეონთან დედაებრივი
ნათელი მთელ ადამიანს, ადამიანის პიროვნებას ეფლინება როგორც
შეუქმნელი რეალობა, აღმატებული მატერიალუც და სულზეც, და რუ ამ-
აში დავინახავთ სულიერ გაქცევას, ეს იქნება გაქცევა არა გრძნო-
ბადისაგან, არამედ ქმნილი ყოფიერების საზღვრებიდან სრული გას-
ვლა დედაებრიობასთან შესაერთებლად. მეორეს მხრივ, თუ ამ ცდა-
ში სურთ დავინახონ დედაებრივის მატერიალიზაცია, უფრო სწორი იქ-
ნებოდა გველაპარაკა ქმნილი ბუნების, სხეულისა და სულის გარდა-
სახვაზე დედაებრივი სიკეთით, რომელიც ეფლინება უქმნელი ნათლის
სახით და რომელსაც ადამიანი ეზიარება მთელი თავისი არსებით.
როგორც ვართ, ისე მეორე შემთხვევაში წმ. სვიმეონთან ნათელი გუ-
ლისხმობს ღმერთთან შეხვედრას - განურჩევლად იმისა ადამიანი
მაღლდება ღმერთამდე, თუ ღმერთი ჩამოდის ადამიანამდე.

„მე ხშირად მიხილავს ნათელი, - ამბობს წმ. სვიმეონი, -
ზოგჯერ ის მეცხადებოდა ჩემში, როდესაც ჩემი სული ფლობდა სი-
შვილესა და სიჩუმეს, ზოგჯერ მეცხადებოდა მიღმა სიშორეში, ან

14 სიტყვა 25: ათონის პანტიელეიმონის მონასტრის გამოცემა,
1, გვ. 228.

სულაც იმადღვოდა და როცა იმადღვოდა, უზომო მწუხარებას მკვრივად, რადგანაც მაშინ ვფიქრობდი, რომ მას ნამდვილად სრულებით აღარ სურს გამოჩენა. მაგრამ როდესაც ვიწყებდი ტირილს და ცრემლებს ღვრას, განცემოხრებოდი ყოველივეს მორჩილებითა და სიმდაბლით, ის კვლავ გამორჩეულია როგორც მზე, რომელიც ფანტავს ღრუბელთა სიმკვრივეს და ნელ-ნელა ჩნდება სიხარულის დამბადებელი, მოედგარე სფეროსმაგვარი. ასე, საბოლოოდ, შენ, გამოუთქმელმა, უბილავმა, შეუხებამა, მარად მსრბოლმა, ყველგან, ყოველთვის და ყველგან-ში მყოფმა და ყოველივეს ამსრულებელმა, ხილულმა და უბილავმა ყოველ სააქს... დღისით და ღამით, გაშორებულმა თუ მოახლოებულმა, ფარულ ქმნილმა თუ უცხრად კვლავ მოვლენილმა, თანდათანობით განდევნე ჩემში არსებული სიბნელე, გაფანტე ჩემი შემბურველი ღრუბელი, განწმიდე ჩემი გონების თვალთა ჩინი, გახსენე ჩემი სულიერი სმენა, უკრძნობელობის საფარი შემოაყრიე ჩემს გულს, ამასთანავე მიადინე ხორციელი სიტკბოებანი და განმარიდე ყოველგვარ ვნებათაგან. მაქციე რა ასეთად, შენ ყოველგვარ ღრუბელთაგან განარიდე ჩემი ცა, ანუ განწმიდელი სული, რომელშიც უჩინრად მოსული, არ ვიცი როგორ და საიდან, შენ, ყველგან მყოფი, მოულოდნელად მკვიდრდები მასში და მეცხადები როგორც სხვა მზე. ო, გამოუთქმელო მოწყალეობავ!“¹⁵.

„გმადლობ შენ, ღვთაებრივო არსებავე, ყოველ არსებაზე მაღლა მყოფო, რომ ერთსულ იქმენე ჩემთან, შეურყენელად, უცვალებელად... გმადლობ შენ, რომ განმიცხადე თავი შენი, ვითარცა დღე დაუღამებელი, ვითარცა მზე ჩაუხსლელი, ო, შენ, რომელსაც არა გვაქვს

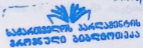
15 სიტყვა 90, იქვე, II, გვ. 487-488. ფრანგ. თარგ. *Vie spirituelle*, #28 (1931), გვ. 76-77.

აფგილი მისაფარი; რამეთუ არასდროს იმალევი, არ გძულს არავინ; პირიქით, ეს ჩვენი გემადლებით, არ გვსურს შენთან მოახლოება" 16.

ღვთაებრივი ნათლის განცდაში წმ. სვიმეონს არაფერი აქვს საერთო პიროვნულობისაგან დაცლილ ექსტაზურ მდგომარეობასთან, რომლის დროსაც ადამიანის გონება იძირება რაღაც უპიროვნო ღვთაების ჭერტაში. პირიქით - სწორედ პიროვნულ ღმერთთან ურთიერთობა ხდის ნათლის ამ განცდას ადამიანური ენით გამოთქმვლს. ხოლო ის, რის გამომხატვასაც წმ. სვიმეონი ცდილობს ანტინომური ტერმინებით, გაბრკვეულ წარმოდგენას გვიქმნის ამ ურთიერთობაზე ღმერთთან, რომელიც უქმნელ ნათელში მკვიდრობს: „როდესაც სრულყოფილ სადნობასთან მივდივართ - ამბობს ის - მაშინ იგი უკვე აღარ მოდის უწინდებურად ხატი-უქონელი და უჩინარი... არამედ რაღაც სახით გვეცხადება, სწორედ ღმერთის სახით; რადგანაც ღმერთი არ ეღიანება რაიმე მოხაზულობაში ან ანაბეჭდში, არამედ მოდის როგორც განუფენილი, მიუწვედომელი და გამოუთქმელი, გარსისაგან უწერელი ნათელი საბჭექმნილი. ამასზე მეტის თქმა არ ძალმიძს. მაგრამ იგი თავს აცხადებს ნათლად, უმაღ გამოიცინობა. უხილავი წმინდად იხილვება, უხილავად ისმენს და ღაბარაკობს, ღმერთი არსით საუბრობს მათთან, რომელნიც მისგან სიკეთით არიან დაბადებულნი ღმერთთა მიერ, საუბრობენ პირისპირ, უყვარს შეიღნი თვისნი, ცითარცა მამას, და მიაცებენ უსაზღვრო სიყვარულს და არის მათთვის საოცნებო სახილველი და შემზარავი სასმენელი, რომელზეც გერაფრეს ამბობენ სადარსს, მაგრამ დუმილიც არ შეუძლიათ... (სულიწმიდა) ყველაფერია მათში - როგორც გვესმის და როგორც წმინდა წიგნებშია თქმული ზეციურ

16 შესავალი პივნებისათვის ღვთაებრივი სიყვარულის შესახებ; PG, t. 120. c. 509.

სასუფიველები - მარგალიტი, მღვდლის მარცხალი, საფუარი, წყალი
და ცეცხლი, პური, ცხოვრების სასმელი - სარეცელი, საქონელი
დარბაზი, სიძე, მეგობარი, ძმა და მამა. და რა ვიქვამ ბევრი გა-
მოუქმებლები? რამეთუ, როგორ გამოვხატო სიტყვით, ვით განზომება
ენით, რაც თვალს არ უნახავს, ყურს არ სმენია, რასაც ადამიანის
გულში არ გაუფლია?.. თუმც მთელივევით ესე ყოველი და შინაგანად
გვაქვს ღვთისაგან ბოძებული, მაგრამ არც გონებით ძალგვიძს მისი
განზომება და არც სიტყვით განსაზღვრა“¹⁷.

ესაა მომავალი საუკუნეების რეალობები, რომელთაც ჩვენ ნა-
წილობრივ ამსოფლად ვწვდებით - თავდაპირველად ექსტაზში, ხოლო
სრულყოფის უფრო მაღალ საფეხურებზე - ღვთაებასთან მუდმივ ურთი-
ერობაში. რადგანაც ექსტაზი და ალტაცებაში მოხვლა შეეფერება
მხოლოდ გამოუყვედელთ, რომელთა ბუნებაც ჯერ მიუჭრეველია უქმნელის
განცდას¹⁸. მიუხედავად ამისა ეს ახალი რეალობა თან ახლავს ყვე-
ლა ქრისტიანს, რადგანაც ის სხვა არაფერია, თუ არა ნათლობის მაღ-
ლი. წმ. სვიმეონი ამას ხშირად იმეორებს. ის განსაკუთრებულად უს-
ვამს ხაზს საიდუმლოთა მნიშვნელობას, რაც არ იყო მისგან მოსა-
ლოდნელი. მაგრამ საიდუმლო გზით მაღლი არა მხოლოდ უნდა მიიღო,
არამედ მოიპოვო იგი მრავალი ურვიით და რუღუნებით. ის უნდა გააქ-
ტიურდეს, აისახოს ცხოვრებაში, და შეესაბამისად, გამოვლინდეს და
ხილულ იქნეს ჩვენს სულიერ ყოფიერებაში. „თუ წყაროს თვალი ჩქვეფს
მასინ ამ წყაროდან გამომავალი მდინარე ხილვადია ხედვის მქონე-
თათვის. მაგრამ თუ ესეც მოქმედია ჩვენში და მაინც ვერ ვგრძნობთ
და ვერ აღვიქვამთ მას საკუთარ თავში, ცხადია, სრულებით ვერ ვი-

17 სიტყვა 90. ციტ. ათანის შთის გამოცემიდან, წ. 11,
გვ. 488-489.

18 სიტყვა 45. სტეფ, I, გვ. 414-416.

ურძნობით ვერც საუკუნო ცხოვრებას, რაც მისი შედეგია, ვერ დაე-
 ნახავთ ვერც სულიწმიდის ნათელს, არამედ ვიქნებით ისევ მკვდარ-
 ნი, ურძნობელნი და ბრმანი მომავალ ცხოვრებაში, როგორც აწმ-
 უში ვარს¹⁹. ქრისტიანთა კრიტიკიანად ვერ ჩაიხველება ის, ვისაც
 არა აქვს ეს ცდისეული განცდა ნათლისა, ეს ცნობიერი კავშირი
 ღმერთთან: „ჩვენ იმავით კი არ ვლაპარაკობთ, რაც არ ვიცით, არა-
 მედ რაც ვიცით, იმას ვეზიარებებით. ნათელი ბნელშივე ბრწყინავს,
 დღისით და ღამით, ჩვენს გულბში და ჩვენს გონებაში, მწუხრავ
 გვატყდა კოფრებს, მუდმივ და უცვლელად, დაუფარავად - მებრძოლებს,
 მოქმედებს, ცოცხლობს და ცხოველყოფას და სინათლედ აქცევს მათ,
 ვისაც ანათებს. ღმერთი არს ნათელი და, ყოველი ღირსქმნილი მის
 ხილვად, ხედავს მას როგორც ნათელს, და ვინც მიიღო ის, მიიღო
 როგორც ნათელი, რამეთუ მისი დიდების შარავანდედი წინ უძღვის
 სახეს მისასა და ნათლის გარეშე მას არ შეუძლია გამოუღინდეს. ვი-
 საც არ უბილავს ნათელი მისი, არ უბილავს არც თავად იგი, რამეთუ
 ღმერთი არს ნათელი. და ვისაც არ მიუღია ნათელი მისი, არ მიუღია
 უფრო არც მადლი, რადგან მიმღებელნი მადლისა იღებენ ნათელსაც ღვთი-
 სას და ღმერთსაც... შავრამ ისინი, ვინც უფრო არ გამხდარან ღმრთნი
 შვილნი იგი ანდა იგემონ იგი, უფრო კიდევ იმყოფებიან კანონის უღ-
 ელქვეშ, უფრო კიდევ დგანან წინა კართან და ხატთა ქვეშ. უფრო კიდევ
 მონათა მცოდნი არიან. თუნდ იყვნენ მეფენი, თუნდ პატრიარქნი, თუნდ
 მღვდელმთავარნი თუ მღვდელნი, თუნდ მეთაურნი თუ მათი ქვემდგომ-
 ნი, სავრონი თუ ბერნი, ყოველნი ისევ ბნელში სხედან, ბნელსა
 შინა მიმოსვლიან, და არა სურთ მონანიება ვითარცა უფრო არს. მონა-
 ნიება არს კარობჭე, რომელსაც კაცი სიბნელიდან ნათელში შეუყავს.

19 სიტყვა 57:4. იქვე, II, გვ. 47-48.

ცინც ჯერ ნათელში არ შესულა, სიკეთენაკლულ უნდა იყოს და ვერ
გადულახავს მონანიების კარი ცითარ ეგების (შენიშნავთ: „მონა-
ნიების კარს“ უჭირავს ორიგენეს „გნოზისის კარის“ ადგილი) ...
შემყოფე კი არის მონა ცოდვისა და მოძულე ნათლის, რათა არ გამ-
ეღვენდეს საქმენი მისნი“²⁰.

ნათელში ჩვენ შევიცნობთ ღმერთს, შევიცნობთ საკუთარ თავ-
საც და განვსჯით მას. ევაგრეს მოძღვრების მიხედვით, ადამიან-
რი გონება ღვთის განჭვრეტით თავის თავს წარმოუდგება ღვთისმსგავს
არსებად; წმ. სვიმეონის თანახმად, ღვთაებრივ ნათელში, უპირველეს
ყოფლისა, მელანდებია ჩვენი არამსგავსება ღვთისადმი. „ამ ეამ,
ამ ცხოვრებაში, შევდივართ რა ნათელში მონანიების გზით, საკუთარ
რი სურვილით და თვითნებურად, თუმცე განკითხულნი და მსჯადრდებულ-
ნი, ღვთის სიკეთითა და კაცთმოყვარეობით განვიკითხებით და გან-
ვისაჯებით საიდუმლოდ და ფარულად, სულს სიღრმეში, ცოდვითა ჩვენ-
თა მიტეგებისა და განწმენდისათვის. და მხოლოდ ღმერთმა, ერთად-
ერთმა, ჩვენთან ერთად იცის და ხედავს საიდუმლოთა გულთა ჩვენთა-
და ცინც აქ, ამ ცხოვრებაში, ამ სამსჯავროთი არის განსჯილი, სხვა
ერაგითარი სატანჯველი ვერ შეაშინებს, ხოლო მაშინ, უფლის მეროდ
მოსვლისას, რომელთაც არ სურთ იწმუნონ ნათელი და განისაჯნონ და
განკითხულ იქნენ ნათლისაგან, რომელთაც ძალად იფი, განუცხადებიათ
ნათელი აწ დაფარული, და აშკარას ვახდის მათ საიდუმლოს და ჩვენ
ყველანი, მალულმყოფნი და არ მსურველნი დაფარული გულთა ზრახვე-
ბის მონანიებით გაცხადებისა, ნათლის ქმედებით შევიქნებით ფარ-
დაახდილნი უფლის წინაშე და სხვა ყოველთა - რანიც ახლა ვართ“²¹.

20 სიტყვა 79, 2. იქვე, II, გვ. 318-319.

21 იქვე.

ამრიგად, ნათელი არის სამსჯავრო, იგი აგრეთვე არის პარუსია [მეორედ მოსვლა] მითთვის, ეინც ღმერთთან კავშირით ცხოვრობს რამეთუ უქმნელი ნათლის ცდისეული წვდომა სცილდება ქმნილი არსების საზღვარს, სცილდება სიერკისა და ღრის საზღვრებს „მერვე ღლის საიდუმლოსკენ“. წმ. სვიმეონთან ასე უკავშირდება მისტიკური ჭვრეტა ესქატოლოგიურ ხილვას.

მარტაც, „მათვის, ეინც ნათლისა და მომავალი ღლის შეიღებად იქცნენ და ყოველთვის, ვითარცა ღლისიძე, ეიღონენ კეთილსახიერად, არასოდეს დადგება ღვე უფლისა, რადგანაც ისინი ყოველთვის მასთან და მასში იმყოფებიან. რამეთუ ღვე ღვთისა მოვალს არა მათთვის, რომელნიც უკვე გაბრწყინებულან უფლის ნათელით, არამედ უეტრად გამოვლინდება ვნებების წყველიაღში შთავრდომილთათვის, რომელნიც ამა სოფელში ცხოვრობენ ამასოფლისადა და უეტრად სიკეთენი ამა სოფლისანი; მათ მოეცინებათ იგი უეტრად, მოულოდნელად და იქნება იგი საზარელი მათთვის ვითარცა ცეცხლი გაუძღები და მოუთმენელი“²².

გაღვთაებრივებულ მდგომარეობაში, რომელიც დადგება მომავალ საუკუნეში, სულიწმიდა როგორც ნათელი გადმოვა ყოველივეში, მაგრამ იხილავენ პიროვნულ ქრისტეს. „შენი ყოველაღწმიდა სულის მადლით, - ამბობს სვიმეონი, - განათლებიან მარტალნი, როგორც ვარსკვლავნი, და მათ შორის გაბრწყინდები შენ, ო, მიუწოდოშელო მზეც! მაშინ ისინიც შეიმოსებიან ნათლით თავიანთი ღწმენისა და საქმის შესაბამისად, თავიანთი იმედებისა და სიყვარულის წილ, შენეული სულით განწმენდისა და განათების წილ, ო, უსასრულო სიმშვიდის ღმერთო მხოლოო!“²³ „მაშინ ყოველთათვის ხილულ იქნება

22 სიტყვა 57,2. იქვე, 11, გვ. 37.
 23 სიტყვა 27, ჭრანგ თარგ. *Vie spirituelle*, №27 (1931), p. 309.

ქრისტე და თავად ქრისტეც დაინახაეს წმინდანთა უფვაღავ მირთავებებს, არ მიაშორებს თვალს არც ერთს და თითოეულს მოეჩვენება, რომ მას უყურებს, საუბრობს მასთან და ესაღმეზა, და არავერს იმწყურებებს რომ უფაღავ არად ჩაავღო იგი და არ მიშხედა. თავად უცვლელს სხვადასხვა სახით მოეფლინება ერთს და მეორეს და თითოეულს მიაგებს იმდენს, რაც ეკუთვნის და იმსახურებს“²⁴.

ჩვენ ვიტყვოდით, რომ ღმერთის ამ ხილვას, რაც არ არის არსებითი, აქვს ეგზისტენციალური შიშართების ხახიათი - თუკი დასაშვებია ანამეფროფე ტერმინის მისადაგება XI საუკუნის სულიერი ცხოვრებისათვის. მართლაც, ეს არის არა მხოლოდ ქმნილ და უქმნილ ბუნებათა ურთიერთკავშირი, არამედ თითოეული ადამიანის პიროვნული გახსნა და მიღება ღვთის მიერ, რომელიც მათთან მიღის ცალ-ცალკე. პავლე მოციქულის სიტყვები: „მე შევიცნობ მას და ვარ შეცნობილ მისგან“ ცხოველ ღმერთთან პირადი ურთიერთობის აზრს იძენს, რომელიც მართლ უნივერსალური ბუნება კი არ არის, არამედ თითოეულის ღმერთიცაა. შემდგომ ჩვენ ვნახავთ, რომ ღვთისმხილველობის ამ მოღვრებამ თავისი ღვამატური ასახვა XIV საუკუნის დოქტრინალურ კონფლიქტში პოვა.

24 სიტყვა 52, I. ანონის მონასტრის გამოც. ნაწ. I, გვ. 47

ბაღამიტური. სინთეზი*

საღვთისმეტყველო აზრის ისტორიაში არსებობს პერიოდები, ერთგვარი რჯულისმოძღვრებითი ციკლები, როდესაც ქრისტიანულ გადმოცემათა რომელიღაც ერთი ასპექტი, სხვებთან შედარებით, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს, როდესაც მოძღვრების ყველა თემა განიხილება გარკვეულწილად ერთ რომელიმე საკითხთან მიმართებაში და დოგმატური აზროვნებისათვის ცენტრალურ პრობლემად იქცევა. ის წმინდა პნევმატოლოგიური ასპექტი, რომელიც მეტბრე საუკუნის ნახევრიდან მოყოლებული უფრო და უფრო დამახასიათებელი ხდება ბიზანტიური ღვთისმეტყველებისთვის, ხატმებრძოლობაზე მისი საბოლოო გამარჯვების შემდეგ სრულიად შეუმჩნეველი დარჩა, იმ ეპოქის შემდგომ, რომელიც ასრულებს მთელს რჯულისმოძღვრებით ციკლს და რომელსაც ქრისტოლოგიური შეიძლება ვუწოდოთ. სულიწმიდასთან და სიკეთესთან დაკავშირებული საკითხები - აი ბირთვი რომლის გარშემოც იკვება ახლა საღვთისმეტყველო აზრი, უფრო მეტად, ვიდრე ოდესმე განუყოფელი სულიერი ცხოვრებისაგან. ჩვენ ვნახეთ, წმ. მაქსიმე აღმსარებელმა და წმ. იოანე დამასკელმა, დიონისეს კვალდა-

* [დასკვნითი IX თავი წიგნიდან *Vision de Dieu. Neuchâtel*, 1962, გვ. 127-140. ციტატების უმრავლესობა წმ. გრიგორიოს ბაღამასის თხზულებებიდან აქ მოტანილია იმ თარგმანებით, რომლებსაც ვვაწიფის ვამბა ვასილი კრივოშეინი თავის სტატიაში „წმ. გრიგორიოს ბაღამასის ასკეტიკური და საღვთისმეტყველო მოძღვრება“ - *Seminarium Kondakovianum*, VIII, პრაღა, 1936, გვ. 99-154].

კვად როგორ განაცხადებდეს, ქრისტოლოგიის ჩარჩოებში მოქცევი-
განდმართობის ღვთისმეტყველება, დაკავშირებული მოძღვრებასთან
ენერჯივებზე და წინა თავში გამოვიკვლიეთ, თუ მოძღვრება გან-
დმართობელ ერთიანობაზე თავის პნევმატოლოგიურ ასპექტში რო-
გორ გამოვლინდა წმ. სვიმეონ ახალ ღვთისმეტყველთან. წმ. სვიმეონ
მართლაც „ახალი ღვთისმეტყველია“. ის ყველაზე ნათელი გამოხატ-
ველია ბიზანტიურ ღვთისგააზრებაში იმ პნევმატოლოგიური მიმდინა-
რეობისა, რომელიც, თითქოსდა შებურვილია ჩვენში დასაბუთებული
სულიწმიდის საიდუმლოებით, კი არ ეძიებს თავის გარეგნულ გამო-
სახებას ქრისტოლოგიური ღვთისმეტყველების სახით, არამედ ირინდ-
ბა ღუმილში, ისიხიაში. მხოლოდ რაციონალისტური ღვთისმეტყველე-
ბის ზოგიერთი წარმომადგენლის უხეშმა ჩარევამ, მხოლოდ რაკეტული,
ჰერტიკით ყოფის პროფანაციამ აიძულა მონასტრებისა და საგანგებო
სულიერი ცხოვრება გამოსულიყო თავისი განმარტობიდან, აიძულა
იგი, რჯულისმოძღვრებასთან დაკავშირებული კონფლიქტის წინაშე
მდგომი, ეძებნა საკუთარი დოგმატური გამოსახვა მისტიკური ცდის
ღვთისმეტყველებაში.

1339 წელს კალაბრიელი ბერი გარლამი თავს ესხმის ათონელ
ისიხასტებს. ის არა მხოლოდ დასციინის მათს ასკეტურ პრაქტიკას,
არამედ იმაზე დაჟინობით, რომ თითქოს ზოგიერთს მიემადლა უქმნი-
ლი ნათლის ცდისეული ხილვა, რომლის დროსაც ღმერთი განჰცრებილი
ლოცვის მოქმედებათვის საცნაურს ხდის თავის თავს - ჩვენ ვნახეთ,
რომ ეს მოძღვრება ადრე წმ. სვიმეონ ახალმა ღვთისმეტყველმა ჩა-
მოაყალიბა, - გარლამი მათ ბრალს სდებს მესაღიანელობაში, ღმერთის
მატერიალურ მხილველობაში. აქ კამათი ეხება ნათლის ბუნებას, რ-
მელიცაე ქრისტე მოეგვინა თავის მოწოდებებს თაბორის მთაზე. გარ-
ლამი ამტკიცებს, რომ ეს იყო ქმნილი ფენომენი, ასე ვთქვათ,

ატმოსფერული რიგის ფენომენი. 1341 წელს კონსტანტინოპოლში მო-
 იწვიეს საეკლესიო კრება, რომელზეც ეს საკითხი წმინდა დოკმატურ-
 კლანში დაისვა. ლაბარაკია ჩვენი განდმრთობი საკეთხს
 ბუნებაზე. აქ შემოდის ყველა საკითხი, რომელიც კი ღმერთთან ჩვე-
 ნი ნამდვილი ურთიერთობის შესაძლებლობას ეხება: საკითხი ჩვენი
 რეალური და არა მხოლოდ „მეტაფორული“ განდმრთობისა, ჩვენი ღვთის-
 შემეტყნებისა, ჩვენი მისტიკური ცდის შესაძლებლობისა, დაბოლოს,
 ღვთისმხილველობისა.

20 წლის განმავლობაში 1340 წლიდან 1360 წლამდე მოწვეულ
 იქნა რამდენიმე კრება, რომელთა დოკმატური მნიშვნელობა და სწა-
 ვლებითი ავტორიტეტი მთელი მართლმადიდებლური ეკლესიისათვის არ-
 აფრთხი ჩამოუვარდება მსოფლიო კრებათა ავტორიტეტსა და მნიშვნელო-
 ბას. ამ კრებათა ხმის კამომხატველი და მათი დოკმატური კონტრ-
 ვერსიების სულისჩამდგმელი იყო წმ. გრიგორიოს პალამასი. იგი და-
 იბადა 1296 წელს, მიიღო სერხოზული საღვთისმეტყველო და ფილოსო-
 ფორი განათლება, რის შემდეგაც ბერად აღიკვეცა ათონზე. 1339
 წელს იგი თავისი სურვილის საწინააღმდეგოდ ტოვებს ჰერეტის ცხოვ-
 რებას, რადგანაც იძულებულია მონაწილეობა მიიღოს დოკმატურ ბრძო-
 ლაში და 1347 წელს ხდება თესალონიკის არქიეპისკოპოსი; 1359 წელს
 გარდაიცვალა. წმ. გრიგორიოს პალამასს, რომელიც კანონიკური ხდე-
 ბა მალე სიკვდილის შემდეგ, მართლმადიდებლური ეკლესია განსაკუთ-
 რებულად აფასებს: დიდი მარხვის მეორე კვირა მის ხსოვნას ეძღე-
 ნება.

წმ. გრიგორიოს პალამასის ღვთისმეტყველება დასავლეთში უერ
 კიდევ არ არის უეროვნად შეფასებული^I. გაუერი, გიშარდერი და ბუა,

I წმ. გრიგორიოს პალამასის „აღმოჩენა“ და უფრო სწორი შე-
 ფასება ახლა მამა იოანე მეიენდლორდის შრომათა წყა ჯაბით ხარციელ-

რომლებიც ეხებოდნენ XIV საუკუნის დოქტრინალურ კონფლიქტს, „პა-
ლამიზმში“, როგორც რეკლამებრივ უწოდებენ მის ღვთისმეტყველებას,
ხედავდნენ საშიშ და ერტიკულ ნოვატორობას, ბიზანტიის საღვთისა-
მეტყველო ტრადიციისაგან მოწყვეტას, ამავე დროს, ისინი ცდილ-
ბენ პალამასის მოწინააღმდეგეები წარმოადგინონ მთელი აღმოსავ-
ლეთისა და დასავლეთისათვის საერთო გამოსცემათა დამცველებად.
არსებითად კი, თუ შევეცდებით დავახასიათოთ მოწინააღმდეგეთა
მისტოკური ღვთისმეტყველება იმის მიხედვით, თუ რა ადგილი ეკავათ
მათ ბიზანტიის სოციალურ და კულტურულ ცხოვრებაში, დავინახავთ,
რომ ისინი ეკუთვნიან ადამიანთა იმ კატეგორიას, რომელთაც ძალ-
ზედ მცირედ აწუხებდათ საეკლესიო დოგმატიკის დაცვა. ესენი იყ-
ვნენ, უმეტესად, რიტორიკის მასწავლებლები პუბლიცისტთა იმ წრე-
ებშიდან, რომელთა რიცხვიც საკმაოდ იყო იმდროინდელ ბიზანტიაში.
ისინი ყველანი გატაცებულნი იყვნენ ანტიკური ფილოსოფიით და ზო-
ჯერ ღვთისმეტყველების პრაქტიკულ სწავლებლებსაც, არა იმდენად
ჰერმეტიკების ძიებისათვის, რამდენადაც მეცნიერული ცნობისმოყ-
ვარობით. უკვე XI საუკუნეში ლოგიკოსი მიქელ ფსელსი შეეცადა
შეექმნა თავისებური სკოლასტიკა, მაგრამ მისი მოწაფე იოანე იტა-
ლოსი გაასამარდა ეკლესიამ; რიტორები კვლავ დაუბრუნდნენ ფილ-
სოფიისა და საერთო მეცნიერებათა შესწავლას და მებრძოლად
აღიარდნად საღვთისმეტყველო სფეროში შეჭრილიყვნენ. ბიზანტიის
ეს ინტელექტუალური წრე შეიძლება შეფუძარდოს დასავლეთში ხელოვნ-
ებების ფაკულტეტის მასწავლებელთა წრეს, რომელიც წარმოადგენილია

ლებად: *Introduction à l'étude de Palamas, Paris, 1959*, და
კრიკორიოს პალამასის კრიტიკული გამოცემებით, რომელსაც ახლავს
შესავალი, ფრანგული თარგმანი და შენიშვნები: *Défense de saint
Néssychastes, Louvain, 1959, 2 vol.*]

ისევე ფილოსოფოსებით, როგორებიც არიან აბელიარი, სიგერ ბრახან-ტიელი და ვილჰელმ ოხამელი. მაგრამ ბიზანტიაში, სქოლასტიკური ფილოსოფიის უკოდინარობის გამო, მანძილი, რომელიც ამორება ფილოსოფოსებს ღვთისმეტყველებიდან, გაცილებით დიდი იყო, ვიდრე დასავლეთში. წმინდა თეოფილექტე, მავალითად, ავეროაროსს ქრისტიანული ფილოსოფიის სახელით ებრძოდა. ბიზანტიაში კი სწორედ ფილოსოფოსებმა წარმოადგინეს თავი თეოლოგებად და, სულიერი ცხოვრების ერთ ასპექტზე თავდასხმის დროს, დოგმატურ გადმოცემას შეეჯახნენ. წმ. გრიგორიოს პალამასის მოწინააღმდეგეებში მხოლოდ დასავლეთის რელიგიური აზრის წარმომადგენლების დანახვა, მათი შიშება „ბიზანტიელ თეოისტებად“ დიდი შეცდომა იქნებოდა; აქ უფრო თეოისტურ სქოლასტიკასთან განსაზღვრული ინტელექტუალიზმის დონეზე შეხვედრასთან გვაქვს საქმე. მაგრამ ეს იყო აღმოსავლური წარმომადგენლის ინტელექტუალიზმი. ღვთისმეტყველებით დაძლეული ანტიკური ელინიზმი კვლავ იჩენს თავს ამ პუმიანისტების აზროვნების ხასიათში; ფილოსოფიით აღზრდილებს სურთ პლატონის თვლით უყურონ კაპადოკიელებს, პროკლეს თვლით - დიონისეს, არისტოტელეს თვლით - მაქსიმე აღმსარებელსა და იოანე დამასკელს. ისინი მოწინააღმდეგეთათვის ხილვის პრობლემა ინტელექტუალურ პლანში დაისმის: ეს არის გნოსისი, შემეცნება; წმ. გრიგორიოს პალამასისთვის, როგორც მთელი მისტიკურ-საღვთისმეტყველო ადგილცემისთვის, ღვთისმხილველობა განუყოფელია განდმრთობისაგან და მისი ერთ-ერთი ასპექტია. არსებითად კამათი ეხება ღმერთთან რეალური კავშირის არსებობას, სხვაგვარად რომ ვთქვათ - სიკეთის ბუნებას.

როგორ შეგუწავსოთ ღმერთის შეუცნობლობა მის შეცნობადობას, ღმერთთან ურთიერთობის შეუძლებლობა - მასთან ვერმეარტი ურთიერთობის შესაძლებლობას?

„ღმერთის აქსება უღანაზიარა და გარკვეული სახით თანაზი-
 არი“ - ამბობს წმ. გრიგორიოს პალამასი - „ჩვენ ვეზიარებთ ღვთა-
 ებრივ ბუნებას და, ამასთანავე, სრულებით არ ვეზიარებთ მას.
 ჩვენ უნდა მივსდეთ ღვთაებას ერთ, ისე მეორე მტკიცებას და მივი-
 რნიოთ ისინი კეთილმსახურების საზომად“². წმ. გრიგორიოს პალამა-
 სი ხსნის ამ ანტიომიას ისე, რომ არ აუქმებს მას და უნარჩუნებს
 ძირითად საიდუმლოს, რომელიც აქსების (ὁμολογια) და მისთვის და-
 მახასიათებელი ენერგიების გამოყოქმულ განსხვავებაში ხელშეუხე-
 ბელი რჩება: „განათება და ღვთაებრივი და გამალღვაებრივებელი
 მაღლი აქსება კი არ არის, არამედ ღვთის ენერგია“³, „ენერგია
 საერთო და ღვთაებრივი ძალა და მოქმედებაა სამშობროვანი ღმრთი-
 სა“⁴. - ამბობს წმ. გრიგორიოს პალამასი. ამროგად, „როდესაც ჩვენ
 ეამბობთ, რომ ღვთაებრივი აქსება წყდომადია არა თავისთავად,
 არამედ მის ენერგიებში, ჩვენ კეთილმსახურების საზღვრებში ვსჩე-
 ბით“⁵. აქსებასა და ენერგიებს შორის ამ განსხვავებას არ შეაქვს
 ღვთაებაში არაფერი სირთულე. სირთულე იმ შემთხვევაში იქნებოდა,
 ქმედება: პასიურობის თვალაზრისით ენებულობას რომ უპირისპირდებო-
 დეს, ენერგია ენებულობას (ἐν ἡσυχίᾳ) რომ გულისხმობდეს. ღმრ-
 თი „აფლენს მოქმედებას, მაგრამ არაა ენებული მასთან მიმართება-
 ში“⁶. პალამასისთვის აქსება და ენერგია ღმერთის ორი „ნაწილი“
 კი არ არის, ღვთაება ერთ-ერთე წამყოფი ნაწილია ზოგიერთ ჩვენს თა-
 ნამედროვე კრიტიკოსს, არამედ ღმერთის აქსებობის ორი სხვადასხვა

2 თეოფანე, PG, t. 150, col. 932 D.

3 ფიზიკური და სარწმუნოებრივი თეოლოგია, 68-69: იქვე col. 1169.

4 თეოფანე, იქვე: col. 941 C.

5 იქვე, col. 937 D.

6 ფიზიკური და სარწმუნოებრივი თეოლოგია, 128 და 149: იქვე, col. 1212 A და 1221 C.

მოქსი საკუთარ ბუნებაში და საკუთარი ბუნების მიღმა, ეს იგივე
 ღმერთია, რომელიც აბსოლუტურად მიუწვდომლად მყოფობს თავისი არ-
 სებით და რომელიც მთლიანად აცხადებს თავს თავის კეთილობაში.
 სამების ღვმატის მსგავსად, ღვთაებრივ ენერჯიათა ღვმატიც არ-
 აფრიდ არ არღვევს ღვთაებრივ სიმარტივეს, მხოლოდ თუ ეს სიმარტი-
 ვე არ იქცევა ფილოსოფიურ ცნებად, რომლითაც ცდილობენ განსაზღვ-
 რონ განუსაზღვრელი. „ყოველი ღვთისმეტყველება, რომელსაც სურს
 დაიყვას კეთილმსახურება, ამტკიცებს ხან ერთს, ხან მეორეს, თუ-
 კი ორივე მტკიცებანი ჭეშმარიტია“⁷. ასე მაგალითად, საველიუსმა
 ვერ შეძლო დაესაბუთებინა, რომ ღმერთი ერთიანიცაა და არაერთი-
 ნიც - ის მხოლოდ არსების ერთიანობას ხედავდა - დაკარგა სამსა-
 ხოვნების ცნება⁸. იგივე შეიძლება იქცეას ღვთაებრივი არსების
 სიმარტივეზე და უსიასა და ენერჯიებს შორის განსხვავებაზე.
 „ღმერთი არა მარტო სამშობლოვანია, არამედ იგი ყოველისმოქმედიცაა,
 ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ“ (1351 წ. კრება).

განსხვავებულობა უსიასა და ენერჯიებს, ანუ მოქმედებებს
 შორის, განსხვავებულობა, დამტკიცებული XIV საუკუნის კრებებით,
 ეს არის ღვთაების შეცნობად თვისებათა შესახებ გადმოცემის ღვ-
 მატური გამოხატულება, მას ჩვენ ვხედავთ კაბალოკიელებთან, მო-
 გვიანებით ღიონისესთან - მის მოძღვრებაში ღვთაებრივ შეერება-
 თა და განსხვავებათა, ძალთა (δυναμεις) ან კიდევ „ღვთაებ-
 რივი წყველიადის სხივის“ შესახებ; ეს განსხვავებულობა სახავს
 ღვთისმეტყველების ორ გზას: ერთი ამათვანი ღმერთს ვციხსნის, მე-
 ორეს მივყავართ არყოფნაში მასთან შეერებიანაცენ. საბოლოოდ ,

7 იქვე, 121, col. 1205.

8 თეოფანე, იქვე, col. 917.

იგივე მოძღვრებას ენერჯიებზე, ქრისტოლოგიისადმი მიყენებით და
ნაწილობრივ, ქრისტეს ადამიანური ბუნებისათვის ღვთაებრივი დიუ-
ბის გაცხადებით განხორციელებული სიტყვის იპოსტასურ ერთიანობა-
ში, ჩვენ ვხედავთ წმ. მაქსიმე აღმსარებელთან და წმ. იოანე და-
მასკელთან. მთელი ეს აჯრინდელი ააღვთისმეტყველო მონაცემები
[35] წლის კრებისათვის საჯრდენი აღმოჩნდა მისი რეკლამისამოძღ-
ვით დადგენილებებისა, რომელიც, წმინდა მამათა გადმოცემების და-
ნახმად, ამტკიცებდა ღვთაებრივი და უქმნელი მთავრის, როგორც ერთ-
არსება სამებისაგან განსხვავებული, მაგრამ მისგან განუყოფელი
ენერჯიის განსაზღვრას.

პალამასის მოწინააღმდეგენი, რომლებიც ასაბუთებენ ღმერთში
არსებისა და ენერჯიის სრულ იგივეობას, იცაფდენ ღვთაებრივი სი-
მარტივის ფილოსოფიურ ცნებას. როდესაც ისინი დაპირაკობდნენ არსე-
ბისაგან განსხვავებულ მოქმედებებზე, ანუ ენერჯიებზე, მაშინ მხე-
დველობაში შექონდათ ქმნილი ეფექტები, ანუ ღვთაებრივი არსების
„შედეგები“. მათი გაგება ღვთისა - როგორც მარტივი არსებისა -
არ უშვებდა ღვთაების სხვაგვარ მყოფობას, გარდა არსითი მყოფობი-
სა. ის, რაც არ არის თავად არსება, არ ეკუთვნის ღვთაებრივ ყო-
ფიერებას, არ არის ღმერთი. ამდენად, ენერჯიები ან არსებასთან
უნდა იყოს გაიგივებული, ან არსებისაგან მთლიანად გამოყოფილი,
როგორც მის მიღმა არსებული ქმედება, სხვაგვარად რომ ვთქვათ,
ქმნილი შედეგები, არსებით „ვნებულნი“. აქ ვნებულობის რაციონა-
ლისტიკი გაგება იჭრება მოძღვრებაში სიკეთეზე. გრიგორიოს პალ-
მასის მოწინააღმდეგეებისათვის არსებობს ღვთაებრივი არსება, არ-
სებობს მისი ქმნილი შედეგები, ანუ ეფექტები, მაგრამ ღვთაებრივ ქმე-
დებათათვის ანუ ენერჯიათათვის ალგოლი აღარ რჩება. მათი კრიტიკის
საპასუხოდ წმ. გრიგორიოს პალამასმა ისინი დააყენა შემდეგი ზღუ-

მის წინაშე: მათ ან უნდა დაუშვან განსხვავებულობა არსებობა და მის ქმედებას შორის, მაგრამ მაშინ ღვთაებრივი სიმართლის სოფიური გაგება მათ იძლეობს ქმნილებად შიიჩნიონ ღიღება ღვთისა, მაღლი, ფერისცვალების ნათელი; ან კიდევ კატიგორიულად უნდა უარყონ ეს განსხვავებულობა, რაც მათ იძლეობს გახდის გაიგივონ მიუწევდომელი და წვდომადი, გაუცხადებადი და გაცხადებადი, არსება და მაღლი. ორივე შემთხვევაში შეუძლებელი ხდება ადამიანის გაღვთაებრივება, შეუძლებელი ხდება ყოველგვარი რეალური კავშირი ღმერთთან⁹.

სწორედ ამას ეპოულობთ, მაგალითად, ნიკიფორე გრიგორასთან. თაბორის შუქი მისთვის იყო მხოლოდ ფორმა (*μορφή*), სახე (*ἴδιον*), მატერიალური სიმბოლო, რომელიც ღვთაების იქ ყოფნაზე მიუთითებს¹⁰. მისთვის მოციქულებმა თაბორის მთაზე იხილეს რაღაც რეალობა, არსებულთა სფეროს კუთვნილი (*τίνα τῶν ὄντων*) რაღაც შეცნობადი, და მაშასადამე - ქმნილი¹¹. გრიგორასის შეცნობადის ასეთი ასიმილაცია არსების სფეროსთან მეტყველებს მის დიონისებზე დამოკიდებულებაზე, მაგრამ პლატონიზირებულ დიონისებზე, რომელიც პროკლეს გზითა და ნეობლატონური ტრადიციით აქვს შედგენიებული, დიონისებზე, რომლის ღვთაებრივი გააზრებიდანაც ამოღებულია უმთავრესი ღერძი - მოძღვრება ენერჯიებზე, რომლის მიხედვითაც ღმერთი თავის ენერჯიებში (*ἐνεργείαις*) გამოყოფილი განსხვავებულობით აუწყებს თავს და ეცხადება ქმნილ სამყაროს. გრიგორასის აზრით, არამცთუ ადამიანები, არამედ ანგელოზებიც ღმერთს სხვაგვარად კი

⁹ ბეოგანე, იქვე, სტ. 929 Bc

¹⁰ P9, t. 149, col. 377.

¹¹ იქვე, col. 384.

არა, მხოლოდ სიმბოლოთა და ნივთიერ' ნიშანთა საშუალებით შე-
 იცნობენ (τῶν *συμβόλων καὶ τύπων σαφαιτικῶν*)¹². პალამასის
 ეს მოწინააღმდეგე ფილოსოფოსი, აქ გასააოცრად უახლოვდება ანტიო-
 ქიურ სკოლას, წმ. იოანე ოქროპირის აზრს, რომლის თანახმადაც
 ანგელოსებმა განკაცებამდე ღმერთი მხოლოდ სახეებში და წარმო-
 გენებში იყოფნენ. მაგრამ წმ. იოანე ოქროპირი აღიარებდა ღმერ-
 თის ხილვის შესაძლებლობას მომავალ საუკუნეში ღივებით მოსილი
 ქრისტეს სახით, მაშინ როცა გრიგორასისთვის ეს ხილვა სამუდამოდ
 ჩრება *κατὰ δάινουσαν ὄψιν* -ის კატეგორიებში, ანუ აზრით
 ხელების კატეგორიებში. ეს ის აზრითი ხედვაა, რომელიც აქ, ჯედა-
 მიწანე, ოპერირებს სიმბოლური წარმოვლენებით, რათა მათგან გამო-
 იყვანოს შესაბამისი უნებები¹³. ღმერთთან უშუალო კავშირი, რა-
 გორიც არ უნდა იყოს რაიმე მისტიური ცდა, ჩვენს მიწიერ არსებო-
 ბაში შეუძლებელია, ხოლო მომავალ საუკუნეში ეს იქნება სრულყო-
 ფილი, წმინდა ინტელექტუალური ცოდნა, ადამიანის შემეცნებითი
 უნარის ტკობა. აქ გრიგორასი ფილოსოფიის გზით თითქოსდა უბრუნ-
 ება კლიმენტისა და ორიგენეს ინტელექტუალურ ვნოსისს. მაგრამ
 რაციონალიზირებით, რიდაც იგი ამ ინტელექტუალიზმს მისთვის და-
 მახასიათებელ მისტიკას აცდის, გრიგორასი აღიარებებს მას. მაშინ-
 ნაც კი, როდესაც ის დიონისეს მიმართავს, ამას აკეთებს იმისა-
 თვის, რომ დიონისესეული ტერმინის *θεοποίησις* -ის - ღმთისმიწ-
 ბაძველობა - გამოყენებით დაასაბუთოს გაღმავლებრივების ქმნილი
 ხასიათი, რაც უფრო კეთილშესახურებით მერტაფორაა, ვიდრე უქმნე-
 ლისა და ქმნადის რეალური შეერთება.

12 იქვე, სლ. 323.

13 იქვე, სლ. 393.

ორივე მხარე ერთმანეთს მესაღიანელობაში ადანაშაულებს. პა-
ლამასის მოწინააღმდეგეები ამ ბრალდებას უქმნელი ნათლის ხილვას
უმატებენ. ღვთაებრივ ენერჯიათა დამცველები მესაღიანელობას უწოდებ-
ენ მომავალ საფეხში ქმნილი გონებით ღვთაებრივი არსების შე-
მცენებას; თუ არ ვაღიარებთ ჯანსხვაებულობას არსებასა და ღვთი-
ვამოვლენილ ენერჯიათა შორის, მაშინ არჩევანი უნდა გავაკეთოთ ინ-
ტელიქტუალურ მესაღიანელობასა და ღმერთთან უშუალო კავშირის სრულ
უარყოფას შორის.

რა არის ეს უქმნელი ნათელი, რომლის ირგვლივაც XIV საუკუ-
ნეში საღვთისმეტყველო კამათი შეიქმნა? ეს თავად მისტიკური ცდის
რეალობაა, რომლის შესახებაც ასე დაბეჯითებით დაპარაკობდა სამი
საუკუნით ადრე წმ. სვიმეონ ახალი ღვთისმეტყველი; ის საგარძნობი
მადლია, რომელშიც ღმერთი თავს შეცნობადს ხდის მათთვის, ვინც
ქმნილი ყოფიერების საზღვარს გადალახავს და შეერთვის მას. წმ.
გრიგორიოს პალამასი ამ მისტიკურ რეალობაზე წერს ღვთისმეტყველე-
ბის „ტიქნიკურ“ ენაზე, რის გამოც იგი გარდუვალად კარგავს თავ-
იშ მოქნილობას. „ღმერთი სახელ-იდება სინათლედ არა მისი არსების,
არამედ მისი ენერჯიის მიხედვით“, - ამბობს ის¹⁴. მაგრამ თუ ენ-
ერჯიები იწოდებიან სინათლედ, ეს არა მხოლოდ მატერიალური სინათ-
ლის ანალოგიით (ენერჯია, გამომავალი კაშკაშა გავარვარებული კე-
რიდან), არამედ იმიტომ, რომ ისინი ევლანკებიან ჭერტას როგორი-
დაც გამოუქმნელ რეალობად, რომელსაც ყველაზე მეტად შეესატყვისე-
ბა სახელწოდება „ნათელი“. რამდენადაც ღმერთი ავლენს თავს და
იძლევა ცოლნას თავის შესახებ *ὁσιότητες*-ში, ანუ ენერჯიებში, თა-
ვის ღონანური თვისებებში, ის არის ნათელი. „ეს ღვთაებრივი ცდა

14 ოკინდინოსის წინააღმდეგ: PG, t. 150, col. 823.

ეძლევა განსაზღვრულად და უნარი აქვს რყოს მეტი ან ნაკლები, განუყოფლად გაყოფადი, მიმღების ღირსებათა შესაბამისად¹⁵. სრულყოფილი ხილვა კი ღვთისა, ხილვა, რომელიც აღიქმება როგორც უქმნილი ნათელი, და რაც არის ღმერთი, - ეს არის „მერვე ღვის საიდუმლო“, და იგი ეკუთვნის მომავალ საუკუნეს, რომელშიც ჩვენ ვიხილავთ ღმერთს პირისპირ. მაგრამ ღირსეულთ, რომელნიც უერთდებიან ღმერთს ამანვე ცხოვრებაში, მიემადლებათ ხილვა „სასუფევლისა ღმერთისა, მასულისა დიდებით“, როგორც იგი მოწაფეებმა იხილეს თაბორის მთაზე.

თაბორის მთაზე მოწაფეების მიერ დანახული ნათელი, როგორც ვარაამი ამტკიცებდა, არ იყო ქმნილი მეტეოროლოგიური ფენომენი, თავისი ბუნებით ადამიანურ აზროვნებაზე დაბალი. ეს იყო ნათელი, თანაარსებული ღვთისა თავისი ბუნებით: მარადიული, დაუსაბამო, უვამო და უსივრცო, ქმნილი ყოფიერების მიღმა არსებული. ძველადღესობაში თეოფანიებში იგი ცხადდება როგორც დიდება ღვთისა, ქმნილთათვის საშინელი და ჯაუბმენელი, რადგანაც ქრისტემდე იგი ადამიანისთვის იყო „გარეგან“. ამიტომ პავლე, ჯერ კიდევ მყოფი ადამიანად „გარეგან“, უცხო ქრისტეს რწმენისაგან, დამასკოში მიმავალი, დაბრმავდა ამ ნათლის ხილვით. მაგრამ მარკამ მაკდალინედმა შეძლო ეხილა ალფომის ნათელი, რომლითაც აცხებულყო საფლავი და ანათებდა უოველივეს რაც მასში იყო, „შეგაძნებით ნათელს“ კი ჯერ არ გენათებინა დედამიწა¹⁶. განსხეულების მომენტში ღვთაებრივი ნათელი თითქოს თავს იყრის ღმერთკაცში, რომელშიც პავლე მოციქულის სიტყვებით [კოლ. 2,9], სხეულებრივად სახლობს მთელი სისავსე უფლისა. სწორედ ეს ნათელი ღვთისა, ეს დიდება, რომელიც თან ახლავს ქრისტეს-

15 სიტყვა 35: PG, t. 151, col. 448

16 ღონიკური და საღვთისმეტყველო თავები, 67: PG, t. 10, col. 1166 A.

ტეს მისი ღვთაებრივი ბუნებით, შეეძლოთ ეხილათ მოციქულებს ფერისცვალების წუთს. არაერთადი ცვლილება არ მომხდარა ღმერთსა და მათ შორის მთაზე, მხოლოდ მოციქულთაგანის ეს იყო დროისა და სივრცის საზღვრებს იქით გასვლა, მარადიულ რეალობათა აღქმა. „უფლის ფერისცვალების ნათელი არც დაწყებულა და არც დასრულებულა, - ამბობს წმ. ბალამასი - ის შემოუსაზღვრელი იყო სივრცით და გრძნობით აღუქმელი, თუმცა სახილველ იყო მიწიერ თვალთაგანის... მაგრამ გრძნობათა ჯარდასახებით უფლის შესაიდუმლენი სხეულიდან სულში გადავიდნენ“¹⁷.

აქ ჩვენ ისევ ანტიწმობათა წინაშე ვდგავართ, რაც ამ ხილვის ბუნებას შეეხება: ერთის მხრივ უფლის ფერისცვალების ნათელი „გრძნობათაგანის აღუქმნადია“, მეორეს მხრივ - „სხეულებრივ თვალთაგანის ხილული“. წმ. გიორგიოს ბალამასი აღმწიფობებით უარყოფს ამ ხილვის მატერიალურ ასპექტში განმარტების ცდას. „ღვთაებრივი ნათელი უნივერსალია, - ამბობს ის, - ნათელში, რომელითაც მოციქულნი გაბრწყინდნენ თაბორის მთაზე, არაფერია გრძნობადი“¹⁸. მაგრამ, მეორეს მხრივ, ასეთივე აბსურდული იქნებოდა ჯვემტკიცებინა, რომ მხოლოდ ინტელექტუალური გნოსისი იმსახურებს ნათლის „მეტაფორულ“ სახელებს¹⁹. ნათელი ესე - არც მატერიალურია და არც სულიერი, იგი ღვთაებრივია და უქმნელი.

„ჰეგორიტილ ტომოსში“ - ისიხასტიბი'ა იმ აპოლოგიაში, რომელიც გრიგოლის ბალამასის ხელმძღვანელობით დაიწერა, - ჩვენ ვპოულობთ საოცრად ნათელ განსხვავებას გრძნობადს, გონებით წვდომადს

17 სიტყვა 35: PG, t. 151, col. 433 B.
18 აკინდინოსის წინააღმდეგ: PG, t. 150, col. 818.
19 იქვე, col. 826.

ნათელსა დაღვთებრივ ნათელს შორის: ეს უკანასკნელი აღემატება
წინა ორს, რომლებიც თანაბრად მიეკუთვნებიან ქმნილთა სფეროს.
სხვაა ნათელი, - ეკითხულობთ ტომოსში, - რომლითაც აღიქვამს გონება და სხვა - რომლითაც გრძნობა: გრძნობადი ნათელი შეიმეცნებიან გრძნობადი საგნები, ხოლო გონითი ნათელი ეს არის აზრებში არსებული ცოდნა. აქედან გამომდინარე, მხედველობისა და გონებისათვის აღქმადია არა ერთი და იგივე ნათელი, არამედ თითოეული მათგანი მოქმედებს თავისი ბუნების შესაბამისად და მის საზღვრებში. მაგრამ როდესაც ღირსეულნი იღებენ სულიერ და ზებუნებრივ მადლსა და ძალას, ისინი გრძნობითაც და გონებითაც ხედავენ იმას, რაც ყოველგვარ გრძნობასა და გონებას აღემატება. თუ როგორ - ეს იცის მხოლოდ ღმერთმა და მათ, რომლებიც ამ მოქმედებას განიცდიან²⁰.

ამაში ჩვენ გვცხსნება ისიხასტური ჭერეტის ჭეშმარიტი ბუნება და ის ადგილიც, რომელიც უკავია წმ. გრიგორიოს პალამასის ღვთისმეტყველებას, რომელმაც დაავგირგვინა წმინდა მამათა პლატონური დუალიზმის დაძლევისათვის ბრძოლის ხანგრძლივი ტრადიცია, დუალიზმისა გრძნობადასა და გონებით წდგომადს შორის, გრძნობასა და გონებას შორის, მატერიასა და სულს შორის. სწორედ იმიტომ, რომ ღმერთი აღემატება ქმნილ ყოფიერებას, რომ თავისი არსებით ის აბსოლუტურად მიუწვდომელია, რომ არ არსებობს არავითარი თანაბუნებოვნება (συγγένεια) ღვთაებრივსა და გონის შორის, რომელსაც ეკუთვნის როგორც ანგელურ გონება, ასევე ადამიანურიც, ღმერთი თავს შეამეცნებინებს ადამიანს მთელს მის მთლიანობაში, ამიტომაც ჩვენ არ შეგვიძლია ცილაპარაკოდ წმინდა გრძნობადას თუ წმინდა ინტელექტუალურ ხილვაზე. რამდენადაც საზღვარი აქ

20 PG, t. 150, col. 1233 B

ქმნილსა და უქმნელს შორის გაღის და არა გრძნობადის სფეროსა და
 გონიოს შორის, რომელიც ღვთაებისადმი ნათესაურად განიხილებოდა,
 ერთადერთი - დიონისეს მიერ მიითვებული - გზა ცხოველი ღმერთის
 ვეშმარიტი შემეცნების მიღწევისა არის რადიკალური გასვლა ყოვე-
 ლივედან, რაც ქმნილია. და ეს გასვლა არც პლატონური „გაქცევაა“;
 არც ადამიანური არსების სპირიტუალიზაცია და *VOUS* -ად ქცევა,
 როგორც ეს გვაქვს ორიგენესთან და ევაგრესთან. ეს, ავრუთვე, არ
 არის „შეგრძნებით“ მისტიკა შესაღიელებისა. აქ არ გვაქვს არც
 შეგრძნებადის რედუქცია გონითსაკენ, არც სულიერის მატერიალი-
 ზაცია, არამედ მღვდლანად, ადამიანის ზიარება უქმნელისადმი (რაც
 ჩვენ უკვე ვნახეთ დიონისესა და მაქსიმე აღმსარებლის აზროვნე-
 ბაში), კავშირი, რომელიც გულისხმობს ადამიანის პიროვნების შე-
 ერთებას ღმერთთან, შეერთებას, რომელიც აღემატება ყოველგვარ შე-
 მცენებას, „აღემატება *VOUS* -ს“ ქმნილი ბუნებისათვის დამახასია-
 თებელ შეზღუდვათა დაძლევის გზით. აქ ჩვენ ძალზე შორს ვართ აღ-
 ექსანდრიული სპირიტუალიზმისაგან, მაგრამ ძალიან ახლოს ვართ წმ.
 ირინეოს ლიონელთან. ასეთ ანთროპოლოგიას მიეყვანართ დადებით ას-
 კეტიზმთან, არა უარმყოფელ, არამედ დამძღვე ასკეტიზმთან: „თუ
 სხეული, - ამბობს პალამასი, - სულთან ერთად მოწოდებულია მონა-
 წიღეობა მიიღოს მომავალი საუკუნის გამოუთქმად ნეტარებებში, იგი
 უცნობლად უკვე ახლაც ეზიარება მათ შესაძლებელი ზომით... რა-
 მეთუ სხეულსაც აქვს ღვთაებრივ საგანთა ცდისეული წვედომა, რომე-
 საც სულიერი ძალები მოკვდინებულნი კი არ არიან, არამედ გარდა-
 სახულნი და ნაკურთხნი²¹.

„ნეტარ მფლობელობაში ღვთაებრივი მოქმედების მიმღები... თითქოს-
 და თვითონ არის სინათლე და სინათლეში მყოფი და ნათლის თანხლებით

21 პავლოვიტული ტომისი: PC, t. 150, წმ. 1233 ვ

გააზრებულად ხედავს იმას, რაც ასეთი მაჯლის გარეშე ყველასათვის ფარულია, რაც ამადლებს არა მხოლოდ სხეულებრივ შეგრძნებებზე, არამედ ყველაფერზე, რაც ჩვენთვის საცნაურია... რამეთუ ღმერთს ხედავენ განწმედნილი გულითა, იგი სახლდება მათში, ვითარცა ნათელი და უმეტავენებს თავს მოყვასთა თვისთა და მათ, ვინც თავად შეიყვარა" ²². მაშასადამე, ერთი და იგივე უქმნელი ნათელი ეცხადება ერთიან ადამიანს, აძლევს მას წმინდა სამებასთან კავშირში ცხოვრების უნარს. სწორედ ეს ზიარება ღმერთთან, რომელშიც მართალი მზესავით გაბრწყინდებიან, არის მომავალი სასუქუნის ნეტარება - ქმნილ არსებათა ის გაღვთაებრივებული მდგომარეობა, რომელშიც ღმერთი იქნება „ყველასათვის ყოველივეში“, მაგრამ არა თავისი არსებით, არამედ თავისი ენერჯიით, სხვაგვარად, მაჯლით თუ უქმნელი ნათელით, სამპიროვანი ერთაჩსება ბუნების გამოუქმელი „ბრწყინვალეებით“ ²³.

„ჰაგიორიტული ტომოსი“ მოსეს კანონთა დოგმატიკის გვერდით „ძველ ადელქმანში“ ხედავს მომავლის დოგმატიკის, ახალი ადელქმანის დოგმატიკის, წინასწარმეტყველურ განჭვრეტას; ისინი ძველი ადელქმანის ადამიანს, ადამიანს ქრისტეს მოვლინებამდე, წარმოუდგება მკვეთრად გამოუსახველ საიდუმლოთა სახით. ჩვენც, ახალი ადელქმანების ეპოქაში მცხოვრებთ, საგანნი მომავალი ცხოვრებისანი, სასუფიველი ღვთისა, საიდუმლოებებად გვესახება. ეს საიდუმლოებანი ღვთის მიწაზეც შეიძლება შეიციონ, უფრო სწორად, ცდისეულად შეიმეცნონ მხოლოდ წმინდანებმა, მხოლოდ მათ, რომელნიც ცხოვრობენ ღმერთთან სრული შეერთებით, რომელთაც მოევლინათ ფერისცვალების მაჯლი და

22 სიტყვა ყოველადწმიდა ღვთისმშობლის ტაძრად მოყვანებაზე. გამოცემა. *Sophocles*, pp. 176-177.

23 სიტყვა 35: PG, t. 151, col. 448.

უფრო მეტად მომავალი საუკუნის ცხოვრებას ეკუთვნიან, ვიდრე ჩვენს მიწიერ ცხოვრებას²⁴.

ამრიგად, ჩვენ კვლავ ვხვდებით, მხოლოდ ახალ ფორმულირებაში, წმინდა ირინეოსის აზრს მისი „ხილვა-გამოცხადებში“, რაც თანმიმდევრულად იხსნება სამ ეტაპზე: ქრისტემდე, განსხვავების შემდეგ და პარუსიის შემდეგ. მაგრამ წმინდა ირინეოსმა იხილა „მამისეული ნათელი“ „წმინდანთა ათასწლოვანი მეუფების“ ესქატოლოგიურ პერსპექტივაში. ჩვენ ვნახეთ III საუკუნეში როგორ შეიცვალა ეს ესქატოლოგიური ხილვა ჭერებითი ცხოვრების აღექსანდრიული იდეალით, რომელიც კლიმენტისთან და ორიგენესთან ზოგჯერ რაღაც ფილოსოფიური უტოპიის ფორმას იძენდა: კლიმენტის „ჰნოსტიკოსი“ ორიგენეს „სულიერი ადამიანი“; როგორც ერთი, ისე მეორე არის თავისებური სულიერი „გაქცევა“ და მსგავსი „სულიერობა“ სრულიად არ არის ქრისტიანული წარმომოხილვა. სწორედ ამ ასპექტში უბიძგა ზოგიერთ თანამედროვე კრიტიკოსს (უპირველესად ნიკრენს და ნაწილობრივ ო. ფენტაუერს) ამტკიცონ, რომ მისტიკური ჭერებისათვის დამახასიათებელია ერთგვარი ღალატი დმეტოსის ერთადერთი ზნით ხილვისადმი, რაც წმინდა წერილის სულს ესადაგება, ანუ ესქატოლოგიური, პარუსიული ხილვისადმი. საუკუნეთა განმავლობაში ინტელექტუალისტური მისტიკის წინააღმდეგ ბრძოლის შემდეგ ჩვენ ვხვდებით ბიზანტიელ ისინასტიკთან - წმ. სვიმეონ ახალ დეიისმეტყველთან, წმ. გრიგორიოს პალამასთან და მის მოწაფეებთან - ხილვა-ჭერებას, რომელიც ემთხვევა ესქატოლოგიურ ხილვას, როგორც ისტორიიდან გასვლას „მერვე დღის“ მარადიული ნათლისაყენ.

გამოკვლევის დასასრულს, ჩვენ შეგვიძლია კიდევ ერთი დასკვნის გაკეთება. მე უკვე მქონდა საუბარი, თუ როგორ მძაფრად გააკრი-

ტიკა დიონისე პეტავიუსმა წმ. გრიგორიოს პალამასის ღვთისმეტყვე-
ლება. პეტავიუსი არ შეხებია წინა ეპოქების ბერძენ მამებს,
რომლებიც უკვე დაგმობილნი იყვნენ გაბრიელ ვასკეზის მიერ [Grie-
el Vasquez (1551-1604) - ესპანელი ღვთისმეტყველი] ღმერთის
პირისპირ ხილვის უარყოფის გამო, - წმინდა მამები არ ქადაგებ-
ნენ ღვთაებრივი არსის ხილვას, რაც დასავლეთის სქოლასტიკას ა-
ასიათებს, - იგი ყველაზე მეტად თავს ესხმის სწორედ XIV საუკუ-
ნის ბიზანტიურ ღვთისმეტყველებას და ამტკიცებს, რომ წმ. გრიგო-
რიოს პალამასი უარყოფდა ღმერთის უშუალო ხილვას, რითაც მამათა
გადმოცემასთან კავშირს წყვეტს და ცვლის მას რაღაც განსხვავებუ-
ლით, ვიდრე ღმერთია, რაღაც ნაღიით, ღმრთისაგან გამოვლადკეცებუ-
ლით, რაც რომელიღაც უქმნელ სფეროს წარმოადგენს სამეზასა და
ქმნილ ყოფიერებას შორის. „აბსურდული მოძღვრებაა“ - ამბობს პე-
ტავიუსი; ვაღიარებთ, რომ აბსურდულია ენერგიათა შესახებ წმ. გრი-
გორიოს პალამასის მოძღვრების სწორედ მისი ინტერპრეტაცია. მან
სრულებით ვერ მიაგნო გამოუქმედი განსხვავებულობის ჭეშმარიტ
აზრს, რაც ღმერთის ბუნების მიღმა მყოფობის მოფუსზე მიუთითებს,
ანუ მაღლზე, რომელშიც ღმერთი აცხადებს და ავლენს თავს. იგი
ვერ მიხვდა, - და ამაშია მთელი პარადოქსი, - რომ წმ. გრიგორი-
ოს პალამასის ღვთისმეტყველება არის სწორედ დაცვა ღმერთის უშუ-
ალო ხილვისა და რომ განსხვავებულობა არსებისა და ენერგიისა არ
არის არც „გამოყოფა“ ღმერთისაგან, არც მისი „დანაწილება“ რ
ნაწილად - გაცხადებულ და განუცხადებელ ნაწილებად. პეტავიუსი
ვერ მიხვდა, რომ განსხვავებულობა არის ღვთისმეტყველური პოსტუ-
ლატი, რომლის გარეშეც უაზრობაა რეალურობა - და არა მეტაფორუ-
ლობა - ჩვენი გაღვთაებრივებისა, ღვთაებრივი არსით ქმნილი არ-
სების შთანქმის გარეშე. პეტავიუსმა ვერ გაიგო, რომ ეს ხილვა

და შემეცნება ღვთისა პირისპირ, მისი ღიღების ნათელში, არის შე-
 უქმნელის ხილვა და შემეცნება, სწორედ იმიტომ, რომ არსებობს და
 მაღალ შორის განსხვავებულობის საფუძველი თვით ღმერთშია, ამიტო-
 მათ არ არის აუცილებელი განვასხვავოთ ერთმანეთისგან მაღლი, რო-
 გორც ღმერთის ყოფნა ჩვენში, ქმნილი მაღლისაგან, ანუ *hinc et illinc* -
 ისაგან. ამგვარი განსხვავებულობა შეიძლება იყოს მხოლოდ განშო-
 რებულობა. პეტაფიუსი, ისევე როგორც ყველა მისი მიმდევარი და-
 სავლელი კრიტიკოსი ჩვენს დრომდეც კი, როდესაც ბიზანტიურ ღვთის-
 მებრძვრელებზე ლათინური სქოლასტიკისათვის დამახასიათებელი პო-
 ზიციიდან მსჯელობს, ღმერთის ხილვის დამცირებასა და შემოსაზღვ-
 რას ხედავს იქ, სადაც პირიქით, აშკარაა ქრისტიანული მაქსიმალიზ-
 მი, ერთ-ერთი ყველაზე თამამი მტკიცება ღმერთთან რეალური კავში-
 რისა: ადამიანის სრული შეერთება სრულად თანამყოფ ღმერთთან.
 მაგრამ ეს ღმერთი შემეცნების ობიექტი როდია, არც ღმერთი ფილო-
 სოფოსთა, არამედ ღმერთი - თავის გამოცხადებელი. ბუნებრივ ენ-
 ერგობებში გამოვლენის ნაცვლად მისი არსება ქმნილი გონებისათვის
 თავისთავად შეცნობადი რომ გამხდარიყო, თავისთავად ამგვარი შე-
 ცნობა არც თვით წმ. გრიგორიოს პალამისისთვის, არც მისი სახით
 წარმოდგენილი მამათა გადმოცემისათვის, არ იქნებოდა ის შემეცნე-
 ბა, რომელსაც მისტიკური ღვთისმებრძვრელება ეძიებს, არ იქნებოდა
 ხილვა, რომელიც აღმატება როგორც გონებას, ასევე გრძნობას, არ
 იქნებოდა ძახილი ქმნილ ყოფიერებაზე შეუწყვეტიელი და უსასრულო
 აღმატებულობისა.

შეგვიძლია კი ახლა ვუბანუხოთ ვასკეზის მიერ დასმულ კით-
 ხვას, რომ ბერძენი მამები თითქოს უარყოფდნენ ღვთაებრივი არსე-
 ბის ხილვას, რაშიც იგი ბრალს სდებს მამათა უმრავლესობას? ძალ-
 ზედ უხერხულია ამტკიცო რომელიღაც მოძღვრების არარსებობა, გან-

საკუთრებით მაშინ, როდესაც ლაპარაკია ასეთ ნიუანსირებულ მოძრაობაზე. ჩვენს მიერ წარმოდგენილი მოკლე მიმოხილვა საშუალებას არ გვაძლევს გავცეთ იმგვარი კატეგორიული პასუხი, რომელიც გავადათავისუფლებდა ყოველგვარი შესწორებებისა და დაზუსტებისაგან.

მიუხედავად ამისა, ჩვენ შევძელით დავრწმუნებულებიყავით შეგდევში: თუ კლიმენტისა და ორიგენესთან მართლაც არის ლაპარაკი ღვთაებრივი არსების ხილვაზე, მაშინ ეს მოძღვრება (დაუმადვრებელი და ბოლომდე ჩამოუყალიბებელი) მათ მიერ წარმოდგენილია ინტელექტუალისტური მისტიკის შემოსაზღვრულ ასპექტში, რომელიც ერთმანეთს უპირისპირებს გრძნობადსა და გონივს და რომელიც ამტკიცებს ადამიანური გონების ნათესაურობას ღმერთთან. ამ შემთხვევაში ღვთაებრივი არსების ხილვა ინტელექტუალური გნოსისის [შემეცნების] მწვერვალი იქნებოდა.

სულიერი ცხოვრების სფეროში ჩვენ ორი საპირისპირო ტენდენცია გამოვიკვლიეთ: ერთის მხრივ - ევაგრეს ორიგენული მისტიკა, როდესაც გონება, თავისი ბუნებით, სადავსია არსითი ღვთაებრივი ნაღლისა, რომელიც შესაძლოა (ევაგრეს ამაზე გარკვევით არ ლაპარაკობს) აუწყებს მას ცნობიერებას; მეორეს მხრივ, მესალელების - ღვთაებრივ არსებაში გრძნობითი მონაწილეობა. მართლმადიდებლური სულიერი ცდა ერთნაირად უპრყოფს როგორც ინტელექტუალურ გნოსისს, ასევე ღვთაებრივი არსების გრძნობითს აღქმას, და სურს რა დაძლევა ადამიანისათვის დამახასიათებელი დუალიზმისა გონითსა და გრძნობითს შორის, ისწრაფვის ღმერთის იმგვარი ხილვისაკენ, რომელიც გაღვთაებრივების წყალობაში ითრევს ერთიანად მთელს ადამიანს. ქმნილ ყოფიერებაზე აღმატების ეს სულიერი ცხოვრება მდლიანად ემთხვევა ვრიგოლ ნოსელის, დიონისე არეოპაგელისა და მაქსიმე აღმსარებლის ღმერთის არსების შეუცნობლობას. წმინდა დოგმატიკურ

პლანში ევენოპიოსის რაციონალიზაციის საწინააღმდეგო რეაქცია იმ-
 აში გამოიხატა, რომ ისეთი განსხვავებული ღვთისმეტყველნი, რო-
 გორიც სამი წმინდა კაპადოკიელი. იყო, წმ. ეფრემ ასური, წმ. ებ-
 ილანე და იოანე ოქროპირი, კატეგორიულად უარყოფდნენ თვით ღვთაე-
 ბრივი არსების ხილვას. მოძღვრება ენერჯიებზე მონიშნული წმ. ბა-
 სილი დიდთან და გრიგოლ ნოსელთან ევენოპიოსის წინააღმდეგ კამათში,
 განვითარებული ღიონისეს მიერ ღვთაებრივ თვისებათა დინამიკური
 გაგებით, და მაქსიმე აღმსარებლისა და იოანე დამასკელის ქრისტო-
 ლოგიური ენერჯეტიზმით დამტკიცებული, საფუძვლად დაედო XIV ს-ის
 ბიზანტიელ ღვთისმეტყველთა მოძღვრებას; ისინი ღმერთთან უშუალო
 კავშირის შესაძლებლობას იცავდნენ და იმადგროულად უარყოფდნენ
 ღვთაებრივი არსების შეცნობის შესაძლებლობას.

მეორე, ღვთაებრივი არსების ხილვასთან მჭიდროდ დაკავშირე-
 ბული ასპექტი ბიზანტიური ღვთისმეტყველებისა ბუნების (φύσις)
 და პიროვნების (πρόσωπον) განსხვავებაში მდგომარეობს და მის
 მტკიცებაში, რომ პირისპირ ხილვა ეს არის განხორციელებული ს ი ტ-
 ყ ვ ი ს პიროვნული ხილვა. რჯულის მოძღვრება ხატისმებრძოლთა
 წინააღმდეგ ქადაგებს, რომ ქრისტეს ღვთაებრივი ბუნება ან მისი
 ადამიანური ბუნება კი არ ვლინდება ხატებში, არამედ ვლინდება
 სწორედ მისი პიპოსტასი. ამრიგად, ხატის თაყვანისცემით, გარკვე-
 ული აზრით, იწყება ღვთისმხილველობა. წმ. სვიმეონ ახალი ღვთის-
 მეტყველისთვის პირისპირ ხილვა არის „არსებითი“ (εξιστηντιelle)
 ზიარება ქრისტესთან, კავშირი ღმერთთან, რომელიც ყოველი ნათესანი
 პოულობს მთელს სისრულეს თვისას, პიროვნულად იცის რა მან ღმერთი და
 პიროვნულად იცნობს და უყვარს იგი ღმერთს. ეს პირისპირ ზიარება
 ღმერთის შუქნათელი სახისა, რომელიც ყოველი ჩვენგანისკენაა მი-
 ბყრობილი, ფერნაცვალი ქრისტეს ეს ხილვა თვის საღვთისმეტყველო

სტრუქტურას იძენს წმ. გრიგორიოს პალამასის მოძღვრებაში და 1) საუკუნის საეკლესიო კრებათა განსაზღვრებებში მადლის ბუნების შესახებ.

მრავალი საუკუნის შემდგომ ჩვენ კვლავ აღმოვჩნდით ღრმადი ქრისტეს ხილვის წინაშე, რომლის მეშვეობითაც მამა სულიწმინდაში აუხადებს თავისი მიუწვდომელი ბუნების ნათელს, აღმოვჩნდით იმ ღვთისმხილველობის წინაშე, რომელიც ჩვენი ნარკვევის დასაწყისში ვპოვეთ წმ. ირინეოს ლიონელთან, ქრისტიანულ გადმოცემათა მამასთან, მოწაფესთან პოლიკარპოსისა, რომელიც იყო მოწაფე იოანე ღვთისმეტყველისა, რომელმაც თქვა: „ღმერთი არსად და არავის უხილავს; მხოლოდუბილმან ძემან, მამის წიაღში მყოფმან, განაცხადა ის“.

რუსულიდან თარგმნა ბ. ქ. მ. რ. ი. ძ. მ.

ღირსი სერაპიონ ზაძემელის
საკითხავი
(ხსენება 29 ოქტომბერს)

ტროპარი

ყოველივე ხორციელი ნებაი დაუბრუნე და ღმრთისა ნებასა შეუ-
დგე ყოვლად სანატრელო მამათ წმიდათ სერაპიონ, რომელმან განამ-
შვენე ქუეყანაი იგი სამცხისაი მოღვაწეობითა შენითა და მიმ გვირ-
გვინი უბრუნელებიასაი მოთე, ევედრე ქრისტესა ღმერთსა შეწყალე-
ბად სულთა ჩუენთათვის.

კონდაკი

ანგელოზად გამოსჩნდი ქვეყანასა ზედა და ცხოვრებაი გაქუნდა
უფლისა-მიერი. უდაბნოს ღვაწლი კეთილი მოიღვაწე და საუკუნო ღი-
დებაი დაიმკვიდრე, ღირსო მამათ სერაპიონ მეოხ გვეყავე ჩუენ.

დასადებელი „უფალა - დადად-
გაყავსა“ ზედა

ხსენებასა შენსა, მამათ სერაპიონ, მოწმუნენი აღვასრუ-
ლებთ. რომელმან შეურაცხ-ჰყავს საწუთროთ ესე სოფელი სიყუარული-
სათვის ქრისტესისა და ანგელოზთა თანა მეოხ ხარ სულთა ჩუენთათ-
ვის.

რომელმან ღმერთის მსახურებითა მაღლი მოიგე, საწმუნოებისა

ყარითა შეიჭურვე, ვხაკვრებათათვის მტერისათა ქრისტესი მრწამსი
სძლე და გვირგვინისა იქმენ წმიდათა თანა, მეოხ გვეყავ ჩუენ.

ხორცილი მოაუძღურე მარხვითა და გონებაი განიწმიდე ღლუგად,
მოქალაქეობაი ანგელზებრივი ქუეყანასა ზედა გამოაჩინე და მად-
ლითა მრადელითა ღმრთისა მიერ შეიშე, ღირსო მამათ სერაპიონ, ეგ-
დრე ღმერთსა ჩუენთვის.

ქრისტეს მცნებაი უბიწოდ დაიმარხე, წმიდაო და სამგზის სა-
ნატრელო მამათ სერაპიონ, ღმრთივ მონიჭებულობა სულითა ენებათა
სენნი განსდევნე და სიმდაბლითა და კეთილ-მოღვაწეობითა აღსარულ
წელნი ცხოვრებისა შენისანი და ანგელზობა თანა მოქალაქე იქმენ,
მეოხ გვეყავ სულთა ჩუენთათვის.

ღირსო მამათ და რჩეულ მოწათ სერაპიონ, რომელი უბიწოთა
მოქალაქეობითა გამობრწყინდი და ღმერთსა ყოველთასა საძნო ეყავ,
რომელმან განამტკიცენ მოღვაწე მამანი აღსარულებად მცნებათა
ქრისტესთა და მკვიდრ ჰყვენ იგინი ანგელზობა თანა უკუნისამდე,
მეოხ გვეყავ ჩუენ ცოდვილთა.

წინამძღვარო ზარზმის საეანისათ, რომელი ექმენ ზუბ ცხოვ-
რებისა მოწმუნეთა ქრისტიანეთა და მრავალნი კადნიერ ჰყვენ და-
ჭკნობელი გვირგვინის მიღებისა, შებვედრე მოწმუნე ერი შენ მო-
ერ შეყვარებულსა ქრისტესა ღმერთსა.

კუთხეულ მამათ და ძისა მიერ გამორჩეულ, სული წმიდია
გაძლიერებულ სანატრელო მამათ სერაპიონ, მეოხ გვეყავ დაუცხრო-
მლად, ვითარცა გაქუს კადნიერებაი ქრისტე მაცხოვრისა მიმართ
მონიჭებად ჩუენდა ცოდვითა შენდობაი და სულთა ჩუენთა დიდი წყ-

ლობა.

უი წმიდამ სერაპიონ, ვითარცა უჯღმან სახლსა ზაქესსა, მიხსენ ჩუენ ლოცვიდა შენიდა ყოველთაგან მტერისა მანქანებათა, და ზიარ მყვენ მერმესა მას საუკუნო ცხოვრება.

დიდება

უი სანატრელო მამამ სერაპიონ, მონაზონთა რჩეულებამ, მამათა სიქაფულთ, წინამძღვართა დიდო მნათობო, და ყოველთა შენდა მოლოდელიდა ნათესა-საყუდელო უფედო, მეოხ გვეყავ ჩუენ სოფელითა.

აწდა

ღვთის მშობელო ქაღწულო, მოსავთა შენთა მეოხთ, შენ ხარ სასოება ყოველთა კეთილთა, ძესა შენსა ქრისტესა ღმერთსა ევედრე დამოპირად, რათა აცხოვნენ სულნი ჩუენნი.

ღ ი ტ ი ა ს ა ზ ე დ ა დ ა ს დ ე ბ ე ლ ნ ი

განისმა რა კიდეთა სოფლისათა საქმენი მიქაელ პარხეელისა, აღეგზნო ვონება შენი დირსო სერაპიონ ტრფიალებითა მისისა, და ძმისა შენისა თამა სოფელი ესე დაუტევე, და დიდება და საფასენი ყოვდადვე არა რად შერაცხენ, რომელი უხმობდი ყოველთა მიმართ და ხმა ტკბილად იტყოდი, შეიყვარეთ ღმერთი ძმანო, რათა უპოვოთ ადექმული სასუფეველი.

გახილა რა საკვირველმან მამამან მიქაელ, გულის-ხმა უყო შენ შორის დაუნჯებული მადლი სულისა წმიდისა, განიხარა ღრიალ,

და შეგიტკბო წაღიერებით, და გამოგიცხადა შენ განგება ღვთისა და გირცენა ადგილი, სადაცა შემოიკრიბე ძმანი ქრისტესნი და შენე მათ საცანე დიდებული, ამისათვის შეგივრდებიო ღირსო სურათი პიონ და გილაღებო, მოგვიხსენენ წინაშე ღვთისა, ჩუენ ცოლელო

ვნებათა იგი ძირნი აღმოჰკუთუნ და სულთა ბოროტთა მოსლუ-სა სიმხნიდ წინა-აღუდგ და განაქიქე მათი იგი უძლურება, და შეწეენითა მაცხოვრისათა დასარგუნე ყოველივე ძალი მათი, რამეთუ შეიმოსე მადლი სულისა წმიდისაი და სძლე ყოველთა წინააღმდეგობათა აწ მეოხ გვეყავ, მონიჭებად ჩვენდა დიდი წყალობა.

დიდება

აღბველ კარესა საბნობათასა და ქუეყანისა საქმეთაგან ამაღლდი და მონაზონთა ცხოვრებისა და საქმისა იქმენ კანონ, და აწ განიღდი ცათა შინა დიდებასა წმიდისა სამებრისასა და იაზოვ თენიერ შუამდგომელისა, მაქებელთა შენთა-თვის მშვიდობასა, შენდობასა და დიდსა წყალობასა.

აწდა

უსძლო ქაღწულო, რომელმან ღმერთი მუცლად იდე გამოუქმელად დედაო ღვთისა მადლისაო, შეიწირე ვედრება მონათა შენთა ყოველად უბიწო, რომელი მისცემ ყოველთა შენდობასა ცოლუთასა, ჩვენცა ვედრებითი შეიწირე და გვითხოვე ჩუენ დიდი წყალობა.

ს ტ ი ქ ა რ თ ნ ს ა ზ ე დ ა ღ ა ს დ ე ბ ე ლ ნ ი

სახსენებელსა შენსა, ღირსო მამაო, ქადაგო ჭეშმარიტებისაო

წმიდათ სერაპიონ, სიხარულით ედღესასწაულობა მოწმუნენი და ჩუ-
ენ თანა იხარებს სიმრაველი მართლმადიდებლობისაი, კეთილ მოღვა-
წეო, მართალო ქადაგო, სანატრელო მამაო, მეოხ - გვეყავ ცხოვრე-
ბად სულთა ჩუენთათვის.

აღიძვრიან ღღეს ყოველნი ქებით შემკობად შენდა, ღირსო მბ-
მას სერაპიონ, რომელმან სახმილი იგი ვნებათაი დაშრიტე მარხვიდა
მოამინებითა და ღოცვითა, სიგლახაკეი სულისაი მოიპოვე და აწ
ქრისტესთანა იხარებ, მეოხ გვეყავ ჩუენ.

მოღუაწებითა ცხოვრება შენი განაშუენე და სული შენი უბი-
წოდ დაიციე სანატრელო სერაპიონ, სამებისა წმიდისა სავანელ გა-
მოსჩნდი, და სადიდებელად მისა აღაშენე მონასტერი იგი ზარზმი-
საი, ედედრე შენგან შეყვარებულსა ქრისტესა ღმერთსა ჩუენ ცოდ-
ვილთათვის.

დიდება

თანა შეერადე, ღირსო, ანგელოზთა და მოციქულთა თანა ნოივე
პატრივი ცათა შინა და მოიპოვე გურიგვინი წმიდათა თანა მოწამეთა
და მარადის იხარებ მართალო მათ თანა სასუფეველსა ცათსა, ღი-
ლო მოღვაწეო, ღირსო სერაპიონ, მეოხ გვეყავ ცხოვრებად სულთა
ჩუენთათვის.

აწჳა

ღაიპარო დაუშრეტელო, საყდარო სიმართლისათო, უბრწინელო ღუ-
ღოფალო, ედედრე შენგან უცესლოდ შობილსა მეუფესა და ღმერთსა
ჩუენსა, რათა გვაცხოვნნეს ჩუენ ვითარცა კაცთმოყვარე არს.

წინა საუკუნეთა, მამისაგან შობილსა ძესა მხოლოსა, და ქრისტიანთაგან განხორციელებულსა, ქრისტესა ღმერთსა ჩვენსა უდაბნოდეთ, რამეთუ დიდებულ არს.

ნეტარ ხარ შენ გამორჩეულო, მადლისა მიერ ღმერთისა მამისა და ძისა მხოლოდშობილისა მიერ წოდებულო, სულისა წმიდისა მიერ გაბრწყინებულო, მამათ სერაპიონ, რომელმან აღაშენე უწმიდესი იგი ტაძარი ზარზმად წოდებული, და მას შინა დაასვენე მშვენიერი სამკაული - ხატი ჭერისცუალებისათი, აწ ევედრე ღმერთსა მინიჭებად სულთა ჩვენთა დიდი წყალობა.

აწ ვაქებდეთ მოიწმუნეთ სახელსა წმიდისა ამის მოღვაწისასა, რომელი იქმნა ნეტარ ქრისტეს მიმართ და ღუაწლი კეთილი მოიღვაწა, და სარწმუნოებითა და მოთმინებითა სძლო ეშმაკსა, და ნათელი იგი ბნელსა შინა გამოაჩინა.

ღირსო მამათ და ნეტარხსენებულო სერაპიონ, მეოხ გმეყავ ჩვენ, რომელ იყავ ამასა შინა სოფელსა მხიარულ მესტუმრე, და გლახაკთა მოღუაწე, ეკედრე ღმერთსა სულთა ჩვენთა ხსენისათვის ყოველსაგან განსაცდელსა.

დიდება შენ, მოღუაწეო, ნეტარო გულით და სულით უბიწოს, რომელმან სიმდაბლვი ქრისტესათვის აღირჩიე და გვასწავენ მოჩიდვებითა და თაყუანისცემითა უფლისა მიმართ, რომელთა წმიდაო მამათ სიყვარული იგი ქრისტესი ჩვენდამი და სარწმუნოებითი ჩვენი მისისა მიმართ კუდად განაბხდე და საღმრთოთა ნათლითა განანათლენ

ქართველნი, ეგვიპტე ღმერთისა შეწყალებად სულთა ჩუენთათვის.

ჟოი, ნეტარს მამათ სერაპიონ, მოღუაწეთა და მართალთა შორის ქებულთ, მონაზონთა შორის გამორჩეულთ, მდაბალო გულითა, მყუდრო-მან ქცევითა და მოწყალებიან გონებით, მეოხ გმეყავ ჩუენ, რომელნი აღუასრულებთ ხსენებასა შენსა.

ტაძარსა უხრწნელისა ღვთისა დიდებისასა მარიამს ქალწულსა უგალობდეთ, რამეთუ ღმერთი ხორცილთა კშუთა და შემდგომადც შობისა ქალწულად ეგო, რომელიც დიდებულ არს.

გალობა 3

არსცინ არს წმიდა შენებრ, უფალო ღმერთო ჩვენო, რომელმან აღამაღლენ დღეს რქა ქრისტოიანეთა, დაამტკიცენ ჩუენ ერთობით, კლდესა ზედა საარწმუნოებისასა.

გიხაროდენ, გამორჩეულთ მადლისა მიერ ღმერთისა, დიდებოთ მამათა, მამათ სერაპიონ, რომელ გაჰკაფე გუამი შენი მარხვითა და განსწმინდე სული შენი, და დირს ექმენ სუფივასა დაუსრულებელსა, რამეთუ წმიდისა გუამისა შენისა შეხებით სენითა და საღმობით ხსნილნი, მადლობასა და თაყუანისცემაჲა შესწირვიდენ სულსა შენსა, 'აწ აღიძვრის დღეს გონება ჩუენი ქებად ღვაწლთა მათ შენთა, ბრწყინვალეთა ქებითა.

კურახეულთ მამათ, ნეტარ ხარ შენ, რამეთუ მწყობრთა მათ ანგელოზთა აღიტყუენეს სულნი და სიხარულითა ზეცას აღიყუანეს ყოვლად სანატრელი სული შენი, აწ ეგვიპტე მიუფესა ჩუენსა სულთა

დიდება შენდა ღირსო მამაო, ყოვლად ქებულო მორწმუნეო, რამეთუ შენ ღირს ქმნულ იყავ წინასწარმეტყულებათა ზეცათასა, გმადრებ, ჩუენ უძღურთა და უღირსთა შვილთა ნუ გარე-წყუნ-აქცევ მეოხებად და ლუაწად განმზადებულსა პირსა შენსა სიმრავლისათვის ცოდუათა ჩუენთა.

აწ მოვედით ქრისტესათვის მლოცველნი და ვდღესასწაულობდეა ხსენებათა ახლისა მის მოწამისა ჩუენისა სერაპიონ ზარზმელისა, რომელ მოაქცინა ქრისტემან სოფელსა ამათ ჩუენსა მეოხად სულთა ჩუენთა.

გნატრიო შენ მამაო სერაპიონ, რამეთუ შენ შეიყვარე სულთა წარუვალი და არად შეტაცებ საცდურნი ამა სოფლისანი, არც წარმადი დიდებაი და პატივი, და მისდევდი კუალსა წმიდათა მამათასა, ამისთვისა ანგელოზთა თანა იხარებ, მეოხ გუეყავ ჩუენ ცოდვილთა.

ქაღწულო ყოვლადწმიდაო, რომელმან სიტყუა ღვთისა ხორციოა უშევ და ქაღწულადვე საუკუნოდ დადგერ, გვაცხოვენ შენნი ღვთისმშობლად აღმსარებელნი.

უაღობა 4

მოვითვეენ სახიერ, აურაცხელნი ცოდუანი ჩუენნი, რომელთათვის გიხმობ შენ, მიხსნენ ჩუენ ბოროტთაგან, რომელნი შენდა მომართ ელაღადება, ისმინე ჩუენი, დმერთო, მაცხოვარო ჩუენო.

დიდებანი ღუაწლთა შენთა მამათ სერაპიონ, რამეთუ ძმებრივი სიყვარული არა განიშორე შენ, ძმობა მათ შენთა, ღირსთა მამობა, და სამწყსო, რომელი შეჰკრიბე მოძღურებობა შენიდა დაიციე მშვილობით და განამტკიცე ივინი რწმენითა დიდითა, აწ ყოველნი გალობითა დაუღუშებლითა გადიდებთ შენ.

შენ გიგალობთ წმიდათ მოძღვარო, რომელმან მარხვითა ფრიადითა ღამისთევითა მოკვლებელითა და ღოცვით მხურვალითა, დაიმკვიდრე სასუფიველი ცათა შინა; გვედრებთ შენ, მფარველ გვექმენ ჩუნ, შვილია შენთა, ცოდუათთვის ჩუნთა.

ყოვლად სანატრელო მამათ სერაპიონ, გნატრით შენ, რომელ დაემკვიდრე სენაკსა ბნელსა და იწროსა, და უამინი ცხოვრებისა შენისანი ზიარითა და რუდუნებობა ძლასრულე, და ამით მიიწიე შენ სასუფიველსა ვრცელსა, ამისთვისაც გვედრებობ მოგვიხსენე წინა-შე ღვთისა ჩუნისა.

ნეტარ ხარ შენ წმიდათ მამათ; რომელ გამოგვიჩინდი შვილითა მფარველად და ყოველთა მარწმუნეთა განსაცდელთაგან მცველად. სნეულთა მკურნალო, ეშმაკისა დამთრგუნებლო, სასოო ყოვლად წმიდაო, დაგვიცეც და დაგვიფარენ ჩუნ.

კურთხეულ ხარ შენ ღირსო მამათ, რამეთუ დაშვერ შრომითა ძეგითა, და დაუმორჩილე ხორცნი მოკვდავნი სულსა უკვდავსა, და განანათლენ ნაოლითა წმიდითა სული შენი. აწ მეოხ გვეყავ ჩუნ, რათა შეგვიწმენეს შეცოდებანი ჩუნნი.

ღვთის მშობელო ქალწულო, მისაცვთა შენთა მეოხო; შენ ხარ

სასოებო ყოველთა კეთილთა, შენ გემეღრებით მიმადლებულ, უფლო
შენ თანა.

გალობა 5

შენ, დამამყარებელი, კამარათა ცისათაო უფალო, და აღმამყ-
ნებელი ეკლესიითაო, დამამტკიცენ ჩუენ სიყვარულსა შენსა, და
ყოველისა სიხარულისაო, და განმადიდებელი მორწმუნეთაო, მხოლო
კაცთმოყვარე.

გმადლით შენ ღირსო სერაპიონ, მონაზონთა რჩეულებო, წინა-
მძღვართა დიდო მნათობო, ყოველისა კეთილისა საქმისა დედაო, დე-
თისა მიერ გაბრწყინებულ, სამგზის სანატრელი წმიდო მამაო,
რომელ ქრისტესა საინო ეყავ და ანჯღელთა თანა იხარებ.

კურთხეულ არს შენუდა, რომელმან ღირს გყო შენ და გამოგარჩი-
ვამათა შორის ეკლესიისათა მუარველად და პატრონად შეარზმისა, რ-
მელსა გაქუნდა ქრისტეი თანაშემწედ ბრძოლად მტრისა მიმართ, მ-
რისხენცნ ჩუენ წინაშე უფლისა.

რომელმან მცნესაი მაცხოვრისაი აღასრულე და სიმდიდრეი ქუ-
ყანისაი განაბნიე გლახაკთა მოწყალეებითა და მიც მოიგე მარგალიტ-
დიდისა სასყიდელისაი - სასუფეველი ქრისტესი, ღირსო მამაო სერა-
პიონ, ექედრე დაუცრომედად ქრისტესა შეუფესა სულთა ჩუენთავეთ.

დმოიიე კანონრეული ქადაგო ზეშმარიტებისაო, სანატრელი მამა
სერაპიონ, დიდისა მის საიდუმლოსა შესახრო, რომელსა შრიმა-
თა შინთა მოსაგებელად მოგენიჭა დეთისაგან სასწაულთა მადლი და

მით განაკვირვე ყოველი, მეოხ გმეფავ ჩუნ.

ქართული
ლიბრეო

დიდება შენდა, უფალო, რომელმან განამტკიცენ წმიდანი-მამათა
ნი აღსრულებად მცნებათა შენთა, რომელთა უფარი აღიღეს და შენ შე-
შეგიღგეს, ხორენი მოპკუდინენ და ანგელობთა თანა უკუნისამდე შენ-
და მომართ იხარებდენ და იტყოდენ: კურთხეულ ხარ შენ უფალო ღმერ-
თო მამათა ჩუნთათ.

წმიდათა უწმიდესად გიცნობთ შენ, ვითარცა მხოლსა მშობელ-
სა ღვთისასა ქალწულსა ჟბიწოს, დედათ უსძლოთ, რამეთუ შენ ყოველ-
თა მოწმუნეთა აღმოუცენე უხრწნელება საღმრთოთა შობითა შენითა.

ჯალობა 6

შენ ქრისტე ღმერთო ნათელი ხარ მომავალ სოფლად, განმანა-
თლებელი გულთა მოწმუნეთა, რომელსა გიგალობთ, კურთხეულ ხარ
შენ უფალო, ღმერთო მამათა ჩუნთათ.

ცნებათა იგი სახმილი დაშრიტე ღირსო და ღვთისა მიერ მიიღე
ნიჭი კურნებისა მოწმუნეთა ტკივილთა ბოროტთა და ეშმაკთა გუნდათა
განდევნად, რომლისთვისაც სიხარულით პატივს-გყევი შენ წმიდათ
მამათ.

ღირსო მამათ სერაპიონ, ყოველსა ქრეყანასა განხდა ხმა მო-
ღუაწებისა შენისა, ამისათვის ზეცათა შინა პძლვე სასყიდელი შრო-
მათა შენთა, რა ეშმაკთა გუნდი წარსწყმიდენ, და ანგელობთა წესთა
მიიწიე, კაჭნიერებაი გაქუეს წინაშე ქრისტესა ღვთისა, წყალობაი
იხსოვე სულთა ჩუნთათ-თვის.

დღესასწაულსა შენსა საწაღედსა, და ყოველად განათლებულსა
ნეტარო მამათ სერაპიონ, სურვილით აღვასრულებთ, და გიდადსრულბა
მოიხილუ ჩუენ ზედა, რომელნი გიხმობთ შენ საკვირველო, და გვირგ
რენ ჩუენ ბოროტისაგან, და დასცენ მტერნი უბილავნი და წინაშე
ღვთისა ნუ დასცხრები სულთა ჩუენთა-თვის.

სიყვარული და ღმობიერება, სარწმუნოება და სასოება, და
ცხოვრება უბიწო, მოიგე ღირსო სერაპიონ, და ნების მყოფელ ღვთა
სა გამოსწდი, ამისათვის გიგალობთ და გადიდებთ ღმერთმშენისილი
და ყოველად სანატრელო მამათ, გვითხოვე ჩუენ დიდი წყალობანი.

ყოველივე განსვენება უარ-პე ავ ღირსო მამათ, სიუბესა და
ყინელსა დაუხურომლად მუშაკობლი ძმათა თანა და ხმობლი, და და
დადებლი კურთხეულ ხარ შენ უნალო, ღმერთო მამათა ჩუენთათ.

შენ ხარ გუმმარიტალ დედა ღვთისა წმიდა, წყარო ცხოვრება
სა და სამკაული სამითხისა, აწ შემსხმელნი შენნი გვიხსენ გან-
საცდელთაგან.

გალობა 7

ქრისტემან ღმერთმან, მადლობელთა თვისთა მადიდებელმან,
გადიდა შენ წმიდათ, და მორწმუნეთა ზღუდელ გამოგარინა, და მფ-
ღრებელთა შენთი იხსინის შენ მიერ, და შეიშით და სიხარულით გიგა-
ლობენ შენ.

ნეტარ ხარ შენ მამათ სერაპიონ, რომელმან მოიგე ღვთა და
მარტირა, და სიმდაბდე და სიყვარული ყოველთა მიმართ, და ქრისტე-

მან შეუფერხებლად შეგიყვარა, და გყო მოქმედ ნიშნებისა.

ბრწყინვალესა, ეკლესიისა სუტესა, გოდოლსა ზღუდე განუყო-
ბოდესა, ყოველთა მოწმუნეთა განსაცდელთაგან მცველსა, სამგზის
სანატორელსა ვამასა სერაპიონსა მოწმუნენი ვადიდებდეთ.

დღესასწაულსა ბრწყინვალესა აღასრულებს კრებული მონაზონთა
დღეს, ღირსო სერაპიონ, ხსენებასა შენსა, და იშვებს სიმრავლე
ვამათა, რამეთუ სახე ექმენ სათნოებათა ღმერთა-შემოსილო ვამათ.

ჩუენ ყოველნი ვდღესასწაულობთ დღესასწაულსა შენსა ნეტარო
სერაპიონ, და შემწე გიყოფთ, უფლისაგან გვითხოვე განჩინება გან-
საცდელთაგან, ყოველად-ქებულო, რათა შეიწყალებს სულნი ჩუენნი.

ვითარცა მნათობი ბრწყინვალე, განანათლებ სოფელსა, და წიქს-
დგენი დამესა, ენებათასა დახსნი წყუღიაქსა, ეშმაკთა წინა-აღმ-
დგომათასა, და განაბრწყინებთ შემსხმელთა შენთა ღვთისა მადლითა.

დამბადებელი გვიშევე, რომელი ჩუენთვის განკაცნა და გამო-
გვიხსნა საუკუნო სასჯელისაგან, ამისათვის გიღაღადებთ გიხარო-
დენ კურთხეულო, უხადი შენთანა.

გადლობა მ

გიგადლობთ შენ სამებაო, მხოლოო უბრწყინვალესო, თანა ბრწყინ-
ვამათ, და ძეო, და სულო წმიდო, რომლისა მიერ ყოველთა ნათელ
ვიდეთ და ვღაღადებთ, ვამათა ჩუენთა ღმერთო კურთხეულ-ბარ მენ.

მოვედით შორწმენენო, შედეგსასწუტენო, კრებასა ამას წინა
დასა, ღირსისა შამისა ჩუენისა სერაპიონისასა, რომელმან მოლო
წიობითა თვისითა მზეებზე განანათლა უდაბნო იგი სამცხისადი, სს
დაც დაამკვიდრნა კაცნი ანგელოზთა სწორნი, საღიდეებლად იესო სულ-
ლად ძლიერისა, და მეოხად სულთა ჩუენთასა.

მოვედით ტრფიალნო საღმრთოისა ცხოვრებისანო და შევიმკობლე
ღირსსა შამისა ჩუენსა სერაპიონს, ზეცისა უბოკოთა თანამოდასესს
და თანამოსაყდრესა, და ერთობით ვევედრნეთ, რათა მეოხებითა მი-
სითა იხსნეს ქრისტემან ღმერთმან სულნი ჩუენნი განსაცდელთაგან.

განიცდი ცათა შინა დიდებასა წმიდასა სამებოსასა და ითხო
თვინიერ შეამღგომღისა, შემსხმელთა შენთა-თვის, სურვილით და სა-
წმუნოებით, მშვიდობასა და შენდობასა, და დიდსა წყალობასა. ღმე-
რთ-შემოსილო შამათ სერაპიონ, მეოხ გვიყავე ჩუენ ცოდვილთა.

ვაქებდეთ კრებულნო დეოივ-განბრწყინებულნო სახესა მონაზო-
ნებრთა ღუაწლთასა, წესსა მემხოლოეთასა, და კანონსა უბიწოდ ცხო-
ვრებისასა, რათა ღოცვითა მისითა მოვილოთ ქრისტეს დეოისა მიერ
მშვიდობაი, და სულთა ჩუენთა დიდი წყალობაი.

შამისა მიერ შობილწ, უწინარეს საუკუნეთა სიტყუაი დაუსა-
ბამო, რომლისა მიერ ყოველივე შეიქმნა, გვიშვე ქაღწულო, ამისა-
თვის გაკურთხეთა უკუნისამდე.

გალობა 9

წოდებისაგან სძაწიან ანგელოზნი, და ყოველნი მხედრებანი,

ეთიარცა შემოქმედისაგან და უფლისა, მღვდელნი უგალობდით, ყრმისა-
ნი აღიღებდით, ერთი აკურთხებდით და აღამაღლებდით მას უკუნისა-
მდე.

მადლი საკვირველებათა შენთა უაღრეს არს კაცთა ბუნებისა,
გონება დაიცივთ თა განზრახუბა ქუეყანისა განიშორე, და წარმართე
სულიაი შენი ცაღ მიმართ სიხარულით და იხარებ მაღალთა შინა უკუ-
ნისამდე, სანატრელთ მამათ სერაპიონ, მომიხსენენ მაქებელნი შე-
ნნი წინაშე ღვთისა.

ცხოვრება კეთილ-მსახურებით ქუეყანისა რედა აღასრულე, და
სადგურ სულისა წმიდისა გამოსჩნდი, და განანათლებ საარწმუნოებით
შენდა მომავალთა სანატრელთ, ითხოვე მუუფისა ჩუენისაგან განათლე-
ბა სულთა ჩუენთა.

მცნება მაცხოვრისა აღასრულე მამათ წმიდათ სერაპიონ, დაუ-
ტიმე ყოველივე ქვეყნიური საზრუნავი, და მისთანა ჯუარს ეცუ, რო-
მლისა მიერ იქმენ შენ მონაზონთა თავ, ამისთვისაც გვედგებოთ
ქრისტეს ღვთისა მიმართ მეოხ-გუეყავ ჩუენ.

შრომითა და მოღუაწებითა, ლოცვითა და მარტვიითა შეენიერე-
ბისა მას ზეცისასა განისვენე, და ცხრა დასთა ანგელოზთა თანა
აღიღებ წმიდასა სამეზასა, მას ეღედრე ცხოვრებისათვის სულთა
ჩუენთასა.

გაქვთ შენ მამათ მამათ, ღირსთ სერაპიონ, რამეთუ შენ
არბ ეც ძილი თუაღთა შენთა, არცა მოსვენებაი და მარადის ხელაღ-
ბურთობითა და ლოცვით ჰქადაგე ჭეშმარიტი საარწმუნოება და განა-

მრაველ მართმადიდებლობა სოფელსა შინა, და დაიმკვიდრე სასა-
ველი ღვთისა - მეოხ გვეყავ ჩუენ ცოდვილთა.

უწმიდეს იქმენ ქერუბიმთა, რამეთუ ღმერთი აშევე შემოქმედი
ქრისტიანისა, რომელსა ევედრე ღედოფალო მგალობელთა შენთათვის და
წყალობა.

განმანათლებელი:

მოგვივლინე ნათელი შენი, რომელნიცა აღვიმსათობ ცისკრისა
გალობასა, ბრწყინვალეო ღამმარო დაუშრეტელო, მამაო სერაპიონ,
მოგვეჩინენ მაღლი შენი, და განათლებულნი ღირს-გვეყუენ ზეცისა
სასუფეველსა.

დასდებულნი

შენ, მაღლითა აღვსებულო, უფლისა ხელით მირონცხებულო, ღუ-
ვითა და მარხვით განსბეტაკებულო, ჩაგრულთა მფარველო და ობოლთა
მამაო, ნეტარო სერაპიონ, ნუ დაგვიციწყებ ქებით მგალობითა შინ-
თა.

დიდება თქუენდა, ღვთის ნათლით მოსილო საღმრთო კრებულო,
მღვდელნო და ძმანო უდაბნოისა ზარზმისანო, რომელთა გხედათ წილ
დიდი ესე მნათობი მამაი, მამათა მოძღვარი სერაპიონ ზარზმელი,
რომელმან შეგოტკბოთ ვითარცა შვილნი, ჩუენცა მოგვიხსენეთ მო-
ნანი უფლისანი.

იხარებს ღვეს ეკლესია წმიდისა ზარზმისაი ქებითა შენიითა,

ნათლით მოსილო, ღირსო მოძღუარო მამაო სერაპიონ, მღვდელთმაცარაო
შუენიერებაო, სულისა წმიდისა საღვჯუო, რამეთუ სიტყვით და საქ-
მით ჯანებაი აღგებყრა ღმერთისა. მიმართ, რომელმან მოგმადლი სა-
სუგვედო; აწ ეგვედრე ღმერთსა ხსნად სულთა ჩუენთათვის.

იხარებას დღეს დღესასწაულსა შენსა ეკლესიაი ქართული და თა-
ყუანისცემას შესწირავენ ღმერთსა, რომელმან მოგცვა ესევეთარი
მამა მზრუნველი და მეოხი. აწ შემწე გუქმენ ჩუენ უგალო, რათა
ღირსებით ვადილოთ ხსენებაი მისი.

ნეტარ იქმენ შენ ღირსო მამაო სერაპიონ, რამეთუ საყრვით
შენითგან აღასრულენ შენ ათნი მცნებანი და ცხრანი ნეტარებანი
ღმერთისანი სრულებით, და მარადის ვსდევდა სიყუარული და შიშე
უფლისა, სასო გვექმენ ყოველთა მოწმუნეთა.

მხარვედ გუქმენ შენ შვილთა შენთა, დიდო მამაო და მოძღუ-
ართ მოძღუარო ნეტარო სერაპიონ, და გვიხსნენ ჩუენ ყოველთა განსა-
ცდელთაგან, რათა ვადიდებდეთ შენ და აღგამადლებდეთ უყუნისამდე.

ჰოი მამაო მამათაო, დიდო მოღუაწეო და ანგელოსთა თანა მზრა-
ხუდო, სამების წმიდისა სარწმუნოო მონაო, რომელმან იქადაგი შე-
შმარიტი სარწმუნოება და აღადორძინე ღვთისმსახურება საუელსა ში-
ნა, გვედრებით გვიხსნენ ჩუენ ლოცვითა შენითა ყოველთაგან ბორო-
ტისა.

ყოველით ყოველთა სულიერით და ედღესასწაულობდეთ ხსენებასა
წმიდისა სერაპიონისასა, რომელმან უარყო ამქვეყნიური ღიადებაი
და პატრივი და შეუდგა ჯუარსა ქრისტესისა, აწ ლოცვითა შენითა

მოგვიხსენენ წმიდით მამათ წინაშე ღვთისა.

საქართველოს
ქრონიკა

ნეტარ ხარ შენ ღირსო მამათ სერაპიონ, რამეთუ შენ ისწავლ
ყოველი საქმე კეთილი და არა მოხედუ შენ ბოროტთა საქმეთა, ამ
სათვის იქმენ სამკვიდრებელ წმიდისა მადლისა, რომელიც მკვიდრ
არს მართალთა თანა, სურვილით აღსრულებით ვაძიდებდეთ უფალსა.

დიდებანი უფალსა, რამეთუ მოგანიჭა შენ ღირსო მამათ სიწმ
დენი მარადის, რამეთუ შენით ვიხილეთ საკვირველებანი დიდი.

დამუშავებულია

ეპისკოპოს ზოტის მიერ

(XIX საუკუნის ხელნაწერის მიხედვით)

ქ ვ ე ყ ნ ი ს შ ე ქ მ ნ ა

ჩვენ ვიცით, რომ ყველა ადამიანი დედამისისაგან იზადება. აგრეთვე ვხედავთ, რომ ცხოველები ცხოველებისაგან ჩნდებიან, მცენარეები მცენარეებიდან მრავლდებიან. მაგრამ პირველი დედამა როგორღა გაჩნდა? პირველი ცხოველები და მცენარეები როგორღა დაიბადნენ ქვეყანაზე? ისინი შექმნა ღმერთმა. ღმერთი არის ყოველის შემოქმედი, ყოველიფრის დამბადებელი. მან გააჩინა ცა, მან შექმნა დედამიწა და მან დაბადა ყველაფერი, რასაც კი ქვეყნიერებაზე ვხედავთ. თითონ ღმერთი კი არავისაგან არ შექმნილა და არავისაგან არ დაბადებულა. იგი ყოველთვის იყო, არის და იქნება. ამიტომ ღმერთს ჩვენ ვუწოდებთ საუკუნო არსებასა.

კაცი როცა რაიმე ნივთს აკეთებს, მისაღება ხმარობს. ღმერთმა კი ქვეყანა არაფრისაგან შექმნა. კაცი საქმის დროს ჯაფასა სწევს, ხელებს და სხვა ასოებს ამუშავებს. უფალმა კი მთელი ქვეყანა შექმნა მარტო სიტყვით, ბრძანებით. ამიტომ ღმერთს ვუწოდებთ ყოველსშემქმნელსა.

უფალს შეეძლო ყველაფერი ერთს წამს გაეჩინა, მაგრამ სხვაფერი ინება: ცისა და დედამიწის შექმნას ექვსი დღე მოაწლო.

რ ი გ ი ქ მ ნ ი ლ ე ბ ა თ ა
(დაბ. I, 1-27)

თავდაპირველად ღმერთმა შექმნა ცისა და დედამიწის მასალა. ეს მასალა არეული იყო ერთმანეთში და ამ ნარევეზე იწვა საშინელი

სიბნელო. მაშინ უფაღმა პირველ დღეს ბრძანა: „იქმნას ნათელი“ და იმ წამსვე გამობრწყინდა ნათელი. ნათელი გამოყო სიბნელისაგან, პირველს უწოდა დღე და მეორეს ღამე. მეორე დღეს უფაღმა ბრძანა: „გარნდეს ცა!“ და ერთს ავადის დახამხამებამეში გარნდა ხილული ცა და გადაეკრა დედამიწას მოღურჯო გუმბათივით. მესამე დღეს - წყალი. დღის ბრძანებით წყალი გამოყო ხმელეთისაგან და შეგროვდა მდინარეებად და ზღვებად, ხალხი ხმელეთმა აღმოაცენა ბაღახი, ხეხილი და ყველა მცენარე. მეოთხე დღეს უფაღმა გააჩინა მნათობნი ცისანი, მზე, მთვარე და ვარსკვლავები. მეხუთე დღეს შექმნა თევზნი წყალში და ფრინველნი ჰაერში. მეექვსე დღეს უფაღმა გააჩინა ნადირნი და ყველა ცხოველნი ხმელეთზედ ნცხოვრებნი, და უკანასკნელად შექმნა ადამიანი.

ა ღ ა მ ი ა ნ ი ს შ ე ქ მ ნ ა
(დაბ. 1, 1-26; 2, 2, 7, 18, 20-21; 3, 20).

ყველა სხვა ქმნილებანი ღმერთმა გააჩინა სიტყვით ანუ ბრძანებით. აღამიანის შექმნა კი სხვაფრივ ინება: ჯერ სძქვა: „შეექმნათ ადამიანი ხატად და სახედ ჩვენდა!“ მერე აიღო მიწა, გააკეთა კაცის სხეული და ჩაბერა მას უკვდავი სული. ასე დაიბადა ქვეყანაზედ პირველი კაცი, რომელსაც დაერქვა სახელად ადამი.

ადამმა დაბათვლიერა ყველა ცხოველი და ვერ უპოვა მათ შორის თავისი მსგავსი, თავისი თანასწორი. მისაღანა გონიერი და მეტყველი არ ირია ცხოველებში არც ერთი და ამიტომ ადამს არ შეეძლო თავისი აზრი ცნობისმე ვანუზიარა, თავისი სიხარული სხვისთვის შეეტყობინებინა. მაშინ ადამმა მარტოობა იგრძნო. ღმერთმა რომ ეს შენიშნა, სძქვა: „არ არის კარგი ადამის მარტოდ დარჩენა, გაუქრინათ მას

თანამშრომელი, მეგობარნი“ მოპყვარა ადამს ღრმა ძილი, გამოუდო გვი-
რდიდან ნექნი და შეუქმნა მეგობარი - ცოლი, რომელსაც დააბრქვა ევა.
მერე აკურთხა ორივე და უთხრა: „აღორძინდით, გამრავლდით, თავსთა
ქვეყანა და უფლობელი მასზედა.“ დადგა მეშვიდე დღე და უფაღმან
ჯანისცენა საქმისაგან.

ს ა მ ო თ ხ ე

(დაბ. 2, 8-17).

ადამ და ევას საცხოვრებლად ღმერთმა მოამზადა ერთი უმშვე-
ნიერესი ბაღი, რომელსაც ერქვა საშოთხე. შეიყვანა შიგ ისინი და
დაასახლა. მთელი სამოთხე სავსე იყო მრავალჯვარი ხეხილითა, საა-
მურნი იყო მათი ცქერა, უფრო კიდევ სასიამოვნო იყო მათი შეტად გე-
მრიდელი ხილის-ჭამა. მაგრამ სხვაზედ უფრო შესანიშნავი იყო აქ ორი
ხე, რომელიც იდგა შიგ შუა სამოთხეში. ერთს ერქვა ხე სიცოცხლისა,
მეორეს ხე ცნობისა კეთილისა და ბოროტისა. პირველი ხის ნაყოფს
იშისთანა ძაღა აქონდა, რომ იშის მჭამელი სულ მუდამ ცოცხალი იქ-
ნებოდა და სიცვდილი მას ვერ მიეკარებოდა. მეორე ხეზე კი აი რა
უბრძანა უფალმა ადამსა: „ნება გაქვს სჭამო სამოთხის ყველა ხეხი-
ლის ნაყოფი, მაგრამ ამ ხის ხილის ჭიმა კი შენთვის ამიკრძალნია.
თუ ამ ჩემ მტნებას შენ დააბრვედ და სჭამი აკრძალულ ხილსა, იმავე
დღეს მოკვდები.“

ნეტარი ცხოვრება აქონდათ ადამსა და ევას სამოთხეში არაფერი
არ აკლდათ, ავაღმეჯაფობა იმდენ არ იცოდნენ, დარდი იმათ არა აქონ-
დათ და მუდამ სიხარულნი იყვნენ, ჯონება მათი გარდაუღარ იყო ახლად
შექმნილი მშვენიერი ქვეყნის შესწავლით, გული მათი აყო სავსე დე-
თის, ერთმანეთის და ყოველის ქმნილების სიყვარულით, სინიღისი აქო-
ნდაი წმინდა და უკოდველი. ღმერთს ისინი უყვარდჱ, როგორც თბისი

შვილები და ღმერთსაც ისინი შევხაროდნენ, როგორც თავის კეთილ მამასა. უფალი მალევე მიდიოდა მათთან სამოთხეში, უმარდავდა საუბარსა და მსწაველიდა ყველაფერს, რასაც თავისი გონებით ვერა სწავებოდნენ. მაგრამ, საუბედუროდ, ეს ნეტარება დიდ ხანს არ შეერჩათ მათ და მალე სრულიად დაჰკარგეს.

ე შ მ ა კ ი ს შ უ რ ი

აღამი და ევას პყავდა ერთი დაუძინებელი მტერი. მას უნდოდა მოეკლათ ისინი ნეტარი ცხოვრებისათვის და დაეღუპა საუკუნოდ. ეს მტერი იყო ეშმაკი. ცინ იყო ეშმაკი? საიდან გაჩნდა და როდის იყო შექმნილი?

ეშმაკი უწინ იყო ერთი ანგელოზთაგანი, რომელიც ღმერთმა ხელული ქვეყნის გაჩენამდე შექმნა. სხვა ანგელოზებსაგან იგი იყო უსხეულო, უხილავი, გონიერი, თავისუფალი, წმინდა სული და ემსახურებოდა ქვეყნის შემოქმედსა. მაგრამ შემდგომ გაამძაპრებდა, მიიღო ღმერთთან თანასწორობა, აღარ ისურვა მისი დამორჩილება, ზოგჯერ სხვა ანგელოზებიც მიიშინოთ თავისაკენ და წინ აღუდგა უფალსა. ამისთვის უფალმა ის თავისი მომხრეებით დასწყევლა და ციდან ჩაჰყარა უფსკრულში. შემდეგ ამისა ეშმაკი გახდა სული ბოროტი, რომელიც ღმერთის ყველა ქმნილებას ემტერება; დაუძინებელიც ცდილობს, რომ ადამიანს ცუდი აზრები, ბოროტი განზრახვა ჩაუდოს გულში და მანვე სატყვეები ჩაადენინოს.

ეშმაკს შურდა ადამი და ევას ნეტარება და ამიტომ მოინდობა მათი შეცდენა და გაუბედურება. თავისი განზრახვის აღსასრულებლად იგი შეძენა გველში და შევიდა სამოთხეში.

გველმა, რომელშიც ეშმაკი იყო; იპოვნა სამოთხეში აკრძალული ხე და მის გვერდით ხეზედ ავიდა. ერთხელ ევა სამოთხეში დასერიწობდა და როცა ამ ადგილს მიუახლოვდა, ეშმაკი, გველში მყოფი, მიცოცდა მასთან და ტკბილის ხმით აკითხა: „ღმერთმან ძქვენ მართლა აგაკრძალათ სამოთხის ყველა ხილი? ევა კარგად ხედავდა, რომ მასთან უბრალო გველი არა ღაპარაკობდა, მაგრამ ყური მაინც არ მოარჩიდა და უპასუხა: „არა, ჩვენ ყველა ხილის ჭამის ნება გვაქვს; მარტო ერთი ხას ნაყოფი, რომელიც შეუა სამოთხეში ღვას, აგვიკრძალა უწოდება და გვითხრა: „რა დღესაც ძქვენ იმ ხილსა სჭამთ, იმავე დღეს დაიხოცებით“. „ტყუილია, - მტკიცედ უთხრა ეშმაკმა; ღმერთმა კარგად იცის რომ იმ ხილის ჭამით არამც იუ არ მოკვდებიან, არამედ აგუბსნებიათ თვალნი, შეიკნებიან ღმერთებად და გიჟად ევათ ყველაფერი, კეთილიცა და ბოროტიცა“. საუბედუროდ, დაუჯერა ევამ ეშმაკსა, ვადუღავ ღვთის მცნებასა, მოსწყვიტა აკრძალული ხილი და ჭამა. მერე მოუტანა ადამსა და იმანაც ჭამა. შემეძარნი მალე მოვიდნენ გონზედ და იგრძნეს, რომ ღმერთს საშინლად აწყენინეს და შეიკნენ მის წინაშე ცოდვილნი. თვალნი მათ მართლა აუხილათ, მაგრამ კეთილისა და ბოროტის ცოდვის მაგვირ, იმათ დაინახეს თავიანთი სიტუტვედ და ერთმანეთისა შერცხვათ. მანამდისინ კი, თუცა უტანისამოსო იყვნენ, სიტუტვედს არა გრძნობდნენ, არც სირცხვილი იცოდნენ, იმიტომ რომ იყვნენ უმანკონი, უყოფედნი და ნათლით შემოსილნი. სიტუტვედის დასაფარავად მათ დაგვიჯეს ღიღი ფთლღები ღუღვისა, გადააბეს ერთმანეთზედ და ტანზედ აიფარეს.

საღამო უამზედ სამოთხეში გამოცხადდა ღმერთი. მან რასაც
 ღია, უარგად იცოდა ადამ და ევას შეცოდება. უწინ, რომ შეიტყო
 ხოლმე უფლის მოსვლას სამოთხეში ადამ და ევა სიხარულით გებეზდ
 ნენ მას. ახლა კი შიშისაგან ძაგძაგი დაიწყეს და არ იცოდნენ, სა
 დაკარგულიყვნენ. დაიფიწყეს, რომ ყოვლისმხილავ ღმერთს კაცი ვერ
 დაემალება და შეიმაღნენ ხეებს შუა. სახიერ ღმერთს უნდოდა, რომ
 ადამ და ევას მოენანიებინათ. ამიტომ დაუძახა: „ადამ, ადამ, სა
 ხარ?“ ადამმა უბასუბა: „გაცივონე შენი ხმა, უფალო, შემეშინდა
 დავიმაღე, რადგანაც ტიტველი ვარ“. „საიდან გაცივებდი შენ სიტყ
 ვსა, რომ არ გეჭამა შენ ნაყოფი იმ ეშთადერად ხილ, რომელიც მე
 აგვიკრძალე?“ ადამს რომ მაშინვე წრფელი გულით ეღიარებინა თავის
 ცოდვა, შეენანებინა იგი და შეეფარებოდა ღმერთსა მის მიტევებას,
 ადვილად გადასრებოდა. მაგრამ მან სინანულის მაგვიფრად თავის მან
 თლება დაიწყო და თითქმის თვით ღმერთს აბრბლებდა თავის ცოდვასა.
 „შენგან მოცემულია ცოლმა მომცა მოწყვეტილი ხილი და მე იგი მიჭ
 ვჭამე.“ მაშინ ღმერთი მიუბრუნდა ევასა და უკითხა: „რად შექმენი
 შენ ესა?“ ევამაც მონანიების მაგვიფრად თავის მარბლება დაიწყო.
 „შენგან შექმნილმა გველმა შემაცდინა და მჭამა აკრძალული ხილი.“
 მაშინ უფალმა უხარა გველსა: „რადგანაც შენ ეს შექმენი, იყავ წყ
 ლი ნადირთა შორის, მუცეფხედ ხმაცდდე და სჭამდე მიწისა მთელ შერ
 სიცოცხლეში და ჩამოვაგდე მტრობასა დედაკაცსა და შენ შუა, შენს
 და იმის თესლს შუა; შთამომავალი მისი გაგვირეკტვებს შენ თავსა,
 ხოლო შენ უკბენ მას ქუსლში!“

ევას კი უბრძანა უფალმა: „ვარამსა და დარდში ატარებდე შენი

სიტუაციაში, შევიდა შენთა შობდრ წვალეზიბითა და ტანჯვითა; იყო ქმ-
რის მორჩილეზიბაში და იგი უფლობდეს შენზედა.“ ხოლო ადამს უბრძანა:
„რადგან შენ გაუგონე ცოლსა შენსა და სჭამე ნაყოფი, რომელიც მე
ავიკრძალე, იყოს წყნული ღედამიწა შენის გულისათვის, ნარი და
ეკალი მოჰყავდეს შენთვის მას, ოფლითა შენითა სჭამედ პურსა, მა-
ნამ არ ჩანვალ მიწაში, საიდანაც ხარ ამოღებული, ვინაიდან შენ მი-
წა ხარ და მიწად იქცევი.“

ამის შემდეგ მისცა მათ ტყავის ტანისამოსი და გამორეკა სამო-
თხიდან, რომლის მცველად დააყენა ქერობინი. იგი ეღვარე ხმლით იდგა
სამოთხის კარებში, რათა, ადამ და ევა არ მისულიყვნენ სიტუაცელის
ხეცათანა, არ ეცამებთ მისი ნაყოფი და არ გამზდარყვენენ უკვდავნი.

კ ა ე ნ ი დ ა ა ბ ე ლ ი
(დაბ. 4, I-8)

ადამ და ევა დასახლდნენ სამოთხის ახლოს. მათთვის დანიწყო
ის მწარე, ტანჯვით და წვალეზით სავსე ცხოვრება, რომელიც მათ
ღმერთმა სასჯელად დაუნიშნა. დარდი, ვარამი, ავადმყოფობა, ოფლით
შრომა, სიღარიბე სულ ერთად დაატყდათ თავზედ. მალემაღ იტონებდნენ
ისინი თავის უწინდელ ბედნიერ ცხოვრებასა, მწარედ ნანობდნენ თა-
ვის შეცდომას და მჯულარე ცრემლსა ღვრიდნენ. ამ უბედურებაში იმათ
შქონდათ ერთადერთი იმედი: ისინი იტონებდნენ ღვთის აღთქმასა, რომ
ღედაკაცის შთამომავალი დათრჯუნავს ეშმაკსა და გამოიხსნის მათ
ცოდვისაგან. ისინი მოელოდნენ გამომხსნელსა, მაცხოვარსა.

ამ დროს ევას ეყოლა ორი ვაგიშვილი კაენი და აბელი, რომელ-
თაც დაბადებითვე დაჰყვათ პირველშობილი ცოდვა. კაენი იყო მხვნელ-
მღესველი, აბელი - მცხვარე. ერთხელ მოინდომეს მათ მსხვერპლის

შეწირვა. კაენმა შესწირა ღმერთს მიწის ნაყოფი, აბელმა პირველ-
 შობილი კრავი. უფალმა მიიღო მხოლოდ აბელის შესაწირავი, კაენისა
 კი უარპყო იმიტომ, რომ აბელმა წმინდის გულით, სარწმუნოებით და
 მოწინებით მიახრდა შესაწირავი, კაენის გული კი იყო უწმინდური
 და ღვარძლით სავსე. ამის გამო კაენი შურით აივსო, მოუვიდა ბრძან-
 და სახეზე შეიშალა ბოროტებისაგან. გულთამხილავმა ღმერთმა იცო-
 რა ცუდი განზრახვა იბადებოდა კაენის გულში, უნდოდა გაეფრთხილ-
 ნა იგი, ამიტომ გამოეცხადა მას და უთხრა: „რადა ხარ, კაენ, გა-
 ჯანვრებული? და რად შეგშლია და აღგშფოთებია სახე? გაფრთხილდი,
 თორემ ცოდვა კარებზე მოგადგა, ნუ დაგეუფლება და ეცადე, დასჯაბნ-
 იგი!“ მაგრამ, საუბედუროდ, კაენს ღრმად ქქონდა ჩარჩენილი გულში
 შური, სიძულვილი თავისი ძმისა, მან არა შეისმინა რა ღვთისა, გა-
 იყვანა მოტყუებით მინდორში თავისი ძმა, მივარდა უცებ, დაარტყა
 თავში კეტრი და მოჰკლა.

კ ა ე ნ ი ს დ ა ს ჯ ა დ ა ს ე ი თ ი ს
 ნ ო ბ ა

(დაბ. 4, 9-12, 25).

სამშინელი ცოდვა ქქმნა კაენმა, მაგრამ ყოვლად მოწყალე ღმერთ-
 არ უნდოდა საუკუნოდ დაეუბნა ამისთანა ბოროტი კაცისაც კი. მას სე-
 რად სინანულში ჩაეგდო კაენი, ამიტომ გამოეცხადა და ჰკითხა: „კა-
 ენ, სად არის შენი ძმა აბელი?“ კაენმა სინანულის მაგივრად ბრ-
 ყველად ჯა ამაყად ?ეუგო: „რა ვიცი, ჩემი ძმის ყარაული ხომ არა
 ვარ!“ მამონ უფალმა მრისხანედ უთხრა: „ეს რა ქქმენი, შენა? ხმა
 სისხლისა ძმისა შენისა მიწიდან ამოჰკიცის ჩემამდე! იყავ წყველ-
 ქმეყანანედ, თორღე შიშობა და ვერ შპოვებდე მოსვენებას მიეღ-
 შენს სიკვლხელში!“

საშინელ ვაგებამში ჩავარდნენ საწყალი ადამი და ევა. კაენი შვი-
ქმნა თავისი ძმის მკვლელი და დაწყვედილი ღვთისაგან. გაანება დედ-
მამას თავი და შორეულ ადგილს დასახლდა. დარჩა უბედური დედმამა
უნუბეშოდ. მაშინ ღმერთმა შეიკოდა ისინი და ნუგეშად მისცა მათ მე-
სამე შვილი სეთი, რომელიც იყო ღვთისმოყვარე, სათნო და უწყინარი.

კ ა ე ნ ი ს ა დ ა ს ე ი თ ი ს

შ თ ა მ ო მ ა ვ ა ლ ნ ი

(დაბ. 5, 3-32).

კაენისაგან და სეთისაგან მებრძოქარა გამრავლდა ხალხი ქვე-
ყანაზედ. ეს სწრაფი გამრავლება მოხდა იმიტომ, რომ მაშინ ადამი-
ანები იყვნენ მებრძო დღეგრძელები. ბევრი მათგანი ცხრასს წელიწადზედ
მეტს ცოცხლობდა.

სეთის შთამომავალნი იყვნენ სათნონი და კეთილნი. მათ დაერ-
ქვათ სახელად „ძენი ღვთისანი“, იმიტომ რომ ღმერთი მუდამ ახსოვ-
დათ, ერთგულად თაყვანსა სცემდნენ მას და ასრულებდნენ მის ნებასა.
აგრეთვე დიდი სიყვარული და ხათრი ჰქონდათ ერთმანეთისა და ერიდ-
ბოდნენ ყოველ ბოროტ საქმესა. მამები და პაპები თავის შვილებს და
შვილიშვილებს ყოველ კეთილს ასწავლიდნენ და კეთილ მაგალითს უჩვენე-
ბდნენ. ერთმა მათგანმა, სახელად ენოქმა, ისე ააშა უჭაღსა თავისი
წმინდა ცხოვრებით, რომ უჭაღმა სიკვდილს წაართვა მასზედ ძალა და
ზეცაში ცოცხალი აიტაცა.

კაენის შთამომავალნი კი ცხადია, კაენს დაემსგავსნენ და იყ-
ვნენ ბოროტნი. იმათ სრულიად დაივიწყეს ღმერთი, სძულდათ ერთმანეთი,
ახსოვდათ მარტო თავისი თავი და ბიწიერებით ცხოვრობდნენ. მათ შო-
რის გატყვევდა შური, სიძრუე, ცილისწამება, გარყვნილება, შფოთი,
მკვლელობა და სხვა ბოროტება. იმიტომ იმათ სახელად დაერქვათ

ა ღ ა მ ი ა ნ თ ა გ ა რ ყ ვ ნ ა

(დაბ. 6, 1-7).

ჯერ სეითის შთამომავალნი ცალკე ცხოვრობდნენ, ერიღებოდნენ კაენის შთამომავლებს და არა კქონდათ მათთან მისვლა-მოსვლა, ნაყნობობა ან სხვა რამე კავშირი. მზარამ შემდგომში, როცა გამრავლდა ნათესავი კაცთა, კაენის და სეითის შთამომავლებმა დაიწყეს ერთმანეთში მეგობრობა, მეზობლობა, მისვლა-მოსვლა და მოყვრობა. სეითის შთამომავალნი ირთავდნენ ცოლებს კაენის შთამომავალთაგან და მათგან იძენდნენ ცულ ხასიათსა და ბიწიერ ცხოვრებას. მალე სეითის შთამომავალნი სრულიად დაემსგავსნენ კაენის შთამომავლებს და გაირყვნენ სრულიად. ღმერთი აღარავის ახსოვდა, კეთილი სძულდათ, ბოროტი უყვარდათ, სიარტბვილი და შიში აღარაფრისა კქონდათ. მათ შორის გამორჩნდნენ გმირნი, რომელნიც ყველა სუსტ და უღონო ადამიანებს სრავრავდნენ, ტყინსა სწოვდნენ და სიცოცხლეს უმწარებდნენ. აივსო ქვეყანა ბოროტებითა და ცოდვითა. ყველამ დაჰკარგა ადამიანობის ნიშანი წყალი და მთელი კაცობრიობა დაემსგავსა მხეცების გროვას.

6 ო ე

(დაბ. 6, 3, 7-8, 13-22; 7, 1-9).

მთელ ჰაშინდელ კაცობრობაში მხოლოდ ერთი კაციღა ერია კეთილმსახური და ღვთისმოყვარე, ეს იყო ნოე, სეითის შთამომავალთაგანი, შვილის შვილისშვილი ენოქისა. როცა ღმერთმა ნახა, რომ მთელი კაცობრიობა გაირყვნა, გადასწყვიტა მისი დაჯუშვა წარღვნით, ნოეს ვა-

და. მაგრამ თავისი ქმნილებების ასე სასტიკი დასჯა ეძნელებოდა და ამიტომ უნდოდა ნოეს შუამავლობით მოექცია ისინი კეთილ გზაზე. გა-
მოუცხადა, რომ: ას ოცი წელიწადი კიდევ ვუსდი აქვენს მოქცევისათ.
და თუ ამ ვადის გასვლამდის არ შეინანეთ აქვენი ცოდვანი და არ და-
ადექით კეთილ გზას, უფლო წარღვნით გავწყვეტ აქვენ სახსენებელს
დედამიწის ზურგზედაც. მაგრამ ამ დღის მუქარას ყურად არ აახოვეს,
უფრო უარესს სჩადიოდნენ და იქნება ნოეს კიდევაც დასცინოდნენ.
მაშინ ნოეს უბრძანა უფალმა: „გააკეთე შენთვის დიდი კილობანი ცი-
სიანი ხისა, სიგრძით სამასი წყრთა, სიგანით ორმოცდაათი წყრთა და
სიმაღლით ოცდაათი წყრთა; შედი შეიგ მთელი შენი სახლობითა, შეიყ-
ვანე შეიგ თითო წყვილი უწმინდური ცხოველებისა და შეიგ-შეიგი წყვი-
ლი წმინდა, რამეთუ მე მოვაცდენ წარღვნასა და მოვსწმენდ ბირსა
ქვეყნისასა ადამიანთა გარყვნილი ტომისაგან.“ ნოემ შეასრულა დღე-
ის ნება, გააკეთა კილობანი, შევიდა თვითონ შეიგა, შეიყვანა თავი-
სი ცოლი, სამი თავისი შეიგო თავისი ცოლებითა და შეასხა ცხოველე-
ბი. ამ დროს ნოე იყო ექვსასი წლისა.

წ ა რ დ ე ნ ა

(დაბ. 7, 7-24; 8, 1-22; 9, 11-24).

გაზაფხული იყო, როცა ნოე მოექცა კილობანში. დაიხურა თუ
არა კილობნის თავი, იჯრიბდა საშინელმა წვიმამ და დაეშვა დედამი-
წაზე, ორმოცი დღედაღამე იდინა შეუწყვეტლივ ნიძღვარმა. ზღვები,
ტბები, წყაროები და მდინარეები გადმოვიდა ნაპირებიდან და მთლად
წალეკა დედამიწა. წყალი თანდათან მბლდა ადროდა და ბოლოს დამა-
და თვით უმბლესი მთების წვერებიცა. მთელი კაცობრიობა და სულ-

დგმულობა დაიხრჩო წყალში. გადარჩა მარტო ნოე და ყველა მყოფნი
კიდობანში, რომელიც მაღლა მოტივტივებული უცნებლად დაცურა
ღზე.

გაციდა ხუთი ოცე წარდენის დაწყებიდან. ღმერთმა მოავლინა
რი, რომელმაც ღრუბლები სრულიად გაფანტ-გამოფანტა. შესწყდა წიგნი
და ღედამიწიდან წყალმა დაიწყო დენა ზღვებში და მდინარეებში. წიგ-
ნიმ თანდათან ძირს დაიწია. მალე მთის წვერები გამოჩნდნენ. ნოეს
კიდობანი წყალმა მიიტანა სომხეთის მთის არარატის წვერზედ და იქ
გააჩერა. ნოემ იკრძნო შიგნივ, რომ კიდობანი დადგა. ამის შემდეგ
დაიკადა ორმოცი დღე და გამოუშვა ყვავი: უნდოდა შეეცყო, მოშორდა
წყალი მიწას თუ არაო, მაგრამ ყვავი უკან აღარ დაბრუნდა, მეორედ
გამოუშვა მტრედი. მტრედმა ბევრი იფრინა, მაგრამ შშრალი აფგრილი
ფრსად ნახა და დაბრუნდა უკანა. შვიდი დღის შემდეგ ხელმეორედ
გაუშვა მტრედი. ახლა კი მტრედი ცარიელი არ მობრუნდა, ნისკარ-
ტივ მიიტანა ზეთისხილის შტო ახალი ფოთლებით შემოსილი. კიდევ გა-
ვიდა შვიდი დღე და ნოემ მესამედ გამოუშვა მტრედი, მაგრამ იგი
აღარ დაბრუნდა კიდობანში. მაშინ ნოემ ახადა თავი კიდობანსა, გა-
მოიხედა ძირსა და ნახა, რომ მიწას სრულიად მოშორებოდა წყალი,
მაგრამ კიდობნიდან მაინც ჯერ არ გამოვიდა, ღმერთს ბრძანებას უ-
დიდა. როცა ღედამიწა სრულიად გაშრა, ღმერთმა უბრძანა ნოეს გამო-
სულიყო კიდობნიდან და გამოესხა ყველა შივ მყოფი. სწორედ ერთი
წელიწადი დაჟყო ნოემ კიდობანში და გამოვიდა მეორე წლის თავსა.
მაშინვე ნოემ სამადლობელი შესვერპლი შესწირა ღმერთსა. ღმერთმა
კაგილად მიიღო ნოეს შესვერპლი და აღუქვა, რომ ამის შემდეგ წარ-
დგნა აღარ იქნებო. თავისი ბლქმის ასრულების ნიშნად უჩვენა მას
ცაში შვიდგეროვანი ცისარტყელა.

ნოეს შვილები

(დაბ. 9, 17-27).

ნოეს სამი შვილიდან წარმოსდგნენ ყველა ადამიანები. უფროსს ერქვა სემი, შუაანას ქამი და უმცროსს იაფეთი. მამიაც ერთი ცუდი კაცი გამოდგა.

წარდგნის შემდეგ ნოემ ისწავლა ნაზის დარგვა და დააყენა ღვინო. ჯერ ღვინის ძალა გამოცდილი არა უქონდა, არ იცოდა, თუ ღვინომ დათრობა იცოდა და ამიტომ ცოტა ჰარბად მოუყიდა დაღევს. ხამელ ღვინომ ძალიან მოკიდება იცის. ამიტომ ნოე დათერა, კარბეში დაეძინა და ძილის დროს ტანისამოსი გაიხადდა. ამ ყოფაში ნახა იგი მისმა შვილმა ქამმა. ყველა კეთილ შვილს ეწყინებოდა მამის ამგვარი მდგომარეობა, აიღებდა ტანისამოსს, მამას მოკრძალებით დაახურავდა და არ გაამჟღავნებდა ამ შემთხვევას. ქამს კი ვაეხარდა, გაიქცა თავის ძმებთანა და მამას დაცინვა დაუწყო, მაგრამ სემმა და იაფეთმა ამ დაცინვაში მონაწილეობა არ მიიღეს, წყნარად შევიდნენ კარბეში და ისე დაახურეს მამას ტანისამოსი, რომ მისი სიტუცეუ არ დაუნახავთ. როცა ნოემ გაიღვიძა და შეიტყო ქამის უმსგავსება და სხვა თავისი ორი შვილის მშვენიერი მოქცევა, დაწყევლა ბირველი და უხარა, რომ მისი შთამომავლობა იქნება უკანასკნელი; ხოლო სემი და იაფეთი კი აკურთხა და იწინასწარმეტყველა, რომ იაფეთის შთამომავალი გამრავლდება და სემის შთამომავალთაგან კი მაცხოვარი დაიბადება.

ბაბილონის კოლოლი

(დაბ. 11, 1-9).

ნოეს სამივე შვილის შთამომავალნი თავდაპირველად ერთად ცხო-

ერობდნენ, ერთი ქვეყანა ეჭირათ, ერთ ენაზედ ლაპარაკობდნენ, ერთ ხალხს შეიღვენდნენ. მაგრამ რადგანაც მაშინ ადამიანები შეტად ღვინო ზრძედნი იყვნენ, ამიტომ ხალხი ძალიან გამრავლდა და ერთად აღარ ეტყოდა. ღვეს თუ ხვალ უნდა დაყოფილიყვნენ ცალ-ცალკე თემებადა და აქეთ-იქით გაფანტულიყვნენ საცხოვრებლად. მაშინ მათ ერთად მოიყარეს თავი და საქვეს: „მოდიო, შინამ ერთად ვართ და ჯერ კიდევ არ წავსულ-წამოვსულვართ ისეთი რაიმე ავაშენოთ, რომ ჩვენი სახელის სხვა ხსოვრად და სადიდებლად საუკუნოდ დარჩეს და როცა მას შეხედოვენ ჩვენი შთამომავალიანი განცვიფრებულებმა თქვან ჩვენზედ: რა მრავალნი, მძლავრნი და ხელოვანნი ყოფილანო.“ საქვეს და ასრულდისაჲ შეუღვენენ. გამოწვეს უფალადი აგური და დაიწყეს ბაბილონიში აშენება ერთი უშველებელი სვეტის, ანუ გოლისა, რომელსაც, მათი განზრახვით, ცისათვის უნდა მიეზახინა წვერი. მაგრამ ღმერთს არ მოეწონა მათი განზრახვა და საქმე. უფალს ძალიანა სძულს უკუნური და ყველასათვის უსარგებლო შრომა და შეტადრე ზვიადობა ამგვარი გამოუსადეგარი შრომითა, ამიტომ მან ბერია მშენებელთ ენა; უცებ სხვადასხვა ენებზე იწყეს მათ ლაპარაკი, ერთმანეთისა აღარა ესმოლათ რა და იძულებულნი გახდნენ აელოთ ხელი სვეტის მენებაზე. ამის შემდეგ ისინი დაიყვნენ თემებად, აქეთ-იქით გაიფანტნენ, ცალ-ცალკე ადგილები ამოირჩიეს საცხოვრებლად და სხვადასხვა ხალხები წარმოვიეს.

ასე დაბადა უფალმა სხვადასხვა ენები და ამით ყოველ კაცს აჩვენა, რომ მას უნდა უყვარდეს თავისი ღედა ენა, როგორც უფლისაგან შინიჭებული საუნჯე და ძვირად უნდა აფასებდეს მას.

კ ე რ ბ თ თ ა ყ ვ ა ნ ი ს ე ე მ ა

რაკი ადამიანები გაიფანტნენ ღედამიწის ზურგზე სხვადასხვა

კუთხეებისაკენ და მოსპვეს ერთმანეთში კავშირი და მისვლა-მოსვლა, თანდათან დაივიწყეს მათ, რაც გაავრცალა და ესწავლა ღმერთზე თავისი წინაპრებისაგან. ჭეშმარიტი ღმერთის მაგვირად მათ დაუწყეს თავყვანისცემა სხვადასხვა ზეცურ-და ქვეყნურ ქმნილებებს: ზოგმა ღმერთად ამოიჩინა მნათობნი ცისანი - მზე, მთვარე და ვარსკვლავები; ზოგმა თავყვანისცემა დაუწყო ცხოველებს - ხარსა, გველსა, მამიუნსა და სხვებსა; ზოგმა მუხლი მოუდრიკა მდინარეებსა, ზღვებსა, ტბებსა, ცეცხლსა, ქარსა და კიდევ მრავალ სხვა საგნებსა. რომ ხშირად მოეგონებინათ თავიანთი ღმერთები, აღამიანებმა იწყეს მათი გამოსხატვა ხეებზედ, ქვეშზედ, სპილენძზედ, ვერცხლზედ, ოქროზედ და დაუწყეს ამ გამოსხატულებათ თავყვანისცემა, როგორც ღმერთსა. რადგანაც ამნაირ გამოსხატულებას აქციან კერპი, ამიტომ მათ ლოცვასა და ვედრებასაც სახელად დაერქვა კერპთაყვანისცემა. როცა კერპთაყვანისცემა მოელო მთელი ღმერთის ზურგსა და ყველა ხალხმა დაივიწყა ჭეშმარიტი ღმერთი, უჭაღმა ინება, რომ ქვეყანაზედ ყოფილიყო ერთი ხალხი მაინც, რომელსაც ეყოლინებოდა იგი, თავყვანს სცემდა მას, ეხსომებოდა აღაქმა მაცხოვრის მოსვლისა და შემდგომში ჭეშმარიტი საჩქმუნოების გაცრცელება. ღმერთმა გადასწყვიტა წარმოემება ისეთი ხალხი ერთი ღვთისნიერი და კეთილმსახური კაცისაგან, რომელსაც ერქვა აბრამი.

დ მ ე რ თ ი ს მ ო წ ო ჯ ე ბ ა
 ა ბ რ ა მ ი ს ა ღ მ ი

(დაბ. II, 27-28, 31; 12, 1-5)

აბრამი დაიბადა და ცხოვრობდა ქაღდეველთა ქვეყანაში. ამ ქვეყნის მცხოვრებლებიც ღმერთი ძატრამდის კერპთაყვანისცემდები იყვნენ. თვით აბრამის ნამაც, რომელსაც ერქვა აბრამი, კერპებს ემ-

სახურებოდა. მარტო აბრამსღა ახსოვდა ჭეშმარიტი ღმერთი და აბრამს
ბდა მას. რომ ესეც არ შეერყეულიყო თავის საწმენოებაზედ ნათესავე-
ბის წაბაძვიო, ღმერთმა მოინდომა მისი გადასახლება სხვა ქვეყანაში.
ამიტომ ერთხელ გამოეცხადა მას და უბრძანა: „დასტოვე შენი სამშობლო
ქვეყანა დაანებე თავი შენს ნათესავეებსა, შენს სახლ-კარსა და წილ-
ნი ქვეყანაში, რომელსაც მე შენ გირვენებ. მე წარმოვშობ შენგან
დიდ ხალხსა, გაკურთხებ და მოგანიჭებ დიდებასა; ეაკურთხებ მათ, ვა-
ნც შენ გაკურთხებენ და დავწყევლი მათ, ვინც შენ დაგწყევლიან. ერთ-
შენი შთამომავლის მიერ კურთხეულ იქნებიან მთელი ქვეყნის თემნი.“
აბრამი დამორჩილდა ღვთის ბრძანებასა, გაციდა თავისი სამშობლოდან
და გაემგზავრა სამხრეთისაკენ, იმიტომ რომ ქანაანის ქვეყანა, რომელიც
მას უფაღმა მისცა საცხოვრებლად, იყო სამხრეთისაკენ ქალღე-
ველთა ქვეყნიდან. თან წაიყვანა აბრამმა ცოლი თავისი სარა და ძმი-
სწული თავისი ლოტი მისის სახლობითა. ამ ღროს აბრამი იყო სამოცდა-
მეხუთმეტი წლისა.

ა ბ რ ა მ ი ს ა და ლ ო ტ ი ს

გ ა ყ რ ა

(დაბ. 13, 1-12).

ქანაანს გადასახლების შემდეგ აბრამს და ლოტს დიჯხანს არ
უცხოვრიათ ერთად. მათ მალე მოუხდათ გაყრა და ერთმანეთის განშორე-
ბა. ამის მიზეზი გახდა შემდეგი შემთხვევა: ლოტსა უქონდა თავისი
საკუთარი კარები და აყავდა აუარებელი საქონელი; აბრამიც აგრეთვე
მდიდარი იყო ძროხითა, ცხენითა და ცხვრითა. ამდენი საქონელი არა
თავსდებოდა გარეშემო იაღაღზედ და ამის გამო განხეთქილება ჩამოვი-
და აბრამისა და ლოტის მიწყობსებს შუა, რომელნიც ერთმანეთს ეცი-

ლეზბიანური საბჭოთაო ადგილებს. აბრამს ეშინოდა, რომ ამ შემთხვევებს
 არ ჩამოეგდო სიძულვილი მასა და ლტს შორის, ამიტომ მოუწოდა თავის
 ძმისწულსა და უთხრა: „ნუ იქნება უთანხმოება შენსა და ჩემს შუა,
 ჩემსა და შენს მწყემსებს შორის, იმიტომ რომ ჩვენ ერთმანეთის ძმე-
 ბი ვართ, უკეთესია ერთმანეთს გავეყარნეთ და ცაღ-ცაღკე ვიცხოვროთ;
 ქვეყანა დიდია, რომელი მხარეც გინდა, ის ამოირჩიე: თუ მარცხნივ
 იარე, მარჯვნივ მე წავაღ, თუ მარჯვნივ ამჯობინებ, მარცხნივ გავე-
 მგზავრები. ლტს ვკუთხი მოღვიდა აბრამის სიტყვები და საცხოვრებლად
 ამოირჩია ერთი ფართო ველი, დაყენილი მშენებრივი იაღაღებით, რომელ-
 საც მდინარე იარდანი რწყავდა. იგი გაემგზავრა იქილკენ და თავისი
 კარები დადგა ერთი ქალაქის გვერდით, რომელსაც სახელად ერქვა სო-
 ლომა.

ა ბ რ ა მ ი ს ს ა რ წ მ უ ნ კ ე ბ ა
 (დაბ. 13,14-17; 15, 1-5; 17,19).

რადგანაც უფალს განსაკუთრებით უყვარდა აბრამი მტკიცე საარწ-
 მუნოებისათვის, ამიტომ მრავალჯერ ეცხადებოდა ძილშიაც, ღვიძილში-
 აც და ესაუბრებოდა მას, როგორც კეთილი მამა; უმეორებდა თავის
 აღაქმათა და მრავალთა მოწყალეობათა შესახებ, რომელნიც განუშინადა
 მას, და არწმუნებდა, რომ იგი შეიქნება მამა მრავალი შთამომავლე-
 ბისა.

ერთხელ სიზმარში აბრამს მოესმა ღვთის ხმა: „ნუ გეშინია,
 აბრამ! მე ვარ შენი მფარველი და დიდი ზილდოც მოკლეს ჩემგან.“
 აბრამმა უპასუხა: „უფალო, რაცა მაქვს, ისიც არ მახარებს, იმიტომ
 რომ უშვილო ვარ და მიელი ჩემი საარწო ჩემი სიკვდილის შემდეგ უნდა
 დარჩეს ჩემს ძმისწულს. მაშინ უფლის ხმამ დაარწმუნა აბრამი, რომ
 უშვილო ვარ დარჩება. ამ ხმამ გამოიყვანა ის უკიდურეს მინდობე

და უხარა: „აიხედე მადლა და თათვალე ვარსკვლავნი ცისანი. არ შე-
გძლია, განა? ეგრეთვე უნდაღვი იქნება თესლი შენი, რომელსაც
დავუმცვიდრებ ქვეყანას, სადაც ეხლა შენა ცხოვრობ.“

მაგრამ გავიდა დიდი ხანი და უფლის აღთქმა ვერ კიდევ არ
რუღებულყო. აბრამი გადადგა მკასე წელიწადში, სარა ოთხმოცდაშე-
თეში და შვილი კიდევ არ ეძლეოდათ, მაშინ უფალი ახლად გამოეცხადა
აბრამსა და უხარა: „მე ვარ შენი ღმერთი, კეთილად მემსახურე და
იყავ უბიწო! მე დავღებ შენთან აღთქმას და ცაქცევ შენს შთამომა-
ელობას დიდ ზღაპრად. ცოლი შენი სარა შობს შვილსა, და მისგან წარ-
მოსდგება ხაღნი, რომელიც იქნება ერი ღვთის რჩეული. მე ციქნები
ღმერთი შენი შვილისა და მისი შთამომავლობისა.“ მეტი სიხარული
აბრამს გაცეინა და ღმერთმა უბრძანა მას, რომ სახსოვრად ამ სი-
ხარულისა თავის შვილისათვის დაერქვია ისაკი.

ლოტი ს ტყვეობიდან დახსნა

(დაბ. 14, 1-23).

ლოტისაგან ამორჩეული ადგილი საცხოვრებლად ვერ გამოდგა სა-
ხეირო. არ გასულა დიდი ხანი მას უკან, რაც იგი განშორდა აბრამსა,
რომ მას შეემთხვა დიდი უბედურება. სოდომს და სხვა ახლო ქაღაქებს
დაესხნენ უცხო მეფენი, სძლიეს სოდომის მცხოვრებლები, დაარბიეს
და წაასხეს ტყვეებად. ტყვეებში ერიო თავით ლოტიცა. შეიტყო თუ არა
აბრამმა თავისი ძმისწულის უბედურება, მაშინვე შეკრიბა თავისი სა-
ხლიდან სამას თრამეტი კაცი, მიიწვია საშველად ზოგირთი მებრძო-
ლი, გამოუდგა გამარჯვებულებსა, დაეწია და უკვებ დაესხა თავსა. შე-
ეწია ღმერთი და აბრამმა დასძლია მტრები. აბრამმა მათ დააყრვეინა
არა მარტო ტყვეები, რომელთა შორის ლოტიც იყო, არამედ ნიღლი და-

ლატა. როცა აბრამი შეინსაკენ დაბრუნდა, გზაზედ მას გამოეგება
მეფე, სახელად მეღვივედევ. ამ მეფეს სწამდა ქვეშაობი ღმერთი და
ემსახურებოდა მას. მას უქონდა გაგებული აბრამის სათნო ცხოვრება
და ნიშნად პატრივისცემისა მიაგება პური და ღვინო და აკურთხა იგი.
თავის მხრივ აბრამმაც მიართვა მას შეათე ნაწილი ღველისა. აბრამმა
დაუბრუნა სოლომის მეფეს ყველა ტყვეები და მთელი მათი საარჩო. სო-
ლომის მეფემ დაუწყო თხოვნა აბრამსა, რომ მას დაებრუნებინა მის-
თვის მართო ტყვეობისაგან გამოხსნილი ხალხი და მათი საარჩო კი თა-
ვისათვის დაენარჩუნებინა, მაგრამ აბრამმა ცივი უარი სძვეა. თავი-
სი კეთილი საქმისათვის ჯილდოს ანუ ფასის მიღება მძნ ან უნდოდა,
რადგანაც იყო უანგარო კაცი. მან ამგვარად უბასუხა: „აღემაპყრობ
ხელსა ჩემსა ზეცისკენ და შემოგფიცავ, რომ ერთ ბეწვსაც არ ვინდო-
მებ მათი ქონებიდან!“

ამის შემდეგ ლოტი ისევ ქალაქ სოლომთან ცხოვრობდა, მაგრამ
კინაღამ სრულიად არ დაიჯუბა ერთი საშინელი უბედურებისგან, რომე-
ლიც ამ ქალაქს ეწია. სოლომის და ახლო ქალაქების მცხოვრებლები მე-
ტად ბოროტნი, ბიწიერნი და საშინლად ვარყენილნი იყვნენ. უფალი ხე-
დავდა, რომ მათგან მოულოდნელი იყო სინანული და სწორე გზაზედ მოქ-
ცევა. ხოლო ცოფებანი მათი იყვნენ ისეთი მძიმე რომ მათი ქვეყანაზედ
დარჩენა საშინი იყო; სხვებიც მათ მაგალითს წაჰბაძადნენ და მთე-
ლი ქვეყანა გაირყვნებოდა. ამიტომ უფალმა გადასწყვიტა სამაგალითოდ
დაეხსნა ისინი. რაში მდგომარეობდა ეს საშინელი სასჯელი, გამოჩნდე-
ბა შემდეგი ორი მოთხრობიდანა.

აბრამი და მისი ცოლი სარა გახდნენ ღირსნი მეტად დიდი პატივისცემისა: რომელსაც მათ კარვები უდგათ მამბრეს დიდ მუხასთან, მათ თვის სადგომში სტუმრად მიიღეს თვით უფალი ღმერთი. იგი გამოეცხადა მათ შემდეგი უბრალო სახით: შუაღლე იყო და აბრამი იჯდა თავის ციურის კარებთან, მაღლა აიხედა და ნახლობლად დაინახა სამი მგზავნი. წამოდგა მაშინვე, მიეგება მათ წინ, მიწამდის თავი დაუკრა და მარჯვენა თხოვნით მას, რომელიც უფროსს უკავია „უფალო, თუ მე ღირსი ვარ შენი მოწყობებისა, ნუ ამიქცევ გზასა, მიკადრე, მობრძანდი, დაიხედე ამ ხის ძირში და დანაყრდი ცოტაოფენი საჭმლით.“ მგზავრები დათანხმდნენ და მივიდნენ ჩრდილქვეშა. აბრამი გაეშურა კარავში და უხარა სარასა: „ჩქარა მოზიდე და გამოაცხუ-ხმიადეები“, მერე გაიქცა თავის საქონლის ფარაში, თავისი ხელით ამოარჩია უფლისი ხეივანი და უბრძანა სარას რომ მოეზიდადებინათ. როცა ყველაფერი დაზადდა, აბრამმა მიართვა თავის სტუმრებსა პური, რძე, კარაქი და ხბოს ხორცი. ის თვითონ თავაზობდა საჭმელსა და ემსახურებოდა სტუმრებსა. ძაშინ ერამა სტუმართაგანმა უხარა აბრამსა: „მერმის სწორედ ამანვე დროს გეწვევით, შენ და შენს ცოლს მაშინ შეიღი ნაშობი გეკოლებათ.“ სარა ამ დროს-კარებში იდგა და რომ გაიგონა ეს სიტყვები, გულში ჩაიციინა. მაშინ სტუმარმა სძვეა: „რად გაიციინა სარამა და იფიქრა თავის გულში: სიბერის დროს შეიღი როგორღა უნდა მესულასო? განა ღვთისათვის არის რამე ძნელი?“ სარამ და აბრამმა დაადგინებეს, რომ სტუმარმა ისიც კი იცოდა, რასაც კაცი გულში იფიქრებდა და უწყალოდ მომავალი. მაშინ იმათა სცნეს ვინ იყვნენ მათი სტუმრები. ერთი მათგანი იყო თვით უფალი, ორნი - ანგელოზნი.

სადღის შემდეგ საოცარი სტუმრები აღვინ და წავიდნენ სოფლისა-
 ტენ. გახარებული აბრამი გასაცილებლად თან გაჰყვა მგზავრებსა,
 ორნი დაწინაურდნენ, უფროსი კი აბრამთან დარჩა და გამოუ-
 ხადა აბრამსა, რომ სოფომელების ცოდვანი აღწევინ ზეცამდე და მე
 გადავწყვიტე მათი სახსენებელი ამოვაგდო ქვეყანაზედაო. აბრამს
 შეეშინდა ჩემი ძმისწულიც სხვებთან არ დაიღუპოსო და დაუწყო გე-
 ღრება უფალსა, რომ მან დაიფაროს უსჯულო ქალაქი, თუ მასში ცოტა-
 ლენი მართალი მანც იქნებიან, „უფალო, შენ ხარ მართლმსაჯული,
 და ნუთუ მართლებსაც ბიწიერებთან დაღუპავ? თუ იქ ორმოცდაათი მარ-
 თალი აღმინანო იპოვება, ნუთუ მათგანც არ დაიფარავ მთელ ქალაქსა?“
 უფალმა უპასუხა, რომ: „მე ვაპატივებ ყველას, თუ მაგდენი მართალი
 აღმინანი მათ შორის ერევას“. აბრამმა კიდევ გაბედა და ქკითხა:
 „ორმოცდახუთი რომ იყოსო? ნუთუ მთელ ქალაქს დაღუპავ ხუთი მარ-
 თლის დაკლებიანათგან?“ უფალმა მიუგო, რომ: „არც მაშინ დავსჯიდიო.“
 მოწყალე პასუხით წაქეზებულმა აბრამმა თანდათან დააკლო მართალთა
 რიცხვსა: „თუ ორმოცი იქნება?“ „თუ ოცდაათი?“ „თუ ოცი?“ „აუნდ
 ათიც რომ იყოს?“ უფალმა ბოლოს უპასუხა: „არ დავღუპავ ათი მართა-
 ლი კაციც გულისათვისაცაო.“

ს ო დ რ მ ი ს დ ა ს უ ა

(დაბ. 19, 1-28).

სადავით იყო, როცა ორი ანგელოზი შევიდა სოფომში. ლოტი, ერ-
 თად ერთი მართალი კაცი მთელ იმ ქალაქში, წინ მიეგება მათ და გუ-
 ლითა სთხოვა, რომ ისინი მას სწევოდნენ და ღამე მასთან გაეოთათ.
 ანგელოზები დათანხმდნენ და მივიდნენ ლოტის სახლში, რომელიც მათ
 მშვენიერად გაუმასპინძლდა. ამ დროს მათ კარს შიდადგნენ ბიწიერნი
 და აბეზარნი სოფომელები და მოითხოვეს ლოტისაგან, რომ მას მიეცათ

მათთვის თავისი სტუმრები შეურაცხოვისაბვის. ლემა ხვეწნა დაე-
ყო: „ძმებო, ნუ უზამთ მათ ბოროტსა.“ მაგრამ სოლომელებმა მიუხედავად
დაუწყვიტეს: „როგორ, შენ უცხო კაცი ხარ, სევა მხრიდან მოხრეული
და ჩვენ ჭკუა უნდა გვასწავლო? ახლა გიჩვენებთ სვირს!“ სიძველ
ესა და გაექანენ ლტისაკენ, მაგრამ ანგელოზები მიეშველნენ, ლ
ტი გამოაცადეს ხელიდან ხაღსა, შეიყვანეს შინა და მოკვდნენ კო
ბი. სოლომელებს უნდოდათ კარები შეეშტნოთ, მაგრამ ანგელოზებმა
მათ სიბრმავე დაშართეს. დაბრმავდნენ ხაღსა ცეცხლიანი კაცი
კარებს ველარ, მიაგნო და წაცოდ-წამოვიდა. ამის შემდეგ ანგელოზ
ებმა გამოუცხადეს ლტსა: „ჩვენ გამოგზავნილი ვართ ღვთისაგან ამ
უსჯულო და გარყვნილი ქალაქის ამოსაფხვრელად. თუ შენ აქ ნათესა
ეები, გყვანან, ჩქარა გაიყვანე ქალაქიდან“. ლტს სოლომეში უყვდა
დანიშნული სასიძინი თავისი ქალებისათვის. შეატყობინა მათ ეს ამ
ბავი და სხვობა, რომ დაეტოვებინათ ქალაქი და გაქცეულიყვნენ, მა
გრამ მათ არ დაუჯერეს თავის სასიძინოსა და მასხრადაც აიგდეს.

მეორე დღეს, სისხამზედ, შვის ამოსვლამდის, ანგელოზებმა უბ
ძანეს ლტსა, რომ ის თავისი ცოლით და ქალებით სარქპაროდ გაქცეული
ყო ქალაქიდან. რადგანაც ლტი იგვიანებდა, ამიტომ ანგელოზებმა წა
აყვდეს ხელი, გამოიყვანეს იგი სახლობით სოლომიდან და უბრეს: „უბ
ველე ჩქარა თვესა, გასწი, უკან ნუღარ მოიხედავ და ნუ გარჩრდები
ამ მინდორზედ, თორემ დაიღუპები!“ ლტმა გაუჯონა ანგელოზებსა და
გაიქცა თავის სახლობით.

ამოვიდა თუ არა შხე, აი რა სსშინელი სასჯელი მიაყენა უბა
მა სოლომსა და მის ახლო ქალაქებსა: ციდან წამოვიდა ცეცხლის წვი
მა, მოედო ქალაქებსა, მათ გარეშემო არე-მარესა და მილად გადაბრ
ვა. შემდეგ გასცდა ღეფამიწა, ქალაქი ჩაბარდა ძირსა და მის ადგი
ლას ვაჩნდა საშინელი მტნტი და მწარე ზღვა.

ლოტის ცოლმა არ აასრულა ღვთის ბრძანება: წინააღმდეგ ანგე-
ლოზის დარიგებისა, იგი გზაზედ გაჩერდა, მიიხედა უკან და მიიქო-
ნანობდა სოლომის დატოვებასა. ამისათვის მასაც საშინელი სასჯელი
ვინაღვა: მისი სხეული უცებ გადაიქცა მარცხის სვეტად.

აბრამმა თავის ბინიდან დაინახა უშველებელი სვეტი კვამლისა,
რომელიც სოლომიდან შალდა ადიოდა, და ამითი გაიგო, რომ მარცხსა-
ჯულ უფაღს ვერ უპოვნია ამ წაბიღწულ ქალაქში ის ათი მარცხი კა-
ცი, რომელთა გულისათვის მისი დაფარვა აღუთქვა მას.

ი ს ა კ ო ს დ ა ბ ა დ ე ბ ა ღ ა მ ს ხ ე -
ე რ პ ლ ა დ შ ე წ ი რ ე ლ მ ი ს ი

(დაბ. 21, 1-3; 22, 1-18).

ბოლოს აღსრულდა უფლის აღიქმა სარას, აბრამის ცოლს, მიცეა
ქვ. რომელსაც, თანახმად ღვთის ნებისა, დაარქვეს სახელად ისაკი.
ეს მოხდა სწორედ უფლისაგან დანიშნულ დროსა, მაშინ აბრამი იყო
სრული ასი წლისა, სარა - ოთხმოცდაათისა.

გამოუქმელ სიხარულს მისცა ღედ-მამა ამ ღვთის მოწყალებამა.
ახალმოზილ ქვს შეუხაროდნენ ისინი, როგორც უძვირფასეს საუნჯეს;
ხრდიდნენ მას ღიდის სიფრთხილიდ და ასწავლიდნენ კეთილმსახურე-
ბასა, ღვთის მოწმილეობასა, კაცთმოყვარებასა და ღედ-მამის პატივის-
ცემასა. თვით ისააკიც იყო მეტად საყვარელი ბავშვი: წყნარი, ხათ-
რიანი, მოწმილი, უწყინარი და მეცადინე.

მაგრამ ერთხელ უფალი გამოეცხადა აბრამსა და გამოსაცდელად
მოსთხოვა ამისთანა მსხვერპლი: „აბრამ წაიყვანე ქვ შენი საყვარე-
ლი, ღედისერთა ისაკი, ადი ერთ მთაზედ, რომელსაც მე შენ გიჩვენებ,
და იქ შემომწირე მე იგი მსხვერპლად“. აბრამს ისე მტკიცედ უყვარ-

და ღმერთი, რომ ერთ წუთსაც არ შეყოყმანებულა ამ მოულოდნელ ბრძანების აღსასრულებლად. მეორე დილითვე ადგა აბრამი, შვილები სახედარი, გაიყოლა თან ორი თავისი მონა, წაიყვანა ისაკი და უფვა გზასა. მესამე დღეს მივიდნენ მთასთანა, რომელიც უფალმა ეცენა აბრამსა. თავისი ორი მონა სახედართ მთის ძირში დასტოვა, ისაკს კი აჰკიდა ზურგზედ მსხვერპლის დასაწვავი შეშა, თვითონ აიღო ხეღში დანა და ცეცხლი და შეუფუძა მთასა. გზაზედ ისაკმა შეაბრა: „მამილო, ეს მარტო ცეცხლი და დანა რომ მიგვაქვს მსხვერპლს შესაწირავად, ბატკანი სადღა?“ „ღმერთი თვითონ გვიჩვენებს მსხვერპლს, წიროც ბატკანსა, შვილო,“ - უთხრა მამამა. ბოლოს ავიდნენ მთის წვეთზედ. აბრამმა ააშენა სამსხვერპლო, დააწყო ზედ შეშა, მერვე შეჰკრა ისაკი და დასდო შეშაზე. მშვიდი კრავივით ისაკი მამას ელაგრის ნებას აძლევდა. აბრამმა აიღო ხეღში დანა და უნდა დაეცა შვილისათვის. ამ დროს ზეციდან მოისმა ანგელოზის ხმა: „აბრამი ნუ შეახებ ხელსა ყრმასა მაგას, ნურას დაუშავებ მას. ეხლა ცხადად გამოჩნდა, რამდენად გიყვარს შენ ღმერთი, რადგანაც არ დაიშურე მისთვის ერთადერთი საყვარელი ძე შენი.“ აბრამი სიხარულით ცას ეწია და მაშინვე ახსნა ისაკი. მიიხედ-მოიხედა აბრამმა და დაინახა იქვე ახლოს ცხვარი, რომელიც რქებით გახლართულიყო ჯაგებში, აიყვანა ეს ცხვარი აბრამმა და შესწირა მსხვერპლად უფალსა ისაკის მავრიად, და მასთან გადაუბადა მხურვალე მადლობა უფალს, რომელმაც ისაკის დაბრუნებით დიდი მოწყალება უჩვენა მას.

როგორც დიდი იყო სარწმუნოება და სიყვარული აბრამისა ღმერთისადმი, ისეც დიდ ჯილდოს ეღირსა იგი ღმერთისაგანა. აი რა ხმა მოესმა ზეციდან აბრამს მსხვერპლის შესწირვის შემდეგ: „რადგანაც შენ არ დაიშურე ჩემთვის შვილი შენი საყვარელი, ამიტომ გაკურთხებ შენ დიდითა კურთხევითა და ისე გავამრავლებ შთამომავლობასა შენსა,

როგორც მრავალნი არიან ვარსკვლავნი ცისანი და ქვიშანი ზღვისანი,
და ერთი შენი შთამომავლის მეოხებით მიიღებენ უფლის კურთხევას
ყოველნი ერთი ქვეყნისანი.“

ს ა რ ა ს ს ი კ ვ დ ი ლ ი ღ ა ც ო ლ ი ს

შ ე რ თ ვ ა ი ს ა კ ი ს ა

(დაბ. 23, 1-20; 24, 1-67; 25, 1-10).

უფალმა აბრამს და სარას აღუვრძელი ცხოვრება მიანიჭა. სა-
რამ იცოცხლა ასოცდაშვიდე წელიწადი და მოკვდა ღრმა მოხუცებულობა-
ში. აბრამმა რომ გამოიტოვა თავისი ერთგული ცოლი, დაასაფლავა
ერთ გამოქვაბულ კლდეში, მასლობად იმ ადგილისა, სადაც იმან სტუ-
მრად მიიღო უფალი სამი მოგზაური ანგულოზის საბიდა. ეს გამოქვაბუ-
ლი გარეშემო ადგილებით ეკუთვნოდა ახლს ქალაქის, ქებრონის, ერას
მცხოვრებელსა. აბრამმა ეს ადგილი თავის სასაკუთროდ იყიდა ბატრო-
ნისაგან და მონიშნა საოჯახო სასაფლაოდ.

სარას სიკვდილის შემდეგ, აბრამმა დააჩქარა ისაკის ცოლის
შერთვა, რადგანაც ქანაანელნი იყვნენ წარმართნი, ამიტომ მათგან
ქალის თხოვნა არ ინდობა. მოუწოდა თავის ერთგულ მონას ელვაზარს
და ვაგზავნა იგი შუამდინარეში, სადაც სცხოვრობდნენ შვილნი და
შვილისშვილნი აბრამის ძმისა, და უბრძანა, რომ ამ გვარეულობაში
ამოერჩია ისაკისათვის საცოდე. მონამ აასრულა თავისი ბატონის
ბრძანება, შეკაზმა აქლემები და გაუდგა გზისა. კაი ხნის მოგზაუ-
რობის შემდეგ იგი მიახლოვდა სადამო უამხედ ნაქორის ქალაქსა, სა-
დაც სცხოვრობდა ნათესაობა აბრამისა. ქალაქის გარეთ ელვაზარმა
ნახა ჭა, სადაც წყლისათვის საღამოზედ ქალაქის ქალები გამოდიოდ-
ნენ. ჩამოხტა ამ ჭასაჴნა და თავის გულში დმერთს შეევედრა ამ ლ-

ცვითა: „უფალო ღმერთო, გადმოიხედე მოწყალე თუკი ჩემს პატრონს“
მირცენე მე ის ქალი, რომელიც ისაკისათვის საცოლედ დაგინიშნა,
სახითა: მე ვახოვო მას რომ წყალი დამადევინოს და მან ასე მიპასუ-
ხოს: შენც დაღიე და შენს აქლემებსაც ასე.“ გაათავა თუ არა ეს
ლოცვა, ვის მოუახლოვდა ერთი ახალგაზრდა ქალი და წყლის ამოღება
იწყო. ეღვაზარ მივიდა მასთან და სახოვია: „შვილო, დამადევინე მე
წყალი დოქიო.“ ამზრედ ქალმა მიუგო: „შენც მიირთვი, პატრონ ჩემო,
და შენს აქლემებსაც დავადევინებ.“ ეღვაზარი განცვიფრებაში მოვი-
და, რა სწრაფად აუსრულა უფაღმა თხოვნა. ქალს საჩუქრად მისცა მის
ოქროს საყურეები და ძვირფასი სამკვლავურები და უკითხა: „ვისი ქალი
ხარ?“ ქალმა უპასუხა: „მე ვარ ასული ბათოელისა, ნაქორის შვილი-
სა.“ ხოლო ნაქორი იყო ამრამის ძმა ეღვაზარმაც უთხრა ქალს თავისი
გინაობა. მზურვალე მიადლობა შესწირა ღმერთს ეღვაზარმა, რომ მან
პირდაპირ მოიყვანა ამრამის ნათესავეთთან და ცხადად უჩვენა ისა-
კის საცოლედ. რბეკა გაიქცა შინ გახარებული და დედას უთხრა ამრ-
ამის მონა ვნახე და ეს საჩუქრებიც მომცაო. მაშინვე რბეკას მამა
გაეგება ეღვაზარსა და მიიწვია სახლში. ეღვაზარმა დაწერილებით
უამბო, თუ რისთვის არის გამოგზავნილი და როგორ უჩვენა უფაღმა
რბეკა, როგორც მისგან არჩეული საცოლედ ისაკისათვის, ბოლოს უკი-
თხა: „მანახმანი ხარო გამოუშვით ჩემთან რბეკა, რათა ვახდეს ცო-
ლი ისაკისა?“ ღედ-მამამ მაშინვე დათანხმდა, თვითონ რბეკამაც გა-
მოცხადდა ამზრედ თავისი თანხმობა. ამის შემდეგ ღედ-მამამ დაღოს
აკურთხა თავისი შვილი რბეკა და ვინტუშობა შორ ვზახე. როცა ქალ-
ანის ქვეყანაში მოვიდნენ, რბეკა გახდა ცოლი ისაკისა. ამის შემ-
დეგ ამრამმა ცოტა ხანიდა იცოცხლა და ვარდაიცვალა ის სამოღვაწე-
თმეტე წლისა. იგი დამარხა ისაკმა იმავე გამოქვაბულში, სადაც გა-
ნისვენებდა საკას გვამი.

ისაკი იყო ისეთივე კეთილ-მსახური კაცი, როგორც აბრაამი. მშობრს იგი თავის მფარველობის ქვეშა პყავდა და უმეორებდა იმ ბა-
ბქმებს, რომლებიც სხვადასხვა დროს მისცა აბრაამსა, მაგრამ ისაკი
თავის მამასავეთ დიდხანს დარჩა უშვილოდ. ორმოცდასამი წლისა იყო,
როცა მამ რებეკა შეიერთო, და მამა მხოლოდ მაშინ შეიქნა, როდესაც
სამოცი წლისა გახდა. ამ დროს რებეკას მიეცა ტყუპი ვაჟი. რომელიც
პირველად იშვა, იმას ესავი დაარქვეს, მეორედ ნაშობს კი უწოდეს
იაკობი. ესავი როცა მოიზარდა, მონადირეობა აირჩია ხელობად, ია-
კობმა კი არ დაავდო კვადი მამა-პაპისა და გახდა მწყემსი. ესავი
იყო ანჩხლი, გულქარი და ბრყვეული თვისებებისა, ხოლო იაკობსა
ვერნდა მშვიდი, ხათრიანი და უწყინარი ხასიათი. პირველი შვილი მამას
მომეტებულად უყვარდა, რადგანაც ნადირის ხორციელ ხშირად ასია-
მოენებდა ხოლმე, მეორე კი - დედას უფრო უყვარდა.

ერთხელ ესავი დიდი ხნის ნადირობის შემდეგ, მოვიდა შინ საშინ-
ნლად დაღაღუდი და მშვიერი. ამ დროს იაკობს წინ ედგა საცხე ჯამი
ოსპის შეჭამანდისა. „მოიტა გამაძღე ერთი მაგ შენი შეჭამანდითა,“
უხრა ესავმა იაკობსა. „შენი პირველობა ახლაცე მე დამიომე და ბა-
ტონი ბრძანდები,“ უპასუხა იაკობმა. „რა თაღვი ვიხლი პირველობას,
როდესაც შიშვილითა ცვედები,“ მოუფიქრებლად მიუგო ესავმა. ასე
წინდაუხედავად დაუთმო ესავმა პირველობა თავის უმეორს ძმასა და
შეპყილა კიდევც, რომ იგი მასში თავის დღეშიაც არ შეეცოლება.

ესავს, როგორც დაუდევარ კაცსა, მალე დაავიწყდა ეს შემთხვევა
და მოინდომა პირველობის კურთხევა. მაგრამ ეს კურთხევა ერთგო მას-
ზედ უფრო დირსეულს - იაკობსა. საქმე იაკობს გაურჩვა რებეკამა,

რომელსაც იგი სამართლიანად უყვარდა უფროს შვილებზედ მომეტებულია. რებეკამ შეიტყო, რომ ისაკი აპირებდა ესაგის დალოცვასა. ადგა და გაგზავნა იაკობი მამასთან კურთხევის მისაღებად. მაშინ, როდესაც ესაგი სანადიროდ გაიგულა. ისაკი ამ დროს ძალიან მოხუცებული იყო და ვერაფერსა ხედავდა. როცა იაკობი შევიდა დალოცვის მისაღებად, ისაკს ეგონა, ესაგიაო, აკურთხა იგი და დაულოცა უფროსობა ძმებზედ. ესაგი მალე დაბრუნდა ნადირობიდან და რომ შეიტყო მამასთან ძმის ოინი, საშინელი ყვირილი და ტირილი მოიწო და დაუწყო ხეყნა მამას, რომ მას თავისი ღოცვა-კურთხევა მისთვის მიეცა. მაშინ ისაკმა დალოცვის შეცვლა ადარ მოინდომა, რადგანაც იფიქრა: უფრო ღმერთს ნებავდა, რომ იაკობს მისცემოდა უფროსობაო. ამიტომ ესაგი საშინლად გაცეცხლდა და იმუქრებოდა, მოკვდებოდა თუ არა ისაკი, იაკობს ერთ ღელსაც არ ვაცოცხლებო. რებეკამ გაიგონა ეს მუქარა, შეშინდა საყვარელი შვილის მოკვლისა და უბრძანა იაკობსა, რომ იგი გაქცეულიყო მის ძმასთან, ლაბანთან, შუამდინარეთს და იქ ეცხორებინა ზიძასთან, სანამ ესაგი გულს მოიბრუნებდა ძმებზე. იაკობი დათანხმდა როცა მოხუცებული მამა კვდებოდა, უბრძანა იაკობსა, რომ მას ცოლი შუამდინარეთიდან მოეყვანა და ბოლოს უთხრა: „და მოგანიჭოს ყოველი შემძლებელი ღმერთმა შენ და შენთა შთამომავალთ ის ღოცვა-კურთხევა რომელიც მან მისცა აბრამსა. მამასა ჩემსა. იაკობმა ახსენა ღმერთს და გაუდგა გზისა.

ი ა კ ო ბ ი ს მ ო გ ზ ა უ რ თ ბ ი .
(ლბ. 28, 10-22; 29, 1-5; 30, 1-43; 31, 1-55).

იაკობმა გასწია ჩრდილოეთისაკენ, რადგანაც შუამდინარეთი იმ მხარეს იყო ქანაანის ქვეყნიდან. ეარგა ზღა გაიარა პირველსავე ღელს. ღამეში უკრიალ მინდორზედ მოუსწრო. დაღაღუღმა იაკობმა დაიწყო

ქვე თავითა და დამძინა შინდორში. ძიღში ნახა საკვირველი სიზმარი. ვითომც ამართული იყო დედამიწაზედ მაღალი, თვალთ აუწილდენელი კიბე და თავი მიბჯენილი სქონდა ცაზე. ამ კიბეზედ მრავალნი ანგულონი ადროდნენ და რამოდროდნენ. მაღლა, კიბის თავზედ, კი იჯგა თვით უფალი და ეუბნებოდა იაკობს: „მე ვარ ღმერთი აბრაამისა და ისაკისა, ნუ ჯეშინიან; მაგ ქვეყანას სადაც ეხლე შენ სწევხარ, დაგამკვიდრებ შენ და შენთა შთამომავალთა, რომელთაც გაემარავლებ, როგორც ქვიშასა ზღვისასა. ერთი შენი შთამომავლის შუამავლობით ეკურთხებ მე ყოველთა მცხოვრებთა ქვეყნისათა. არას დროს თავს არ დაგანებებ, დაგიცავ. ყველგან, სადაც უნდა წახვიდე და მშვიდობით დაგაბრუნებ ამივე ქვეყანაში.“ იაკობმა რომ გამოიღვიძა სექვა: „სა-თქმე არს ადგილი ესე; აქ არის სახლი უფლისა; აქ არის კარები ცისა“ გადარბა და უფალს მადლობა და გასწია თავის გზაზედ.

კაი ხნის მოგზაურობის შემდეგ იაკობი მივიდა ქარანში თავის დედის ძმასთან, ლაბანთან. ნათესავები სიხარულით მიეგებნენ და დაბინადრეს თავისთან.

რადგანაც ლაბანს ბევრი საქონელი უყავდა და იაკობმაც მშვენივრად იცოდა მწყემსობა, ამიტომ ბიძამ თავისი დისწული მიეცხარედ დაიყენა. გასამრჯელოს ლაბანი ფულის მაგიერად ცხვრებით იხდიდა. მოეწონა აქ ყოფნა იაკობსა და ცოლიც აქ შეირთო, თანახმაჲ ისაკის სურვილისა. უფალმა მოუმართა ხელი იაკობსა და აკურთხა მისი შრომა და მოამინება. იაკობი ძალიან გამდიდრდა თავისი წილი ცხვარითა. თავისი საკუთარი ცხვარი საკვირველად გაუმრავლდა მას და შეადგინა მრავალი ფარა. ამიტომ ლაბანმა და მისმა შვილებმა შურის თვლით დაუწყეს ყურება იაკობის სიმდიდრესა. იაკობმა რომ ეს შენიშნა, სექვა: მე აქ აღარ მელგომება, დროა პირი შინისაკენა ვქნათ. ადგა და წავიდა მთელი თავისი სახლობით, მრავალი მონით და საქონლით ქანაანის

ი ა კ ო ბ ი ს დ ა ბ რ უ ნ ე ბ ა
(დაბ. 32, 1-31; 33, 1-16; 35, 5-29).

იაკობს ერთი მხრივ მიუხაროდა ქანაანის ქვეყანაში, მეორე მხრივ კი ეშინოდა: მას ეგონა, რომ ესავეს ისევ ბოროტი გული მქონებოდა ჩემზედაც. მაგრამ უფაღმა ერთი მოვლინებით ცხადად აჩვენა იაკობსა, რომ მას შიში არაფრისა არ უნდა ექონოდა. იაკობმა გზაზე ნახა გუნდად ანგელოზები, რომლებიც მზად იყვნენ დაეცვათ იგი ყოველივე ბოროტისაგან.

იმედმოცემულმა იაკობმა ვაგზავნა ძმასთან რამდენიმე თავისი მონა, რომ შეეტყობინებინათ შენი ძმა დაბრუნდა სამშობლო ქვეყანაში. ვაგზავნილნი მობრუნდნენ უკან და ვერაფერი სასიამოვნო ამბავი მოუტანეს იაკობსა, მათ უთხრეს: „შენი ძმე, ესავეი, თვითონ ზოდის შენთან შესახვედრად მრავალი შეიარაღებული კაცითა.“ იაკობი ძალიან შეშინდა და შესთხოვა ღმერთს შემწყობა შემდეგი ლყვითა: „უფალო! თუცა ღირსი არა ვარ ამდენს შენს მოწყობებასა და სიყვარულსა, მაგრამ მაინც გევედრები დამიხსნა მე ჩემი ძმის ხელიდანა. მე შეშინია, რომ მან მეც არ მამკლას და ცოლ-შვილიც არ გამიწყვიტოს.“ თავის მხრივ იაკობმა მოისაზრა ეჩვენებინა ძმისათვის თავისი ბატონისცემა და სიყვარული. და ამითი მოეგო მისი გული. თავის საქმეში ააჩრია საუკეთესო ძვირფასი პირობები და ვაუგზავნა ესავეს ძენად ანუ საჩუქრად. მაგრამ იაკობი მაინც კიდევ იჭვინულობდა ძიზედა და ამიტომ ყველაფერი მოაზნადა გასაქცევად, იმ შემთხვევისათვის, თუ ძმა მტრულად დაუხვედებოდა მას.

ამ თადარიგის დაჭერის შემდეგ იაკობმა დაუწყო ლოდინი ძმის მიხვედრასა ღიღის მღერვებრებითა და შფოთითა. უფაღმა ახლაც ნუგეში

მას და გაამხმნევს ვასაოცარი გამოცხადებით: ღამე იყო. იაკობი თბ-
ვის ბინას გაშორდა და მიწოდორში გავიდა მარტო. უცებ გამოცხადდა
მასთან ერთი ენმე და ღაუწყყო ჭიდაობა. ბრძოლა გაგრძელდა ვაღენე-
გამდის. როცა განთიადმა მოატანა, უცნაურმა მოჭიდავემ უხარა იაკო-
ბსა: „ახლა კი გამიშვი, კმარაო.“ იაკობმა უპასუხა: „არ გაგიშვებ,
მინამ არ მავურახებო.“ მაშინ მოჭიდავემ აკითხა იაკობს სახელი და
უხარა: „ამის შემდეგ შენი სახელი უნდა იქნეს ისრაელი იმიტომ, რომ
შენ ამ ღამეს იჭიდავე ღმერთთან, და მაშასადამე ყოველ კაცს დასძ-
ღევ.“ პოლოს აცურახა იაკობი და გაუჩინარდა. იაკობმა კარგად შეი-
ტყო, ეინ იყო მიკი მოჭიდავე და იმ სიტყვების შემდეგ, რომელიც ღმე-
რთან უხარა, „შეშინ“ სრულიად გაუქრა მას, და ძმისაგან აღარ მოედოდა
რამიმე ბოროტსა და ვნებასა. ამის შემდეგ იაკობს დაერქვა ისრაელი
და მის შთამომაველობას ეწოდებოდა და ეწოდება აქამომდე ისრაელის ხა-
ლხი, სახსოვრად ამ ბრძოლისა იაკობს ერთი ძარღვი ფეჭისა წაუშავდა
და მთელი სიცოცხლე ცოტათი კოჭლობდა.

მეორე ღღეს იაკობმა დაინახა თავისი. ძმა ესავი, რომელიც მის
შესახვედრად მოდიოდა მრავალი კაცითა. იაკობი რომ მიუახლოვდა ნი-
შნად პატრივისცემისა შეიღჯერ დაუქრა ძმას თავი მიწამდის. ესავი გა-
ეპანა იაკობისაკენ, ძმურის სიყვარულით მოეხვია ყელზედ, აკოცნიდა
და თან ტროდა მეტის სიხარულით, რომ მშვიდობით ეღიროსა ძმის ნახ-
ვასა. ტროდა აგრეთვე თვით იაკობიცა. მეორე ესავი აღერსიანად მიე-
საღმა იაკობის ცოლ-შვილსა და ღიფით პატარამდის სიყვარულით მოიკი-
ახა. უწინდელი უკმაყოფილების ხსენებაც არსად იყო. სარქურების მი-
ღებაზედ, რომლებიც იაკობმა წინდაწინ გაუგზავნა, ესავი უარზედ იდ-
გა და ეუბნებოდა: „ძმავ, ჩემი დოღლათიც ბევრი მაქვს, ღვთის მოწყა-
ლებით, ღმობრუნე ისევ უკან ჩემთვის გამოგზავნილი.“ მაგრამ იაკობ-
მა ძალიან გულთ სახოვა, რომ ესავს მიეღო სარქურები და ამითი

ერეგებინა მისთვის თავისი სიყვარული და ძმური მეგობრობა. შინ ესაგი დაჰყვა მის ნებასა.

როცა დრო მოვიდა წასვლისა, ესაგი ძმურად გამოეთხოვა იაკობსა და შინისაკენ წავიდა. იგი კაი ხანია განშორებული იყო მამისაგან და ცხოვრობდა სხვა ადგილასა. იაკობი კი ვაჟურა თავის მსახურებული მამისაკენ. გზაზედ მან გადაუხვია იმ ადგილას, სადაც იგი ბევრ ნახა სიზმარში და შესწირა უფალსა სამადლობელი მსხვერპლი მშობლით დაბრუნებისათვის. აქ ერთხელ კიდევ გამოეცხადა მას უფალი და გაუჩიროს თავის კურთხევა და აღქმანი.

მოსუცებული ისაკი სიხარულით ცას ეწია, როცა ოცი წლის წინდელი იაკობი ნახა მშვიდობით დაბრუნებული, გამდიდრებული და ცლმით გაბედნიერებული.

იაკობი დასახლდა თავის მამასთანა და მას სიკვდილამდე იმეორებია.

როცა ისაკი გარდაიცვალა, იაკობმა დამარხა იგი იმ ადგილას, სადაც ემარხნენ აბრაამი და სარა.

ი ა კ ო ბ ი ს შ ი გ ი ლ ე ბ ი (დაბ. 29, 32-35; 30, 8-24; 37, 3-10).

იაკობსა მყავდა თორმეტი შვილი. სხვაზედ მომეტებულად მას უყვარდა უმცროსი შვილი, სახელად იოსები. ეს იმიტომ, რომ იოსები იყო მეტად კეთილი ბავშვი, მარადის მტემელი, გულწრფელი და თავის მამას არაფერს არ უმალავდა. მამაც მას უფრო აღერსიანად ექცეოდა და უფრო ღამაზ ტანისამოსს აცემევდა. ძმებმა ამიტომ ძვირი გული ჩაიღეს იოსებზედა, შურის თვალთ უცქეროდნენ მას და შეიძულეს სიკვდილით. მათი სიძულვილი იქამდის მივიდა, რომ თავის უმცროს ძმასთან დაპირაცხადეს კი ერთხელადნენ. მაგრამ თვითონ იოსებს კი ძვირად

არა უქონდა ძმებზედ, უყვარდა ისინი და გულწრფელად ეძუებოდა. რადგანაც გულში მას ეშმაკობა სრულიად არ ედო, ამიტომ ძმებს არ დაუმაღლა ორი თავისი სიზმრები, რომელნიც მოასწავებდნენ, რომ იგივე ხდება მომეტებული თავის ძმებზედ. აი ეს რა სიზმრები იყო: „მე შესიზმრა, - ეუბნებოდა იოსები ძმებსა, - ვითომ ჩვენ ყველანი ყბაში ვიყავით და ვკრავდით ძნებსა. უცებ ჩემი ძნა შუაში დადგა, თქვენი ძნები კი გარს შემოერთყნენ და თავის დაკვრა დაუწყეს.“

„ჩვენზედ მეფობა ხომ არ მოგნდომია?“ - უთხრეს გაუფრთხილ ძმებმა, როცა ეს სიზმარი მოისმინეს. შემდგომ იოსებმა მეორე სიზმარი უთხრა: „მე შესიზმრა, ვითომ შუაში ვიდექი და გარს მეხვივნენ მზე, მთვარე და აერთმეტნი ვარსკვლავი და თავს მიკრავდნენ.“ როცა იოსებმა ეს სიზმარი სთქვა, მამაც კი გაუფრთხილდა: „ნუთუ მეცა, დედაშენიცა და შენი ძმებიცა შენ უნდა ვიკრავდეთ თავს?! თუმცა კი იაკობი გაუფრთხილდა იოსებსა, მაგრამ ეს სიზმრები კი დრმაჯ ჩაიჩინა გულში, რადგანაც იფიქრა, უთუოდ მომავალს მოასწავებენო. ძმებმა ამის შემდეგ უფრო მომეტებულად შეიძულეს იოსები, მისი დაღუპვა მოინდომეს და კიდევ შეასრულეს თავიანთი ბოროტი განზრახვა.

ი ო ს ე ბ ი ს გ ა ყ ი დ ე ბ ა
(დაბ. 3, 14-35).

ერთხელ იაკობმა გაგზავნა იოსები მინდორში თავის ძმებთან, რომელთაც საქონელი შორს წაესხათ და რამდენიმე დღე მამამ მათი არა იცოდა რა. იოსები წაეიდა, ბევრი ეძება და ბოლოს მიაგნო თავის ძმებსა. ძმებმა რომ შოწიდან დაინახეს იოსები, ერთმანეთს უთხრეს: „მაგრე ჩვენი სიზმრად მნახველი მოდის; მოლით, მოცკლათ იგი და მამას უთხრათ, მხეცს გაეგოჯა და შეეჭამათქო, მაშინ ვნახოთ, როგორ ასრულდება მისი სიზმრები.“ მართო ყველაზედ უფროსი ძმა,

რუბენი, არ იყო თანახმა და სხვას ურჩევდა ძმებსა: „ისა ღმერთი რომ ძმის სისხლში ხელი არ გავისვაროთ და ჩაცვაღლი ღრმად ხარისხის განზრახვა ჰქონდა, მერმე ჩუმიად ამოუყვანა იოსები იოსებთან და გაეპარებინა მამასთან. გაუგონეს უფროს ძმებსა, გახადეს მათს ტანისამოსი და ჩაცვდეს ღრმად ხაროში. შემდეგ დასხდნენ და დიღს დაუწყეს ჭამა. ამ დროს გამოჩნდნენ მათცენ მომავალი უფროს ძმების ვაჭრები, რომლებიც დატვირთული აქლემებით ეგვიპტეში იყვნენ და ერთმანეთში რჩევა დაიწყეს: „რა სარფას მოვიკვებოთ მოკვლით! უფრო სჯობია მიგყიდოთ ამ ვაჭრებსა, მინამ მისი მკვლელები შევიქნეთ; რაც უნდა იყოს, მაინც ჩვენი ძმია.“ სექვეს დასრულეს კიდევცა. ამოიყვანეს იოსები ხაროდან და მიჰყიდეს უფროს ძმებსა ოც ვერცხლად. ამ დროს უფროსი ძმა რუბენი სხვაგან იყო წასული და არ იცოდა, რა უყვეს ძმებსა იოსებს. როდესად მობრუნდა და ხარო ცარიელი დახვდა, გულს ეღდა ეცა და დიდის სიწყურბულით უახრა ძმებსა: „ზავში აქ აღარ არის, ახლა რაღა მიშეველებათ?“ როგორც უფროს შეიღს, იაკობი მას მოჰკითხავდა თავისი უმცროსი ძმის დაკარგვასა და ამიტომა სწუხდა რუბენი. მოხუცებული მამა რომ მოეტყუებინათ, ძმებსა დაჰკლეს თიკანი, მის სისხლში გასვარებს სხვების ტანისამოსი, მოუტანეს მამასა და ჰკითხეს: „ეს შენი შვილი ტანისამოსი ხომ არ არის, ჩვენ შინდროში ვიპოვნეთო?“ იაკობი იცნო თავის საყვარელად შვილის ტანისამოსი, იფიქრა, უფროდ შეუძლებელია ნაღირმა გამიგლიჯა გზაზედამ და მოხლო მწარე ტირილი და გოდება. შვილები ცდილობდნენ, ნუგეში ეცათ, მაგრამ იაკობი ხანდაზმულად სწუხდა, მათ ნუგეშს არც კი ისმენდა და ამბობდა: „სიწყურბულითა ჩემითა ჩავად საფლავსაო.“

ეგვიპტეში მიყვანეს იოსები ეგვიპტეში და მიჰყიდეს მონად ეთიოპიელს, რომელსაც სახელად ერქვა პეტეფრე. იოსები ამ დროს იყო ჩვიდმეტი წლისა. ღმერთმა თავის მოწყალება არ მოაყოლო იოსებსა. რასაც საქმელს კი ჩააბარებდნენ, იოსები აკეთებდა სწრაფად, მოხერხებით და სინდისიანად. ყოველ საქმეში მას ღმერთი ხელს უშამთავდა და სხვებში ისე ერჩეოდა, როგორც დღე ერჩევა დამიდან. პეტეფრე რომ დაწმუნდა იოსების მხნეობაში და პატრონობაში, მოუწოდა მას თავისთან და ჩააბარა მოურაობა მთელი თავის სახლისა და ქონებისა. ამის შემდეგ ღმერთმა კეთილად წარმართა ყოველი საქმე პეტეფრესი.

მავრამ, საუბედუროდ, პეტეფრეს აყავდა ცოლი მებრად ცუდი, ბოროტი და ღვარძლიანი დედაკაცი. ყველა ცუდ ადამიანს სძულს კეთილი, სინდისიანი ადამიანი, ამიტომ რომ, როცა თავის თავს მასთან ადარებს, თავის საძაგლობას უფრო ცხადად გრძნობს. პეტეფრეს ცოლმაც შეიძულა უმანკო იოსები და მოინდომა იმისი გაძევება თავის სახლიდან. დასწამა რაღაც ცილი იოსებს თავის ქმრის წინაშე და ჩააგლეპინა იგი საბურობილეში. მავრამ მართალი და უმანკო იოსებმა თავისი მშვენიერი ყოფა-ქცევით საბურობილეშიაც მალე მოიპოვებინა და პატრონობა თავისი უფროსისა, რომელმაც დააყენა იგი ბურობილეზე დააბრუნებდა. ამ ბურობილეს შორის ერთი ორი კაცი, რომლებიც უწინ იყვნენ დაახლოვებულნი მსახურნი ეგვიპტის მეფისა. ერთი იყო მებურე, მეორე მელეინე. ერთხელ იოსებმა ნახა, რომ ორივე ძალიან დაღონებულნი იყვნენ და აკითხა: „რად ხართ აგრე მწარედ დაღონებულნი?“ იმათ მიუგეს: „ჩვენ ორივეს სიზმრები ვნახეთ და

არ ვიცი, რას მოასწავებენო." ხოლო იოსებს ღვთისაგან აქონდა
მიცემული იმისთანა ნიჭი, რომ შეეძლო გაეგო ღვთისაგან იყო საჭი-
მარი, თუ არა. და, თუ ღვთისაგან იყო, რას მოასწავებდა. იოსებმა
სახოცა ეთქვათ სიზმრები. მეღვინემ უთხრა: "მე ვნახე სიზმარად,
ვითომც წინ ვიდექი, ხელში მჭერია სამი მტვერანი ყურძნისა, ეწე-
რადი მათგან წვენსა ჯამში და ვასმედი ხელმწიფსა." მეპატონი
უთხრა: "მე მეჩვენა, ვითომც თავზედ სამი კალათა მედგა ერთი კა-
თამანთზედ, მაღლა კალათაში ეწყო სხვადასხვა საჭმელი, ფრინველ-
ასხელებოდნენ. და აკენკავდნენ." როცა იოსებმა მოისმინა ეს სიზმ-
ბი, მეღვინეს უთხრა: "შენი სიზმარი კი რამეს მოასწავებს: შენ
მეცხე ისევ დაგაბრუნებს თავის სასახლეში, და უწინდელსავე თანა-
დებობას ჩაგაბარებს." მეპატონის უთხრა: "სამწუხაროდ შენი სიზმარი
დიდ უბედურებას ნიშნავს: სამი ღლის განმადლობაში შენ მეფის ბრ-
ძანებითა გაგიყვანენ აქედან, ჩამოგახრჩობენ და ფრინველნი დაუწყ-
ებენ შენს სხეულს გლეჯასა." როცა სიზმრების ახსნა გაათავა, იოს-
ბი მიუბრუნდა მეღვინეს და სახოცა: "იმდენი სიკეთე მიყავ, რომ
გამიხსენე, როცა მეცემ ისევ დაგიახლოვოს, შეაბრალე მას ჩემი
ვი და დამიხსენ აქედან. მე აქ სრულიად უდანაშაულოდ ვარ დამწყვე-
ტი."

რაც იოსებმა უწინასწარმეტყველათ, ყველაფერი ისე ასრულდა.
მეპატონე სიკეთელით დასაჯენ, მეღვინეს კი დანაშაული ამატიეს და
უწინდელი აღგილი ისევ დაუბრუნეს. როცა მეღვინე ბედნიერებაში ჩ-
ვარდა, იოსები სრულიად დაივიწყა და აღარ ახსოვდა მისი თხოვნა,
მავრამ უხალი არას ღრის არ დაივიწყებს მართალ აღამიანს.

ორი წელიწადი კრძემ გავიდა და იოსები ისევ საბპრობილემში ეწვალეზოდა. ამ დროს ფარაონმა ნახა ორი სიზმარი, რომლებიც უბრა-
ლო სიზმრებისაგან ცხადად განიარჩეოდნენ და თითქო, რადიფას დიდ უბე-
ღურებას მოასწავებდნენ. ფარაონმა ამიტომ დიდი ყურადღება მიაქცია
ამ სიზმრებსა და შეუყარა მთელი ეკვიპტის მეცნიერნი მათ ასახსნე-
ლად. მაგრამ ვერაეინ ვერ გაიგო, თუ რას მოასწავებდნენ ისინი. მა-
შინ მეღვინეს მოავონდა იოსები, წარსდგა ფარაონის წინაშე და მოახ-
სენა: „საბპრობილემში გახლავთ ერთი ყმაწვილი კაცი, რომელმაც ორი
წლის წინათ მე და მეპურეს საკვირველად სწორად აგვიხსნა სიზმრები;
რაც გვიხსნა, ყველაფერი ისე მოხდა. აქვენი სიზმრების ახსნა იმის
მეტს არავის შეუძლიან.“ მაშინვე გავზავნეს კაცები საბპრობილემში
და წარმოადგინეს იოსები ფარაონის წინაშე.

ფარაონმა უთხრა იოსებსა: „მე ვნახე სიზმრები და მათი ახსნა
ვერავინ შეიძლო. მე მიხსრეს, რომ შენ გაიგონებ თუ არა სიზმარსა,
მაშინვე ახსნი, თუ რას მოასწავებსო.“ იოსებმა მიუგო: „უღვეოდ ფა-
რაონის პასუხის მიგება შეუძლებელია, მაგრამ არის ღმერთი ზეცაში,
რომელიც თავის ერთგულს უცხადებს საიდუმლოთა.“ მაშინ ფარაონმა უთხ-
რა იოსებს თავის სიზმრები:

„მე ვნახე, ვითამც მდინარის პირს ვიდექი, უცებ წყლიდან გა-
მოვიდა ნაპირს შეიდი მშენიერი და მსუქანი ძროხა და მიდიოდ ბალა-
ზის საძოვნიელად, მათ უკან მოჰყვა შეიდი გამხდარი და ისეთი მშვე-
ძროხა, რომ მთელ ჩემ სახელმწიფოში მათი მსგავსი არ მინახავს, და
ამ გამხდარმა ძროხებმა მთლად დაჭამეს მსუქანი ძროხები და მანც
ამის შემდეგ დარჩნენ ისეთივე გამხდრები როგორიც იყვნენ. აქ მე

ვამომხდელითა. მერმე რომ ისევ დავიძინე, სხვა სიზმარი ვნახე. სიზმარა, ვითომც ერას პუიის ლეროზედ ამოვიდა შვიდი სრული და შვიდი ვიღო თავთავი, მერც ამით ამოაყვია შვიდი ფშუტა და ხმელი თავთავი და ამ შვიდმა ფშუტამ თავთავმა ჩაყლაპა შვიდი სრული თავთავი და ფერი კი მოიმატა.“

იოსებმა მოახსენა ფარაონსა: „როცა სიზმარი ერასა და იმავდროს ამის მოახსენებს. ამ სიზმარებით უფალი ატყობინებს ფარაონს მომავალსა. შვიდი მსუქანი ძროხა და შვიდი სრული თავთავი ნიშნავს შვიდ მოსავლიან წელიწადსა, ხოლო შვიდი ვამხდარი ძროხა და შვიდი ფშუტა თავთავი მოასწავებს შვიდ შიმშილობის წელიწადსა. აი დაეჯება ახლა შვიდი მოსავლიანი წელიწადი და გაივსება ეგვიპტე დიდობითა, მაგრამ ამ დალოცვილ დროს მოაყვება შვიდი საშინელი შიმშილის წელიწადი. ეს რომ უფლად აცხადებება და არ დაიგვიანებს იქიდანა ჩანს, რომ ერთი და იკრე ფარაონს უნახავს ორჯერ, ამიტომ, - გაავრძელა იოსებმა, - ფარაონმა უნდა ინებოს ბრძენი და საზრიანი კაცის პოვნა და დაადგინოს იგი მთელი ეგვიპტის მზრუნველად. ამ მზრუნველმა უნდა შვიდი წლის განმავლობაში აკრიფოს მთელ სახელმწიფოში მებაღედი ნაწილი ყოველკვარი მოსავლისა და შეინახოს დიდ ბეღლებში, რომ შემდგომ შიშველ წელიწადებში მთელი ქვეყანა შემშილით არ დაიღუპოს.“

ფარაონს შეტად ჰკუთაში მოუვიდა სიზმრების ახსენა და ძალიან მოეწონა იოსების წინადადება. ამიტომ სთქვა: „სად ეპოვებ იმისანა და ვინა და საზრიან კაცსა, როგორც შენა ყოფილხარ? მენით ღამა-ტაკობს მცირე უფალი, და შენვე დაგადგენ მთელი ეგვიპტის ქვეყნის უფროსად. ყველა შენ სიტყვას დაემორჩილება და უშენოდ არაფერი არ გაკეთდება ჩემ საბოძანებულში. მარტო შე ვიქნები შენზედ უფროსი.“ ეს რომ სთქვა ფარაონმა, გამოიძრო ბეჭედი ხელიდან და ვაუკეთა იოსებსა. ახალციხე ჩამოაქიდა კისერზედ ოქროს ძეწყვი და ბრძანა ჩაე-

ცმობათ ძვირფასი ტანისამოსი, ჩაესვამ მდიდრულ ეტლში, ეტარებინათ
და თვეი ყველას დაეკრა მისათვის. იოსები ამის შემდეგ გახდა მეო-
რე კაცი მთელ ეგვიპტეში და მარათადა მთელ სახელმწიფოსა. ამ
დროს იგი იყო ოცდაათი წლისა.

როგორც იოსებმა სძქვა, ყველაფერი სწორედ ისე ასრულდა. შემ-
დგომი წლიდან დაიწყო მშვენიერი მოსავალი მთელ ეგვიპტეში და მთე-
ლი შეიღი წლის განმავლობაში არ შემცირებულა. ამ დროს იოსებმა
ღიძძალი პური და ყველა ჭირნახული შექურბა ბელღებში. შემდეგ დაე-
გა მტყნარად მშვიერი, სრულიად უმოსავლო დრო და გასტანა მთელი შეი-
ღი წელიწადი. გარეშემო ქვეყნებში პირველსავე შიმშილობის წელიწადს
შემოაკლდა ხალხს პური და რომ შეიტყვეს ეგვიპტეში ბევრი ჭირნახუ-
ლია შეგროვებულთ, იწყეს აქეთკენ დენა პურის სასყიდლად. იოსები
უარს არავის ეუბნებოდა, რადგანაც ჭირნახული იმდენი აქონდა მოგრო-
ვილი, რომ ეყოფოდა ეგვიპტესაც და სხვა ქვეყნებსაცა. ასე გადაარ-
ჩინა იოსებმა ეგვიპტე შიმშილისაგან დაღუპვას და მასთან გაამდიდ-
რა ფარაონის ხაზინა.

იოსების ძმების მისვლა

ეგვიპტეში

(დაბ. 42, 1-38).

შიმშილობა მართო ეგვიპტეში როდი დაუგა. იგი უკვე ქანაანის
ქვეყანასაც, სადაც ცხოვრობდა იაკობი თავის შვილებთან ერთად. ია-
კობმა რომ გაიგო ეგვიპტეში პურსა შეიღიანო, გაგზავნა თავისი შეი-
ღები პურის სასყიდლად. ათი უფროსი ძმა გაუფგა გზასა, მეთერთმეტე
კი, სულ უმცროსი, რომელსაც სახელი ბენიამენი ერქვა, შინ, მამას-
თან, დარჩა. როცა ეგვიპტეში მივიდნენ, ათივე ძმა გამოცხადდა

იოსებთან, როგორც მთელი იმ ქვეყნის უფროსთანა და თავი ვეღარ
მიწამდის დაუტრეს. ვერც ერთმა ძმამ იოსები ვერ იცნო, იმიტომ
კაი ხანი გავიდა, რაც მათ იგი გაყიდეს და იოსები პატარა ყმაველ
ლიდან მასუკან გადაიქცა სრულ, წარმოსადევ კაცად. ამის გარდა,
ძმებს სრულიადც ვერ მოუვიდოდათ ფიქრად, თუ იმათი ძმა, მონად
გაყიდული, ამისთანა დიდებას მოეწეოდა. იოსებმა კი მაშინვე იცნო
ისინი და მოიგონა ის სიზმრები, რომლებიც მან პატარაობაში ნახა,
მაგრამ ძმებს სრულიად არ აჩვენა, თუ ისინი იცნო. იოსებს სურდა
ჯერეთ გაეგო ძმები გრძნობდნენ და ნანობდნენ თავის ცოდვასა, თუ
არა. ამ განზრახვით იოსები მოექცა მათ შემდეგის სახითა: ძმები
მიიღო მან, როგორც უცხონი, მისთვის სრულიად უცნობნი. და ღაბაღა...
კაც ეგვიპტურ ენაზე დაუწყო. „სადაურები ხართ?“ - უკითხა იოსებმა
მთარგმნელის პირით. „ქანაანის ქვეყნიდან ვახლავართ, - მიუგეს
მათ, - და პურის სასყიდლად მოვსულვართ.“ „დაშვერდენი ხართ თქვე-
ნა და არა ვაჭარნი!“ - მრისხანედ უთხრა მათ იოსებმა და მოსულხარ
ჩვენი ქვეყნის გზების გასაგებადა.“ ძმებს შიშის თავზარი დაუდია:
„არა, ბატონო, - მოახსენეს მათ, - ჩვენ აღაღმართადი კაცები ვა-
ხლავართ. ჩვენს ვინაობას ახლადე შეგატყობინებთ: ჩვენა ვართ თომე-
ტი ძმანი, ერთი დედ-მამის შვილნი, სულ უმცროსი შინ ღარბა მამა-
სთანა, ერთი კი დიდი ხანია აღარ არის.“ იოსებმა ამ გამოკითხვი-
დან შეიტყო რომ მისი მამა და უმცროსი ძმა, რომელიც ყველაზედ მო-
შეტაბულად უყვარდა, ცოცხალნი არიან, მაგრამ ისე აჩვენა თავი, ფ-
თომე მათი სიტყვები არა სჯეროდა და უთხრა: „მაშ კარგი, მაღე შეე-
ტობა, მართლს ამბობთ თუ ტყუილსა: ერთი თქვენგანი ვაგზანეთ თქ-
ვენს ქვეყანაში და მან მოიყვანოს თქვენი უმცროსი ძმა; სხვანი კი
აქ უნდა დარჩეთ ტყვედ, მანამ არ დაამტკიცებთ, რომ თქვენ ტყუილს
არ ვეუბნებით.“ ამის შემდეგ ვაგზანეთა ისინი საბყრობილში წაიყვანა

ღვე დაიწყებდნენ პყავდა. მესამე ღვეს უბრძანა, რომ ძმები შეორედ
 მიიყვანათ მასთან და უბრა მათ: „მე შეშინიან ღვეისა და არადისა
 წყენა არ მინდა. ღვე, მარტო ერთი თქვენგანი დარჩეს საპყრობილში
 და სხვანი კი წადით და მიიტანეთ თქვენ ოჯახობაში ნასყიდი პური.
 მაგრამ უმცროსი ძმა კი უთუოდ უნდა მომგვაროთ; თუ ამას არა იქმთ,
 სიყვდილი მოგვლია.“ მამინ ძმებმა ერთმანეთში დაიწყეს ებრძულ ენა-
 ზედ ლაპარაკი: „შეველოდეთ ჩვენ რომ დავღუბეთ უმცროსი ძმა. არ შევი-
 ბრადეთ მისი ზვეწნა და ტირილი გაყიდვის დროსა და აგერ ჩვენ მისი
 ცოდო გვეწია და გვეჯის.“ რას მოიფიქრებდნენ, თუ მათი ლაპარაკი
 კარგად ესმოდა იოსებსა, რომელმაც ამ დროს გული ვეღარ შეიმაგრა,
 წავიდა შეორე ოთახში და ატირდა. გული რომ მოიბრუნა, იოსები დაბ-
 რუნდა უკანვე და უბრძანა, ერთი მათგანი, სახელად სვიმონი, შეეკ-
 რათ მის თვალწინ და უკანვე საპყრობილში წაეყვანათ, სხვებისთვის
 კი მიაღებინა პური და გაისტუმრა.

როცა ძმები დაბრუნდნენ შინა და უამბეს მამას თვისი თვევა-
 დასაგადი, იაკობი ძალიან შეწუხდა და თქვა: „თქვენ გინდათ რომ მე
 სარულიად უშვილოდ დამაგდოთ. იოსები დამედუბა, სვიმონიც არსადა
 სჩანს და ბეშიამენიც გინდათ წამართვათ? არა, არასდროს ბენია-
 მენს თქვენ არ გაგატანთ. გზაზედ მას ხიფათი რამე შეემთხვევა და
 სიმწარით ჩამიყვანთ საფლავში!“

მ ე თ რ ე დ მ ო ს ვ ლ ა ი ო ს ე ბ ი ს
 ძ მ ე ბ ი ს ა ე ზ ვ ი ბ ტ ე შ ი

(დაბ. 43, 1-34).

ნასყიდი პური დაიხარჯა და შეიშოლობა კი გრძელდებოდა. შიმ-
 შილით რომ არ დახოცილიყვნენ, იაკობის შვილები ხელშეორედ უნდა

წასულიყვნენ ეგვიპტეში პურის სასყიდლად. მოხუცებული იაკობმა
თვის დიდი სამძიმო საქვე იყო ბენიამენის მოშორება, მაგრამ
სოდ მის შვილებს არ შეეძლო ეგვიპტის უფროსს სჩვენებოდნენ.
ლას როგორც იყო, შვილებმა დაიყოლიეს თავისი მამა ბენიამენის
ტანებაზედ. იაკობმა ვაამზადა ყველა თავისი შვილები სამგზავროდ,
დაულოცა მათ გზაშევილობისა, ტირილით გამოესადგა და გაისტუმრა.
იოსებმა მეორედ თავისი ძმები ძალიან აღერსიანად მიიღო. რო-
ცა იმადი მოსვლა მოახსენეს, თავის მოსამსახურეთ უბრძანა მის სა-
კუთარ სახლში დაეხინაგებინათ, მიეყენათ მათთან ის ძმა, რომელიც
საპყრობილეთი იყო და კარგად გამასპინძლებოდნენ. შემდეგ იოსებმა
გამოვიდა მათთან და მეგობრულად დაუწყო გამოკითხვა: „მამა აქვენი
ხომ კარგად არის? აქვენა აქვით მოხუცებულიაო, ხომ ისევე ცოცხალია
ეს არის აქვენი პატარა ძმა? ნუ მოგაცდოს, შვილო, ღმერთმა თავისი
მოწყალეა.“ საქვა თუ არა ეს სიტყვები, საჩქაროდ გაბრუნდა და გა-
ვიდა მეორე ოთახში. მას ძალიან უყვარდა ბენიამენი, სიხარულითა-
გან გული ამოუჯდა, თავი ევღარ შეიმავრა და დაიწყო ტირილი. მე-
მე, პირი რომ დაიბანა და გული გაიმავრა, ისევე შევიდა თავის ძე-
ბთანა, მიიპატრია სუფრაზედ და უბრძანა საჭმელი მიერამიათ. იგი-
თონაც მათთან დაჯდა და სათვარობდა საჭმელსა, მეტადრე ბენიამენსა.
ამასთან ერთმა ვარემოებამ ძალიან ვააკვირვა იოსების ძმები: მან
ისინი დასხა წლოვანების რიგზედ, თითქო იცისო რომელი უფროსია და
რომელი უმცროსია. სადღიზედ იოსების ძმები ძალიან გამხიარულდნენ,
რადგანაც სრულიად არ მოედოდნენ მეგობრულ მოქცევასა და აღერსასა.
სადღის შემდეგ უბრძანა მიეცათ პური და გაისტუმრა ყველანი შინა.

იოსებ უცხადებს ძმებს
თავის ვინაობას

(დაბ: 44, I-34; 45, I-24).

იოსები უბრალოდ არ გაუტყდა თავის ძმებსა, იმიტომ რომ უნდა ეთქვათ უბრალოდ, შური აქონდათ თუ არა უმცროსი ძმისა, რომელიც იოსების შემდეგ მამას მომეტებულად უყვარდა, მზად იყვნენ თუ არა გამოსარჩებოდნენ მას და ებრძოდნათ თუ არა მოხუცებული მამა.

ამიტომ ამ განზრახვით იოსებმა თავის მსახურად უბრძანა, ბენიამინის ტომარაში ჩუმად ჩატანებინათ იოსების ეტყობის აზარტეზა. როცა ძმები წავიდნენ თავის გზაზე, იოსებმა გამოუყენა უკან თავისი საბლეს გამგებელი. „სიკეთისათვის ბოროტი რად ვვიყავით?!“ - დაუყვირა მათ გამგებელმა, როდესაც დაეწია, და გააჩერა გზაზე. ძმები სახტად დარჩნენ, ერთმანეთს დაუწყეს ცქერა და არ იცოდნენ, რას ეუბნებოდათ ის კაცი. „რად მოიპარეთ აზარტეზა ჩემი ბატონისა, ის აზარტეზა, რომელიც იგი ღვინოს სვამს?“ „რას ბრძანებთ ბატონო? - მიუგეს შეტყუებულმა და შეშინებულმა ძმებმა - ჩვენ ამისთანა ხალხნი როდი ვართ, რომ მაგისთანა საქმე ჩავიდინოთ. თუ ჩვენ განს ვისმეს ის აზარტეზა უპოვნით, სიკვდილით დასაჯეთ და ჩვენც ყველანი შენი ბატონის მონებად გვაქციეთ.“ „კარგი, ავრე იყოს, ვისაც ვუპოვნი აზარტეზას, ის უნდა ჩემი შონა გახდეს.“ ეს რომ ეთქვა, დაუწყო ვახსნა ყველა ტომრებსა და გაუჩხრიკა ყველას უფროსიდან დაწყებული უმცროსამდის. აზარტეზა აღმოჩნდა ბენიამინის ტომარაში. საშინელი თავზარი დაეცათ ძმებსა, სიმწრივ ტანისამოსი გაიგლიჯეს და სახედავებს უკანვე აქნევდნენ პირი. როცა ისინი წარდგნენ იოსების წინაშე, მან მიიღო ისინი სასტიკი საყვედურითა. მაშინ იუდა წარსდგა წინა და მოახსენა: „რადღა გვეთქმის, ბატონო, და რადღა

გავიშარდებოდა თავსა? ღმერთი უწინდელი შეცოდებისათვის გესჯის
ჩვენა. აი ეხლა ჩვენ სულ ყველანი შენს მონებადა ვრჩებით.“ იმ
მიუვო ოსებმა, - მე თავას არა ვიქმ. ჩემს მონად უნდა დარჩეს
მარტო ის, ვისაც ტომარაში უპოვეს აზარდებია, აქვენი კი ყველას შე-
გიძლიათ მშვიდობით დაბრუნდეთ მამასთანა.“ მაშინ იუღამ დაუწყო ხე-
წნა და ვედრება, რომ ეს არ ექნა მათთვის. „მოხუცებულ მამარჩვენი
ერთი ღლის სიციცხლეც არ შეუძლიან უბენიამინოდ. თუ იგი თავას და-
კარგავს, ჯაფრით მოკვდება. როგორღა უნდა ვერჩვენო მოხუცებულ მამა-
სა? რა უნდა ვუთხრათ, როგორ უნდა ვუყვიროთ მის საცოდაობას? არა,
დამარჩინე ამ ყმაწვილის მაგივრად შენს მონად და მას კი ნება მილ-
ცი, წაეადეს შინ თავის ძმებთანა!“ მაშინ ოსებმა ველარ შეიმავრა
თავი და ველარ დამალა თავის ვინაობა. დაითხოვა გარეთ თავისი მსა-
ხურნი და როცა ძმებთან მარტო დარჩა, წასკდა მდუღარე ცრემლები და
დაიძახა: „მე ოსები ვარ, ცოცხალია კიდევ მამა ჩემი?“ ძმებს გო-
ნება სრულიად დაეკარგათ საშინელი განცვიფრებისაგან. მათ ერთი ხე-
ტყვაც ვერ მიუჯეს, ისე შეეშინდათ. სირცხვილმა და შიშმა მოიღვა
ისინი და იღვინენ მის წინაშე გაქცევებულნი. მაშინ ოსებმა უთხრა
„ახლო მოდიო ჩემთან.“ მივიდნენ, მაგრამ ჯერ კიდევ სიტყვა ვერ
ამოიღეს. „მე ოსები ვარ, აქვენი ძმა, სწორედ ის, რომელიც აქვენი
გაჰყიდეთ. მაგრამ ნუ სწუხარ, თვით უფალმა მომიყვანა აქ აქვენი
სიციცხლის გადარჩენისათვის“. გაერქაბრენით მამარჩემისაკენ და ახარ-
ულ ჩემი დიდება ეგვიპტეში. უახაროდ ყველაფერი, რაც აქ ნახეთ და
ჩქარა მომგვარეთ აქა.“ მერე გაექანა, მოეხვია ყელზე ბენიამენსა,
ჰკოცნიდა და სიხარულით ორივე სტიროდა. მერე დაჰკოცნა თვალრემლი-
ანმა ყველა სხვა ძმებიც, რომლებიც ეგრეთვე სტიროდნენ და მათი
ღრმელები უკამბანეთში ერეოდა. მხოლოდ ახლა აებხნა მათ ენა და და-
წყეს ოსებს ლაპარაკი.

ფარაონმა რომ შვიტყო თავისი საყვარელი იოსების სიხარული,
თვითონაც გაიხარა და უბრძანა, რომ მისი სახელითაც მიეწვიათ ია-
კობი ეგვიპტეში.

იოსებმა გაისტუმრა თავისი ძმები მრავლის საჩუქრითა და ვაა-
ტანა მამის გადმოსაყვანად მდიდრული ეტლები.

ი ა კ ო ბ ი ს გ ა დ ა ს ა ხ ლ ე ბ ი

ე გ ე ი პ ტ ე შ ი

(დაბ. 45,26-28; 46,5-30; 47,7-28; 49,1-32; 50,1-25).

„იოსები ისევ ცოცხალია და უფლობს მიველ ეგვიპტეზე!“ ეს სი-
ტყვები ახარეს იაკობს მისმა შვილებმა, როდესაც შინ დაბრუნდნენ
ეგვიპტიდან და მამას ყელზედ ეხვეოდნენ. მოხუცებული მამის გული
ძლიერ შერევული იყო მწუხარებას საყვარელი შვილის დაკარგვით და
ამიტომ იაკობი არ ერწმუნებოდა მათ სიტყვასა. მაგრამ როცა შვილე-
ბმა იოსების ყველა სიტყვა უახრეს, დაწერილებით უამბეს ყველაფერი
და აჩვენეს იოსებისაგან გამოგზავნილი ეტლები, იაკობი გაუცხლდა
სულითა და სიტყვა: „ოჰ, ბედნიერებაჲ! ნუთუ იოსები კიდევ ცოცხალია?
ახ! წამიყვანეთ და მადირსეთ მისი ნახვა, მინამ სიკვდილს არ უსწ-
ვრია ჩემთვის!“

იაკობი საჩქაროდ მოემზადა ეგვიპტეში წასასვლელად. ჩააპარგა
მიველი თავისი ქონება, განძეულობა და შვილებით და შვილისშვილებით
გაუღვა უბასა. იოსებმა რომ გაიგო მამის მოახლოება, ჩაჯდა ეტლში
და გამოეგება გზაზედ. დაინახა თუ არა მამა, გაეტანა, მოეხვია ყე-
ლზედ და დიდხანს სტროდა გულში ჩაკრული. „ახლა კი ვშვიდად მოგკე-
ლები, შვილო, - ეუბნებოდა მამა, - ვინაიდან ვნახე სახე შენი და
დავრწმუნდი, რომ ისევ ცოცხალი ხარ.“

ოსებმა თავისი შამა წარუდგინა ჭარათნსა. „რამდენი წელია ხარ? - უკითხა იაკობს ხემწიფემ. „ას ოცდაათი წელია, რაც მე ქვეყანაზედ სტუმრად ვარ, მიუგო იაკობმა, - მცირე და მოკლენი ღვინი ხნისა ჩემისანი“ და ბევრივე ძირს ჩამოუვდენ ღვებრძვლობასა ჩემი შამა-პაპისასა.“

ჭარათნმა შისცა იაკობს საცხოვრებლად ერთი, ყველაზედ უკეთეს კუთხე ეგვიპტისა, სადაც იაკობი დაბინავდა მიწელი თავისი სახლობათ. ეგვიპტეში იაკობმა ჩვიდმეტე წელიწადი, კიდევ ოცობლა სიკვდილის წინ იოჭების ორი შვილი აკურთხა და შერაცხა ისინი მემკვიდრეობის უფლებით, მერმე დაიბარა თავისი შვილები, დალოცა ისინი და აკურთხა. ამასთან ერთ იმათვანს, იუდას, უწინასწარმეტყვედა, რომ შენს შთამომავლობაში არ გამოიღვეიან თავადნი და მეფენი, მანამ არ მოვა ქვეყანაზედ მაცხოვარი, რომელიც იქნება შენივე შთამომავლობისაო. ამის შემდეგ იაკობმა სახოფა თავის შვილებსა, რომ მათ შინი გვაში წაელოთ ქანაანის ქვეყანაში და დაესაფლავებინათ პაპასთან და შამასთან, ბოლოს, შეევედრა ღმერთსა და მშვიდობით განუტევა სული ან ორმოცდაშვიდი წლისამ. ოსებმა და სხვა შვილებმა შამას ანდერძი აასრულეს და დაასაფლავეს იგი აბრაამთან და ისააკთან.

როცა დასაფლავების შემდეგ ეგვიპტეში დაბრუნდნენ, ოსების ძმები შენიქრიანდნენ, ვაი თუ ჩვენმა ძმამ ახლა სამაგერო გადაგვიხადოს იმ ბოროტისათვის, რომელიც ჩვენ მას დაგმართეთო. მივიდნენ ერთად ოსებთანა, მდაბლად დაუკრეს თავი და მოახსენეს: „გვაპატიე ჩვენი შეცოდება შენს წინაშე, ჩვენ ეხლა შენი შონანი ვართ. ოსებმა დაამშვიდა ისინი: „ნუ გეშინიათ, რაც თქვენ მე მიყავით, ღმერთმა კეთილად გადაგიქცია. მე არამც თუ ცუდი არა მსურს თქვენთვის, არამედ ვიქნები თქვენი მზრუნველი და მფარველი ჩემს სიკვდილამდე.“ დამშვიდებული ძმები დაბრუნდნენ თავის ბინაზედ აქ-

თიღად ცხოვრობდნენ იოსების მფარველობის ქვეშა. როცა იოსები კვდებოდა, თავის ძმებს ანდერძად დაუგდო, როცა აქვენი უფალმა გააჩივებინათ აქედან ქანაანის ქვეყანაში, ჩემი ძველები ამოიღეთ საფლავიდან, წაიღეთ თანა და დამარხეთ ჩემს მამა-პაპასთანო.

ი ს რ ა ე ლ თ ა მ დ გ თ მ ა რ ე თ ბ ა ე გ ვ ი -
 ბ ტ ე შ ი ი ო ს ე ბ ი ს ს ი კ ვ დ ი ლ ი ს
 შ ე მ დ ე ბ

(დაბ. 46,2-3; გამ. I,1-22; 5,5-19).

როდესაც ისრაელნი გადასახლდა ეგვიპტეში, ღმერთმა მისცა მას ამისთანა აღთქმა: „მე წარმოვადგენ შენგან დიდ ხალხსა.“ მარტლაც, გავიდა რამდენიმე ასი წელი და იაკობის თორმეტი შვილის შთამომავალთაგან შესდგა დიდი ისრაელის ერი, რომელიც განიყოფებოდა თორმეტ ტომად, თანახმად თორმეტი წინაპრისა.

სანამ იოსები ცოცხალი იყო, იაკობის შთამომავლობა კარგად ცხოვრობდა, მისი შევიწროება არავის შეეძლო, მაგრამ რაკი იოსები მოკვდა და ისრაელთ მოაკლდათ მძღვერი მფარველი, მათი მდგომარეობა თანდათან უფროდაუფრო გაცუდა. ბოლოს ეგვიპტეში გამეფდნენ იმისთანა ფარაონები, რომლებსაც სრულიად არ ახსოვდათ იოსების სიკეთე და ღვაწლი. ამიტომ მათ დაუწყეს ბოროტის თვლით ყურება ისრაელთა. ისინი ასე ფიქრობდნენ: „ეს ხალხი საკვირველად შრავლდება და ჩვენზედ ძლიერი ხდება. რომელსამე უცხო ქვეყანასთან რომ იმი მოგვიხდეს, შეიძლება ისრაელნი ჩვენი მტრის მხარეს გადავიდნენ, დაგვამარცხონ, მტრის ხელთ მიგვეყენ, თვის დაანებონ ჩვენს სახელმწიფოს თავი და თავისი ქონებიანად წავიდნენ თავის ქვეყანაში.“ ფარაონები ასე ფი-

ქრობდნენ, რადგანაც ვაგებულნი ვქონდით, რომ ისრადენი ეგვიპტის
დროებით ბინადა სთელიდნენ, თავის სამშობლოდ მიაჩნდათ ქანაანის
ქვეყანა და განზრახვა ვქონდათ მომავალში მოხერხებულნი შევბრუნებო-
ვსარგებლად, გასულიყვენ ეგვიპტიდან და ვადასახლებულიყვენ თა-
ვის უწინდელ ქვეყანაში.

ფარაონები ჯერ ეცადნენ ეგვიპტელებთან შეერწყათ ისრადენი და
ერთი ხალხი გაეხადათ. დაუწყეს დევნა მათ ენასა, სარწმუნოებასა და
მათ ჩვეულებათა. სურდათ, რომ ისრადელ დაევიწყებინათ თავიანთი ენა,
სარწმუნოება, ხალხი, დაეწყათ ლაპარაკი ეგვიპტურ ენაზედ, მიეღოთ
ეგვიპტელების სარწმუნოება, მაგრამ ისრადელ საკვირლად უყვარდათ
თავისი დედა-ენა და მტკიცედ იდგნენ თავიანთ სარწმუნოებაზედ. დევ-
ნამ უფრო მომეტებულად შეაყვარა ერთიც და მეორეცა. მართალია, მათ
შორის გამოჩნდნენ ზოგიერთი მოღალატენი, რომელნიც ფულის გულისა-
თვის და ჯამაგირიანი ადგილების მიღებისათვის გადაუდგნენ თავის ხა-
ლხს, მაგრამ ესენი იყვნენ სულით მდაბადნი, წუწქნი არსებანი, რომ-
ლებს მოსხლეტა და განშორება ისრადელთათვის სასარგებლოც იყო, რა-
გორც გადამღები ავაღმყოფობით დასნეულებულის კაცის მოშორებაა კარ-
გი ჯანსაღებისათვის. ეს მოღალატენი ეზიზღებოდათ, არამც თუ ისრად-
ელთა, არამედ თვით პატროსან ეგვიპტელებთაც, რადგანაც იცოდნენ, რომ
მათ მხარეს გადადიოდნენ ფულის გულისათვის და არა იმიტომ, რომ
ეგვიპტელობა მათ მოსწონდათ და უყვარდათ.

რაცა ისრადელთა გაეგვიპტელება ვერას გზით მოახერხეს, ფარა-
ონებმა, გადაწყვიტეს რომ ისინი როგორმე დაესუსტებინათ, შეემცირე-
ბინათ და დაეუძღურებინათ. იმიტომ იმათ მტკად მძიმე და აუტანელ
ხარჯი დაადეს: ისრადელებს ახერევიდნენ თიხასა, აწვევიდნენ
აგურსა, აშენებინებდნენ ვეებერთელა შენობებსა და აკეთებინებდნენ
ყოველგვარ საქმესა ეგვიპტელებისასა. ერთი სიტყვით მთელი ხალხი
მონებად, ეგვიპტელების ყურმოჭრილ ყმებად, გადააქციეს. მათ დაუ-

ყენეს ზედამხედველები, რომლებიც მუშაობის დროს ერთი წუთის დასვენების ნებას არ აძლევდნენ, განუწყვეტლად ამუშავებდნენ და წამდაუწყებლად მათრახებით და შოლტებიც თავპირს ამტვრევდნენ, რატომ უფრო ბევრს არა მუშაობთ. ამ მდგომარეობაში ყველა სხვა ხალხი ამოწყვეტილია, მაგრამ ისრაელნი კი თანდათან საკვირველად შრავლდებოდნენ და მატულობდნენ.

გაშინ ფარაონმა გამოსცა ერთი უდიერო ბრძანება: „სადაც კი ისრაელის ვაჟი დაიბადოს, წაართვიო და წყალში გადააგდეო.“ ვაჟიშვილის დაბადება ყოველთვის და ყველგან ბედნიერება იყო და სასიხამო საქმეს შეადგენდა. ფარაონის ბრძანებამ კი ვაჟიშვილის ყოლა ღრმად უბედურებად გადააქცია. ყოველი დედა-მამა, რომელსაც ვაჟიშვილი მიეცემოდა, მგლოვიარედ უნდა გადაქცეულიყო და ეტირნა შვილის უფროსად დაეწევა. ამ საშინელთა უბედურებათა სრულიად შიშველსა და მთლიანად გული, სული და გონება ისრაელთა. მარტო ერთი დედა იმედიდა უკონდათ, მარტო მასზედ სასიხამოდნენ, მარტო მისგან მოელოდნენ გამოხსნასა და ამიტომ მზურვალე გულით ეგვიპტეობდნენ უფალსა შველას. უფალმა შეიწყნარა მათი მწარე ტირილი, მიიღო მათი მზურვალე ეგვიპტეობა და მათსავე შორის გააჩინა გამოხსნელი.

მოსეს დაბადება და :

და ზ რ და

(გამ. 2, 1-10).

იმ დროს, როდესაც ფარაონის ბრძანებით ისრაელთა უბოვადნენ ახალდაბადებულ ვაჟიშვილებს, ერთ ისრაელის დედაკაცს დაებადა ვაჟი, რომელსაც იგი საში თვის განმავლობაში მალავდა. ბოლოს ცხადად დაინახა, რომ მტეი დამალვა ყმაწვილისა აღარ შეიძლებოდა, დღეს თუ

ხვალ ეკვიპტელები შეიტყობდნენ, წაართმევდნენ და წყალში
ჯდებდნენ ბავშვის დასახრჩობად. დაწინა იმ ქალმა ჩაღის
ქარგა ღონიერად გაფისა ვარშემო, რომ წყალი არ შესულიყო, ჩააფ-
ვინა მძინარე ბავშვი შიგ, დილა-ღამიან ჩაიტანა დიდი მღინარის
პირას და ლერწმებში ჩადგა. ამასთან თავის ქალს, მარიას, უხარ-
რომ ახლო-მახლო დამალულიყო და თვალის ჩუმიად ედევნებინა, რა მო-
ვიდოდა ყმაწვილსა. დილით მღინარებზე ჩამოვიდა საბანაოდ თვალი უ-
რათნის ქალიშვილი თავისი მოახლეებითა. ფარათნის ასულმა დღე-ღამე
თვალის მოპკრა კალთასა, და ერთს თავის მოახლეს უბრძანა ვაშლ-
ტანა. როცა მოახლემ მოუტანა კალათი და ახადა, შიგ ხელმწიფის ქა-
ლა ნახა მშვენიერი ყმაწვილი, რომელსაც ის იყო გამოღვიძებული და
ტირიდა: „ახ, ეს უთუოდ ისრაელთა ბავშვია“; - სთქვა შებრალებით
ფარათნის ქალიშვილმა. მაშინ ამ ბავშვის დამ, რომელიც მოფარებია
იქვე ახლო იდგა და ამ სცენას უფალთვალეებდა, მოიბრინა, ვიანივე
უცხო ვინმემ და ხელმწიფის ქალიშვილს მოახსენა: „ხომ არა ვნებებია,
რომ მე მოგგვაროთ ძიძა მავ ბავშვისათვის ებრაელთაგანო?“ „ქარგა
მოიყვანე,“ - უხარა ფარათნის ასულმა. მარიაში გაიქცა და საჩქა-
როდ მოიყვანა თავისი დედა, რომელსაც ხელმწიფის ქალმა გასაზრდელო
ჩააპარა ნაპოვნი ყმაწვილი. ასე ვახდა დვიძლი დედა ამ ბავშვისა
მისივე ძიძა.

როცა ბავშვი მოიზარდა, ფარათნის ქალმა იშვილა იგი და და-
ქვა მას მოსე. და წაიყვანა მეთვის სახლში გასაზრდელოდ. იქ მოსეს
ინახავდნენ და ზრდიდნენ, როგორც ნამდვილ მეთვის შვილსა და ასწა-
ვლეს მთელი სიბრძნე ეკვიპტელებისა, რომელნიც მაშინდელ დროში უ-
ათლებით ყველაზე წინ იდგნენ.

მოსკოვის გარეგანი ურთიერთობების
სახელმძღვანელო
(გამ. 2, 11-15).

ბედნიერ მდგომარეობაში ჩადარდა ყმაწვილი მოსკოვის სა-
სახელმძღვანელო. რასაც კი გული ინატრებდა, იმის ხელქვეითი იყო, რადგანაც
ისე უყავდა ყველას მიჩნეული, როგორც ნამდვილი შვილი მეგობარი.
ამისთანა მდგომარეობაში სხვა უმისო მიცემოდა განცხრომით ცხოვ-
რებასა, შეიქნებოდა გულგრილი და ზურგს შეაქცევდა თავის ხალხსა.
მაგრამ მოსკოვის სრულიად არ მოიქცა ასე. იმას დედის ძუძუსთანავე
უქონდა ჩანდოგრილი გულში სიყვარული აფხისი ხალხისა, მისი ტანჯვა
მას თავის ტანჯვად მიაჩნდა, მისი გული კედებოდა, როცა ებრაელებ-
ის ჩავერას ხედავდა, ან ესმოდა მათი წვალება. თავისი ხალხის
გამოხსნა და განთავისუფლება იყო უმთავრესი, პირველი საგანი მოსკოვის
ქვეყნისა. მან კარვად იყოფა, რომ უსწავლელი კაცი ბევრს ვერაფერს
არგებს თავის ხალხსა, თუნდაც ძალიან გულითაც უნდოდეს მისი ბედ-
ნიერება. ამიტომ მოსკოვი ძალიან ბევრით იყო სწავლაში. რაც კი მიზინ-
დებდა ეგვიპტელებმა იყოდნენ მესნიერებისა, ყველაფერი მშვენიერად
ისწავლა და მტკიცედ შეითვისა. იგი საფუძვლიანად ეშხადებოდა მომ-
გადი თავისი მოქმედებისათვის.

აჯერ მოსკოვი დაასრულა სწავლა და შეიქნა ვაჟკაცი. მის წინ
იღო ორი გზა: თუ იგი ეგვიპტელებს მიემხრობოდა და უღალატებდა თავ-
ისი ანამემამანულებს, მას მოელოდა პატივი, ღიღი ადგილი, სიმდიდ-
რე, განცხრომითი ცხოვრება, ერთი სიტყვით, ბედნიერება. ხოლო თუკი
იგი შეიქნებოდა თავისი ხალხის ერთგული მჭარველი და მოსარჩლე, მი-
შინ იმას არ ასდებოდა წვალება, ტანჯვა, სიღარიბე და, იმნიება.
სიკვდილიცა ეგვიპტელების წელითა.

მოსემ ეს კარგად იცოდა, მაგრამ თავის ხალხთან ერთად მას
ათასჯერ ერჩინა ტანჯვა, ვიდრე სიაშოვნება ეგვიპტელებთან; თა-
ვისი ხალხის გულისათვის სიკვდილს იგი ათასჯერ ამჯობინებდა ბედ-
ნიერ სიცოცხლეს ეგვიპტელების სამსახურში. მოსე შეიქნა ერთგული
მოსარჩლე თავის ხალხისა, რომელსაც მეტადა სჩაგრავენ ეგვიპტე-
ლები. იგი ხმარობდა ყოველ ღონისძიებას, რომ შეება მიეცა ისრაელ-
თათვის: მაღიმად დასტოვებდა ხოლმე სასახლესა; დადიოდა ისრაელთა
ქობებში, ნუგეშსა სცემდა დარაგრულებსა, გულს უკეთებდა დაცემულ-
ბსა, ზოგს ფულითა შევლიდა, ზოგს რჩევითა, ყველას ამხნეებდა, უს-
დაგებდა, რომ ერთი პირი კქონოდათ, ერთმანეთისათვის ზურგი მაგრა
მიეცათ, ერთმეორისათვის ეშველნათ, უყვარებოდათ ჭეშმარიტი ღმე-
რთი, სძულდებოდათ კერპები და ამ გზით მოემზადებინათ თავისი თავი
გამოხსნისათვის. ბევრჯერ ამ ღრთს თავისი თვლით ხედავდა, როგორ
ურჯულად ექცეოდნენ ეგვიპტელები ებრაელებს, როგორ უწყალოდ სცემდ-
ნენ მათ უმიზეზოდ და მიწასთან ასწორებდნენ, გული ვერ უთმენდა მო-
სეს და ეგვიპტელებს სამაგიეროს უბდიდა. ბოლოს ფარაონმა შეიტყო,
რომ მოსეს ძალიან უყვარს ებრაელები, რომელთა ამოწყვეტასაც ის ცდი-
ლობდა. ესარჩლება მათ, უმარათეს ხელსა, სძულს ეგვიპტელები, როგორ
ც მჩაგვრენი და ყოველთვის ისრაელთა მხარე უჭირავს. შეიტყო ეს
და მოინდომა მოსეს დასჯა სიკვდილითა. მოსემ რომ ეს გაიგო, ადგა
და გაიქცა ეგვიპტიდან უცხო ქვეყანაში. ამ ღრთს იგი იყო ორმოცი
წლისა.

მოსეს მისცელა იოთორდანი
(გამ. 2, 15-21).

იგი უცხო ქვეყანაში, სადაც მოსე გაიქცა, აბრამის შთამომავთ-
ღნიც ცხოვრობდნენ. აქაც პირველი მისი მოქმედება გახდა უძღურა

დახსნა ძლიერთა ბრწყინებისაგან.

მოსემ ნახა ერთი ჭა და მასთან დაისვენა. ჩქარა იქ მიიწეოდა ნახიერი შეიღმა ახალგაზრდა ქალმა, რომელიც მამის საქონელს შინდისაში აძოვებდა. მათ უნდოდათ წყალი დაეღვეინებინათ საქონლისათვის, მაგრამ ამ ღროს სხვა ვწყემსებშია მოხვედრის საქონელი, ქალებს იქიდან იღონებდნენ რა ექნათ. ამ ღროს მოსე მივიდა, ამხილა ვწყემსებს მათი სიბრყველი, შეარცხვინა ისინი, გამოესარჩლა ქალებსა და უშველა მათ წყლის დაღვეინება საქონლისათვის. ქალები მეტად მადლობდნენ დარჩენენ და როცა საღამოებდნენ საქონელი შინ მიიწეეს, თავიანთ მამას, იოსებს, უთხრეს, თუ რა შემწეობა გაუწია, მათ ერთმა ზრდილმა ეგვიპტელებს. „სად არის ის კაცი? რატომ არ მოიწვიეთ ჩვენსას?“ - უკითხა მამამ და გაგზავნა თავისი ქალები, რომ მოსე სახლში მოეწვიათ. მოსე მოვიდა. მას მოეწონა იოთორი, როგორც კეთილმსახური კაცი, ცუდმადრიტი დეობის თაყვანისმცემელი, მოეწონა აგრეთვე მთელი მისი კეთილი სახლობა და ამიტომ დარჩა მათთან. შემდგომ მოსე ნათესავი შეიქნა ამ სახლობისა: იოთორის ქალი შეიერთო, გახდა იოთორის სიძე და ამასთან თავის სიმაზრის საქონლის ვწყემსი.

ბედი ძალიან ცუდად მოექცა მოსეს. მეფის სახლში გაზრდილი, ნაშვილები მეფის ქალისა, სწავლული კაცი, რომელიც ღრისი იყო ბიბლიის ადგილისა საბელმწიფოში, შეიქნა მოუხამაგირე და გახდა უბრალო ვწყემსი. ამ ყოფაში ჩააგდო მოსე თავისი ხალხის სიყვარულმა, მისმა ერთგულებამა. სხვა უიმისო გაიტეხდა გულსა, შეაქცევდა ზურგსა თავის ხალხსა, დაივიწყებდა მას და დაადგებოდა სხვა გზასა, მაგრამ მოსე მისთვის სულმოკლე არსება არ იყო. მის გულში ისეთი ძლიერი ცუდბედი ენათ თავისი ხალხის სიყვარულისა, რომ მას უხაროდა კიდეც, რომ ისრადედა გულისათვის ეწველებოდა და იტანჯებოდა. ახლაც მისი ტუტრი და დარდი იყო თავისი ხალხის გამოსხნა ეგვიპტელების ხელიდან.

ხორციელ იგი დასდევდა საქონელს, მაგრამ სულით კი თავის ეზრათა
ბთან იყო. ის ნატრობდა იმ ღრს, როდესაც ღმერთი აღაღებდა ეზრათ
ელთა შორის მძღვერ კაცსა და იგი გამოიხსნიდა თავის ეზრათ
ღების მონობიდან. თავის თავს მოსე არა რაცხდა ღირსეულად გამოი-
ხსნელისათვის. როგორც ყველა გონებით მძღვერი კაცი, იგი იყო თავის
მდაბალი. მას სურდა მხოლოდ ყოფილიყო თანაშემწე გამომსახველისა,
ელს მონაწილეობა წმინდა საქმეში და თავი დაეღო თავისი ხალხის ზე-
ღნიერებისათვის.

მთელი მისი მსახური ღმერთის მიერ
(ვათ. 3, 1-15; 4, 1-31).

ერთხელ მოსე საქონელს აძოვებდა ერთი მთის ახლოს, რომელსაც
ერტვა ქორები. იგი ღრმად იყო ჩაფიქრებული თავისი ხალხის უბედურ
მდგომარეობაზე. ამ ღრს უცებ მოაზრდა დაინახა! გასაოცარი მოვლე-
ნა: ერთ მაცვლის ბურქს ცეცხლი ეკიდა, მაგრამ არ იწოდა კი. გა-
კვირვებულმა მოსემ ეტვა: „წავალ ერთი და ვნახავ, რატომ არ იწვის
მაცვლის ბურქი.“ როცა მიახლოვდა, მაცვლის ბურქიდან მოესმა ძახი-
ლი: „მოსე, მოსე!“, „რაო, უფალო?“ – მიუგო მან. „ნუ მოახლოვდები
აქ, გაიხადე ფეხსაცმელი, ეს ადგილი წმინდაა.“ და მერე დაუმატა:
„მე ვარ ღმერთი აბრაჰისა; ისაკისა და იაკობისა.“ მაშინ მოსე
გნო მოკრძალებითა და შიშითა, მოიხარა თავი, დაიფარა პირისაზე
კრძალებით დაუწყო სმენა. უფაღმა უთხრა: „მე ვხედავ ტანჯუას ჩემი
ხალხისათა ეგვიპტეში, მსურს გამოვიხსნა იგი ეგვიპტელების ხელისა
და ვადიყვანო ადამიერ ქვეყანაში. შენ უნდა ახლავე წახვიდე იქ და
გამოიყვანო ეგვიპტიდან ჩემი ხალხი.“ მოსე უარზედ დადგა; იგი
რობდა, ამისთანა მძიმე და დიდი საქმის ასრულება მე რიგორ შემი-

ძლიანო? უფაღს უპასუხა: „განა მე ვინა ვარ, რომ წავეიდე ჭარაონ-
 ან და გამოვიყვანო ეგვიპტიდან შენი ხალხი?“ უფაღმა აღუთქვა თა-
 ვისი შემწეობა და რომ მოსე ამაში უფრო დაეგრძნებინა, უთხრა:
 „აი, იმ მთაზედ გადინის წირვასა ებრაელი ხალხი ეგვიპტიდან გამო-
 სვლის შემდეგ.“ მოსემ პკითხა: „რომ გკითხავენ, რომელმა ღმერთმა
 გამოგზავნაო, რა ეუპასუხო?“ „მე ვარ არსი, ასე უთხარი: მე გა-
 მოგზავნა არსმა ე. ი. იმან, ვინც ყოველთვის იყო, არის და მუდამ
 იქნება-თქო. ეს არის ჩემი სახელი.“ „რომ არ დაიჯერონ და მიიხრან,
 იქნება შენ ღმერთის გამოგზავნილი სრულიადც არ იყვეო, რა ვუთხრა
 მაშინა?“ - პკითხა უფაღს მოსემ. უფაღმა აღუთქვა მოსეს, რომ იგი
 განიჭებს მას თაჱის ძაღსა. და ამ ძაღლი იგი იმისთანა საქმეებს
 მოახდენს, რომლებს მოხდენა არა კაცს არ შეუძლიან. „მაშინ, - უთ-
 ხრა უფაღმა, - ყველა დაგრძნებდა, რომ შენ ხარ გაგზავნილი ჩემგან
 და ჩემის ძაღლი ახდენ სასწაულს.“ მოსე მაინც კიდევ უარზედ იდგა.
 „უფაღო, - უთხრა მან, - მჭერმეტყველი კაცი მე ჩემს ღმერთს არა გყო-
 ჳილვარ და, ამასთან, ბლუცა ვარ.“ უფაღმა მიუგო: „ვინ მიანიჭა ადამი-
 ანის ბაჯენი? ვინა ხდის ადამიანსა მუნჯად, ყრუდ, მხედველად და
 უსინათლოდ? მე ხომ? მამე, წადი: მე აგინხსნი ბაჯედა შენთა და ჩაგა-
 ბრებ, რაც უნდა საქტა. შენ ძმას, აპრონსაც, წინ დაგახვედრებ და
 იგი ეტყვის ხალხსა, რასაც იმას ჩააგონებ.“ ამის შემდეგ მოსე ღაღ-
 მორჩილად ღვთის ბრძანებასა, გამოესალმა თაჱის სახლობასა და გასწია
 ეგვიპტიში. გზაზედ შეხვდა მას უფროსი ძმა აპრონი და ერთად მივიდ-
 ნენ ისრაელებთან. აქ იმად შეჰყარეს ებრაელთა მთავრები, გამოუცხა-
 რეს მათ ღვთის ნება და ჯანკარგულება. ებრაელებმა დაიჯერეს მოსეს
 ნათქვამი და სიხარულით მაჯლობდნენ მოწყალე უფაღსა. შემდგომ მოსე
 და აპრონი წავიდნენ ჭარაონთანა.

მოსე ფარაონის წინაშე
(ვაშ. 5,1-23; 6,11-13; 7,9-21; 8,2-24; 9,1-18; 10,
4-29; 11,8).

მოსე და თავისი ძმა აჰრონი წარსდგნენ ფარაონის წინაშე და მოახსენეს: „ასე ბრძანებს უფალი ღმერთი ჩვენი: გაუშვი ერი ჩემი, რათა მან უდაბნოში გადაიხადოს წირვა და შემომწიროს მსხვერპლი.“ ფარაონმა ამაყად მიუგო: „ვინ არის ეგ ღმერთი აქვენი? მე იმას არ ვიცნობ, არც არას გავუგონებ და არც ისრაელის ერს გავუშვებ აქედან.“ მარტო ამას არ დასჯერდა ფარაონი: „ეტიჟობა, ისრაელის ერს საქმე არა აქვს, რომ მაგისტანა რამეებზედ ფიქრობს,“ - სიტყვა ფარაონმა, - მოუმატეთ მას სამუშაო! ამის შემდეგ აღარ მისცა ბზე აღიზის გასაკეთებლად. თვითონვე აგროვონ ბზე და აღიზიც. იმდენი აკეთონ, რამდენსაც აქამდე აკეთებდნენ.“ ხელმწიფის ბრძანების თანახმად ზედამხედველები აღარ აძლეოდნენ ბზეს, აღიზს კი იმდენსა. ვე ითხოვდნენ იმათგან, რამდენსაც წინადა, რადგანაც ებრაელები ვერ ასწრებდნენ აღიზის დაწესებული რაოდენობის გაკეთებას, ამიტომ ზედამხედველები უდიერად სცემდნენ.

აუტანელ ტანჯვაში ჩადარდნენ ებრაელები და დაუწყეს ყვირილი მოსეს და აჰრონსა: „ღმერთმა მოგკითხოთ აქვენა, რომ გახდით მიზეზი ჩვენი წვალების მომატებისა.“ მაშინ მოსემ მიმართა ღმერთს ლევითა: „უფალო, რად გამომგზავნე ტყუილად ფარაონთანა? მე იმას ვეძებარ, რაც შენ ბრძანე და იმან უფრო უარესი გვიყო.“ მაშინ უფალი უბრძანა მოსეს, რომ იგი ახლად წასულიყო აჰრონითურთ ფარაონთანა და მეორედ მოეთხოვა ისრაელი ერის გაშვება. „მე ფარაონმა გითხრა, რომ დაგიმტკიცე რითიმე, რომ შენ სწორედ ღმერთმა გამომგზავნაო, უბრძანე აჰრონსა ფარაონის წინაშე დააგდოს თავისი კვერთხი (ჯოხი) და

იგი განვიხილოთ ვადაიქცევა." მოსუ სწორედ ისე მოიქცა, როგორც უფალმა
ებრაძანა, მავრამ წარაონმა მანინ არაფერი ვაუვონა. ეს იმიტომ, რომ
ებრაძელმა ეგვიპტელებმა რომელთაც წარაონმა მოუხმო თვალებმა
ივივე ვააკეთეს, რაც მოსემ. ამის გამო წარაონმა არ დაიჯერა მოსე
და ამჟონი ღვთისგან რომ იყვენენ ვამოგზავნილნი და მისი ძალით მო-
აბღინეს სასწაული.

ამის შემდეგ ვანრისხებულმა უფალმა ეგვიპტეს მიაყენა მრავალი
სასჯელი. აი, ეს სასჯელები: წყალი მდინარეებში, ტბებში, წყაროე-
ბში, ჭებში ყველგან იქცა სისხლად და ეგვიპტელები უწყლოდ იხოვებო-
დნენ. მეორე ვანრდნენ უფალადი საძაველი მიწის ბაყაყები, რომელთაც
ავსესს მთელი ქვეყანა, სახლები, საფლოები და დაუარვეს ეგვიპტე-
ლებს მოსვენება. შემდეგ დაეცა მთელ ეგვიპტეს უფალადი კოლი, რომ-
მელიც არავის მოსვენებას არ აძლევდა; ვანრდა აუარვებელი მხამინანი
ბუბი და მთელი ქვეყანა მოჰფინა. ამის შემდეგ საქონელი დათვადდა
ფირითა და მთლად ვაწყდა. ადამიანებს მუწუკმა ვამოაყარა და ხოდავ-
და მათ. მოვიდა საშინელი სეტყვა და ვაანადგურა მთელი ეგვიპტე. სე-
ტყვას მოჰყვა კალია, რომელმაც მოსვლიბა ყველაფერი, რაც კი ვადარ-
ჩენილი იყო. სამი ღღე იფგა საშინელი სიბნელე ეგვიპტეში და იყო წყ-
ვლიადი ღამე. ყველა ეს სასჯელი დაიწყებოდა ხოლმე მოსეს სიტყვიდა
და მისივე სიტყვიდა თველებოდა. მავრამ არც ერთი სასჯელი არ შეხებია
იმ კუთხეს ეგვიპტისას, სადაც სცხოვერობდნენ ებრაელები. იმიტომ წა-
რაონები და ეგვიპტელები ცხადად ვარძნობდნენ, რომ ამ სასჯელებით
მათ სჯიდა ებრაელები უფალი იმ ტანჯვისათვის, რომელიც მათ მიაყენეს
მის ერსა. როცა სასჯელი ძალიან შეაწუხებდა ხოლმე ეგვიპტელებსა,
წარაონი იბარებდა მოსეს და ეუბნებოდა: „მოგვაშორე თვიდან ეს უბე-
ღურება და ვაფუშეებ შენს ერს ეგვიპტიდანო.“ მავრამ რაწამს სასჯე-
ლი მოშორებოდა, წარაონი თვისს ალქქმას არ ასრულებდა, უიქობდა,
არ უშეებდა ებრაელებს და სხვადასხვა მიზეზებში იმბარებდა თვისსა.

ბოლოს მისხანებში უახრამ მოსესა: „აღარ დამენახო თვალთა, /
დევ მოხვად ჩემთანა, იყოდე, რომ სიკვდილს ვერ გადაურჩებინა“
სემ მიუთხო: „როგორც ბრძანე, ისე იქნება. მე შენ ვეღარა მინახავ“
თვით შენი ეგვიპტელი მონები მოვლენ ჩემთან და შემომხედელებიან,
რომ გავიდე ეგვიპტიდან და გავიყვანო მთელი ებრაელი ერი, ვინაობა
ექვენი ჭიუტობით განრისხებულა ღმერთი, იგი საშინელებას მოგაკა-
ნებთ და მთელს ეგვიპტეში ატყდება საშინელი კენესა და ტირილი.

გ ა ს ე ლ ა ი ს რ ა ე ლ თ ა ე გ ვ ი პ ტ ი თ ა ნ
(გამ. 12, 3-37; 13, 18-22).

ბოლოს ეგვიპტელებს მიადგამ საშინელი სასჯელი: როგორც ისინი
უხოცავდნენ ისრაელებს ახალნაშობ ვატიშვილებს, ისე ახლა იმათ უა-
კარგეს უფროსი ვატიშვილები. ერთ ღამეს სიყრმის ვატიშვილი მოკვდა
ყოველი ეგვიპტელის სახლში: ფარაონიდან დაწყებული უკანასკნელ გლე-
ხამდის.

ხოლო ისრაელებს ადრევე აქონდათ ნათქვამი ღვთისაგან მოსეს
პირით, რომ ამ ღამეს ისინი სრულიად ყოფილიყვნენ მომზადებულნი ე-
გვიპტიდან გასასვლელად, ჩაცმულნი, დახურულნი, სარტყელშიმოკრულნი
და აბარგულნი. ამასთან უფაღმა უბრძანა მათ, აღესრულებინათ შემე-
გი წესი: ყოველ სახლობას უნდა დაეკლა ბატკანი, რომელიც ერთ წელს
მომეტებული არ უნდა ყოფილიყო და არც რამე წუნი აქონოდა, მისი სა-
ხლი უვარდინად უნდა წავსვამთ კარების თაფზე გარედან, ხორცი შეე-
წვამ და იმ ღამესვე შეეჭამათ; ბატკნის ძვლები არც უნდა დაეხლი-
ჩათ და არც დაემტვრიათ და რაც კი შეუჭმელი დარჩებოდათ, უნდა და-
ხლინდით დაეწვამთ, როგორც წმინდა რამე. ამ წესის შესრულებას დაეძღვა
„მასექი უფლისა“ შემდეგი მიზეზის გამო: როცა იმ ღამეს სიკვდილს

ანგელოზმა ჩამოიარა ეგვიპტელების უფროსი ვაჟების დასახოცად, მშვიდად გაიარა იმ სახლების წინ, რომლების კარებსაც ეცხო სის-
ხლი ბატყანსა და არაფერი დაუშავა იქ მცხოვრებ ისრაელის სახლ-
ბაბა. ბატყანი, რომელიც მოაშწადეს ებრაელებმა და ჭამეს დღისა-
გან ნაპრქანები წესით, წოდებულ იქნა ბასექის ბატყანად.

ებრაელებმა სწორედ ისე შეასრულეს ყველაფერი, როგორც უფალ-
მა უბრძანა. იმავე ღამეს, სწორედ შუაღამისას, მთელ ეგვიპტეში ატყ-
და საშინელი ტორილი და ვაება. ყველა სახლში უცებ მოკვდა უფროსი
ვაჟიშვილი. შეშინებულმა ფარაონმა იმავე ღამეს დაუძახა მოსეს და
აჰრონსა და ნება მისცა ეგვიპტიდან გასვლისა მთელი ებრაელი ერითა.
ეგვიპტელები თავის მხრივ აჩქარებდნენ ებრაელებს და ეუბნებოდნენ:
„გაგვეცადენით ჩქარა, თორემ“ აქვენი გულისთვის სულ ამოვიციტე-
ბითო.“

ებრაელები ვაუდგნენ გზასა, მათ თან მიჰქონდათ ყველაფერი
თავისი ნივთიულობა, სარჩო და სიმდიდრე. თანვე მიჰყავდათ საქონე-
ლი. იმათ გასწიეს ჩრდილოეთისაკენ, რადგანაც აღაქმის, ანუ ქანაა-
ნის ქვეყანა, სადაც მათი წინაპარნი ცხოვრობდნენ, ჩრდილოეთისაკენ
იყო. მათ თან წაიღეს იოსების ძეგლებიცა, თანახმად მისი ანდერძისა.
ერი ისეთი მრავალი იყო, რომ მარტო სარული ხნის ვაჟკაცების რიცხვი
შეადგენდა ექვსასს ათასსა. მოსე წინ მიუძღოდა, ხოლო გზას უჩვენე-
ბდა მთელ უფალი: იმათ წინ, მაღლა ცაში, მიდიოდა ღრუბლით ანგელო-
ზი უფლისა; დღისით ეს ღრუბელი უჩრდილებდა მათ და იფარავდა უდბ-
ნოს სიციხისაგან, ხოლო ღამე ცეცხლის სვეტად აღეგოდა ხოლმე - ა უნა-
ებდა გზასა.

ებრაელი ერი ეგვიპტიდან რომ გავიდა, ფარაონმა მეორე ღვთისმეტყველები იწინაა, რად გავუშვი ამდენი მუშა კაცი ჩემი საბრძანებლიდან, ვინაა დაადგება ახლა იმ საქმეებს, რომელთაც ებრაელები მიკეთებდნენ? არა, იმათი გაშვება არ შეიძლება, უთუოდ უკანვე უნდა დაბრუნდნენ. საჩქაროდ შეპყრობა თავისი ჯარი, შეაბამევიანა ებრაელები და დაეღვიანებრაელებს. იგი სადამო ეაშზე წამოეწია მათ. ამ დროს ებრაელი ერი ისვენებდა წითელი ზღვის პირად. ფარაონის უთვალავი ჯარი რომ დაინახეს ებრაელთა თავსარი დაეცათ. საით უნდა გაქცეულიყვნენ? წინ ედგათ გაუზომელი ზღვა, უკანიდან ორივე მხრით მიადგა მათ ფარაონის აუარებელი ჯარი. ებრაელი მიადგნენ მოსესა და დაეწყნა საყვიდური: „ეს რა გვიყავი შენა? რად გამოგვიყვანე გასაძღვრად ამ უღბნოში? განა ეგვიპტეში კი ვერ ვიშოვიდით დასამარხავ ადგილსა? მოსე გულს უმავრებდა მათ: „ნუ გეშინიათ, მავრა იყავით, ნახეთ რაკორ გადაგარჩინთ უფალი. ამ ეგვიპტელებს თვალთ ველარა ნახეთ თქვენა. თვით უფალი იომებს თქვენს მავრებადა.“ ხოლო თვითონ მოსე მიიქცა უფლისადმი მზურვალე ლოცვითა. უფლის შემწეობამაც არ დაიგვიანა: „რას შეხვეწები? - უხარა უფალმა მოსესა, უ უხარა ებრაელთა, გასწიონ წინ, ხოლო შენ ბილე შენი კვერთხი, დაჰკარ ზევასა და ვაყავ იგი.“

რომ ეგვიპტელები არ დასცემოდნენ დამითვე ებრაელთა ღმერთთა თავის ღრუბლის სვეტით მათ შუა ჩადგა, ებრაელთ უნათებდა და ეგვიპტელთ კი სიბნელეს დამისას უბშირებდა.

მოსევე ღვთის ბრძანებით დაჰკარა ზღვას თავისი კვერთხი და მიაბდინა გასაოცარი ხასწაული: ზღვა ორად გაიყო, შუაში გამოსა და

ხმელეთი, რომელსაც მარჯვნივ და მარცხნივ წყალი კედლებივით ეღვრა. ებრაელები შევიდნენ ამ გასაოცარი ზღვის ორღობეში და გასწიეს იქითა ნაპირსა. ეგვიპტელებს თვალი აებამ, იფიქრეს ისრადელი ხმელეთის უბრალო გზაზედ მიდიანო და იმავე გზით დაიღვენენ უკან. რადგანაც იმ ადგილას ზღვა ვიწრო იყო, ამიტომ ებრაელებმა მოასწრეს ერთ ლამეს გასვლა და მეორე დილაზედ, ადრინა, იქითა ნაპირას მოექცნენ. ეგვიპტელები კი სადილოდ მარტო შუა ზღვაში იყვნენ მისულნი, რადგანაც გზაზედ ეტლების თვლები მალემაღ ემტვროდათ, ცხენები უგვიგებოდათ და სხვა უცნაური დაბრკოლებანი უჩნდებოდათ. მხოლოდ დილას, სინათლეზედ დაინახეს ეგვიპტელებმა, რომ ზღვაში მოჭრულყვნენ. საშინელი შიშის თავბარი დაეცათ, აღმურმა აიტანა, აირივნენ და იწყეს ყვირილი: „უკან, უკანვე დაგებრუნდეთ, ვანებოთ თავი ამ შეჩვეულ ისრადეთა, თორემ მათი ღმერთი სრულიად ამოგვეწყვეტს!“ მაგრამ გვიანდა იყო. ამ დროს მოსემ, იქითა ნაპირს მდგომმა, დღთის ბრძანებით ხელმეორედ დაჰკრა თვისი კვერთხი ზღვასა, წყლის კედლები ერთმანეთისაკენ გაექანნენ, შეერთდნენ და ეგვიპტელები მოჰყვნენ ზღვის ფსკერზე. ფარაონი მთელა თავისი ჯარით მთლად დაიღუპა ზღვაში, ასე რომ ერთი კაციც არ გადარჩა. ასე სასტიკად დასაჯა უფალმა ეგვიპტელები ისრადელის ერის დარაცვრისათვის. უფალს მომაკვდავ ცოდვად მიაჩნია ჩაგვრა, მტრადრე მთელი ხალხისა, და თავის რისხვას ადრევე გვიან არ აბცილებს მჩაგვრელთა!

ახლა კი ებრაელებმა ცხადად დაინახეს ყოვლად ძლიერება თავისი ღმერთისა. მათი გული აივსო მხურვალე მადლობითა, და მწყობრდნენ ერთად და ადიდეს იგი შემდეგის საგალობელითა: „ფუგალობლეთ უფალსა, რამეთუ მან საკვირველად ისახელა თავი, უფალი არს ჩემი ძალა და დიდება, იგი არს მაცხოვარი ჩემი და ღმერთი ჩემი, ფუგალობლეთ მას!“ მარიაში, მოსეს და, და სხვა ქალები მეორე პირად იდგნენ და იმეორებდნენ იმავე საგალობელსა. კაი სანახავს წარმოადგენდა ეს

მთელი ერის გალობა: ტრიად მინდორზედ, ზღვის პირად, ღაღინარდის
 ცის ქვეშ, უფაღავეს ერსა, კაცად და ქადად დაყოფილსა გაქონდა
 ქების გუგუნნი. ადვიარებდა თაერის ღრმის სიხარულსა და ადვიარებდა
 ღსა მადლის ხმითა, და მათ ბანს აძღვედნენ ტადღები ზღვისანი და
 ჭრინველნი ცისანი.

მ გ ზ ა ვ რ კ ბ ა ი ს რ ა ე ლ თ ა ს ი ნ ა ს
 მ თ ა მ დ ი ს

(გამ.15,22-25; 16, 1-31; 17, 1-13).

ქანაანის ქვეყნის გზა წითელი ზღვიდან მიდიოდა ჩრდილოეთ-აღ-
 მოსავლეთისკენ, მაგრამ ებრაელებმა ამ გზას მხარი აუქციეს. მათ
 სურდათ ელვით უფალი და მადლობა შეეწირათ იმ მთაზე, სადაც მოსეს
 გამოცხადდა ღმერთი. ამიტომ მათ დაუხვიეს აღმოსავლეთ-სამხრეთისკენ.
 ისინი გაუგზნენ დიდ შიშველ უდაბნოსა, სადაც არ იყო არც წყ-
 ხნაფ-ნათესი, არც მწვანე, არც მდინარეები, არც წყაროები, არც
 ადამიანისშვილის ჭაგანება; ცხელი ქვითის მტეი ვარშემო არა მარს
 და რა.

ზღვაში გასვლის შემდეგ სამი დღე უწყლონი იყვნენ. ბოლოს მო-
 გნეს ერთ წყაროსა, მაგრამ წყალი შიგ მტად მწარე იყო და დასაღ-
 ვად სულ არ ვარგოდა. მაშინ ხალხმა დაიწყო მდურვა და ყვედრება.
 მოსემ შესახოვა შეველა უფალსა და მან უჩვენა წამლად ერთი ხე. ეს
 ხე ღვიოს ბრძანებით, მოსემ ჩააგდო წყაროში, წყალი დატკბა, სახე-
 მოენი ღმოსი შეიქნა და ხალხმა მოიკლა წყურცილი.

ყოფა ხნის შემდეგ ისრაელთა გამოვლიათ საგზალი ბური, რომელს
 მათ წამოღებული ქონდათ ეგვიპტიდანა, იმის მაგიერ, რომ უფლის-
 თაის ეთოვით შეველა და შეწვენა, ისინი მიაღწენ მოსეს და აჩრ-
 ხა და დაუწიეს საყვედურთა: «მევენ იქ დასაბოლოად წამოგვიყვანეთ».

ის არა სჯობდა, ისევე ეგვიპტეში მოგვედებოდა ბოლო. იქ ჩვენ ხორცი
და პური თავზედ საყრდელი გვექონდა. აქ კი ყველაფერს მოკლებულნი
ვართ.“ მოსე მიიქცა ღოცვით უფლისადმი და მან მისცა საზრდო შშიერ
ხალხსა. ჟერ მოუდინა მრავალნი გუნდნი მწყობისა და მეოცე დღეაზედ
ისრავლთ გარშემო მიწა დაჰყინა რაღაც თეთრი და მრგვალი მარცვლი-
თა. „რა არის ესა?“ - ჰკითხავდნენ ერთმანეთს ისრაელნი. „ეგ არის
ზეციური პური, მანანა, რომელიც თქვენ საზრდოდ ღმერთმა მოგანიჭათ“,
- უპასუხა მოსემ. ეს მრგვალი მარცვლები იყო ისეთივე ტკბილი, რო-
გორც თაფლი და ისეთივე ნოყიერი, როგორც საუკეთესო პური. ამის შე-
მდეგ მანანა უცვიოდათ ციდან ისრავლთა ყოველ ღვე, ჭირდა შაბათისა,
მანამ ქანაანის ქვეყანაში არ შევიდნენ და არ დაემკვიდრდნენ.

მალე წყალი კიდევ შემოაკლდათ. ხელახლა ატყდა მათ შუა მდურება.
მოსემ შესთხოვა უფალს შემწეობა და მან უბრძანა, კლდეს კვეთსი და-
ჰკაროთ. მოსემ დაჰკრა თავისი კვერახი და კლდემ წყალი შედრეგანი-
ვით გადმოასხა. მწყურვალე ხალხი სიჩქარით დაეწაფა და მოიკლა წყუ-
რელი.

ამის შემდეგ ისრავლთათვის დაეცხა ერთი ავაზაკი ხალხი, ავა-
ლეკნი, რომელიც იმ უდაბნოში ცხოვრობდა. მოსემ საომრად თავისი
თანაშემწე ისო გაგზავნა, თვითონ კი მთაზე ავიდა და აღაპყრო ხელ-
ნი მალა და ეგვიპტეობად უფალსა. როცა მოსე ხელს მალა ასწევდა,
ისრაელნი სძლევენდნენ მტერსა, როცა დაუწყებდა მტერი სძლედა მათ.
ეს რომ შენიშნეს აპრონმა და ერთმა სხვა კაცმა, რომლებიც მოსეს-
თან იყვნენ, მოსეს ორივე მხრივ დაუჭირეს მათმა აპყრობილი ხელები
და მანამ არ ჩამოუშვეს, სანამ ისრავლთ სრულიად არ დასძლიეს თ-
ვისი მტერი.

სამი თვის შემდეგ ისრადენი მიაღვინე უფლისაგან დანიშნულ მთასა. ამ მთას უქონდა ორი მწვერვალი. უფრო დაბალ მწვერვალს ერქვა ქორები, სადაც მოსეს ღმერთი გამოცხადდა, და უფრო მაღალს სინა ეწოდებოდა. თანახმად ღმთის ნებისა, ისრადენი ჩამოხდნენ და დასცეს კარგები სინას მთის ძირსა. მოსე უფალმა მამინვე ზეით, თავისთან, მოიხმო. იქ მას უბრძანა ციურმა ხმამა: „მოამზადე ხალხი, ვინაიდან მესამე დღეს სინას მთაზედ ჩამოვა თვით უფალი ღმერთი, ხალხი გარს შემოარტყი მთასა და ყველას კი აუტოქაღე, რომ მთაზედ ჭეხი არავინ არ შესჭვას და არც შეეხოს მას, რადგანაც ვინც მას შეეხება, უთუოდ მოკვდება.“ მოსემ აბასრულა ღმთის ნება, მოამზადა ხალხი და ჩააცმევინა სადღესასწაულო ტანისამოსი. მესამე დღეს რომ დადგა, სინას მთა შეიშოსა შავი ღრუბელითა, გაჩნდა ჭექა-ქუხილი, იწყო საშინელი ელვა და მოისმა საყვირის ხმა. მოსე ამ ღრს იდგა მთაზედ წინაშე ღმთისა, მორთული ხალხი კი მთას გარს ერტყა და შეიშო კანკალებდა. შემდეგ ყველაფერი დაიბრუნდა, დადგა სიმკვარვე და ჩამოეარდა სიჩუმე. ამ ღრს შიდან მკაფრო და გარკვეულ ხმით მოისმა: „მე ვარ უფალი ღმერთი შენი და არა იყვენენ ღმერთს უცხონი ჩემსა გარეშე!“ და უფალმა ამ სახით თავისი პირით წაშბობქვა ისრადენა წინაშე ათი მინება. მთელი ხალხი კრძალვით გაყვებულნი ისმენდა ღმთის სიტყვას.

ჭექით და ელვით უფლის გამოცხადებამ მეტად შეაშინა ხალხი, ამიტომ მათ საზოგდეს მოსეს: უფალს მარტო შენ ელაპარაკე, ჩვენ ნუ არ გველაპარაკება პირდაპირ, თორემ შეიშოთ დავიხოცებით; და რასა შენ უფალი გარტყის, ჩვენ ყველას აცასრულებთ.“ მოსემ უპასუხა:

აბრ დაიხოცებით, უფალი ეხლა იმიტომ გამოგვცხადათ ამ მრისხანე
სახითა, რომ გქონდეთ მისი შიში და არ გაბეჯათ დარღვევა მისი ნდ-
ვისა და ბრძანებისა.“

შემდგომ მისე ავიდა სინას მწვერვალზე, და შევიდა შიგ ღრუ-
ბელში. აქ უფალმა მის წინ გამოსაქვა სხვადასხვა კანონები სჯული-
სა, იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა უყვარდეთ ღმერთი ისრადელთ, რო-
გორ უნდა თაყვანსა სტემდენ მას, რომელი საქმენი არიან მისთვის
საამონი და რომელნი საწყინონი, როგორ უნდა უყვარდეთ ერთმანეთი,
როგორი სასამართლოები უნდა დაწესდეს ისრადელთ შორის და სხვანი.
მთიდან რომ ჩამოვიდა, მოსემ ეს ყველაფერი გამოუცხადა ხალხსა, გა-
აგებინა, აუბსნა, ჩასწერა ცალკე წიგნში და ისრადელთ ფიცი ჩამოარ-
თვა რომ ისინი იქნებიან ერთგულნი აღმსრულებლნი ღმერთსაგან მოცე-
მული სჯულისა და კანონებისა.

კ ა რ ა ე ი კ რ ე ბ უ ლ ი ს ა

(გამ.40, 1-36; ლევ.8, 1-13).

აქამდის ისრადელთ არა შექონდათ არც საყდარი, სადაც სალოცა-
ვად ერთად შეიკრიბებოდნენ და არც მღვდლები პყავდამ წირვა-ლოც-
ვის შესასრულებლად. წირვა-ლოცვას ასრულებდნენ ყოველ სახლში უზუ-
ცენი. ახლა კი უფალმა უბრძანა მოსეს, რომ მას მოეწყო საზოგადო
საყდარი, სადაც უნდა შეიკრებილიყო მთელი ხალხი სალოცავად. მოსეს
უნდა დაენიშნა ცალკეული პირნი წირვა-ლოცვის მსახურებლად. საყ-
დრის ასაშენებლად მოსემ მოსახოვა ებრაელებს შესაწევარი. მათ ღრ-
დი სიხარულით მიიტანეს მრავალი ოქრო, ვერცხლი, სპილენძი და ძვი-
რფასი ქვები საყდრის მოსაწყობად და მოსართავად. მოსემ პირველად
გააკეთებინა მოძრავი საყდარი, რომელიც ისინი იმართად მოაწყობინა,

რომ როცა უნდოდით დაშლიდნენ და თან აღწილად წაიღებდნენ და
სურდით, ისევე დასდგამდნენ ერთს ადგილსა. ამ საყდარს ერქვა
ვი ერეზულისა. იგი ფარდით გაყოფილი იყო ორად: ფარდის ერთ
ფილებას ერქვა „წმინდა წმინდათა“, მეორეს - „საწმინდაო.“ წმინ-
და წმინდათაში იდგა ოთხ-კუთხედი სკივრი, რომელშიაც იდგა ორი
ქვის ფიფარი ათი მცნებით წარწერილნი. ამ სკივრს ერქვა კილიბან-
სჯულისა.

როცა კარავი ერეზულისა სრულიად დაშხადდა, მოსემ აკურთხა
იგი. მაშინ ღრუბლის სვეტი ჩამოვიდა მასზედ და შემოურტყა განსა-
ეს იყო იმის ნიშანი, რომ თვით უფალმა დასახა იგი წმინდა ადგილად
და თვის სახლად. ამის შემდეგ ეს სვეტი ღრუბლისა მუდამ ადგა თა-
ზედ კარავს, მანამ ისრადენი აღექმის ქვეყანაში შევიდოდნენ.

როცა ეს სვეტი დაიძვრებოდა და შილდა ავიდოდა, ისრადენი ავი-
ლებოდნენ და გაუდგებოდნენ გზასა; როცა იგი ვაჩერდებოდა და კარ-
ავზედ ჩამოეშვებოდა, ისინი დადგებოდნენ და ღრუბით ბინადგებოდნენ
წირვა-ლოცვისათვის.

მოსემ დანიშნა მთელი შთამომავლობა იაკობის ერთი შვილისა,
სახელად ლევისა, საყდრის მსახურად. თვითონ მოსემ და აპრონიუ მი-
სივე შთამომავალნი იყვნენ. მოსემ თავისი ძმა აპრონი დანიშნა მ-
ღვდელმთავრად. მღვდლებად დააყენა მისი შვილები; ხოლო მოსამსახ-
რობა საყდარში, კარვის დოზლა-გამართვა, მისი ვადატან-გადმოტანი,
ჩააბარა დანარჩენ ლევიტელთ. ეს თანამდებობანი ნათ შთამომავალად
დაუშკვიდრა. აპრონის შთამომავლობაში უფროსი შვილი მღვდელმთავ-
რი იყო ხოლმე, სხვანი იყვნენ მღვდლები; მოსამსახურობა საყდრის
ლევიტელთ დაუშკვიდრათ სამუდამოდ. მარტო მღვდელმთავარი და მღვ-
დები შედარდნენ „საწმინდაოში.“ ხალხს კი იქ შეესდგის ნება სწო-
ლად არა აქონდა: იგი ისმენდა წირვა-ლოცვას ფარდით ეზოში, რ-მდგ
ვარს ერქვა კარავსა. „წმინდა წმინდათა“ კი შეუვადი იყო ყველ-

საფეის. მხოლოდ მღვდელთმთავარს აქონდა უფლება წელიწადში ერთხელ
შესულიყო შიგა მთვინ, როდესაც შესწირავდა ხოლმე მსხვერპლსა მთე-
ლი ხალხის შეცოდებათა მიტევებისათვის.

ფ ი ც ი ს ღ ა რ ღ ვ ე ვ ა
ი ს რ ა ე ლ თ ა გ ა ნ

(გამ. 31, 18; გამ. 32; 33; 34.)

სულმოკლე ისრაელთა მეტად ჩქარა დაბრუნების თვისი ფიცია, გა-
დაუდგნენ ღვთის ნებასა და საშინლად განარისხეს უფაღი. მოსე, თა-
ნახმად ღვთის ბრძანებისა, ისევე ავიდა სინას მთაზედ. აქ მან გაა-
ტარა ორმოცი დღე, ესაუბრებოდა უფალსა, ისმენდა მისგან დარკება-
თა და ზოლოს მიიღო მისგან ორი ქვის დაფა, რომელზედაც თვით უფლი-
საგან იყო დაწერილი ათი მცნება.

მოსეს დაგვიანებაში საშინელ ცოდებაში ჩაბადო ისრაელნი: როდე-
საც ნახეს, რომ მოსე დიდხანს აღარ ჩამოვიდა მთიდან, მათ იფიქრეს,
ჩვენთან იგი აღარ დაბრუნდება და გადაწყვიტეს ღვთის გამოხატულებ-
ის გაკეთება, რომ შემდეგ ის გამომდღვარებინათ წინა და ისე წასუ-
ღიყვნენ თვისი გზაზედა. კერძის გასაკეთებლად ყველამ მოიტანა რაც
ცო ლქონს ნივთიულობა აქონდათ: ბეჭდები, საყურები და სხვანი. ოქ-
რო ჩაყარეს ცეცხლში, დაადნეს, გამოიყვანეს ხბოს თვისი სახე, დაა-
სვენეს იგი ცალკე მთად აღკვლიდ. დაუწყეს თყვანისცემა და მსხვე-
რპლის შესწირვა; ღვთისაწაულოებდნენ, ემედობდნენ და ამბობდნენ:
„აი, ღმერთი, რომელმაც ჩვენ ეგვიპტეიდან გამოგვიყვანა.“ გაუბრე-
ბულმა უფალმა მთაზედვე უხარა ეს ამბავი მოსესა და დამეუქრა:
„მაც საშინელი შეცოდებისათვის ამოებოცავე მთელ ხალხსო.“ მოსე გა-
მოდრქარა მთიდან, შორიდანვე დაინახა ურჯულ საქმე თვისი ხალხი-

სა, მეტად შეწუხდა და გაჯავრებულმა იქვე დაახედა და დაამთავრა ჩამოტანილი ქვის დაღები. მოსე როცა ებრაელებთან მოვიდა, ცუდი დაამსხვრია. მეტე უბრძანა სიკვდილით დაესაჯათ ამ საქმის წამებ წყებნი და მოთავენი; შემდეგ ხალხს გამოუცხადა, რომ: „უფალი აღმალარ გაგიწევთ თავის მფარველობასა, აღარ გიჩვენებთ შეშწილებასა მთიქცივს იქით პირსა თვისსაო.“

ამის შემდეგ მოსე ახლად შეუდგა სინას მთასა. ორმოცი დღე ორმოცი ღამე იყო მთის მწვერვალზე უწმელ-უსმელი, მეტყანად მშობი მარხულობდა და განუწყვეტლივ ევედრებოდა ღმერთსა, რათა მას მღვდლებინა ისრაელთათვის მათი მძიმე შეცოდება: „უფალო, მე დამსაჯე იმით მაგიერ და იმით კი აპატივე“ - ეხვეწებოდა ღმერთსა მოსე, რამელსაც თავისი ხალხი თავის თავზედ ბევრად მომეტებულად უყვარდა მზად იყო მისი ბედნიერებისათვის თავი გაეწირა.

ამ დროს თვით ისრაელის ერიც, უფლის მუქარისაგან გონზედ მოსული, მწარე ცრემლსა ღვრიდა და წმინდის გულით ნანობდა თავის მძიმე შეცოდებასა უფლის წინაშე. უფალმა ნახა წრფელი სინანული ისრაელთა, მიიღო მოსეს ევედრება და აპატია შეცოდება მათი. მან უბრძანა მოსეს ხელმეორედ გაეკეთებინა ორი ქვის დაჭა, დამტვრეულების მაგიერად, და ასულყო კიდევ მაღლა მთაზედ და აეტანა მან ეს ქვები, მოსემ მთაზედ კვლავ დაიგვიანა ორმოცი დღე, იყო მარხულობაში და ლოცვაში, ესაუბრებოდა უფალსა და მიიღო მისგან იჯიფე მცნებანი, დაწერილი მისგან ატანილ ქვის დაღებზედ. ბოლოს ჩამოვიდა ძირს ერთან და ახარა მათ ღვთისაგან მიტეგება მათი შეცოდებისა და ხელმეორედ დააწყია ხალხი, რომ იგი მეტყველ იყავა უფლის რაულზედ და ათასჯობა აღარ უღალატებს მას.

სინას მთასთან ისრაელელებმა გაატარეს მთელი წელიწადი. აქვე იდგნასანწაულეს წლისთავი თავისი გამოსვლისა ეგვიპტიდან. მეორე წლის დამდეგს დრუბლის სვეტი, რომელიც მათ მოძრავ საყდარს ადგათავსა, დაიძრა და გასწია წინ. მთელი ხალხი აიბარგა და გაშხვა მას. ძალიან უხაროდათ, ახლა კი მალე მივალთ ადამიწულ ქვეყანაში, მაგრამ ეს მისვლა თვითონვე დაატვიანეს თავის მოუთმენლობით, სულმოკლეობით და აბეზრობით. სამი დღე უდაბნოში მშვიდობიანად იარეს, მაგრამ მეოთხე დღეს კი ასტეხეს ჩივილი და ტირილი: „რატიმ ხორციული საჭმელი არა გვაქვსო?“ „ეინ გაგვაძღობს აქ ხორციო?“ - ამბობდნენ ტირილით ისრაელნი. „ეგვიპტეში პატროსნად ვიყავით, რა გერჯიდა, რად წამოგვდიოთ? თეფი ათვზედ საყრელი გექნდა, არ გვაკლდა არც კიტრი, არც ნესვი, არც სხვა და სხვა მწვანილი. აქ კი გაგვიჭირა საქმე მარტო მანანის ჭამამ და მოგვაძულა თავი!“ მწარედ მოედებოდა ხოლმე გულებედ მოსეს, როდესაც მისი საყვარელი ერი იჩენდა ამისთანა მოუთმენლობასა და სულმოკლეობასა. იგი მიიქცა ახლაც უფლისაღმი მხურვალე ღაცვითა: „მომზერდა, უფალო, ხელით ტარება ამ ერისა, აღარა მაქვს თავი მისი დაუდევარობის იტანისა! უკეთესია სიკვდილი მომივლინო და მომარჩინო მათ! სად ეწეოვნო მათ ეხლა ხორცი? ისინი სტირიან და მთხოვენ მას!“ მაშინ უფალმა უახრა ერსა: „დაიცადეთ, ხვალეც სწამთ თქვენ ხორცსა და იგი ათვზედ საყრელი გექნებათ არა ერის დღესა, არც ორსა, არც ხუთსა, არც ათსა და არც ოცსა, არამედ მთელ თვესა, მანამდის იგი არ გაწყენთ და საშინლად არ მოგაბეზრებთ თავსა.“ მაგრამ მოსემ უახრა: „უფალო, აქ ექვსასი ათასი მარტო მიმატაცია, საიდან უნდა ვაჭამო მათ

მთელი ოვე ხორცი? თუ ჩვენ საქონელს მთლად დაეზოცავთ და შეეცა-
 ათ მთელი ზღვის თევზსა, თორემ სხვა მხრით როგორ დაევიწყებთ
 ხალხსა?" ხოლო უფადმა მიუგო: „განა მძღვერი არ არის ხელი ჩემი?
 აბა დაინახავ შენ, ასრულდება ჩემი სიტყვა, თუ არა!“ უცებ ამოვი-
 რდა ქარი ზღვის მხრიდან და მოიქანა თანა უფვალავი ვუნდნი მწყრ-
 სა. ეს გემრიელი ფრინველი აუარებელი რაოდენობით დაელო მიწასა,
 ისრავლო ბინის გარშემო ერთი დღის სავალზედ სრულიად დაშინა
 მიწა. ხალხი გაფაციცებული დაეხვია მწყრებსა და მრავალს იჭერდა,
 ჯერ შესაჭმელად მწყრები კიდევ ბევრი იყო დარჩენილი, როცა მსუნა
 ხალხს გაურნდა საშინელი ავაღმყოფობა, რომელმაც მრავალი გაწყვეტა.
 იმ ადგილს, სადაც დახოცილები დამარხეს, ხალხმა შეაქტვა „საფლ-
 ვნი მსუნაგობისა.“

გ ა გ ზ ა ვ ნ ა დ ა მ ზ ვ ე რ ა ვ თ ა
 (ჩიხვ. 13,1-34; 14,1-37).

ბოლოს ისრავლნი მიუახლოვდნენ იმ ქვეყანას, სადაც ისინი მი-
 უყავდა ღმერთსა. შესვლამდის მოსემ, ღვთის ბრძანებით, გაგზავნა
 თორმეტი კაცი ისრავლთა თორმეტი ტომიდან იმ ქვეყნის დასაზვერა
 და გასასინჯადა. მათ ჩემად უნდა დაეარათ ეს ქვეყანა და შეეტ-
 ყოთ: როგორი მიწაა, რამდენად ნაყოფიერია, რამდენი მცხოვრებია,
 რამდენად მამაცნი და მძღვერნი არიან ისინი. თორმეტმა გაგზავნი-
 ღმა დამზვერავმა მშვიდობიანად შეასრულა მინდობილი საქმე და ო-
 მოცი დღის შემდეგ უკანვე დაბრუნდა. თან მათ მოიტანეს იქაური ხი-
 ღი სარეწენებლად და უახრეს ხალხს: „მარტო იმ მიწას გამოსდის რძე
 და თაფლი, ე.ი. იგი არის მდიდარი, მშვენიერი და ნაყოფიერი იალ-
 ღებითა და სავსეა წაბკრითა, მაგონა იქ მცხოვრები ხალხი ეთნო-
 ტად მძღვერი და ცხოვრობს დიდ და ძალიან გამაგრებულ ქალაქებში.

ამასთან ათმა მზევრავთავანმა თავისი დაუყვირვებელი ლაპარაკით ხალხი შიშში ჩააგდო: „ჩვენ იქ ისეთი ვოლიათები ვნახეთ, რომ მათთან ჩვენ ვამოვრნდით ქინკლებად.“ ამ სიტყვებმა აღძრა ხალხისათვის საშინელი ყვირილი, კივილი, კენესა-ჩივილი მოსებზე და ღმერთზე-და: „ჩვენ ღმერთს იქ სწორედ დასახოცად მიგყვეართ და ჩვენი ცოლ-შვილი დასატაცებლად ქანაანელთა ხელით! ის არა სჯობიან, რომ ისევ ეგვიპტეში დავბრუნდეთ?“ - ერთმანეთში იწყეს მოლაპარაკება და პერადენენ პირობასა, რომ ამოერჩიათ ახალი წინამძღვარი, და დაბრუნებულიყვნენ ისევ ეგვიპტეში.

მოსე, აჰრონი, ისო, ნავე და ქალევი ძალიანა სწუხდნენ ამ ხალხის უჯუნჯრებას და ეხვეწებოდნენ: „ღმერთი მოწყალეა ჩვენს; იგი შეგვიყვანს იმ ქვეყანაში, ნუ ხართ მისი წინააღმდეგი; ნუ გეშინიანთ ქანაანის მცხოვრებლებისა, მათ მშველელი არავინა პყავთ, ჩვენთან კი არის ღმერთი!“ მავრამ ხალხი უფრო გაცეცხლდა და იწყო ყვირილი: „ჩავქოლოთ ეგენი ქეთთა!“ მავრამ ამ დროს ღრუბლის სვეტმა, რომელიც კარვის თავზედ იდგა, საშინლად გაანათა - ეს უფალი გამოცხადდა. შელოი იმწამსვე დაშშვიდა. უფალმა უხრა მოსეს: „რამდენი ხანი უნდა მავრის მე მავ ხალხმა? რამდენი ხანი უნდა იყვნენ ჩემი უწმუნო? გავაწყობ მავათ ღედამიწის ზურგადან და შენგან წარმოვშობ უფრო მრავალს და ძლიერ ხალხსა.“ მოსემ დაუწყო ხვეწნა და ვედრება ღმერთსა: „უფალო, მიუტევე ამ ხალხს ეს შეცოდებაც შენი ღიღი მოწყალების გამო, როგორც აქამდე მიგატეგებია მისთვის სხვა შეცოდებანი.“ უფალმა უბასუხა: „მომიტეგებია შენი ღოცვის გამო. მავრამ ამასთან ხალხს გამოუხბაღე: არ ედირსება ქანაანის ქვეყანას ეგ ბოროტი და სუღმოკლე ერი, რადგანაც მრავალჯერ წინ აღმიდგნენ მე; ორმოც წელიწადს იწინაწადებენ უდაბნოში, მანამ არ ამოიხოცებიან ყველანი ოც წელიწადზედ უფროსნი. მე მხოლოდ მათ შევიღე-

ბს შევიყვანე ალექსანდრე ქვეყანაში და დავუმიჯვინებ მათ. ხვალვე უა-
ბრუნდით წითელი ზღვის პირას.“ აჯანყების მოთავენი, ათნი დაწინა-
რადნი, მაშინვე იქმნენ დასჯილნი: ისინი უკებ დაეცნენ მიწასზე
და დაიხოცნენ. მტრად დაღონებულ-დაძმარებულნი ისრადენი გაბრუნ-
დნენ უკანა და ორმოცი წილწიადი დაეხეტებოდნენ უდაბნოში და გაა-
დოდადნენ ერთი ადგილიდან მეორე ადგილზე.

ს ა ნ ე ნ ძ ი ს გ ვ ე ლ ი
(რიცხვ. 21, 6-9).

ვერავითარმა საშინელმა სასჯელმა ვერ ასწავლა ტყუა ისრაელ-
თა და ვერ გადააჩვია ისინი ღვთის ურწმუნობას და წინააღმდეგობას.
სა. წამდაუწუმ ასტებდნენ ხოლმე ისინი ჩივილს და საყვედურს ღმ-
რთისა და მოსეს მიმართ და ღვთის რისხვას დაიშინებდნენ ხოლმე.
ყოველ ამისთანა შემთხვევაში მოსე იყო მათი მოსარჩლე, შეამაგლ-
ბდა უფლის წინაშე, შეეგებებოდა ხოლმე და აბატობინებდა ურწ-
მობასა და წინააღმდეგობასა.

ერთ ადგილას ღმერთმა დაახვია ისრაელთა მათი ურწობის და
კერპობის გამო შხამიანი გველები. ძალიან ბევრი ხალხი დაიხოცა.
ისრაელნი შეიკრიბნენ მოსესთანა და სახოვეს: „დამნაშავენი ვართ,
გახოცეთ, გვაბატოთ და შეეგებდით ჩვენთვის ღმერთსა, რომ მან დაგუ-
ხნას ამ შხამიანი გველებისაგან.“ მოსე შეეხვეწა ღმერთსა და
მან მიუტევა ისრაელთ შეცოდება და უშველა ამგვარად: უბრძანა მო-
სეს გაეკეთებინა სპილენძის გველი და ჩამოეკიდნა მადლ საჩუქად.
„ვინც დაშხამული იქნება გველისაგან, უნდა იმ გველის სახეს შეხ-
დოს და გადურჩება სიკვდილსა,“ - უბრძანა უფალმა მოსესა. მოსემ
ასრულა მაშინვე ღვთის ბრძანება და მას უკან ვინც კი დაშხამულ
შეხვდავდა ამ სპილენძის გველს, ყველანი უვნებლები ხდებოდნენ.

ეს სპილენძის გველი ისრავლთ მას უკან შენახული პქონდათ თავის
კარავში სახსოვრად სასწაულისა.

მოსეს სიკვდილი

(რიცხვ. 20, 1-29; 2 სჯ. 3, 24-27; 4, 1; 34, 1-7).

ლოცვი წლის მოგზაურობის მანძილზე უდაბნოში ეგვიპტიდან გა-
მოსული ყველა მოზრდილი ებრაელი დაიხოცა გარდა ისო ნაფესი და ქა-
ლემისა. დმერთმა არ აღიარა მათ შესვლა და ნახვა ქანაანის ქვეყ-
ნისა მრავალი შეცოდეების კვამი. არ ეღიროსნენ აღქმის ქვეყანაში
შესვლასა არც აპრონი და არც მოსე. არ ეღიროსნენ იმიტომ, რომ ერას
შემთხვევაში სწორედ არ აასრულეს მათ ღვთის ნება და ეჭვის სიტყვა
გააგონეს ხალხს. საქმე მოხდა ამგვარად: მიახლოებულნი იყვნენ ის-
რავლნი ქანაანის ქვეყნის საზღვარსა, როდესაც მათ წყალი შემოაგუ-
დათ; სუდმოკლე ხალხმა მაშინვე დაუწყო ჩივილი მოსეს: „რად გამოგ-
ვიყვანე ეგვიპტიდან ამისთანა უდაბურ ადგილას, სადაც არც ნაყოფია
რამე და არც წყალი მოიძიება დასადევადო?“ შეწუხებული მოსე და
აპრონი შევიდნენ კარავში და იწყეს ლოცვა უფლისადმი. უხალმა უბრ-
ძანა: „შეუკრიბეთ მთელი ხალხი ერთად და ყოველთა წინაშე უბრძანეთ
კლდისა წყლის გამოღება. მოსემ აიღო თავისი კვერახი, მიიყვანა
ხალხი კლდის ძირსა და გაჯაფრებით უბრა: „ექვე ურჩნო, რომ ყვი-
როთ წყალი-წყალიო, საიდან გავაჩინოთ ჩვენ იგი თქვენთვის? განა
ამ კლდიდან შეიძლება გამოვაღინოთ ჩვენ წყალი? და გაჯაფრებულმა
ორჯულ ზედიზედ დაუკრა კლდეს კვერახი და კლდიდან მაშინვე წყალმა
უბნად დაიწყო ღენა და ხალხი დაეწაფა მას, აქ მოსეს სამი შეცდომა
მოუვიდა და დმერთს აძიოთ ძალიან აწყენინა: უბრ ეჭვით უბრა ხალ-
ხსა, „განა ჩვენ შეგვიძლია ღვთის ძალით აქედან წყალი გამოვიყვა-

ნათქვამი? ამ სიტყვებით მან თავისი ექვემდებარება ხალხის წინაშე
ღვთის შემძლებლობაზე, როდესაც რომ იგი ვადღებულ იყო მისი
და შეურყეველი საჩუქრულობა და იმედი ღვთისა ეტყენებინა ხალხისა.
თვის, რომელიც უამისოდაც ბევრჯერ იჩენდა ზრწმუნობასა; მეორე,
მოსეს, ღვთის ბრძანების თანახმად, კლდისათვის უნდა ებრძანებინა
წყლის გამოღენა და არა ჯობი დაეკრა; მესამე: ერთის მაგისტრად, ორ-
ჯერ დაჰკრა ჯობი, თითქო ერთის დაკვირვით ღმერთს არ შეეძლო წყალი
გამოეღინა კლდიდან, ამიტომ უფალმა უთხრა მოსეს და აჰრონს: არა-
განაც თქვენ ხალხს ჩემს შემძლებლობაზედ ეჭვის სიტყვა გააგონეთ
და მაგალითი არ აჩვენეთ, თუ როგორ მტკიცედ უნდა ექნამდე, ამიტომ
თქვენ არ შეიყვანეთ ამ ხალხსა აღქმულ ქვეყანაში.“

აჰრონი მოკვდა მოსებზე ადრე. აჰრონი იყო მღვდელმთავარი ის-
რაელთა. სიკვდილის წინ იგი, ღვთის ბრძანებით, ავიდა ერთ მთაზედ
მოსესთან და თავის უფროს შვილთან ერთად. იქ მოსემ, მთელი ხალხის
თვალწინ, გახადა აჰრონს მღვდელმთავრის ტანისამოსი და ჩააგვა-
მის შვილს, რომელსაც მამის თანამდებობა ჩააბარა. ცოტა ხანს უ-
ამ მთაზედ მოკვდა აჰრონი.

მეორმოცე წელიწადი რომ თავდებოდა, ისრაელნი მიადგნენ ქანა-
ნის ქვეყნის საზღვარს. ამ ქვეყნიდან მათ შუთვდათ მარტო მდინარე
იორდანე. მოსე ევედრებოდა ღმერთსა, რომ მას ეღიარებინა მისი სა-
ყვარელი ხალხის შეყვანა ამ ქვეყანაში, მაგრამ უფალმა ბრძანა: არ
მთხოვ მაგას, აღი ახლო მთაზედ, იქიდან გადახედე ქვეყანას, რომ-
ელიც შე მიგეცე ისრაელის ხალხსა, და მოკვდი, იქ შენ ვერ შეხვალ.
მოსემ დაიწყო მომზადება სასიკვდილოდ. იგი ვამოესაღმა მთელ ხალხს
შეებვეწა ყველას რომ ყოფილიყვნენ. მორწმუნენი და მორჩილნი ღვთი-
სანი, არ დაევიწყებინათ მისი სიკეთე და მზრუნველობა და წინადა-
შეურყევლად დაეცვათ მისი კანონები და ბრძანებანი.

ბოლოს მოსემ აკურთხა მიელი ხალხი, ავიდა ახლო მთაზედ, და-
ხედა აღთქმის ქვეყანასა და მიაბარა უფალს თავისი ღვაწლით საგსტ-
სული. მისი უკანასკნელი სურვილი და ვედრება იყო თავისი ხალხის
ბედნიერება, რომელსაც მან ყველაფერი შესწირა.

მის სიკვდილს არავინ დაესწრო, ასე იყო ნება ღვთისა.

მოსეს გვამი დამარხეს ანგელოზებმა და მისი საფლავი უცნობი
დარჩა ყველასათვის. მოსე მოკვდა ას ოცი წლისა.

მოსემ თავის შემდეგ დატოვა ხუთი წიგნი. ამ წიგნებში მან
ჩასწერა ყველაფერი, რაც კი ღმერთმანა შექმნა ადამიანთათვის ქვეყ-
ნის შექმნიდან დაწყებული მოსეს სიკვდილამდის; აგრეთვე შიგ მოაქ-
ცია რაც კი უფალმან სხვადასხვა დროს ასწავლა ადამიანებს და გა-
მობატა შიგ სჯულნი და კანონნი, რომელიც ღმერთმა ისრაელის ერს მი-
სცა. რაც აქამდის გვიამბნია, ყველაფერი ამ წიგნებიდან არის ამო-
ღებული. მოსე თვითონ როდი სთხზავდა, ის სწერდა მას, რასაც ღმერ-
თი აგონებდა და ასწავლიდა. ამიტომ მის დაწერილ წიგნებს შევითა
„სიტყვა ღვთისა“ ანუ „საღმრთო წერილი.“

შ ე ს ვ ლ ა ი ს რ ა ე ლ ი ს ე რ ი ს ა

ა ღ თ ქ მ ი ს ქ ვ ე ყ ა ნ ა შ ი

(ისო ნავ. I, I-17; 4, 18-23; 5, 12).

მოსეს სიკვდილის შემდეგ ისრაელის ერის წინამძღვრად გახდა
ისო ნავე, თანახმად ღვთის ბრძანებისა. როგორც მოსეს დროს, ისე
ებდა უფალი შველიდა თავის ერსა. ჩაიბარა თუ არა ისო ნავემ წინა-
მძღვრობა, ღმერთმა მაშინვე უბრძანა მას იორდანეში გაეყვანა ხალ-
ხი. იმ დროს გაზაფხული იდგა, წყალი აღიდებული და დიდ მანძილზე
იყო მოღებული. ღვთის ბრძანების თანახმად ისო ნავემ უბრძა მღვდ-

ლეხსა: „აიღეთ ხელში სჯულის კიდობანი, გაუძებით წინ ხალხსა, შე-
 სტოპეთ იორდანეში და გაჩერდით შიგათ.“ რაწამს მღვდლებმა შეხვედნენ
 ფეხი მდინარეში, მაშინვე მათ ზევით რომ წყალი იყო, გაჩერდა და
 მათ ქვეით მყოფი წყალი კი წავიდა. როცა გამოჩნდა ფსკერი, ხალხ-
 მა დაიწყეს გასვლა იქითა ნაპირზე; ამ დროს მღვდლები სჯულის კიდი-
 ბნით ერქსა და იმავდ ადგილას უძრავად იდგნენ მანამ მივლი ხალხი
 არ გავიდა. მერე თვითონაც გავიდნენ იქითა ნაპირზე. დამავეს თუ
 არა მღვდლებმა იქითა ნაპირს ფეხი, გაჩერებულმა მდინარემ ისევ
 იგრილა და დაეშვა ჩვეულებრივად. ქვევით მანამ ეს მოხდებოდა,
 ისო ნავემ ამოაღებინა მდინარის დამშრალი უფსკრულიდან თორმეტი
 ქვა და ააგებინა მდინარის პირას პატარა ძეგლი. „როცა აქვენი შე-
 ლნი და შევიღისშვილნი გკითხავენ, - უთხრა ისო ნავემ, - რად არის
 ეს ქვის ძეგლი აშენებულიო, აქვენ მათ ეტყვიან: იგი არის აგებული
 იმის სახსოვრად, როცა იორდანეს წყალი გაიღო სჯულის კიდობნის წი-
 ნაში და ვხა მისცა მას.“

ამ სასწაულმა ცხადად დაანახვა ხალხს, რომ მათ ახალ წინამ-
 ძღვარსაც ღმერთი ისე შეეწევა, როგორც შეეწეოდა მოსესსა. რაკი მდ-
 ნარე იორდანეს იქით მოექცნენ ისრაელნი, ღმერთმა ცის მანანა მო-
 კლო, რადგანაც ახლა ამ ქვეყნის ნაყოფით შეეძლო მათ თვის გამო-
 ცემა.

დ ა მ თ რ ჩ ი ლ ე ბ ა ა ლ თ ქ მ ი ს ქ ვ ე ყ ნ -
 ი ს ა ი ს რ ა ე ლ თ ა ვ ა ნ

(ისო ნავ. 6,1-24; 10, 12-14; 13, 7-14; 24,1-33.).

ქანაანის მიტოვებნი იყვნენ მრავალნი და ძლიერნი, მაგრამ
 მათ შორის მტრად გაფრცხლებული იყო აბეზრობა და გარყვნილება.

ამიტომ ღმერთმა გადასწყვიტა დაესაჯა ისინი. მან დააძლევინა ისინი ისო ნავეს.

პირველ ქალაქს, რომელსაც შიდაჯგაბ ისო ნავე ასაღებდა, ერქვა იერიქონი. იერიქონი იყო დიდი და გამაგრებული ქალაქი. მის აღებვას ისრაელნი ვერ შეძლებდნენ უფალი რომ არ დახმარებოდა. დაფიქრებულ ისო ნავეს გამოეცხადა უფალი და უხბრა: „ნუ გეშინია, მე ჩაგაგდებინებ შენ ხელში იერიქონსა და მის მიწესა.“ ღმერთის სიტყვით, ისრაელთ ასწიეს სჯულის კიფობანი, და იერიქონის კედლებს გასს შემოეცლენ. სჯულის კიფობანს უკან მისდევდნენ მღვდლები და ჯარი. ასე უარეს ვარშიმუ ექვს დღესა. ბოლოს, როცა მიშვიდე დღეს მიშვიდედ შემოუარეს, მღვდლებმა საყვირები დაუკრეს და მიღმა ხაღმა საშინლად დაჰკვიცა. იმავე წამს ქალაქის კედლები დაიქვა, თავზარდაცემულმა მცხოვრებლებმა ვეღარა გააწყვეს რა, ისრაელნი ზაუბრკოლებრივ შევიდნენ იერიქონში და დაიმორჩილეს ის.

იერიქონის აღების შემდეგ ისო ნავემ მალე დასძლია და დაიმორჩილა ოცდაათ სამეფოზედ მტრი. თუ რა ცხადად ეხმარებოდა მას ღმერთი, გვიჩვენებს შემდეგი შემთხვევა. ერთი ბრძოლის დროს ისო ნავეს საღამო კამმა მოუსწრო. მზის ჩასვლამდის ისე ცოტა დროდა იყო დარჩენილი, რომ მტრის დამარცხებას ვერ მოასწრებდა. მაშინ ისო ნავემ, ღვთის იმედით სავსემ, აიხედა ზევთში და შესძახა: „დადექი მზეო და ნუღარ იძვრი, მთვარე!“ იმ წამსვე მზეც გაჩერდა ერთ ადგილსა და მთვარეც შესდგა, მანამ ისო ნავემ არ გაიმარჯვა და არ დაამარცხა მტერი.

ბოლოს მიღლი ქანაანის ქვეყანა დაიმორჩილეს. მაშინ ისო ნავემ შეუდგა მის გაყოფას. მიღლი ქვეყანა გაჰყო თერთმეტ ნაწილად და მერე წილი აყრდევინა იაკობის თერთმეტი შვილის შიამომაცვლებს. რომელსაც რა ნაწილი ხედა წილად, იქ დაბინავდა. იაკობის მეორ-

მეტე შვილის, ღვიის, შთამომავალს კი არა რგებია ცალკე საცხოვრებელი ადგილი, რადგანაც ისინი იყვნენ საყდრის მსახურნი და ვეღარც ღებან უნდა პქონადათ წილი.

რადგანაც ისო ნავე შეიქნა ას ათი წლისა, მან იგრძნო სიკვდილის მოახლოება და მოინდომა ხალხთან გამოსაღმება. მოუწოდა თავისთან მთელ ხალხს, აკურთხა და დალოცა ისინი, მერე მოაგონა მათ ყოველივე სიკეთე და შეწევნა ღვთისა და ურჩია მტკიცედ დაეცვათ სჯული ღვთისა და ყოფილიყვნენ მისი ერთგულნი. „ვეშინოდეთ ღვთისა და აღასრულებდეთ ყოველსა, რაცა დაწერილია მოსეს სჯულში. ნუ დაუშვებთ რაიმე სხვა ხალხებსა, ნუ ემსახურებთ მათ ღმერთებს, არამედ იყავით ერთმანეთის ერთგულნი და ააყვანისმცემელი ჭეშმარიტი ღმერთისა.“ მთელმა ხალხმა დაიფიცა ისო ნავეს წინაშე, რომ ისინი არასდროს არ გადაუღებიათ თავის ყოვლად მოწყალე ღმერთსა და არასცემენ ააყვანს უცხო ხალხების ღმერთებს

დ რ თ ნ ი მ ს ა ჯ უ ლ მ ა ნ ი

(მსაჯ. 4,4-15; II,29-40.)

ისო ნავეს სიკვდილის შემდეგ ისრაელნი ჩქარა გადაუდგნენ თავის აღქმას და ფიცსა: ერთმანეთში ხშირად ჩამოუფარდებოდათ ხოლმე განხეთქილება და სიძულვილი, იჭერდნენ მეგობრობას კერძო ააყვანისმცემელ ხალხებთან, ააყვანსა სცემდნენ მათ ღმერთებსა და იფიწყებდნენ თავის ჭეშმარიტ ღმერთს. ჭკუაზედ მოყვანისათვის და მორჯულებსათვის ღმერთი ისრაელთ მისცემდა ხოლმე დროებით ბატონად სხვა ხალხს, რომლებიც ქანაანის ქვეყნის ჭარბიმო ცხოვრობდნენ. ეს ხალხები დაეცემოდნენ ხოლმე ისრაელთ, სძლედნენ მათ და არბედნენ. უბედურება უბედდა თვალს ისრაელის ხალხსა თავის შე-

ცოდებაზე და აკონებდა გვერდითი ღმერთსა. მტრებისაგან ილაჯდა წყნობითი ისრადენი მიიტყუოდნენ ხოლმე უფლისაჲს და ევედრებოდნენ, რათა მას ეშველა და ვამოეხსნა მტრების ხელიდან. მაშინ უფალი მათ შორის ამოარჩევდა ხოლმე რომელსამე ღირსეულ კაცსა, რომლის ხელითაც ათავისუფლებდა მთელ ხალხს მტრებისაგან. ეს უფლისაგან დადგენილი პირნი არამც თუ წინამძღოლნი იყვნენ ხალხისა, არამედ ეპარტადნენ მას, სამართალს უჭირდნენ, ანუ ყოველ საქმეს განსჯიდნენ ხოლმე. ამიტომ მათ დაეკრევათ სახელად მსაჯულები.

სულ ვამოიცვალა ისრადელის ერში თორმეტი მსაჯული. მათ შორის ერთ-ერთი ქალი დებორა, ცალი ლაფიჭუდისი, რომელიც მამულის დიდი სიყვარულით, ხალხის ერთგულებით, გვერდითი ღმერთს თაყვანისცემით ყველა მამაკაცებზედ მაღლა იდგა და ამიტომაც იგი ღმერთმა მსაჯულად აღნიშნა ისრადელთა შორის.

ამ მსაჯულთა ღრის ერთმა გასათხოვარმა ქალმა გამორჩინა მეტად დიდი სიყვარული და თავგანწირულება თავისი სამშობლოს უფლისათვის. მისი მამა იეფთაე, რომელიც ამ ღრის მსაჯულად იყო, იმეო მიდიოდა და ღმერთს ამისთანა აღიქმა დაუდო: „თუ მე ამ იმეო გამარჯვებას მომანიჭებ და ჩემს სამშობლოს გამოვიხსნი, რაც პირველად წინ შემხედება ომიდან შინ დაბრუნების ღრის, მსხვერპლად შემოგწირავო.“ მოუმართა ღმერთმა ხელი და მტერი დაამარცხა. გამარჯვებული მსაჯული დიდის სიხარულით მოდიოდა შინ. ამ ღრის ყველაზე პირველად მას გამოეგება წინ სიმღერით შედისერათ გასათხოვარი ქალი. მამის საშინელი ელდა ეცა, როცა თავისი ერთად-ერთი საყვარელი ქალი დაინახა ყველაზედ წინ მოგებულნი და მოაჯონდა თავისი აღიქმა. ქალმა ჰკითხა მამის ეაემის მიწეში და როცა იგი გაიჭო, უპასუხა: „ნუ ყუყმანობ და ნუ სწუხარ: მე შიდად ვარ ჩემი ხალხის ბედნიერებისათვის თავი შევწირეთ უფალსა, მხოლოდ ამასა ვაბოც ორი თვე მადროვო, რამ ჩემს ერთგულ ამხანაგებთან ვამოფიქროვო ჩემი ქალწულობა.“ მათ-

რამ ყოვლად მოწყვალე ღმერთმა არ გაიმეტა ქალი მსხვერპლად შენი.
ვისათვის და მის მიმას ჩააგონა, რომ თავისი ქალი საყდრისად
მსახურად შეეწირა.

ბ ე დ ე ო ნ ი ღ ა ს ა მ ს ო ნ ი
(მსაჯ. 6, 11-40; 7, 1-24; 8, 22-23; 14; 15; 16.).

ყველაზე შესანიშნავი მსაჯული ისრაელთა შორის იყო გედეონი. ერ-
ხელ ისრაელნი, თავისი ურწმუნოების და ღმერთის დაღიწყების გამო,
ჩაცვიფდნენ საშინელ ტანჯვაში. ერთი ახლო მცხოვრები ხალხი დაეს-
ხმებოდა ხალხმე თავსა, აწიოკებდა, არბევდა, ნახნავ-ნაძისს უნად-
გურებდა, სტაცებდა საქონელსა და ბევრს კიდევ სხვა ვაი-ვაგლახს
აყენებდა მათ. შვიდ წელიწადს იყვნენ ამისთანა უბედურებაში ისრა-
ელნი. როცა ბოლოს მათ იღაჯი გაუწყვიტა შიშმა და შიშმიღმა, მი-
გონეს ღმერთი და მხურვალე გულით შესთხოვეს შველა. მაშინ ღმერ-
მა მათ შორის აღადგინა მსაჯულად და ხალხის გამომხსნელად გედე-
ონი.

ზაფხული იყო და გედეონი, ჯერ ისევ ახალგაზრდა ყმაწვილი
თავის მამის კალოზედ ბურის ღეწვას ეჩქარებოდა, რადგანაც უნდ-
და საღმე ტყეში გაქცეოდა მტრებსა, რომლებიც ის იყო შემოესივნენ
ასაკლებად ისრაელთა ქვეყანას. უცებ გამოეხსნა მას ანგელოზი და
უთხრა: „ღმერთი არს შენთან, მაშაცო კაცო!“ გედეონმა ფრ იღწი
ანგელოზი და მიუგო: „ახ, ჩვენთან რომ ღმერთი იყოს, ხომ ამისთან-
ა უბედურება აღარ დაგვემართებოდა! არა, ეტყობა უფადმა სარული
დაგვიფიწყა.“ „ადექი, წადი და იხსენ ისრაელნი ან უბედურებისა-
გან, მე ვაგზიანნი შენა!“ - უთხრა ანგელოზმა. გედეონმა უპასუხა:
„სად შემიძლიან ისრაელთა გამოხსნა ერთი უკანასკნელთაგანი ვარ
ისრაელთა შორის.“ ანგელოზმა მიუგო: „მე ვიქნები შენთანა და შენ

დასძლევე მტერსა.“ გედეონმა იპოქრა, ეს უულოდ წმინდა კაცი ვინ-
მეა, უფლისაგან გამოგზავნილიო, დაპატიებება მოინდომა, გაიქცა ში-
ნა, მოარბენინა ხორცი და პური და მოიპატიება. ანგედოზმა გედეონს
გოტანლი საჭმელი ქვაზედ დააწყობინა და თავისი კვერახით შეეხო
მას; უცებ ქვიდან გამოტყვრა ცეცხლი და დასწვა, რაც ზედ იდგა. ამ
დროს ანგედოზიც გაქრა. გედეონმა ახლა კი შიშით დაინახა, თუ რა
არსებობსთან ქქონდა მას საუბარი.

ანგედოზის გამოცხადებამ და მისმა სიტყვებმა ცხადად დაარწმუნ-
ნეს გედეონი, რომ იგი უფლისაგან იყო ამორჩეული თავისი ხალხის ვა-
დამსხნელებად. ამიტომ მან, გაგზავნა სხვადასხვა ქალაქებში კაცები და
დაიბარა ისრაელნი თავისთან მტერზედ ჭალაშქრებისათვის. მსურველნი
ბევრნი გამოჩნდნენ და გედეონთან მოიყარა თავი ოცდაათიათას კაც-
ზედ მომეტებულმა, რომელნიც კიდევაც მომზადებულნი იყვნენ საომრად.
გედეონი შეეხვეწა უფალსა: „არაიმე ნიშნით მაცნობე, დავძლევე მტერს
ამ ჯარით თუ ვერაო: აი, ჩემს კალზედ გავშლი მატყლსა, - ეუბნე-
ბოდა უფალსა გედეონი ლოცვაში, - და თუ ამადამ მარტო იგი დაინამე-
ბა, სხვა კი ყველაფერი დედამიწაზედ ვშრალი იქნება, მაშინ დავრწ-
მუნდები, რომ შენი მიშეგობით უულოდ გამოვიხსნი ისრაელთა.“ უფალმა
მისცა გედეონს ეს ნიშანი. მეორე ღილაზედ მთელი დედამიწა ვშრალი
იყო და მატყლი კი სულ ნამით იყო სველი. გედეონს უნდოდა, რომ უფ-
რო მტკაცედ დარწმუნებულყო უფლის შეწვევაში და ამიტომ ისევ შეე-
ხვეწა: „უფალო, ნუ გამოირისხდები, ერთხელ კიდევ მომიცი ნიშანი ამ
მატყლზედ შენი შემწეობისა; ამადამ კიდევ დავდებ კალზედ და დავ,
იგი ვშრალი დარჩეს და მთელი დედამიწა კი დაინამოს.“ სწორედ ისე
მოხდა, როგორცა სთხოვა გედეონმა.

ამის შემდეგ, იმდროს სავსე გედეონი თავისი ჯარით წავიდა პირ-
დაპირ მტერთან საბრძოლველად, მაგრამ უფალმა ნება არ მისცა გედეონს

ამოღენა ჯარი წიგნებისა თანა. „შესაძლებელია, - ეხებებოდა უფრო
გედონსა, - ისრადენი გაამპარტავდენ მტრის დამარცხების შემდეგ
და სთქვან: ეს ჩვენ საკუთარი ძალით და სიმარჯვით გამოვიხსენით
თავი,“ ამიტომ უფალმა უბრძანა გედონსა, რომ მას ამოერჩია ამ
ჯაროდან მარტო სამასი კაცი და სხვანი კი დაეთხოვა სახლებში.
მართინ ცხადი გახდებოდა ყველასათვის, რომ მხოლოდ ძალით დღესათ
გამოიხსნა ისრადენი მტრის ხელიდან. ამ ერთბეშო ჯარით მიუხალო
ვდა დამით მტრის ჯარის ბინასა გედონი და მის დასამარცხებლად
იხმარა შემდეგი ხერხი: ყველა თავის ჯარისკაცს მისცა საყვირი,
ანთებული მამხადა და ქოთანნი, სადაც ეს მამხადა უნდა დაეშალა.
მერმე ყველას უბრძანა, გარს შემოტყუმოდენ ჩუმაღ მტრის ბანაკსა
და უთხრა: „როცა მე საყვირს დაგუკრავ, დაუპარიოთ თქვენ ყველამ ეს
მამხადა და დაჰკვივლეთ: „მახვილი ღვთისა და გედონისა თქვენსად
ზედ!“

ყველა სწორედ ისე მოემზადა როგორც გედონმა უთხრა: როცა
გაიგონეს თავისი წინამძღოლის საყვირის ხმა, ჯარისკაცებმა ერთ-
ბაშად დააყვირეს საყვირნი, დაამსხვრიეს ქოთანები, ამვირეს მად-
ლა მამხალები და საშინელი ხმით დაიძახეს: „მახვილი უფლისა და
გედონისა.“ ამ ხმამ უცებ გამოადგინა მტრის ჯარი. ისინი წამოდ-
ვიდნენ ფეხზედ თავზარდაცემულნი, გულგახეთქილები, ეგონათ უნდა-
ღესი ჯარი დაგვესხაო, აირივნენ, დაიბნენ სრულიად და ბნელში გა-
იქცნენ მინდვრისაკენ. ერთმანეთისას ვეღარას იტყობდნენ, თავისი
ამხანაგებიც ისრადენი ეგონათ და ერთმანეთს ხოცავდნენ. გედონმა
დიდ მანქილზედა სდია მათ და დაატყვევა ყველა უფროსები და მიწე-
ები ჯარისა. თითქმის მთელი ჯარი მტრისა დაიღუპა ამ ბრძოლის დრ-
ის. ამის შემდეგ ისეთი შიშით ჩამოცარდა იმ უცხო ქვეყანაში, რომ
ისრადელთა შეწუხება ფიქრადაც აღარავის მოსდოდა.

მტკიცებად განთავისუფლებულ ისრაელის ერს უნდადა თავის მე-
 ნიდე გაეხადა გეგონი და ამით გადაეხადა მისთვის სიკეთე, მაგრამ
 გეგონმა უარყო და თქვა: „თვით უფალი დიერთი ჩვენი მეგობრეს
 თქვენზედ“

ყველა მსახურებს სიმამაცით გადააჭარბა სამსონმა, რომელიც
 განთქმული იყო გასაოცარი ღონითა. ამ ღონეს იგი ხმარობდა ფილის-
 ტიმელების წინააღმდეგ, რომლებიც ამ დროს ძალიან აწუხებდნენ ისრა-
 ელის ხალხსა. ერთხელ სამსონი მარტოდ მარტო დაერია ფილისტიმელთა
 ჯარს და გამხმარი ცოლის ყბითა ათასი კაცი მოკლა.

ერთხელ ფილისტიმელებმა სამსონი დამით მოიმწყვდიეს თავის ქა-
 ლატში, დაუკოტეს კარებები და მეორე დღეს უნდა დაეჭირათ და შეებო-
 ჭათ, მაგრამ სამსონმა აღაყაფის კარები ქაღალქისა მძლავრ აგლიჯა და-
 მით, აიკიდა მხრებზედ, აიტანა მადლა მთაზედა და იქ დაბრუნდა.

მესამედ, მინდორში ღამი დახვდა სამსონსა და გაექანა მისკენ
 გასაგლეჯად, სამსონი მიცარდა, ჩაველთ თავისი მძლავრი ხელები ყბე-
 ბში, გასწია აქეთ-იქით, ყბები გაუხლიჩა ღმისა და მოჰკლა.

მაგრამ სამსონი ბოლოს წესცდა და ცოლად ფილისტიმელი ქალი შე-
 ირთა. ქალმა უღალატა და ძილის დროს დაასხა თავსა ფილისტიმელის
 ჯარი. მათ მძინარე სამსონი შებოჭეს და თვალები დასახარეს.

ბოლოს სამსონმა მაინც სამაგიერო გადაუხადა თავისი მამულის
 მტრებსა. ერთხელ ის მიიყვანეს ფილისტიმელებმა ერთს უმეღელზედ და-
 რბაზში; სადაც მათ გამართული პქონდათ დღესასწაულის ვამო დიდი ღბ-
 ინი. გამხიარულებულმა ხალხმა მასხრად აიგდო ჭსინათლო სამსონი.
 სამსონს ჯანრით ყელში მოეხუჩინა სისხლი, იპოვა ღედა-ბოძი დაჩაბა-
 ზისა, რაც ძალი და ღონე პქონდა მოსწია, გამოაყვალა სახლსა და დას-
 ტა იგი ძირსა და მის ქვეშ თავისთან დამარბა მრავალი ფილისტიმელი.

მსაჯულების დროს, ერთხელ, საინსტრუქციო მიმართული გაჩნდა მთ-სადელიანობის გამოს. ერთი ინსტრუქციანი, სახელად ელიმელექი, თავისი სახელობით, ცოლით და ორი ვაჟით გადასახლდა თავის ქვეყნიდან მოაბის ქვეყანაში და თავი რომ ეტყინა. აქ ის მალე მოკვდა, ორივე მისი შვილი იქვე დაქორწინდნენ და ცოლებად შეირთეს წარმართთა ქალები. ცოტა ხნის შემდეგ ორივე ძმები უშვილოდ დაიხოცნენ. მათი მსახურებული უბედური დედა, სახელად ნოემინ, დაიწყო უცხო ქვეყანაში თავისი ორი ახალგაზრდა რძალთან, როცა ნოემინმა შეიტყო, რომ საინსტრუქციო მსადელიანი დრო ისევ მობრუნდაო, ადგა, აიბარვა და წავიდა თავის საშობლოში; თან გაჰყვინდა მას ახალგაზრდა ქვრივი რძლებიცა. დედამთელს ეცოდებოდა თავისი რძლები, არ უნდოდა, რომ ისინი მისი გულისთვის უცხო ქვეყანაში ჩადევინულიყვნენ სიღარიბეში და ამიტომ გზაზედ გულამომჯდარმა უახრა: „დაბრუნდეთ, შვილებო, აქვენს დედამამსთანა; ღმერთმა ნუ მოგაკლავთ თავისი მოწყალეობა ჩემი და ჩემი გარდაცვალებული შვილების ერთგულებისათვის და სიყვარულისათვის. რძლები ატირდნენ და დაუწყეს დედამთელს ხვეწნა, რომ თან წავეყანა ისინიცა. დედამთელი მაინც უჩვენდა დაბრუნებულებს თავის დედამამსთანა: „მე გული ძლიერ-მეწვის აქვენზედა, შვილებო, ეუბნებოდა დედამთელი, ბედმა მძიმე უბედურებაში ჩამაგდო; რა გინდამ ჩემთანა? ტანჯვისა და წვალების მეტს ჩემთან ვერასა ნახავო! ერთმა რძალმა ვაუკობა თავის დედამთელსა, ბევრი იტყრა, გამოესაღმა და დაბრუნდა თავის საშობლო სახლში. მაგრამ მეორე რძალმა კი, სახელად რუმა, გადაჭრით უახრა თავის დედამთელსა: „ნუ მომართებ შენს თავსა! საიდაც შენ წახვალ, მეც იქით წამოვალ; შენი ხელები

შეიქნება ჩემი ხალხი და შენი ღმერთი იქნება ჩემი ღმერთი; გეფიცობი, რომ სიკვდილის ვერტი ვერა ვამყრის რა შენგან, სადაც შენ დაგმარხავენ, ჩემი სასულავიც იქ იქნება." გულამომჯღარი და თავდაცრემლიანი ღეღამილი გადაეხვია თავის მოსიყვარულე რძალსა და აღარ უახრას უარი თან წაყვანაზედ. ჩქარა რძალ-ღეღამილი მივიდნენ ბეთლემს.

წოთინი ბეთლემში რომ მოვიდა, არც ფული ჰქონდა და არც საზრდო. ამიტომ ის ან მათხოვარი უნდა გამხდარიყო, ან შეშინილი მომკვდარიყო. მაგრამ მოსიყვარულე რუმი დაიხსნა იგი სირცხვილისაგანაც და უბედურობისაგანაც. ამ დროს შუა ზაფხული იდგა და მკა ვარაუდებული იყო, ამიტომ რუმი გადიოდა მინდვრად, შედიოდა ერა დიდ ხოდაბუნში, სადაც მრავალი მუშა მკიდა ყანასა, და ნამკაღში ჰკრეფდა დაბნეულ თავთავსა. ერთხელ ყანაში მოვიდა მისი პატრონი, სახელად ბოლსი და რომ დაინახა რუმი, ჰკითხა თავის მოსამსახურეს, მომკვდარის თავმჯდომისა: „ეს ყმაწვილი ქალი ვინ არის?“ მოსამსახურემ მოახსენა: ეს ქალი გახლავთ უცხო ქვეყნიდან, რომელსაც მოხუცებული ღეღამილის გულისათვის დაუტოვებია თავისი საშობლო და წამოჰყარია აქ მას. მან ნება მთხოვა დაბნეული თავთავების აკრეფისა. და იგი, მთელი დღე შრომობს დიდიდან მოკიდებული საღამომდის ღუკმა-ბურის საშობნელად. ბოლსი იყო მდიდარი და გულკეთილი კაცი, მას გაუკვირდა ამისთანა სიყვარული რძლისა ღეღამილისადმი, გაუკვირდა მხნეობა მისი, მიუხაზოვდა რუმი და უახრა: „მომისმინე, შეგილო, ნუ ივლი თავთავებისათვის სხვის ყანებში, აგრძედე რამდენიც უნდა ჩემს ყანაში და ჩემს მოახლეობად ერთად იყავი. მე იმათ ვეტყვი კარგად მოგექნენ და არ დაიშურონ შენთვის არც საჭმელი და არც სასმელი.“ რუმი მდაბლად დაუკრა თავი და მოახსენა: „ართი ღეღამსამსახურე ვც შენი მოწყალეობა? მე ვარ ერთი უბრალო, უცხო ქალი.“ ბოლსმა მიუვო: „ნუ მიამსებს, თუ რა კარგად მოქცევინებ მოხუცებულ

და უბედურ ღედამთილსა; დაგიტოვებია მისთვის სამშობლო ქვეყანა
და ნათესაენი და წამოსულხარ უცხო ხალხში, უცხო ქალაქში; ღმერთ-
მა გადაგიხადოს, შეიღო, სამაგიერო მაგ კეთილი საქმისათვის.“
ტარა ხანს უკან მომკლებს სადილი მოუტანეს. ბოოსმა რუდიც მიიწვია,
სადილის დროს რუდმა თავისი კერძი ორად გაჰყო: ნახევარი ღედამ-
თილს შეუნახა და ნახევარიც კი თვითონ ისადილა. საღამოსხელ იქვე
დაბეგვა შეგროვილი თავთავი, გამოანიცა პურის მარცვლები, ჩაჰყარა
პარკში და მოუტანა ღედამთილსა, აგრეთვე ცახშემად მიიარადა სადილი-
დან მისთვის შენახული კერძი და უამბო, ეს ყანაში ჰყრიდა მთელი
ღღუ თავთავი და როგორი მოწყალე იყო მასთან პატრონი ყანისა.

რუდი ამის შემდეგ ყოველ ღღუ ღადილდა ბოოსის ყანაში და ბაბა-
ნაქება ღღეებში მუშაობდა მზის ამოსვლიდან ჩასვლამდე, სანამ მკა-
გაბადებოდა. თავისი სიყვარულიც და ხაზრინობით იგი იყო ღიღი ნე-
ბეში მოხუცებული ღედამთილსა. „შენი რძალი სჯობია შენჯ ღღიქლ ფა-
რსა,“ - ეუბნებოდნენ ნოომინს მეზობლები.

ჯიღღუც კარგი მიიღო თავისი გულკეთილობისათვის რუდმა უფლისა-
ვან, რომლის თავყანისმცემელიც შეიქნა იგი თავისი წარმართი ღმერ-
თების დატოვების შემდეგ. ეს უბრალო და ღარიბი ქვრივი მდიდარმა
და კეთილმა ბოოსმა შეიკათო ცოლად, რადგანაც მას ძალიან მოეწონა
მისი კეთილი გული და მხნეობა. რუდის უთამომავლობიდან წარმოსდგ-
ნენ შემდგომში მეფენი ისრაელისანი და ბოოსი თვით მაცხოვარიცა.

ს ა მ ი ე ლ ი ს ღ ა ბ ა ღ ე ბ ა
 ღ ა ა ღ შ რ ღ ა

(1მეფ. 1,1-28; 2,11.).

სამონის შემდეგ მსაჯულის თანამდებობა ჩაიბარა ელი მდებ-

ღმა. იგი სტხოვრობდა ქალაქ სელმში, იმიტომ რომ კარავი კრებუ-
ლისა აქ ედგათ ისრაელთა ქანაანის ქვეყნის დაჰერის შემდეგ. სე-
ლომი შეიქმნა ხალხის კრების ადგილად. აქ ყოველი კუთხიდან მოდიო-
დნენ ისრაელნი სალოცავად და სამარადის გადასაჭრელად.

ერთხელ, დღესასწაულის დროს, მლოცველ ერს მოჰყვა თან ერთი
ხნიანი კეთილმსახური დედაკაცი, რომელსაც სახელად ერქვა ანნა.
სხვათაგანთ იგი მზიარულად არ მიდიოდა სალოცავად. იგი იყო დაღ-
ნებული და შეწუხებული, ამიტომ რომ გულზედ ედო ღივი დიდი დარდი-
სა - ისრაელნი დიდ უბედურებად სთვლიდნენ უშვილობასა. უშვილობა
გათ ღვთის რისხვის ნიშნად მიიჩნედათ - საწყალო ანნა იყო დიდი ხნ-
ის უშვილო. ბევრი დარდი და ნადველი გამოატარა ამ უშვილობაში და
ბევრი ცრემლი დააღვრევინა. ბოლოს შინ განიზრახა წასულიყო სალო-
ცავად სელმში და იქ შეგედრებოდა ღმერთსა ამ უბედურებიდან თავის
დასახსნელად. მივიდა თუ არა სელმში, ანნა მაშინვე გაეშურა კრე-
ბულის კარვისაკენ, დაიჩქარა მის კარებთან და დიუხანს ღოუღობდა
ცხარე ცრემლით. „ყოცად შემძლებელს უფალო, - ამბობდა თავის ღო-
ცვაში, - გადმოხედო მოწყალებით შენს მონას და მიხსენ ამდენი ხნ-
ის უბედურებისაგან. მომანიჭე ვაჟიშვილი და მე მას სამუდამოდ შე-
ცნირავ მსახურად შენს წმინდა სახლსა, კრებულის კარავსა.“ დი-
უხანს და მზურცაღედ ღოცულობდა ანნა. მხოლოდ ბაგენი მისნი მოძრა-
ობდნენ, სიტყვები კი მისი პირიდან არ ამოდიოდა, რადგანაც გულში
ღოცულობდა. ამ ღოცვის დროს ანნა დაინახა ელი მღვდელმა და ეგონა,
ეს დედაკაცი დგინონასტამიან და ამიტომ არის ჭკუყინდილო. მივიდა
ახლო და ეს საწყენი სიტყვები უთხრა: „წადი აქედანა, ჯერ გამო-
ფიხლდი და მერე ილოცე!“ ანნამ თავმდაბლად და პატივისცემით უბა-
სუხა: „არა, ბატონო, მე ჩემს დღეშიაც არ დაჰრდევია დვინო, ნუ

მსახიფ ცუდ დედაკაცად. მე ვარ მხოლოდ უბედური და ჩემს ნაღველს
ცუტხადებ მოწყალე უფალსა." მაშინ მღვდელთმთავარმა უხარა
დობით წადი; უფალი აგისრულებს შენს თხოვნასა." ამ სანუგეშო სი-
ტყვებში მღვდელთმთავარსა და დიდი იმედი მისცა ანნასა და იგი და-
უნდა შინ დამშვიდებული და გამხიარუებული.

მადე აუბდა ელის სიტყვები ანნას, უფალმა აუხარა ვედრება
და წლის თავზედ მისცა ვაჟიშვილი, რომელსაც დაარქვა სამოელი. მ-
იხარდა თუ არა ბავშვი, დედამ აასრულა თავისი ადექმა უფლის წინა-
შე, წაიყვანა იგი სელომს, მიიყვანა მღვდელთმთავართან და უხარა:
„ბატონო ჩემო, მე ის დედაკაცი გახლავარ, რომელიც ერთი წლის წი-
ნად აქ ღოცულობდა. მე მაშინ ეთხოვდი უფალსა აი, ამ ვაჟის მოცუ-
მასა. მოწყალე უფალმა ამისრულა ვედრება ჩემი და ავერ ახლა მე
ესწირავ ამ ყმანწილს ღმერთსა. იგი მთელი თავისი სიცოცხლე უნდა
იყოს აქ და ემსახურებოდეს ღმერთსა.

სამოელი დარჩა ელისთან და გახდა ერთგული მოსამსახურე კრ-
ბულის კარვისა. ამასთან, იგი შეიქმნა მოწაფე სკოლისა, რომელიც
პქონდა მღვდელთმთავარსა, მშვენიერად სწავლობდა ყველაფერსა და
ისე კარგად იქცეოდა, რომ ყველას საყვარელი იყო. როცა დედა საღო-
ცავად მიდიოდა სელომში და მიპქონდა ახალი ტანისამოსი თავისი სა-
ყვარელი ვაჟისათვის, ქების შეტი არაფერი ესმოდა თავის შეილებედ,
რომელიც როგორც სწავლით, ისე ზნეობით იყო ჩინებული, უპირველესი
მოწაფე თავის ამხანაგებში.

განსაკუთრებით სწავლობდა მას და ადამიანთაც სხვებზედ მიმდინარე-
ლად უყვარდათ.

ერთხელ სამოელს კრებულის კარვის კარებთან ეძინა და უნებ-
შემოესმა თავისი სახელის ძახილი. სამოელს ეგონა ეს უფოლ მღვლე-
ლმთავარი მეძახის თავის კარავიდანაო, ალუა, მიორზინა და უბრა-
ლაგერ, გვახელით, რად მეძახდიო? „მე შენთვის არ დამიძახია! წა-
ღი შინ, დაწექ და დაიძინე,“ - უპასუხა ელიმ. მეორედაც ასეთი სა-
კვირველი საქმე დაემართა სამოელს. ელის გაუკვირდა, მაგრამ ვერ
მიხვდა კიდევ, რას მოასწავებდა ეს ძახილი. მხოლოდ როცა მესამე-
დაც მიორზინა სამოელმა მასთან და უკითხა: „რა ვქნა, რას მეძახიო?“
მამინ ელიამ ცხადად დაინახა, რომ უნააური ხმა, რომელიც ეძახდა
სამოელსა, უფლისა უნდა ყოფილიყო და ასე დააჩივრა იგი: „როცა კი-
დევ დაგიძახონ, შენ უპასუხე: ბრძანე, უფალო, მონა შენი ისმენს.“
უფალმა კიდევ დაუძახა სამოელსა, სამოელმა მიუგო ისე, როგორც ას-
წავდა ელიმ. მამინ უფალმა გამოუცხადა: „ელის და მის შვილებს მი-
ელით სასტიკი დასჯა და ისინი ამ სასჯელს ვერ აიშორებენ თავიდან
ვერა შესაწირავითა, რამეთუ ცოდვანი მათნი არიან მძიმენი.“ ღი-
ლით მღვდელმთავარმა დაუძახა სამოელსა და უკითხა: „რა გითხრა
შენ უფალმა? ნუკას დამიშაღაც, ყველაფერი შითხარი!“ სამოელმა ყვე-
ლაფერი უამბო. ელიმ ამბზედ სთქვა: „იყო ნება ღვთისა. აღსრულეს
ისე, როგორც მას სწავლიან.“ მის შვილებს ,,ი ამ მუქარამ უფლისამ
ყუოვბიც არ გააპურტყინა: ისინი უწინდებურადვე არღვედნენ სჯულ-
სა და ატარებდნენ თავის ცხოვრებას სხვადასხვა ბიწიერებაში.

რ ი ს ხ ვ ა უ ვ ღ ი ს ა ე ღ ი ს
ო ჯ ა ხ ზ ე

(I მცგ. 4,1-18; 5, 1-12; 6,1-14; 7,7-16.).

დიდი სასჯელი მიაყენა უფალმა ელის სახლობასა. ეს სასჯელი მოხვდა ყველა სხვა ისრაელთაცა, რადგანაც მათ შორის ამ დროს ბერი უსჯულო საქმეები ხდებოდა. საისრაელოს დაეცნენ მტერნი. პირველ ბრძოლაშივე დამარცხდნენ ისრაელნი. მის მაგივრად, რომ ღმერთს შევედრებოდნენ შემწეობასა და შეველას ისრაელთა ვაკვირდნენ სელოში კაცები და მოითხოვეს კიდობანი სჯულისა; ეკონათ, რომ ეს წმინდა ნიგთი თვითონ დაუშვარცხებდა მტრებსა. ღმერთი უფრო გაუწყრა მათ ამ უკუღმარაობაზედ და საშინელი უბედურება მიაყენა. როცა ელიმ კიდობანი სჯულისა გაისტუმრა იმში, დაუდა კრებულის კარვის წინ და ვუღის თრთოღით. ელადა იმშიდან ამბავსა. უცებ მოფარდა მოამბე შემოფლეთილი პერანგითა და თავზედ მიწაგადაყრილი (ეს ებრაელთა შორის ნიშანი იყო მწუხარებისა). „რას იტყვი, შეიღო ჩემო, რა ამბავია?“ - ჰკითხა ელიმ. „ისრაელის ჯარი საშინლად დამარცხდა; შენი ორივე შვილი მოჰკლეს; სჯულის კიდობანი წარმართებს ჩაუფარდათ ხელში.“ ეს რომ ვაიკონა მოხუცებულმა ელიმ ელდისაგან ვადმოფარდა საცარძლიდან, ზერხემალი ვაიკება და იქვე მოკვდა. წარმართთა ჯარმა თან წაიღო სჯულის კიდობანი. მაგრამ ჩქარა იძულებული შეიქნა უკანვე დაებრუნებინა ისრაელთათვის, რადგანაც საცა კი მიიტანეს სჯულის კიდობანი, ყველგან უბედურება ვარდა: ზოგან ავათყვოფობა დაერია ხაღბსა, ზოგან ნახნავე-ნათესი თავგებით აივსო, ზოგან ეტრები ჩამოღვივდა ტაძარში და დაიშხხნა.

ბოლოს დაუღეს კიდობანი სჯულისა ერთ ურემზე, შეაბეს ორი ღემული და ვაუშვეს ღვთის ანაბარადა თუცა ამ ღემულებს შინ ვაბ-

მული ხბორები უყავდათ, მაგრამ შინც ვაწიეს პირდაპირ საბაბად
ლოში და მიიტანეს სჯულის კიდობანი. ისრადელი სიხარულით ეს
გნენ, ჩამოიღეს კიდობანი და შეიტანეს კარავში; დამატებები და
ეს და შესწირეს უფალს მსხვერპლად, თვითონ ურემი კი შემად
რეს მსხვერპლის დასაწველად.

ამ დამარცხების შემდეგ ისრადელი ოცი წელიწადი თავის მტრ-
ბის მონობაში იყვნენ. მაგრამ ბოლოს უფალმა შეიცვალა და სამოელის
თაოსნობით მიანიჭა მათ გამარჯვება მტრებზედა. სამოელი მართლაც
ისრადელთა, როგორც მსაჯული და როგორც წინასწარმეტყველი. მას მხურ-
ვალად უყვარდა თავისი ხალხი, სურდა, რომ იგი ყოფილიყო დროის მ-
შიში, ერდობის მოყვარე, ცუდს მორიდებოდა და სათნო ცხოვრება უკ-
ნოდა. იგი იყო სასტიკი, მაგრამ სამართლიანი მსაჯული. ამიტომ
მთელ ხალხს დიდი ხათრი და პატივისცემა უკონდა სამოელისა.

ს ა უ ლ ი ს ა მ ო რ ე ე ვ ა მ ე ფ ე ჯ

(1 მეფ. 8, 1-10; 9, 1-27; 10, 1-27.).

სამოელი რომ დაბერდა, მსაჯულებად დაიყენა თავისი ორი შვი-
ლი, მაგრამ მისი შვილები მამასავით არ იქცეოდნენ: უსამართლობა
უყვარდათ, ქრთამებს იღებდნენ, მართლებს ამტყუნებდნენ და მტყუ-
ნებს ამართლებდნენ ფულის გულისათვის. ბოლოს ხალხი გაჯანჯდა, მი-
ვიდნენ სამოელთანა და უახრეს: „შენ მოხუცი და შენი შვილები შენ-
სავით სამართლიანად არ იქცევიან. დაგვიყენე მეფე, როგორც ყველა
სხვა ხალხშია ასევე; იგი იქნება ჩვენი მსაჯული და წინამძღო-
ლიც მტრთან ომის დროს.“ სამოელს არ მოეწონა ხალხის ეს სურვილი,
რადგანაც მეფის ყოლა სხვა ხალხებს დაამსგავსებდა ისრადელთა და ბე-
ფის ურჩობა მათ, რომ ხელი აეღოთ თავის განზრახვაზედ, მაგრამ ხალ-

ბმა თავისი შიშინე არ დაიშალა. შიშინ ღმერთმა უბრძანა სამოელსა, რომ დაჰყოლოდა ხალხის ნებასა. სამოელმა გამოუცხადა შეკრებილ ხალხსა, რომ იგი აბსრულებდა მათ სურვილსა, დაიმედებულნი ხალხი დაიშალა. მალე უფალმა თვითონ უჩვენა სამოელს სამეფო კაცი ისრაელთათვის.

ერთ ებრაელს სახეწერები დაეკარგა. საძებნელად გაზზანა თავისი შვილი საული და თან მოჯამაგირეც გაატანა. დიდხანს ეძებეს, ბევრი ადგილი დაიარეს და ბოლოს მივიდნენ იმ ქალაქში, სადაც სამოელი იყო. მოჯამაგირემ უთხრა საულსა: „აქა ცხივრობს კაცი ღვთისა, ყოველი იმისი სიტყვა მარადდება, მივიდეთ მასთან და იქნება გვიმხრას, სად უნდა ვეძებოთ ჩვენი დანაკარგი.“ საულმა გაუგონა მოჯამაგირეს და ვზას გაუდგა. ვზაზედ შეხვდა მათ სამოელი. ამ დროს უფალმა უთხრა სამოელსა: „აი, მომავალი მეფე ისრაელისა.“ სამოელი დაბატონებული იყო და მიდიოდა საზოგადო სადილზედ, რომელიც დღესასწაულის გამო ხალხსა შეიკრებოდა მომზადებული. „ვერ მიმასწავლი წინასწარმეტყველსა?“ - ჰკითხა საულმა სამოელსა. „მე თვითონ ვარ წინასწარმეტყველი, - მიუგო სამოელმა, და დაუმატა, - დღეს ჩემთან სადილად წამოდი, ხვალ გეტყვი, რაც საჭიროა, სახეწერების ჯაფრი სულაც ნუღარ გეძინება, ისინი ეხლა ნაპოვნი ჰყავთ შენს შინაურებსა.“ სადილზედ სამოელმა საული დასცა პირველ ადგილზედა და უბრძანა, რომ თავი საჭმელი მისთვის მიერამიათ. საულს უკვირდა ამისთანა პატივი, სადილის უკან სამოელმა წაიყვანა თავისთან საული დამის გასადივად და მეორე დღეზედ გასაძვირებლად გაჰყვა. ქალაქის გარეთ რომ გავიდნენ, სამოელმა საულის მოჯამაგირე წინ გაისტუმრა, თვითონ საული კი შეაჩერა, დაასხა თავზედ ნაკურთხი მითონი, აკოცა საულსა და უთხრა: „აი, უფალი ვხდის შენ თავისი ხალხის მეფედ.“ საული ვახდა ცხებული უფლისა. მის თავზედ დას-

ხმული მიზანი ნიშნავდა, რომ სული წმინდან აძლევს მას მეფობის
ღებასა და მიანიჭებს ძალასა და გონებასა ხალხის სამართაობად.

საული რომ შინ დაბრუნდა არაეის არ ეუბნებოდა, რაც მას გა-
დახდა. არც სამსჯელობა გამოამყვადენა ეს ამბავი. მას სურდა, ხალხ-
სათვის ცნადად დაენახებინა, რომ თვითონ იმან კი არ ამოარჩია თა-
ვისი ნებია მეფე, თვით ღმერთი იყო ამომრჩეველი. ამიტომ შეკრება
ხალხი და ყარა წილი. წილში მეფობა ერგო საულსა. საული ამ დროს
იქ არ იყო, როცა იგი იპოვნეს და მოიყვანეს ხალხის წინაშე და რა-
ცა წარმოსადგურ ვაგაყი ისრადღო დაინახეს, სიხარულით აღიგნენ და
შესძახეს: „გაუმარჯოს ჩვენს მეფესა!“ მართალია, ზოგნი ამბობდნენ:
„რა შეუძლია, როგორი მეფე უნდა იყოს ეილაც უბრალო ტეტისა შეილი!“
მაგრამ საულმა მათ ბოღვას ყურიც არ ათხოვა და ჩქარა ყველას დაუ-
ტკიცა, რომ ღვთის შეწვენით მას ხალხის მართლაც კარგად შეუძლო და
მტრებისათვის პასუხის ვაცემაც.

ჩქარა საული შეიქმნა ხალხის საყვარელი მეფე. საქმეების გა-
რევაში მან დაამკვიდრა სიმართლე, ქრთამი სრულიად ამოკვეთა; მამუ-
ლის მტრები ყველანი დაამარცხა; მართლაც დიდი ხანი იყო, რაც ხალხს
ასე მშვიდობიანად აღარ ეცხოვრა.

მაგრამ საუბეჯუროდ საულმა თავისი ბედნიერება ვერ შეიშნოდა,
თავი ღიად რადმე ჩათვალა და გაამჰმარტავენდა. ხალხზე ზრუნვის მაგი-
ერ თავის ნებას ასდევდა. მშშინ სამოღესა გამოუცხადა საულსა: „რა-
გორც შენ უარკყავ ნება ღვთისა, ისე იგი უარკყოფს შენა. იგი ვარ-
მევს შენ მეფობასა და აძლევს შენზედ უკეთესსა.“ მაგრამ საული ამის
შემდეგ არამც თუ არ შეიცვალა, უფრო კერპი და ახვმოყვარე შეიქნა.
ამიტომ მაღმეან ღვთისამან სრულიად დასტოვა იგი.

სამოელის ჯავრობა საუღბედ. იგი პეტრსა სტიროდა თავისი ხალხის ბედზედ, რომელსაც პირველივე მეფემ უღაღატა. მერმე უფალი გამოეცხადა მას და უთხრა: „სამოელ, რამდენი უნდა იტორო შენ საუღბედ? აიღე მირონი და წაიღე ბელღემში იესესთანა; მე ამოვარჩიე სამეფოდ ერთი იმის შვილთაგანი; მე გირცენებ შენ მას და შენ ცხებე მირონსა.“

სამოელი მივიდა ბეჟღემში და მოხუცებულთა მათ ქალაქისათა უთხრა: „მე მოვედ აქა იმ განზრახვით, რომ აღვენათან ერთად მსხვერპლი შეესწიროს ღმერთსა; შეიკრიბენით და მოუწოდეთ იესეს და მის შვილებს.“ როცა ყველანი შეიკრიბნენ და სამოელმა დაინახა იესეს უფროსი შვილი, რომელიც იყო ტანოვანი და მშვენიერი, იფიქრა, უთუოდ ეს უნდა იყოს მომავალი მეფეო, მაგრამ უფალმა უთხრა: „ნუ უყურებ მის პირისახის სილამაზეს, ეგ არ არის ჩემი ამორჩეული; მე აღამიანებოვით პირისახეს როდი ვუცქერი, მე ვუყურებ სულსა კაცისასა.“

იესემ, სამოელის სურვილის თანახმად, რიგ-რიგობით წარუდგინა მას ყველა თავისი შვილი, მაგრამ უფალი თვითუღბედ ეუბნებოდა: „ეგ არ არის ჩემი ამორჩეული.“ სამოელია ბოლოს უკითხა იესეს: „სულ ესენი არიან შენი შვილებით?“ იესემ მიუტოვა: „რა კიდევა მყავს ყველაზედ უმცროსი, რომელიც ებლა მეცხვარედ არის მინდორში?“ „გაგზავნე და ახლავე მოაყვანინე,“ – უთხრა სამოელმა.

ამ უმცროს შვილს იესესას ერქვა სახელად დავითი. შესდგა თუ არა დავითმა ცუბი სახელში, უფალმა უთხრა სამოელსა: „სცხე მას ძირონი, ეგ იქნება მეფე.“ სამოელმა დაუძახა დავითს თავისთან და თავზედ დაასხა მირონი. მაშინვე სული წმინდა ჩამოვიდა მასზედ და

ამ დროიდან იმყოფებოდა დავითთან.

რასაკვირველია, ჯერ სრულიად არავინ იცოდა, თუ დავითი ვე-
ფედ იყო ღვთისაგან დანიშნული, არც საულმა, არც სხვებმა და არც
დავითის ნათესავებმა. სამოელმა არავის უახხა, თუ რისთვისა სცბო
მირონი დავითსა. ვინც მირონცხება ნახა, იმით შეეძლო ეფიქრება,
რომ სამოელმა დანიშნა დავითი წინასწარმეტყველად, რადგანაც ზოგ-
ჯერ წინასწარმეტყველობა მირონცხებით ეძლეოდათ ღვთისმოყვარე ბიჭ-
ბსა ისრაელთა შორის.

ხორციელ მშვენიერი დავითი იყო მშვენიერი სულითაც. იგი იყო
მომამენი, თავმდაბალი, უწყინარი, ყველასათვის სიკეთის მოსურნი
და მორიდებული ბოროტისა, მაგრამ ყველაზედ მომეტებული იგი იყო ერ-
გული ლოცვისა. ვედრება ღმრთისა, მის წინაშე ამოქმედა თავისი სი-
ხარულისა და დარღისა, თხოვნა ყველასათვის სიკეთისა იყო ყველაზედ
საყვარელი და სასიხარულო საქმე დავითისათვის. ღმერთმაც ამიტომ
განსაკუთრებით შეიყვარა დავითი. მწყემსობის დროს დავითმა მოიკ-
ნა შევიდსიმიანი საკრავის, ქნარის, ვაკეთება და მშვენიერად ისწა-
ვლა მასზედ დაკვრა. თავის ვედრებას უფალთან დავითი ლექსადა ხა-
ზავდა და უკრავდა ამ საკრავზედ. ამ ლექსებიდან შესდგა „დავითი“
ანუ „ფსალმუნნი.“

დავითი იყო შვილის-შვილის-შვილი ბოოსისა და რუთისა, იაკო-
ბის შვილის, იუდას, შამშომავლობიდან, რომლისგანაც, თანახმად ი-
კობის წინასწარმეტყველებისა, უნდა გამოსულიყვნენ მეფენი. ჯერ
მანამ ისრაელის ერის მეფობას ჩააბარებდა ღმერთი დავითსა, იგი ვა-
ხდა გამორჩენილი კაცი საულისა და ერისა. ღმერთმა შემდეგ მას გამო-
აცდევინა არაერთი უბედურება და თავგადასავალი, რომ უფრო კარგად
მოემზადებინა იგი მეფობისათვის და ერის სამართლიანი მართვისათ-
ვის.

დავითის გამარჯვება
გოლიათზე

(I მფ. 16, 14-22-58; 18, 1-4).

მასუკან რაც საული მიატოვა უგაღმა, იგი ჩავარდა მძიმე უბედურებაში. საშინელი დარდი და ვარამი შემოაწვა საულს გულზედა. აღარაფერი მას აღარ ახარებდა და არ ანუგეშებდა. მგლოვიარესავით იგი შეიპყრო აუტანელმა მწუხარებამა. საულის ახლობლებმა არ იცოდნენ რა ექნათ და რითი განექარვებინათ მისი მწუხარება. ბოლოს ურჩიეს მას ეშოვა კარგი დამცვერი და მომღერალი. „სიმღერა, გალობა და საკრავის დაკვრა გულიდან დარღს გადაგიყრისო,“ - ეუბნებოდნენ შინაურები საულსა. დაუწყეს ძებნა ამისთანა კაცსა და მიაგნეს დავითსა, რომელიც მთელ თავის ქვეყანაში განქმული იყო მშვენიერი ქნარის დაკვრით, საამური გალობით, ჩინებული ლექსებით და სიმღერითა. დავითი ამ დროს ცხნარში იყო. იგი მამინვე გამოჰყვა მეფის კაცებსა და მოვიდა საულის კარსა. საულს ძალიან მოეწონა მშვენი, ღაზათიანი, მახვილჯონებიანი დავითი, დასტოვა თავისთან მგალობლად და მომღერლად და დანიშნა თავის შებაჯრედ.

ერთხელ დავითი დაეთხოვა საულსა და წავიდა რამდენიმე თვით თავის დედ-მამასთანა. ამ დროს უეცრად საისრაელის შემოესია შრავალი ჯარი ფილისტიმელთა. საულმა სარქაოვად შეჰყარა იგი ჯარი და გავიდა მტერთან საბრძოლად. მოწინააღმდეგე ჯარები დაუახლოდნენ ერთმანეთს ერთს გრძელ მელზედა და იდგნენ ერთი-ერთმანეთის პირდაპირ გაჩერებულნი; ორივე მხარე ბრძოლისათვის ემზადებოდა. ამ დროს ფილისტიმელების ჯარიდან გამოვიდა ერთი უმეღებელი ტანის კაცი, სახელად გოლიათი და გაჩერდა ორ ჯარს შუა. მას თავზედ ეხურა რკინის ქუდი, ხელში ეჭირა ვეებერთელა ფარი და შუბი და ტანზედ ეცვა

ჯაჭვის პერანგი. გოლიათმა დაუძახა ისრაელთა: «რად უნდა ეიღბა
ყველამა? ამოარჩიეთ თქვენში ერთი კაცი და შეემბრძოლოს მე, თუ
იგი დამძღვეს და მომკლავს, ჩვენ ყველანი დაგემორჩილებით თქვენა;
თუკი მე ვაჯობებ, მაშინ თქვენ ყველანი უნდა დაგემორჩილდეთ ჩვენა.
საულის ჯარში ცოტანი არ იყვნენ მამაცნი და ღონიერნი ვაბჟაენი,
მაგრამ ამისთანა ვმირთან შებმა კი ვერაყინ გაბედა. გოლიათი ასე
გამოდიოდა ყოველ დღე და ითხოვდა საბრძოლოდ ისრაელთა, მაგრამ თვის
ჩინებული ვაჟკაცნი შიშით უკან გაიქცეოდნენ ხოლმე, როცა გოლიათი
უახლოვდებოდა ისრაელის ჯარსა. გადიდგულებულმა გოლიათმა დაწყო
დაცინვა ისრაელთა და არცხვენდა მათ. სწორედ ამ დროს მოვიდა დავი-
თი ისრაელის ჯარში. იგი მამამ გაგზავნა თავის შვილებთან, რომე-
ბიც ჯარში ერივნენ, თან გაატანა საზრდო მათთვის და დააბარა რომ
მათი ამბავი შეეტყუო და მოეტანა შინა. გოლიათის კვებნა და დაცინ-
ვა რომ გაიგონა, დავითმა სძქვა: «მე გავაღ და შევემბრძოლები მავა-
საო.» მისი სიტყვები მიუტანეს საულსა. საულმა დაიბარა, და რომ
შეხედა დავითსა, უახრა მას: «შენ როგორ შესძლებ ამ გოლიათთან ბრ-
ძოლას? შენ ჯერ ბაწმევი ხარ, ის კი ამში გამოცდილი ვმირია.» დავი-
თმა მოახსენა: «მე, ჩემო ბატონო, მიცხვარე გახლდი მამარემის სახ-
ლში, როგორც მოგეხსენება, როცა ღმირი ან დავი მიმტაცებდა ხოლმე
ცხვარსა, მოვეწყოდი და პირიდან გამოვტაცებდი; თუ მხეცი მე მიმვა-
რდებოდა, კისერში დავანებებდი ხელსა, წავუჭერდი ღონივრად და ვახრ-
ჩობდი. ამ წარმართსაც იმ საქმეს დავმართავ, რასაც ნადირა ვეწირე-
ბოდი. როგორა ბედავს ეგ უფლის ჯარის დაცინვასა? უფალი დამაძღვე-
ნებდა ხოლმე ნადირთა, დამაძღვევინებს მავ მტერსაცა.» მაშინ საულმა
უახრა: «გადი, დმერთი იყოს შენი შემწე.» და ამასთან უბრძანა, რომ
რკინის ქუდი დაეხურათ, ჯაჭვის პერანგი ჩაეცმიათ და მახვილი მიე-
რათ ხელში. დავითმა გაიარა-გამოიარა ამ ტანისამოსით და სძქვა: «მე

ყველა ეს მეჩოთირება, დარცეული არა ვარ ამისთანა რამესა.“ გაი-
ხადა საომარი ტანისამოსი, ჩაიკვია თავისი საკუთარი, გაავსო პარკი
ქვებითა, დაიჭირა ხელში შურდული და გავიდა გოლიათის პირდაპირ.
გოლიათმა რომ დაინახა პატარა, ღამაში მოწინააღმდეგე, უიარაღოდ
გამოსული, დაუძახა: „ქვებით და ჯობით გამოდინარ ჩემთან? ძალი
ხომ არა ვარ, რომ მაგითი შემაშინო. მოდი ახლო, და მე შენ თავს
შევაჭმევ დღესვე მინდურის ნადირობა და ცის ფრინველთა.“ დავითმა
მოუგო: „შენ მოდინარ ჩემზედ მახვილით და ფარითა, მე კი მოვლივარ
ძალითა დედასითა. ყოვლად შემძლებელი დემერთი აქვენ ყველას ჩვენს
ხელში ჩაგყრიო. მაშინ ყველანი ცხადად დაინახავენ, რომ უფალი იხს-
ნის კაცსა არც ხანჯლითა და არც ფარიანა.“ როცა გოლიათი მიუახლოვ-
და დავითსა, ამან ისე მძლავრად ესროლა ქვა შურდულითა, რომ შეზღვი
შეუტეხა და გოლიათი მიწაზედ დასცა. დავითმა მიიჭმინა და შისივე
მახვილით მოჰკვეთა გოლიათს თავი. ფილისტიმელების ჯარმა რომ ეს
გასაოცარი უბედურება დაინახა, საშინლად შეშინდა და უკან გაიქცა.
ისრაელის ჯარი გამოუდგა უკანა, დაამარცხა მტერი და ბევრი ზარალი
მისცა. საუღმამაშინე ჯარის ერთი ნაწილის უფროსობა ჩააბარა დავი-
თსა, რომელსაც ეკუთვნოდა მთელი გამარჯვების პატივი.

უფროსს შევიღს საულისას, იონათანს, ამ ღროს ძალიან მოეწონა
დავითი, თავისი სულივით შეიყვარა იგი და გაუხდი გულითადი მეგობ-
ბარი. ორივემ ერთმანეთს ფიცა მისცა, რომ სიკვდილამდე მეგობრები
იქნებოდნენ. მეგობრობის ნიშნად მეფის შევიღმა იონათანმა უბრალო
მწყემსს არუქა თავისი საომარი ტანისამოსი, ძვირფასი ქამარი, მშე-
იდ-ისარი და მახვილი.

(I მთვ. 18,5-11; 19,10; 19,8; 20,5-34, 41-43; 20,11-19; 21,1-9; 22,20; 23,1-5; 24,1-23; 26,1-25.).

გოლიათზე გამარჯვებამ ძალიან ასახელა დავითი, მაგრამ იგივე გამარჯვება გახდა მიზეზი ბევრი მისი მძიმე უბედურებისა. როცა საულს დავიითთან ერთად შინ ბრუნდებოდა ისრავლთა ქალაქებიდან გამოდის და მძიმე ქალები, წინ უხედებოდნენ ჯარს და თავის სიმღერებში საულზედ მომეტებულად აქებდნენ დავითსა. „საულმა დაამარცხა ათასნი, ხოლო დავითმა ათი ათასნი,“ – მღეროდნენ ისინი ლექსად. საულის დარდინს სულს ესლა აკლდა. მას ჩაუვარდა გულში შური დავითისა, მოერგინა, რომ დავითი თვითონ ეძებს მეფობასა და ხალხსაც იგი სურსო და შეეშინდა მეფობა არ წამართვასო. საული გახდა მისი მოსისხლე მტერი და ეძებდა შემთხვევას, რომ როგორმე დაეღუპა იგი. რამდენჯერმე სცადა დავითი მოეკლა: ერთხელ, როცა იგი საულის წინ იჯდა და ქნარს უკრავდა, აიღო ლახვარი საულმა და დაჭრა დავითსა, მაგრამ დავითმა შვიდობით აიცილნა და გაიქვა. საულმა დავითი მრავალჯერ გაგზავნა ომში, ეგება მტრებმა მოკლანო, მაგრამ დავითი გამარჯვებული დაბრუნდა ყოველთვის. ერთხელ დავითი დაეთხოვა საულს და წავიდა შინა. საულმა შეაგულიანა რამდენიმე კაცი, გაგზავნა იესეს სახლში და უბრძანა, როგორმე მოეკლათ დავითი, მაგრამ დავითმა შეუტყო მამ ბროტი განზრახვა, სახლიდან გაიქვა და საერთოდ აღარ ერგენებოდა საულსა. ხანი რომ გავიდა, საულმა ჰკითხა თავის უფროს შვილს იონათანსა, ვითომც არაფერი იცოდეს: „სადღეზედ რატომ აღარს გხედავ დავითსაო?“ იონათანს არ უნდოდა პირდაპირი პასუხით გაეჯავრებინა გაბროტებული მამა და ამიტომ უთხრა: „სადღესასწაულოდ დედ-მამასთან

დამეფობოვო.“ „აი შე უმსგავსო! - დაუყვირა საულმა იონათანსა,
 - განა მე არ ვიცი, რომ დავითის მეგობარი ვახდი ჩემს შემოარტყვე-
 ნად. განა არ იცი, რომ მანამ ის ცოცხალია, შენ მიხედ ვერ გახდ-
 ბი? ეხლავე აქ მოიყვანე, იგი უთუოდ უნდა მოეკლა!“ იონათანმა გა-
 მოსარჩლება დაუწყო დავითსა: „რისთვის უნდა მოეკლა შენ იგი? რა უქ-
 ნია ცუდი ან შენთვის, ან სხვისთვის?“ საული ისე გააცეცხლეს ამ
 სიტყვებში, რომ წამოაგლო ხელი დახვარსა და ესროლა იონათანს გულ-
 ში, მაგრამ იონათანმა მშვიდობით აიცილია ნასროლი დახვარი, გამო-
 ციდა სახლიდან და წავიდა დავითის საძებნელად. მას უნდა დაეთი-
 სათვის შეეძტყობინებინა, რომ საულს მისი მოკვლა აქონდა გადაწყვე-
 ტილი და ერჩია, უცხო ქვეყანაში გაქტყულიყო. იონათანმა იცოდა,
 რომ ამისთანა მოქმედებით მამას შეეძლო იგი მოეკლა, მაგრამ მას
 დავითის ისეთი ღრმა სიყვარული აქონდა ჩავარდნილი გულში, რომ მისი
 გულისათვის თავის თავსაც არ დაიშურებდა. ბევრი ძებნის შემდეგ ი-
 ნათანმა იპოვა დავითი, რაც სათქმელი აქონდა უახრა, გამოსალმების
 დროს გადაეხვია, ბევრი იტორეს ორივემ და ბოლოს განშორდნენ. ამის
 შემდეგ დავითი საულის სიყვდილამდის ხან უცხო ქვეყნებში დახეტია-
 ლობდა, ხან თავის ქვეყანაში ემაღებოდა საულს ტყვეებში, მთებში,
 უდაბნოებში და სხვა მიუვალ ადგილებში.

დავითის მტრობით საულმა დაუწყო ჩაგვრა და წვალება მის ნათე-
 სავებსა, მეგობრებსა და ყველას, ცნავე დავითისათვის სიკეთე უნდა
 და და რითივე შეეღა. მისი ბოროტება იქამდის მივიდა, რომ მოაკვლე-
 ცინა მაშინდელი მღვდელთმთავარი აქიმელექ და ამოაწყტტინა მთელი
 მისი გვარი ამ უბრალო მიზეზით: რცა დავითი საულისაგან ვარბოდა,
 გზანედ პური შემოაკლდა, მივიდა მღვდელთმთავართან და სთხოვა პური
 და გოლიათის მახვილი, რომელიც კრებულის კარავში იყო. მღვდელთმთა-
 ვარმა უერ არ იცოდა საულის სიძულვილი დავითისადმი და ამიტომ მი-

სცა საყდრის პურები და გოლიათის მახვილი. აი, რა მიზეზით ბუგინა საულმა მთელი გვარეულობა, მთელი ნათესაობა აქიმელეებისა საულისაგან დევნილნი, გაიქცნენ დავითთან და მასთან იმალებოდნენ.

ხანდახან საულის ჩუმად, დავითი თავის მომხრეთა დახმარებით იცავდა ისრავლთა ქალაქებს მტრების დატემისაგან.

თუმცა საული დავითს დასდევდა მოსაკლავად, როგორც ნაღისა, მაგრამ თვითონ დავითს კი ღიღი პატივისცემა შექონდა საულისა და ერთ წუთსაც არ დაუფიწყნია, რომ იგი იყო მისი მეფე და მამა გულითაჲ მეგობრისა. ეს პატივისცემა მან თვითონ საულს ორჯერ ცხადად დაუმტკიცა. ერთხელ საულს მიასწავლეს ის უდაბური ადგილი, სადაც დავითი იმალებოდა, საულმა წაასხა მრავალი ჯარისკაცი და წავიდა დავითის საბოვნელად. დავითი შეიშალა რამდენიმე კაცით ერთ მტრად ღრმა გამოქვაბულში. საულს ფიქრადაც არ მოუვიფოდა, თუ დავითი ამ გამოქვაბულში იქნებოდა და ამიტომ ატყენინაჲ შევიდა მასში მარტო-მარტო დასასვენებლად. დავითი ჩუმად მიეპარა მძინარე საულსა და მოაჭრა კაბის კალთა. როცა საული გამოვიდა გამოქვაბულიდან, დავითი გადადგა მაღლობ ადგილზედ და დაუძახა საულსა: „ხელმწიფე ჩემო! ნუ უჯერებ ბოროტ ადამიანებს, რომლებიც გუუბნებიან, ვითომც მე ბოროტი განზრახვა შექონდეს შენს წინააღმდეგ. მე რომ შენთვის ცუდი მდომოდა, აი ახლა გიზამდი. გამოიხედე აქეთა, ჩემო მამავ! აი შენი კაბის კალთა! ამით მაინც დაჩქმუნდი რომ შენზედ მე ძვირი გული არა შექვს და არც ბოროტი მსურს!“ საული დავითის ამ სატყვიელმა გრძნობაზედ მოიყვანა, დაიწყო ტირილი და დაუძახა დავითსა: „დავინაშავე ვარ შენს წინაშე, მე შენ ბოროტს გიშვრები, შენ კი კეთილი მიხდი ბოროტსა; მე ეხლა შენს ხელში ვიყავი, მაგრამ შენ არც კი შემიხი. უფალმა მოგანიჭოს სამაგიერო სიკეთე, შვილო!“

შერცხვენილი საული დაბრუნდა შინა, მაგრამ მალე ისევ ვაუტ-
ბოვლად ბოროტება დავითზედ და ხელახლა წავიდა. მის საძებნელად,
მაგრამ დავითმა ახლა უფრო მომეტებულად შეაჩვენებინა საული უსამარ-
ლო ბოროტებისათვის: საულს ღამემ მოუსწრო უდაბნოში, მან დასცა
იქვე კარავი და დაწვა დასაძინებლად, დაიძინეს იმის მხლებლებმა
კარისკაცებმაც: დავითმა ეს ყველაფერი დაინახა, წამოიყვანა ერთი
თვისი კაცი და შუაღამისას ჩუმად შევიდა მეფის კარავში. ამხანა-
გმა უხარა დავითსა: „შენი მტერი ეხლა შენს ხელთ არის, ნება მომე-
ცი და მე ერთი დაცვით მოგვლავ მას.“ აღმერთმა დაგვიფაროს უფლი-
საგან ცხებული მეფის ხელის ხლება! განა დაუსჯელად დარჩება, ვინც
მავისთანა ცოდვას იქმს? აიღე და თან წამოიღე ეს მახვილი, რომე-
ლიც თავით უძევს და წყლით სავსე სურა.“ სრულიად ეტრავინ გაიგო
მათი ყოფნა კარავში და გამოსვლა, ისე მაგრად დააძინა ისინი დემერ-
თმა. როცა დავითი ავიდა ახლო მთაზედ, იქიდან მაღალე ხმით დაუწყო
ძახილი საულის ჯარის უფროსს. უფროსმა უცებ გამოიღვიძა და დაუყვი-
რა: „ვინ აწუხებს ამ შუაღამისას მეფესა?“ დავითმა მიუგო: „განა
ავრე უნდა მეფის დაცვა? ეხლა მანდ ვიღაც იყო მეფის მოსაკლავადა.
აბა ნახე, სად არის ან მახვილი, მეფისა და ან წყლის სურა! ცუდად
ემსახურებოდ მეფესა, მოსაკლავნი ხართ ყველანი მავისათვის.“ ეს სი-
ტყვები გამოღვიძებულმა საულმაც გაიგონა, იცნო დავითი ხმაზედ და
უხარა: „შენ ხარ, შვილო დავით?“ „მე გახლავარ, ჩემო ხელმწიფე! -
მიუგო დავითმა, - რისთვისა მდევ? რა მიქნია ცუდი? განა შესაფერია
მეფისათვის მთა-მთა სდიოს ჩემისთანა უკანასკნელ კაცსა, როგორც
უსაქმო მონადირე დასდევს ჯარულ ფრინველსა?“ საულმა ახლაც ცხადად
იგრძნო თავისი უსამართლობა და დაუძახა დავითსა: „დაბრუნდი ჩემთან,
შვილო ჩემო, სრულიად აღარას გეტრი, ცხადად ვხედავ, რომ ჩემს სი-
ტყუბლეს შენ ზოგავ; ბევრი დანაშაული მათქვს შენთანა.“ მაგრამ და-

ციმმა იცოდა, რომ საული მალე დაიციწყებდა თავის დაპირებასა და ამიტომ დაბრუნება არ მოინდომა. იმან დაუძახა საულის ერთ მონას მისცა მას მახვილი და სურა და გაეცალა იქაურობას.

ს ი კ ვ დ ი ლ ი ს ა უ ლ ი ს ა
(1 მეფ. 31, 1-4; 2 მეფ. 1, 1-27.).

საულს დიდი ხანი აღარ უმეცია. უბედური სიკვდილი მალე ეწია მას. ფილისტიმელები კიდევ შემოესივნენ საისრაელს. საული ვრძნობდა, რომ ღმერთი მას აღარ შეელოდა და ამიტომ შიშით გაიყვანა თავისი ჯარი ბრძოლის ველზედა. აქ ისრაელნი სასტიკად დამარცხდნენ. ნახევარი ჯარი გაწყდა ომში, ნახევარი გაიქცა და დაიქსაქსა, საული თავის შვილებთან მებრძვ მხნედ იბრძოდა, მაგრამ ვერა გააწყეს რა. სა. მი შვილი, რომელთა შორის იყო იონათანიც, მოხუცეს ვეაღწინ და აფიონი საულიც დასჭირეს. საული ხედავდა, რომ მტერს ხელიდან ვეღარ წაგვიდოდა და უთხრა თავის მეუღლეს: „დამეცი გულში მახვილი, რომ მტრებმა ტყვედ არ წამიყვანონ და არ შევიქნე სამასხარაო წარმართებისა.“ მეუღლემ ეს ვერ გაბედა და მაშინ საული აფიონი დაეცა თავის მახვილს წვერზედ და მოკვდა.

საულის სიკვდილის ხმამ დავითამდისაც მიაღწია. საშინლად ეწყინა დავითსა, სიმწრით პერანგი შემოიფლიათ და ცხატრ ცრემლით ატირდა. იგი სტიროდა საულს და თავის ერთგულ მეგობარს იონათანს, თავისი მიწუხარება და გლოვა იონათანზე მან გამოსხატა მშვენიერი ლექსით.

ისრაელთ ახლა გაიხსენეს, რომ დავითი მათ მეფედ იყო ცხებული სამოელ წინასწარმეტყველის მიერ. რადგანაც აფიონი ხალხსაც უყვარდა და მოსწონდა დავითი, ამიტომ ჩქარა მთელმა ერმა აღიარა იგი თავის

მ ე ფ ი ბ ა ლ ა გ ი თ ი ს ა
(2 მეფ. 5, 6-9; 6, 1-17; 7, 1-16)

დავითმა თავის საცხოვრებლად არც ერთი მამინდელი ქალაქი არ ამოიჩინა, რადგანაც არ უნდოდა, რომ ამის გამო შური და ცილობა ჩამოეყარებინათ სხვადასხვა ქალაქების მცხოვრებლებს შორის. მან განიზრახა ახალი ქალაქის აშენება. საისრაელში ერთ მთავრად იყო აშენებული ციხე-ქალაქი, რომელიც წარმართებს ექონდათ დაპყრობილი; ამ ციხე-ქალაქს ერქვა იერუსალიმი. დავითმა აიღო ეს ციხე, დაისა-კურა, გააფართოვა, გაამშვენიერა, ააშენა თავისათვის სასახლე და დასახლდა შივა. ებრაელთა სატახტო ქალაქი გახდა იერუსალიმი, კეთილ-მსახურ დავითს უნდოდა, რომ იერუსალიმი წმინდა ქალაქი გამხდარიყო, ამიტომ მან ააშენა ახალი, ძველებზე უფრო დიდი და მშვენიერი კრებუ-ლის კარავი, დასდგა იგი იერუსალიმში სიონის მთაზე და სელომიდან გადმოიტანა მასში დასასვენებლად სჯულის კილობანი.

მაგრამ ერთგულებამ უფლისამ უფრო კაი საქმე მონიჭა დავითსა. დავითს ეთაკილებოდა, რომ თვითონ მდიდარ სასახლეში ცხოვრობდა და ღვთის სახლს კი უბრალო კარავი შეადგენდა, ამიტომ მან მოინდომა მშვენიერი ტაძრის აშენება. მაგრამ, ღვთის ბრძანებით, ერთი წინასწარმეტყველი მივიდა დავითთან და უახრა: „ამ წმინდა საქმეს შენ არ შეუდგები, მას შეასრულებს შენი შვილი, რომელიც შენს შემდეგ გამეფდება.“ ამასთან წინასწარმეტყველმა განუცხადა დავითსა დიდი მოწყალება ღვთისა. „შენი შთამომავალნი იქნებიან განუწყვეტლივ მუდმივად ისრაელისა, მანამ არ დაიბადება შენსავე შთამომავლობაში მათხოვარი, რომელსაც ერქმევა შენი ძე და საუკუნო მეფე.“

უფაღმა ყოველ საქმედში წარუშარდა ხელი დავითსა და უმედი მისი წამოწყება აკურთხა და კეთილად დაასრულა. მისი სამეფო მისი მოციქულნი ვახდა დიდნი, ძლიერი და სახელგანთქმული. გარეშემო ხალხები ყველანი დავითის მოწოდების ქვეშ იყვნენ და მტრებს მისი დიდი შიში უქონდათ, რადგანაც მათზედ დავითმა ბევრჯერ გაიმარჯვა დღის შემწეობით და არც ერთხელ არ დამარცხებულა.

შ ე ც უ ლ ე ბ ა დ ა ვ ი თ ი ს ა

(2 მეფ. II, 2-27; 12, 1-23.)

მავრამ ამისთანა მარადი კაციც კი, როგორც იყო დავითი, მძიმე შეცოდებაში ჩავარდა. ეტყობა, რომ დიდება, ბედნიერება და განცხრომით ცხოვრება წმინდა კაცსაც კი აფუცებს. დავითმა მოინდომა ერთი უბრალო კაცის ცოლის შერთვა. იმ კაცს ურია ქებელი ერქვა. რადგანაც წარმეცხა არ შეიძლებოდა, ამიტომ მან იხმარა შემდეგი ბოროტი ხერხი: ქმარი გაგზავნა ჯარში და თან გაატანა თვის სარდალთან წიგნი, რომელშიც ეწერა შემდეგი: „ამ წერილის მომტანი ისედადგილას დააყენე, რომ უთუდ მოკლან მტრებმა.“ სარდალმა დაასრულა დავითის ბრძანება და დაქვრივებული ქალი დავითმა შეირთა ცოლად. განცხრომით ცხოვრებამ ისე გამოცვალა დავითი, რომ მას სინდისი სრულიადაც არ აწუხებდა ამ ბოროტების ჩადენისათვის. ღმერთმა მიეღო წელიწადი უცადა დავითის სინდისის გადგიძებასა, მავრამ ტყუილად. მაშინ, მისი ბრძანებით გამოცხადდა დავითთან ნათან წინასწარმეტყველი და უთხრა შემდეგ, გამოსამარტე შემდეგი საქმე: ერთ ქალაქში ორი კაცი ცხოვრობდა — ერთი მეტად მდიდარი, მეორე დარიბი. მდიდარსა უყავდა მრავალი ცხვარი და სხვა შინაური საქონელი. დარიბს კი არა ებოდა რა ერთი ცხვის მეტი, რომელიც მას უყვარდა და ედებო-

და; ცხვარს აჭმევდა თავის ჯამში, ასმევდა თავის საწყლედან და
აძინებდა თავის მუხლებზედ. ერთხელ მდიდარ კაცს ეწვია სტუმარი,
მან დაინანა თავისი ცხვრის წარებიდან საკლავის დაბარება, წაართვა
ლარბს ის ერთად-ერთი ცხვარი, დაჰკლა და აჭამა თავის სტუმარსა.
დავითმა რომ მოისმინა ბოლომდის, გაბრაზდა იმ მდიდარ კაცზედ, გა-
ცეცხლა და სექვა: „მავისთანა უსამართლობის ჩამდენი სწორედ სიკ-
ვდილის ღირსია.“ მაშინ წინასწარმეტყველმა უხარა დავითსა: „ეგ კა-
ცი შენა ხარ, - და დავითა, - ასე ბრძანებს უფალი ღმერთი ისრაე-
ლისა: მე შენ ვაგხადე მიროცხებული მეფე, მე შენ გამოგიხსენ საუ-
ლის ხელიდან. რად ვადაჟუდეგ მცნებასა ღვთისასა და მად ჩაიღინე ბო-
როტება ჩემს თვალწინ? შენ მოჰკალი საწყალი ურია ქველვი მტრის ხე-
ლით და მისი ქვრივი დაისვი ცოლადა.“ დავითმა ცხადად იგონა ახლა
კი თავისი შეცოდება, მისმა სინიღისმა გაიდვიდა და გულითადად სინა-
ნულით აღიარა თავისი ცოდვა წინასწარმეტყველის წინაშე. „შეეცოდე
მე უფლის წინაშე,“ - უხარა დავითმა ტირილით წინასწარმეტყველსა.
წინასწარმეტყველმა მიუჯო: „უფალი ხედავს შენს სინანულს და გაბა-
ტიებს ცოდვასა. შენ ავიჯონ არ. მოკვდები, მაგრამ რადგანაც ამ საქ-
მით დაამცირე შენი ღმერთი მტრთა თვალში, ამიტომ მოკვდება შენი
შენი, შობილი ბერსაბესაგან.“ ეს რომ სექვა, გაბრუნდა წინასწარ-
მეტყველი და განშორდა დავითსა. დავითი იყო მეტად მსიყვარულე მამა
და ძალიან უყვარდა ბერსაბესაგან შობილი შვილი, ამიტომ ძლიერ
ემწარეშოდა მისი სიკვდილი, მეტადრე გული ძალიან ეთუაქებოდა, რო-
დესაც წარმოიდგენდა, რომ ეს უმანკო ყმაწვილი უნდა სიკვდილით დას-
ჯილიყო მამის შეცოდების გულისათვის. დავითი დაემხო მიწაზედ, გო-
დებდა, სტიროდა და მარხული რამდენსამე დღეს ცხარე ცრემლით სახო-
ვდა უფალსა მისი ჩვილი შვილი გაჯაურჩინა სიკვდილისაგან. თავისი
ღმერთსა სინანული ამ დროს მან გამოხატა ღუქსად იმ მშვენიერ ჭსად-

მუნში, რომლითაც ეხლაც ყველა ცდვილი ხტომიდანდობს სინანულსა
ჯროსა. „მიწყალე მე ღმერთო, - ტირილით შესახოვდა ღვეთი
- დილითა წყალობითა შენიითა და მრავლითა მოწყალეებითა შენიითა; ^{შეაღსა}
ცე უსჯულოება ჩემი; უფროს განმბანე მე უსჯულოებისა ჩემისაგან და
ლოდვითა ჩემთაგან დამწყვიდე მე, რამეთუ უსჯულოება ჩემი მე თქუი
და ცოდვა ჩემი წინაშე ჩემსა არს მარადის. შენ მხოლსა შეგცოდე
და ბოროტი შენს წინაგე ვყავ... გული წმინდა დაბადე ჩემთაგან ღმერთო
და სული წრფელი განმიახდე გვაშსა ჩემსა.“

მავრამ სიტყვა ღვთისა შეურყვველია: საყვარელი უმანკო შეიღ
ღვეთის მაინც მოუცდა. მაშინ ღვეთი ადგა, დაიბანა პირი, დაიფარ-
ცხნა თავი და წავიდა ტაძარში ღვთის თაყვანისცემისათვის. ტაძრიდან
ვამოსულმა ღვეთმა მოლხენა დაიწყო. შინაურებს გაუცვირდამ ასეთი
ქცევა ღვეთისა და უთხრეს: „მანამ ბავშვი ცოცხალი იყო, შენ სტე-
როდი და ნარხულობდი, და ახლა კი, როცა მოკვდა, მოიმხიარულე და მ-
არხვასაც დაანებე თავი.“ მავრამ ღვეთმა მიუგო: „მე ვსტეროდი და
ვმარხულობდი, მანამ მეგონა, რომ უფალს შევაბრალედი ჩემს ბავშვს.
ახლა კი, როდესაც ნება ღვთისა ასრულდა და ბავშვი მოკვდა, მე იმას
ტირილით და ცრემლით ვეღარ დავიბრუნებ. მე შემიძლია სიმწუხარია
მას თან ვაღაუგე, მავრამ ამით მას ველარაფერს თუშედი“...
მავრამ შეიღის სიკვდილით არ გათავდა ღვეთის უბედურებანი.

ა ბ ე ს ა ლ მ ი ს ა მ ბ ა ვ ი .

(2 მეფ. 14,25; 15,2-30; 16,5-12,15; 18,1-33;
19,1-4,8-23; 2 მეფ.5,4; 3 მეფ. 2,1-11.)

ღვეთის ერთმა შვილმა, სახელად აბესალომმა, განიზრახა შეტად
ბრწყველი და ბოროტი საქმე. მან მოინდომა მამის ტახტიდან გამოგდ-

ბა და მეფობის დასაკურება. წინათაც თავისი ცუდი ყოფიერებით მას ბევრს აჯანყებდა და უფროდ ფიქრობდა, რომ მამა მას არ ღანნიშნა-ედა თავის შემცვიდრედ, ამიტომ მან ძალით და ეშმაკობით მონინდრება მეფობის ჩაგდება ხელში.

აბესალომი იყო მეტად მშვენიერი ვაჟკაცი და ბევრს მოსწონდა ისა.

რომ უფრო მომეტებულად შეეყვარებინა ხალხისათვის თავისი თავი, მან იხმარა მარჯვე ეშმაკობა: ყოველ დღიით ადრე გამოდიოდა სასახლის კარებთან და აღერსიანად პკითხავდა ყველას, ტინც იმის მამასთან რაიმე თხოვნით მოდიოდა: „რა საქმისათვის გარჯილხარა?“. როცა საქმეს გა-აგებინებდნენ, აბესალომი შეზრალეზიო ეტყოდა: „შენი საქმე მარაალი, სწორე საქმეა, მაგრამ რა, მეფე შენ არ მოგისმენს; მე რომ ვიყო მე-ფედ, მაშინ სხვა იქნებოდა: ყველა თავისი თხოვნით პირდაპირ შემოვი-ლოდა ჩემთან და სამართლიანად გადავიწყვეტიდი საქმესა.“ ამის გარდა, როცა წინ შეხვედრის დროს პატივისცემით თავს უკრავდნენ აბესალომსა, როგორც მეფის შვილსა, იგი აღერსიანად ხელს ართმეფდა, ეხვეოდა და პკოცნიდა მათ. ზოგმა კარგად იცოდა, რისთვისაც ჩადიოდა ამ პირმო-თნეობას აბესალომი, მაგრამ ზოგს კი მოსწონდა მისი თემდაბლობა, ტკბილი სიტყვები და ხალხში აქებდა მას. ბევრნი იყვნენ იმისთანანიც, რომელნიც დავითს ემდურებოდნენ, რადგანაც იგი მათ სასტიკად ექცეო-და. როცა აბესალომმა ნახა, რომ მომხრეები ბევრი იშოვა და ესენი მზად იყვნენ ეშველათ მისათვის მამის ჩამოგდებაში ტახტიდან, დაუთხო-ვა თავის მამასა ერას ქალაქში წასასვლელად გეგომ სალოცავად. მამამ სარულიად არაფერი იცოდა და ამიტომ დაუბრკოლებლიც გაუშვა თავისი შვი-ლი. ამ ქალაქში აბესალომმა შეკრიბა ყველა თავისი მომხრე და მეფედ გამოსაცხადა თავი; მერვე სარქაროდ გავზაფნა აქეთ-იქით ქალაქებში თავისი მეგობრები გამოსაცხადებლად საყოველთაოდ, რომ აბესალომი ვა-

მეფლობა. თვითონ აბესალოში კი თავისი უბრძოლველად გაეშურა იერუსალიმში.
საკენ. მას უნდოდა აეღო ეს ქალაქი, დაეტიყვევებინა თავისი მიწა
და მოეკლა. დავითმა რომ ეს შეიტყო, სარქაროდ გაიქცა იერუსალიმი.
დან თავისი სახლობით, გუშაგებითა და მოსამსახურეებითურთ. მიწა-
დებური უარი აჯანყებულების დასამშვიდებლად მაშინ არა უყვებდა და-
ციხის სრულიად, რადგანაც აბესალოშის დღღატი მისთვის მოულოდნელი
იყო. იერუსალიმის მცხოვრებლებმა ტირილით გააცვიფეს დავითი, რომე-
ლიც ფეხშიშველი მიდიოდა და მწარედ სტიროდა. უზაზვად დავითს შეხუ-
და ერთი საძაგელი კაცი, საულის გვარისა. დაუწყო ხინება, ქვების
სროლა და ეძახდა: „გასწი, გასწი, შე ურჯულო! შე, ჩავარდი, უბედუ-
რობაში! გეწია, თუ არა საულის ცოდვა!“ დავითთან მიმავალ კაცებს
უნდოდათ მოეკლათ ეს ბრძვენი და უსიკრატეო კაცი, მაგრამ დავითმა
ლაშქარა: „ანებეთ დავითს, - უბრალო დავითმა, - დეე მდინდღოს და მწე-
ეღოს, ადბად დავითს ნება სრულდება ჩემზედ - თუ ჩემი დავითი შეიღი
ჩემზედ აღსდგა, მაგ უცხო კაცს რაღა უნდა დავემძღურო. ეგება უბა-
მა სიკეთე მომავლს მაგის დანძღვის სამაგრიეროდ.“

აბესალოში შევიდა იერუსალიმში და დაიჭირა სამეფო ტახტი.
მას ეგონა, ეს არის მთელი სამეფო დამარჩაო, მაგრამ ამ დროს დავი-
თის ვარძე მო მიეღ მის სამეფოდან შეიკრიბა მრავალი უბრალო. აბესა-
ლოში გავიდა იერუსალიმი დან თავისი მომხრეებითა და მოემზადა მა-
შის უბრძოლველად. დავითს თვითონ არ უნდოდა იმში ვარძეა და
შვილის წინააღმდეგ მოქმედება, ამიტომ სხვას ჩააბარა სარდლობა.
მამის გული მაინც ვერ იმეტებდა აჯანყებულ შვილსა და ამიტომ
იმის წინ დავითსა უბრალო უბრძოლველად შეიკრიბა: „დაზოგეთ ჩემი შვილი
აბესალოში და ნუ მოჰყვანთ მას.“

გაიმართა იგი. დავითის გამოცდილება და გაწყობილება უბრძოლველად
დააბრუნდა დაბრუნდა იმში გამოცდილები აჯანყებულები. მრავალი

ვათვანი დაიღუპა ბრძოლის ველზედ, დანარჩენნი გაიფანტნენ; გაიტყდა
თეთონ აბესალომიც; მას დაუდევრენ უკან დასაშვრად დავითის კაცები;
აბესალომი თავის ბარა ცხენით შევარდა ტყეში და ტყე-ტყე გარბოდა;
ამ დროს მისი მეტად გრძელი თმა, ქარისაგან გაშლილი მოეხეია ხის
ტოტსა, აბესალომი დაეკიდა ხეზედ და ცხენი კი ქვეშ გაუძვრა და გაი-
ქცა; ამ დროს წანოღწივნენ მას დავითის ჯარისკაცნი; მათმა შეაპურმა,
მეფის თხოვნის საწინააღიდეგოდ სამი ისარი ესროლა შიგ გულში აბესა-
ლომსა და ხეზედვე მოკლა.

როდესაც დავითს ახარეს გამარჯვება, ყველაზედ უწინ ესა პკით-
ხა: „ჩემი შვილი აბესალომი რაღა იქნა? ხომ კარგად ღჩის?“ დავითს
რომ შეატყობინეს უბედური ბოლო თავისი შვილისა, მეტად შეწუბდა,
იწყო მწარედ ტირილი და ოხვრით ამბობდა: „შვილო აბესალომ, შვილო!
ნეტაც მე მოვმკვდარიყაფ და შენ კი ცოცხალი მყოლოდი, შვილო!“ დიდ-
ხანს სტიროდა და იმეორებდა ამ სიტყვებსა.

იერუსალიმში და სხვა ქალაქებში კი ხალხი ძალიან გაახარა და-
ვითის გამარჯვებამა. ხალხი ეგებებოდა წინ დავითსა დიდის ამბითა
და უღოცხვდა გამარჯვებასა. დავითმა, როგორც გულკეთილმა კაცმა,
არ დასაჯა არც ერთი მომხრე აბესალომისა, ყველას აპატიო და სრული-
ად დაივიწყა მათი ღაღატი. ის კაცი, რომელიც დავითს ღანძღვდა და
სწყვიტოდა იერუსალიმიდან გაქცევის დროსა, ყველაზედ უწინ მოვიდა
გამარჯვებულ დავითთან და სთხოვა ეპატუეინა მისთვის მძიმე დანა-
შაული. დავითმა არამც თუ აპატიო, შეჰფიცა კიდევ, რომ მის დანა-
შაულობას სრულიად დაივიწყებს და ძვირ ჯულს მასზედ არ იქონიებს.

დავითმა ორმოც წლამდის იმეფა. როცა შეატყო სიკვდილის მოა-
ხლოება, შეჰკრიბა წარჩინებულნი და მათ წინაშე დანიშნა თავის
მემკვიდრედ, სოლომონი. სიკვდილის წინ მან აკურთხა სოლომონი, დაუ-
ღოცა მეფობა, დაარჩა, რომ წმინდად და შეურყვებლად დაეცვა ბრძა-

ნებანი უფლისა, კეთილგონიერად მოქცეულნი და ანდერძად დაუდო და
დი ტაძრის აშენება იერუსალიმში.

მეფე დავითი წინასწარმეტყველიც იყო. სული წმინდის ჩაგონე-
ბით მან სძევა ბევრი საღმრთო ლექსი, რომლებსაც ჩვენ „ფსალმუნებს“
ვეძახით, ხოლო წიგნს, რომელიც მათ შეიცავს, ვუწოდებთ „დავითნსა.“

სოლომონის სიბრძნე და
ღიდება

(9. მეფ. 3, 5-28; 10, 1-9; 4, 24-25.)

სადაპირველად სოლომონი იყო ისეთივე კეთილმსახური, სათნო და
ერთგული ღვთისა, როგორც დავითი, მამა მისი. ამიტომ მასაც ღმერთი
განსაკუთრებით სწყალობდა. ერთხელ სოლომონმა ღიღბანს იღოცა მხურ-
ვალად და გულმოღვინედ კრებულის კარავში. იმავე დამეს უფალი გამოე-
ცხადა სოლომონს სიბრძნე და უბოძა: „მეხოვე, რაც გინდა, და მოგა-
ნიცებ.“ სოლომონი მეტად გონიერულად მოიქცა ამ შემთხვევაში, მან
მიმართა ღმერთს შემდეგი თხოვნითა: „უფალ! შენ დამაყენე მრავალი
ხალხის მეყოფ, ხოლო მე ჯერ ყმაწვილი და გამოუცდელი ვარ; მისი კე-
თილად მარცხე მიძნობდება ძალიან. ამისთვის გინებდები, მომანიჭო
მე გონება და სიბრძნე, რათა შემიძლოს სწორედ განსჯა ხალხისა,
მისი მოვლა და მარცხე, შეუდგენლად ვარჩევდე ბოროტს კეთილისაგან.
და ეივგე სწორ გზაზე.“ ღმერთს მეტად ეამა ამგვარი გონიერი თხო-
ვნა. მან უპასუხა სოლომონსა: „რადგანაც შენ არ მეხოვე არც დღეგრძე-
ლობა, არც სიმდიდრე და არც ღიდება, ამისთვის აგისრულებ სურვილსა:
მოგანიჭებ იმისთანა გონებას და სიბრძნეს, რომ შენი ბაბალი მთელ
ხმელეთზედ არ იყოს; ამასთან მოგცემ შენ იმასაც, რაც არა მეხოვე -
ვაგამდიდრებ და აგავსებ ღიდებითა. და თუ შეურყეველად იჯდები შენს

სიციცხლეთი ჩემს მცნებებზე, მოგანიჭებ დედგრძელობასაცა.“ სოლო-
მონმა დიდის ამბით გააბუხადა უფაღს მაგლობა ამისთანა უხვი მო-
წყალებიანების.

პირველად სოლომონმა თავისი სიბრძნე ასე გამოიჩინა: მასთან
ორი დედაკაცი მოვიდა საჩივრელად. ერთმა დაიწყო: ხელმწიფე, ჩვენ
ორივენი ერთად ვცხოვრობთ და ორივეს თითქმის ერთდროულად მოგვეცა
თითო ვაჟი; ერთ ღამეს ამ დედაკაცს მოუყვდა ვაჟი; აიღო თურმე მკვ-
ლარი ბავშვი, ჩემს ჰვერდით ჩუმად დასლო, ჩემი ცოცხალი ვაჟი კი მო-
გვარა და დანიჩემს. მეორე დილაზე, ერთი ცნახოთ, ჩემთანა წევს მკვ-
ლარი ბავშვი; დავხედე, ჩემი არ არის.“ მეორე დედაკაცი ამბობდა:
„სტყუის, ჩემო ხელმწიფე, სულ სტყუის. მკვლარი ვაჟი მაგისი იყო.
ეს ცოცხალი კი ჩემია.“ შეება ერთი-ერთმანეთს ეს ორი დედაკაცი სო-
ლომონის წინ და ცილობდნენ ცოცხალ ბავშვზე: „არა ჩემია,“ - ამბო-
ბდა ერთი, „არა, ჩემია,“ - უპასუხებდა მეორე. საქმე გაჰიჭდა, ამიტომ
იჩემებთ ამ ვაჟსა, მოიცა, შუაზედ გაგიყოფა, მოიტანეთ მახვილი.“
როცა მახვილი მოიტანეს, უბრძანა: „გასჭერი შუაზედ ეს ბავშვი და
ნახევარ-ნახევარი მიციეთ მაგ დედაკაცებსა.“ მაშინ ჰუმეარტიმა დე-
დამ დაიკვირა: „ხელმწიფე, ნუ მოაკვლევინებ ბავშვსა. დაე მისცენ
ამ დედაკაცს ეს ვაჟი!“ მეორემ კი სიხარულითა სექვა: „დეე, არც
მე შერგოს ბავშვი, და არც შენა, გააბეა შუაზედ.“ სოლომონსაც ეს
უნდოდა: „ამი ვაჟის ნამდვილი დედა,“ - სექვა სოლომონმა პირველ დე-
დაკაცზედა, რომელმაც სექვა არ მოკლდა ბავშვს, - მაგას მიეცით
ვაჟი!“ ისრადეც ცხადად დაინახეს თავისი ახალგაზრდა მეჭის სიბრძ-
ნე და უფრო მომეტებული პატივი და სიყვარული მიამყრეს მას.

დიდი ჭკუის გარდა, უფაღმა მისცა სოლომონს დიდი სიმდიდრეცა.
მისი ზომადეები ბევრს შორეულ ქვეყნებში დასცურადენენ და მოქეო-

ნდობთ იქიდან ათასნაირი ძვირფასეულობა. მთელ ხმელეთზედ გაყვარდა
ხმა სოლომონის სიბრძნისა და სიმდიდრისა. ბევრი უცხო მეფენი ემყ
ბედენ მის მეგობრობასა; სხენი თეოთონ მოდიოდნენ მის კარსა, რა
გაეგონათ თავისი ყურით მისი გონიერი საუბარი და ენახათ მისი ალა-
რებელი სიმდიდრე; თან მოჰქონდათ ძვირფასი სარწყურები, რომ სოლო-
ნის გული მოეგოთ. ერთმა დედოფალმა, რომელიც სოლომონს ეწვია და
ნახა მისი ავლადიდება, განცვიფრებით სთქვა: «უწინ მე არ მჯეროდა,
რასაც შენს გონიერებაზედ და საქმეებზედ მეუბნებოდნენ, ახლა ეს
ჩემი თვალით ჯანსაღად მივხვდი, რომ ჩემთვის შენზედ ნახევარიც არ უაქმა-
მთ. ბედნიერია შენი ხალხი, ბედნიერნი არიან შენი ქვეშევრდომნი,
იდიდოს სახელი უფლისა, რომელმაც მისცა მათ შენისათნა მეუღე.»

მარადაც, არასდროს ისრაელის ხალხს არა უქონია იმისთანა ბედ-
ნიერი ცხოვრება, როგორც უქონდა სოლომონის მეფობის დროსა. ორმო-
ცმა წელმა სოლომონის მეფობისა ისე გაიარა, რომ ერთი ომიც არ მომ-
ხლარა. ებრაელი ხალხი ამ ხნის მანძილზე ცხოვრობდა მშვიდობიანად.

ტ ა ძ რ ი ს ა შ ე ნ ე ბ ა

(3 მეფ. 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11, 1-9.)

გამეფდა თუ არა სოლომონი, მაშინვე შეუდგა მშენიერი ტაძრის
აშენებას იერუსალიმში, თანახმად თავისი მამის ანდერძისა. დავი-
თმა სიკვდილის შემდეგ სოლომონს დაუტოვა მომზადებული არა მხოლოდ
ვაცმა და გარე სახე ეკლესიისა, არამედ აუარებელი მასალა. მარტო
ოქრო და ვერცხლი, ტაძარზედ მოსახმარებელი, დაუტოვა დავითმა ასო-
ლახული ათასი ფუძი; დამზადებულ სპილენძსა, რკინასა, ხე-ტყესა და
თლილ მარმარილს ხომ რიცხვი არა უქონდა. სოლომონმა ამ მასალას
თავის მსახრთაც მიუმატა. დაიბარა უცხო ქვეყნებიდან საუკეთესო მსტა-

ტები და მეოთხე წელიწადს თავის გამეფების შემდეგ ჩაატარა საძირკვე-
ლი. შვიდ წელიწადს უკან დასრულებული იყო უშემცვნიერესი ტაძარი, რო-
მლის ბადალი მთელ ხმელეთზედ არ მოიპოვებოდა. წმინდა თლილი მარმარ-
რობის კედლები შეიგნიდან იყო შემკული ოქროთი და ძვირფასი ქვებითა.
ყოველი ნივთიულობა ტაძრისა გაკეთებული იყო წმინდა ოქროთი ტაძარი
ისევე იყო მოწყობილი, როგორც კრებულის კარავი, ე.ი. იყო გაყოფი-
ლი ორ ნაწილად. პირველ ნაწილს შეადგენდა „წმინდა წმინდათა“, ხო-
ლო მეორეს „საწმინდათა“; გარშემო ტაძარს ერტყა ფართო ეზო, მშვენი-
ერი გალანგით შემოზღუდული. კურთხევა ტაძრისა სოლომონმა ჩაატარა
მეტად დიდი ამბითა. ტაძრის კურთხევაზედ დაიბარა უზუცესნი და მოთა-
ვენი ხალხისანი, აგრეთვე უფადავი ხალხი მოაწყდა ყოველი ქადაქი-
დან. ჯერ დიდძალი მსხვერპლი შეამზადეს, შემდეგ მღვდლები შევიდნენ
კრებულის კარავში, აიღეს სჯულის კიდობანი და გალობით გადმოიტანეს
ტაძარში. დადგეს თუ არა ახალ ადგილას სჯულის კიდობანი, იმ წამსვე
მთელი ტაძარი გაივსო ღრუბლით, ასე რომ მღვდლები იძულებულნი იყუ-
ნენ შეიწყვიტათ წირვა. ამითი ღმერთმა ყველას ცხადად დაანახა, რომ
ახლად აგებული ტაძარი მან აქმნა წმინდა ადგილად და დასახა თავის
სამყოფელ სახლად. ამ დროს სოლომონმა დაიჩოქა, აღაპყრო მადლა ხე-
ლები და ხმამაღლა წარმოსთქვა შემდეგი ლოცვა ტაძარზედ და ხალხზედ:
„ჴგალო, ისმინე ყოველ ჟამს ლოცვა ამ წმინდა ადგილს მომსჯელობა და
მიანიჭე ყოველი წყალობა, რაიც კი ვახერხონ, არათუ ისრაელთა, არა-
მედ წარმართთადა.“ ამ ლოცვის პასუხად უფალმა სოლომონს აჩვენა
ახალი ნიშანი თავისი წყალობისა. უცებ ზეცრიდნენ-გარინდა ცეცხლი და
დასწვა მომზადებულნი მსხვერპლნი. ხალხმა რომ ეს დაინახა, დაემზა
პირქვე და ადიდებდა უფალსა. დღესასწაულმა გასტანა მთელი კვირა.
უფადავი მსხვერპლი დაჰკლა ამ დროს სოლომონმა. მართო შეწირული
ხარების რიცხვი აცილდნენ ოცდაორ ათასამდის, ხოლო ცხვრებისა - ას

ოც ათასამდის.

ტაძრის აგების შემდეგ სოლომონი შეუდგა იერუსალიმის გამშენებ-
ნიერებასა: ააშენა სასახლეები, გაამშვენიერა დიდი ბაღები, გააყე-
ფებინა შიგ ქალაქში პატარ-პატარა ტბები და ისე მოართო თავის სატა-
ხტო ქალაქი, რომ მასზედ უკეთესი შეუძლებელიდა იყო.

მავრამ ბოლოს ეს დიდი სიბრძნის პატრონიც შესცდა და იმისა-
ნა ღვთის საწინააღმდეგო საქმეები ჩაიდინა, რომ უკანასკნელი უგუ-
ნური კაცი არ იზამდა: მას ცოლებად შეყვდა წარმართი ქალები და მათი
ჩავონებით იერუსალიმის ახლოს ააშენა საკერპო საყდრები, შიგ
დაასვენებინა კერპები და მისცა ნება თავის ცოდვებს და სხვა წარმა-
რთებს ეფლოთ იქა და ელოცნათ. ესეც არ იცმარა. მადე აფიქონაც დაი-
წყო ამ საკერპოში სიარული; ღოცულობდა, აყვანსა სცემდა, მსხვერპლ-
სა სწირავდა და ღმრთაწაულებს უმარადედა კერპებსა. ხალხი რომ უგუ-
რებდა თავისი მფის ამნაირ ქცევასა, გული აუღრუფებოდა თავის სას-
წმინოებაზედ და ჰეშმარიტს ღმერთს ივიწყებდა. ამიტომ, ღვთის ბრძა-
ნებით, გამოცხადდა სოლომონს ერთი წინასწარმეტყველი, ამხილა მას
მისი უგუნურება და უახრა, რომ: „შენი შეყოფების გამო შენი სახელ-
მწიფო შენი სიკვდილის შემდეგ დაირღვევა და არად გაიყოფათ.“ სოლო-
მონი ბოლო ქამს მოვიდა გონზედ, შეინანა წრფელი გულით თავისი შე-
ცოდებანი და თავისი სიბრძნე გამოხატა რამდენსამე წიგნში, რომდუ-
ბიც ძველ აღაქმასში არიან მოქცეულნი.

ი ს რ ა ე ლ თ ა ს ა მ ე ფ ო ს ო რ ა დ

გ ა ყ ო ჭ ა

(4 მეფ. 12,1-33.)

სოლომონის სიკვდილის შემდეგ ისრაელთა შორის დიდი განაჲქი-
ლება ჩამივიარდა. ამის მიზეზი იყო შემდეგთა: სოლომონის მეფობის

უკანასკნელ წლებში ხალხი დიდ გასაჭირში ჩავარდა; სოლომონს გაჭირ-
ვლია იმ დროისათვის მამისაგან დარჩენილი სიმდიდრე. რადგანაც მდი-
დრულ ცხოვრებას დიდი ხნიდან მიჩვეული იყო, ამიტომ ხალხს ხარჯი-
ერთი ორად მოუმატა, რომ უწინდებურად ეცხოვრა და ემოქმედნა. ხალ-
ხს დიდი გაჭირვება დაადგა. მაგრამ რადგანაც თავისი მოხუცებული
და ბრძენი მეუღის წყენა არ უნდოდა, ამიტომ მოიფიქრა და მაშინ ხმა
არ ამოიღო. ხალხმა ხარჯის შემცირებაზედ ზრუნვა გადასდო სოლომონის
სიკვდილამდის. მოკვდა თუ არა სოლომონი, ხალხისაგან ამორჩეულნი
უხუცესნი მოგროვდნენ ერთ ქალაქში და სოლომონის უფროს შვილს რომუ-
ამს მოახსენეს: „დიდ გაჭირვებაში ჩავვარდი ამ ბოლო ხანსა, ამდენ-
ნი ხარჯის ძღვეთ აღარ შეგვიძლიან; უნდა როგორმე ტვირთი შეგვიმცი-
რო და შეგვიმსუბუქო.“ მაგრამ წინდაუხედავმა რომუამმა უპასუხა:
„თუ მამარჩემმა დიდი ტვირთი დაგადოთ კისერზედა, მე ამ ტვირთს ერ-
თი-ორად დავიმძიმებ.“ ამისთანა უდიერი სიტყვებით რომუამს თავის
ჭკუაში ხალხი უნდა შეეშინებინა, მაგრამ მოსტყუებდა: ხალხი საშინ-
ლად ადრედა, გაცვიცხლდა და ზოგიერთმა სთქვა: „რას ჩაგვივებინებ
ამ დავითის გვარეულობასა? ამოვირჩიოთ სხვა გვარიდან ჩვენი გულის
კაცი მეფედა და დავსვათ ტახტზედა, ხარჯიც მოგვაკლდებოდა და ცხოვრე-
ბაც გაგვიადვილდებოდა.“ ეს აზრი მეტად მოეწონათ იაკობის ათი შვი-
ლის შთამომავლებს და მაშინვე სიხარულით გამოაცხადდა ყველა მამგან-
მა თავისი თანხმობა, მაგრამ იუდას შთამომავალნი, რომელთაგანაც
იყო დავითის სახლობა, წინ აღუდგნენ ამ აზრსა და მტკიცე ერთგულებ-
ა გამოიჩინეს დავითის სახლობისა. ამათივე მხარე დაიჭირეს ზენია-
მენის შთამომავალთაც. მაშინ იაკობის ათი შვილის შთამომავალთა
თქვეს: „ჩვენ დავებრუნდეთ თავდავის სახლებში და ამოვირჩიოთ ცაღ-
კი მეფე. ესენი კი რამდენ ხანსაც უნდადესთ, იმდენ ხანს ემონენ
დავითის სახლობასა.“ - სთქვეს და აასრულეს: მეფედ ამოიჩიეს ერ-

თი თავიანთ შორის გამოჩენილი უცდი სახედად იერობაში.

სოლომონის უფროს შვილს რომუამს ხელქვეითად დარჩა მარტო იტალია და ბენიამინის შთამომავადნი. რომუამს უნდოდა ძალით დაემოქმადე რიღებინა განდგომილი ისრაელნი, შეჰკრიბა ღიღი უბარი იერუსალიმში და გასწია საომრად, მაგრამ გზაზე შეხვდა მას ერთი ღვთის კაცი, წინასწარმეტყველი, და თანახმად ღვთის ბრძანებინა უბრუნდებოდა რომუამსა: „ღმერთს არა ნებაეს, რომ თქვენ იომთ თქვენს ძმებთან, დაბრუნდით უკან თქვენ სახლებში.“ რომუამი და მისი უბარი დაემოქმადნენ ღვთის წიგნებსა, ბრძოლაზედ ხელი აიჭეს და დაბრუნდნენ შინა.

ასე გაიყო ორ სამეფოდ ღვთისაგან არჩეული ისრაელის ერი. იერობუამის სახელმწიფოს ეწოდა უწინდელივე სახელი ისრაელის სამეფო, ხოლო რომუამისას დაერქვა იუდაის სამეფო.

ბ ე დ ი ის რ ა ე ლ ის
ს ა მ ე ფ ო ს ი

იერობუამი მანამ შეფობას მიიღებდა, იყო უბრუნო უცდი რომელსაც სოლომონი ჩააბარა მშენებელთა ზედამხედველობა. ამისთანა კაცს ღიღი მადლიერება მართებდა უფლისა, რომელმაც მას მიანიჭა ასეთი ღიღი პატივი, მაგრამ იერობუამი გამოეგა ცუდი, უმიჯნო კაცი და ავი შეფე. გამეფების შემდეგ მან მიმინვე ზურგი შეაქცია უფალსა და თავისი ხალხიც გადაიბირა. იერობუამი ასე ფიქრობდა: „მეფელს ჩვენს ქვეყანაში მარტო ერთი იერუსალიმის ტაძარია; ჩემი ხალხი რომ დარჩეს ერთგული თავის საწმენოებისა, საღვთავად ისევ იერუსალიმის ტაძარში უნდა იაროს, იქ შეიძლება დაუახლოვდეს, დაუპოვებოდეს იუდეველებს, შეორავდეს და ხელმოკლედ რომუამის ქვეშე-

ერდომობა მოინდომოს. ამიტომ საჭიროა, რომ ჩემს ხალხს დავაფიქსურ
 ვისი ღმერთი და იერუსალიმის ტაძარი და შევაჩვიო იგი წარმარ
 სარწმუნოებასა.“ ასე იფიქრა და ასეც მოიქცა: იეროზუამმა ჩამო-
 ასხმევინა ორი ხბოს ქანდაკება, ერთი თავის სახელმწიფოს აღმოსა-
 ვლეთის ნაწილში დააყუბტა, მეორე - დასავლეთის ნაწილში და გამო-
 უცხადა ხალხსა: „ახლა იერუსალიმში სიარული თქვენთვის საჭირო
 აღარ არის; აი, აქვე ვყვანან თქვენ ღმერთნი, რომელთაც გამოგვი-
 ყვანეს ეგვიპტიდან; ილოცეთ ესენი და თავყვანი ეციო მათ.“ შემდეგ
 დააწესა ღვთობა ამ კერპებისა, შეჰკრიბა ხალხი და ყველაზედ პირ-
 ველად თვითონ შესწირა მსხვერპლი ახლად აშენებულ სამსხვერპლოს,
 მაგრამ სწორედ ამ დროს გამოცხადდა მალთან წინასწარმეტყველი,
 მთელი ხალხის წინაშე ამხილა იეროზუამს უგუნურება და უსჯულოება
 და ზოლოს, დასამტკიცებლად იმისა, რომ იგი ასრულებს ღვთის ბრძა-
 ნებასა და თრა თავის ნებასა, უბრძანა სამსხვერპლოსა: „დაიშოდ
 ახლაც და იქვეც მტვრად!“ სამსხვერპლო მაშინვე მტვრად იქცა.
 გაბრაზებულმა მეფემ ხელი გაიშვირა წინასწარმეტყველისაკენ და
 დაიძახა: „დაიჭიო ევა!“ მაგრამ ხელი იმავე წამს გაუშეშდა და ვე-
 ლარ დასძრა. შეშინებულმა იეროზუამმა დაუწყო ხტენა წინასწარმეტყ-
 ვედსა. „კაცო ღვთისაო, მაპატიე დანაშაული და ილოცე ჩემთვის,
 რომ ისევ მომიჩრებს ხელი.“ წინასწარმეტყველმა სთხოვა უხალსა ვა-
 შეშეშული ხელის მორჩენა და ღმერთმაც აუსრულა თხოვნა: იეროზუამს
 ხელი ისევ გაუსაღდა.

მაგრამ ამის შემდეგაც იეროზუამი თავის უმსჯავს საქმეებს
 არ იშლიდა: აგრძელებდა ხალხში კერპთაყვანისმცემლობასა; უშენებ-
 და კერპებს საყდრებსა და ცრუ ღმერთებს უყვებდა მღვდლებსა; ვინც
 მის ნებაზედ არ დადიოდა და ვეშეშარიტს ღმერთს არა დალატობდა, სდე-
 ვნიდა, აწვალებდა და თავის სამეფოდან აძევებდა.

საუბედუროდ იეროზუალის შემდეგ მდებარე ვიუნი ამბობდა კიდევ უფრო უარესები გამოდგნენ. ამიტომ უსჯულოებამ და წინამართობამ ისრაელის სამეფოში თანდათან უფრო ღრმად გაიღვა შესვლები. ექვსმთავრობის მემკვიდრის ყველამ დაივიწყა. მის მავრებად თავდასხმა სცემდნენ კერპებსა. ყოველს სერხედ, ყოველს ჩადილოვან ხის ქვეშ ისრაელთ ეყვნენ კერპები, მარათაგან მათ წინაშე მსხვერპლმწიფივებს, ღვინასწავლებსა და აფიღებდნენ მათ. ათი მცნება და სხვა უფლის სჯული და კანონი ხალხსა სწულიად დაივიწყა. ამიტომ ზნეობა მისი დაეცა, ვაჟყვნილება გაგრცხლდა და სხვადასხვა წარმართულ ბიჭივრებას შეეჩვია ხალხი. ბევრგვარი ღონისძიება იხმარა უფალმა ისრაელთა მოქცევისათვის, მაგრამ ტყუილად, მრავალმა რჩევამ, ხშირმა მუქარამ, წინასწარმეტყველთა შიკით, ბევრჯერ სასტიკად დასჯა მათი და ვეღარ მოაქცია სწორე გზაზედ წარმართობისაკენ გადაბირებული ხალხი. მაშინ განკისხებულმა უფალმა სრულიად აიღო ხელი ისრაელის სამეფოზედ, მოაკლო მას თავისი შემწეობა და მთლად ააოხრებინა მტრისა. ეს მტრები იყვნენ ასურელები, რომელნიც წარმართები იყვნენ, ასურელნი დაეცნენ ისრაელის სამეფოსა და ადვილად დაამარცხეს მისი ჯარი, რადგანაც უფალი აღარ იყო ისრაელთა შემწე. ჯარის დამარცხების შემდეგ ისინი შეესივნენ ისრაელთა სახელმწიფოს, მრავალი ხალხი გაწყვიტეს, ქაღაჭები, სოფლები, მთლად გადაბუგეს და ააოხრეს და რაც ხალხი ცოცხალი გადაურჩათ, მოხვიეს ხელი და წაასხეს ტყვედ თავის ქვეყანაში. ისრაელთა ნაცვლად ასურელებმა გადმოასახლეს აქ სხვადასხვა ქვეყნიდან წარმართი ხალხი; ეს ხალხი შეერია იმ ისრაელელებში, რომელნიც აქა-იქ მიწაზედ აღვირვებულნი გადაურჩნენ ტყვეობას და ცხოვრობდნენ თავის სამშობლო ქვეყანაში. მთლან წარმოსდგნენ სამართლებნი, რომელთაც ეს სახელი დაერქვათ იქიდან, რომ სატახტო ქაღაჭის ისრაელის სამეფოსას იმუამად ერქვა **ს ა მ ა რ ი ა**. სამართლებ

გაიყენეს ჭეშმარიტი ღმერთი თავის მეზობელ იუდეველთაგან, მაგრამ თავისი კერპებიც ისევე სწამდათ.

ბ ე ღ ი ი უ დ ე ე ე ლ თ ა
ს ა მ ე ფ ო ს ი

იუდეველთა სამეფოს ადვილად შეიძლო დაეცვა ერთგულება ღმერთსა. აქ იყო დაბრუნებული მთელი საღმრთო საგნები, რომლებიც ხალხს ყოველ ქაშის აგონებდნენ ღმერთსა, წარსულში მის მფარველობასა და მზრუნველობას. ამ სამეფოს მცხოვრებლებს თვალწინ ედგათ უმშვენიერესი ტაძარი სოლომონისა - ბრწყინვალე და წმინდა სახლი ჭეშმარიტი ღმერთის მსახურებისა. მასში ესვენა სჯულის კრებანი, რომელიც ცხადად აგონებდა მათ სჯულსა ღმერთსა. აქვე იყო ძველი კარავი კრებულისა, მოწამე მრავალი სიკეთისა და საკვირველი საქმისა, რომელნიც უფალმა უყო ისრაელთ ეგვიპტიდან გამოხვედის დროსა და ქაშისა უღაპნოში მოგზაურობისა. მაგრამ საუბედუროდ ამდენმა წმინდა სახსოვარმა ღმერთსამა ხალხი ვერ დაიფარა უსჯულოებისაგან. იგი არ ღარბა ერთგული ღმერთსა და მიჰყო ხელი წარმართობასა. ეს მოხდა იმიტომ, რომ არად გაყოფამ ისრაელის ერი მარტო ღმერთსა და შეძლებით არ დასცა ძირსა; ამ ვაცალკეობამ იგი დაბლა დასწია ჭკუილაცა; შეუშინდა და დაუსუსტა თვით გონებაცა; ხალხის დაცემულ გონებას მადალი, უხილავი ღმერთის წარმოგება ეძნელებოდა და უადვილებოდა სამსახური და თაყვანისცემა კერპებისა, რომელთაც იგი თავის თვალთა ხედავდა. აი რისთვის აქაც ჭეშმარიტი ღმერთი თანდათან დაგვიწყებას მისცეს და ჩაიფლნენ კერპთაყვანისცემაში. უსჯულოება ხალხისა იქამდის მივიდა, რომ თვით უფლის ტაძარს ხშირად ბილწავდნენ კერპების დაყენებებითა და მათი თაყვანისცემითა. ზოგიერთი მეფენი ცდილობდნენ ეს

საქართველი უსჯულოება მოესპოთ თავის სახელმწიფოში: გზავნიდნენ
წესმარტი საჩუმუნობის მქადაგებლებს ხალხში, უყრიდნენ კერძებს
იერუსალიმის ტაძრიდან და მარათედნენ სჯულიერ ღვთისმსახურებას.
მეგრამ, საუბედუროდ, ამისთანა კეთილმსახურნი მეფენი ძალიან ცო-
ტანი იყვნენ. რამდენიმე ასი წლის განმავლობაში სულ სამი მეფე
გამოაჯღ ღვთისნიერი: ესენი იყვნენ იოსაფატი, ეზეკია და იოსია.
სხვა მეფენი კი ყველანი წარმართობაში იყვნენ ჩაფლუნნი და ხელს
უმარათედნენ კერძთაყვანისმცემლობას ხალხში. როგორც ისრაელის
სამეფოში, ისე აქაც ღმერთი ხმარობდა ყოველ ღონისძიებას, რომ ხა-
ლხი და მეფენი მოერჯულებინა, სწორე გზაზე დაეყენებინა, მეგრამ
ტყუილად, ესენი ვერ მოაშორა უფუნურებას, გარყვნილებას და უსჯუ-
ლოებას. მაშინ უფალმა ვადიწყვიტა იმედი ამ ხალხის მოქცევისა,
აიღო მასზედ ხელი და მისცა მტრებსა.

ბაბილონის მეფე, სახელად ნაბუქოდონოსორი, თავისი ჯარით შე-
მოესია იუდეველთა სამეფოს, დაარზია, გაათხრა ქალაქები და სოფლები,
სოლომონის ტაძარი სრულიად დაწვა, მისი ძვირფასი საღმრთო ნივ-
თეულობა თან წაიღო და ხალხიც თან ტყვედ წაასხა. ბაბილონში დასასა-
ხლებლად. მხოლოდ მცირეოდენი მცხოვრებნი გადაურჩნენ დახოცვასა და
ტყვეობას, მეგრამ ამათაც ვეღარ ვასძღეს. თავის აოხრებულ და ატია-
ლებულ ქვეყანაში და აქეთ-იქით უფხო ქვეყნებში დაიქსაქსნენ. ისე
სასტიკად დაისაჯა იუდეველთა სამეფო, უსჯულოებისა და გარყვნილების
ვამო.

წ ი ნ ა ს წ ა რ მ ე ტ ყ ვ ე ლ ნ ი

წინასწარმეტყვედნი იყვნენ შუამავალნი ღმერთთა და ხალხს ში-
რის. ისინი უქადაგებდნენ ხალხს წესმარტის საჩუმუნობასა, სათნო

ეხორებასა, კეთილმისახურებასა; არიდებდნენ ცუდ საქმეებსა და
 უცხადებდნენ ნებასა ღეთისასა. ამ წმინდა თანამდებობისათვის
 ღი ირჩევდა იმისთანა პირთა, რომელთაც მტკიცედ სწამდათ იგი, მტკი-
 ნდათ წმინდა, უმანკო საქციელი და მხურვალე გულით უყვარდათ ხალ-
 ხი. თვით უფალი შეაბჯინებდა წინასწარმეტყველებსა, რა და როგორ
 უნდა ესწავებინათ ხალხისათვის და რა უნდა გამოეცხადებინათ მის-
 ჯვის. წინასწარმეტყველნი ხალხს ცხადად უმტკიცებდნენ, რომ ისინი
 იყვნენ ეღრები ღეთისა და ქადაგებდნენ სული წმინდით ჩაგონებულსა
 და არა თავისით მოგონილსა. ყოველი მათი სიტყვა სრულდებოდა, მათ-
 გან მომავალზედ ნათქვამი მუდამ აცხადდებოდა ხოლმე; თავისი ღო-
 ვით იმისთანა საკვირველს საქმეებს ახდენდნენ, რომელნიც მატყო
 ღეთისათვის არის შესაძლები, და არა კაცისათვის. საკვირველ თავგა-
 ნწირულებას იჩენდნენ წინასწარმეტყველნი. მათ თავისი თავი სრული-
 ად ღვენიწყებული მტკიცდნენ. იმათ არ ებადათ არც ბინა საკუთარი და
 არც სარჩო-საცხოფრებელი, ხშირად ითმენდნენ სიცივესაც და შიმშილ-
 საც, მაგრამ ვასაჭიროს არაფრად აგდებდნენ. ღეთისმოყვარეობა და კა-
 ცთმოყვარეობა იყო უპირველესი სავანი მათი მზრუნველობისა. თავისი
 ხალხის გაუმჯობესებას, მის ამადლებას გონებით და ზნეობით და მის
 ბედნიერებას სწირავდნენ ისინი ყველაფერსა. ყოველი მათი წუთი ეკუ-
 თვნოდა ხალხზედ მზრუნველობასა, ყოველი მათი ნაბიჯი გადადგმული
 იყო ხალხის ამადლებისათვის, თავის თავისათვის ისინი იყვნენ მკუდ-
 რები, ცოცხლობდნენ და მოქმედებდნენ მხოლოდ ხალხის სიკეთისათვის,
 ხალხის კეთილდღეობისათვის. მათ არა მტკიცდნენ საკუთარი ღირსი და
 სიხარული. მათი ღირსი და სიხარული იყო მხოლოდ ხალხი. ხალხის გო-
 ნებით და ზნეობით დასუფილ აცხადდა მათ გულს ვარამითა, მისი ამად-
 ღება და ღიდება აძლევდა მათ სიხარულსა. კიდევ ამ მხურვალე სიყვარ-
 ულის გულისათვის მამულისაჲში და ხალხისაჲში იახლოებდა მათ ღმერ-

თი ღა ირრეგდა თაგის კაცებადა. აწავითარ ღონისძიებას არა ზოგად-
ედენენ წინასწარმეტყველნი თაგისი ხალხის ამბადებისათვის. ისინი
მუდამ დადგომდნენ ერთი ადგილიდან მეორე ადგილას, ქადაგებდნენ და
ცდილობდნენ გაენათლებინათ ხალხის გონება ჭეშმარიტის სწავლითა,
რომ ერცენებინათ ხალხისათვის სარგებლობა ჭეშმარიტის დმერათის ერ-
თგულებიანა, წინასწარმეტყველნი მისათვის ხშირად გამოსახზოდნენ ხოლ-
მე უფალსა სხვადასხვა წყალობასა. როცა ხალხი სასოწარკვეთილებაში
ვარდებოდა, უბედურების გამომწვევად, წინასწარმეტყველნი ამხნეებდნენ
მას და უწინასწარმეტყველებდნენ მაცხოვრის მოსვლასა, რომელსაც უნ-
და გამოეხსნა ისრაელის ერთი ყოველგვარი ტანჯვისაგან და ამბადები-
ნა იგი. როდესაც ხალხი, წინააღმდეგ წინასწარმეტყველთა ქადაგები-
სა, ივიწყებდა ჭეშმარიტს დმერათსა და მისადედა კერპთაყვანისმცემ-
ლობასა, ისინი უქადებდნენ მას ღვთის რისხვასა და მძიმე სასჯელ-
სა და ცდილობდნენ შეიშინათ ემოქმედათ ხალხზედ და მოერჯულებინათ იგი.
როდესაც ხალხს უსჯულოების და გარყვნილობის გაცმო სასჯელი მიადგე-
ბოდა ხოლმე და სინანულში შეიყვანდა, წინასწარმეტყველნი თაგისი
ღოცვიითა და შეამდგომლობით უფლის წინაშე აცოდებდნენ მას თავიდან
სასჯელსა და ამოკებდნენ უბედურებასა... ერთი სიტყვით, წინასწარ-
მეტყველნი ზრუნადნენ თაგის ხალხზედ ისე, როგორც მოსიყვარულე
ღედა ზრუნავს თაგის ძვირუფას შევიღებზედ. ესენი იყვნენ აგრეთვე ხა-
ლხის მოსაარღლენი მეფეთა წინაშე. იმ მეფეებს, რომლებიც ხალხს ამ-
დაბლებდნენ და რყვნიდნენ კერპთაყვანისმცემლობითა, ხშირად გამოეც-
ხადებოდნენ ხოლმე განრიხხეპული წინასწარმეტყველნი, დაურიდებლად
ამხელდნენ მათ უსჯულოებასა და უქადოდნენ სასჯელსა ღვთისათვის.
წინასწარმეტყველთა მეფენი ამისთანა პირდაპირობისათვის სტანჯადნენ-
ენ, ჰყრიდნენ საბყრობილეებში, ზოგს კიდევაცა ჰკლავდნენ; მაგრამ
ამით ისინი ვერ ამხნებდნენ მათ. ტანჯვაში და სიკვდილის ღრთს წი-

წინასწარმეტყველო ანუ გამოვლენა და ამხნველებდათ ის ნათელი აზრი, რომ
 მთელი თავისი სიცოცხლე მათ შესწირეს ღვთისა და ერის ერთგულებათ-
 სა. ეს საკვირველნი პირნი უმეტეს ნაწილად იყვნენ მდაბიო, უბრა-
 ლო ხალხის შვილები და ამიტომაც იჩინდნენ ასეთ მხურვალე სიყვარ-
 ულს ხალხისას. მათ შორის ერივნენ მეფის შთამომავალნიცა, მაგრამ
 ამათი რიცხვი უფრო მცირე იყო. წინასწარმეტყველნი უფრო ხშირად
 ჩნდებოდნენ ისრაელის ორ სახელმწიფოდ გაყოფის შემდეგ, რადგანაც
 ამ ღრეს ხალხს წარმართობა მოერია და უფრო საჭიროებდა წინასწარ-
 მეტყველთა ქადაგებას.

ე ლ ი ა წ ი ნ ა ს წ ა რ მ ე ტ ყ ვ ე ლ ი
 (3 მეფ. 16, 28-34; 17, 1-22; 18, 1-45; 19, 1-21;
 4 მეფ. 2, 1-14.)

ყველაზე ძლიერი და დიდებული წინასწარმეტყველი იყო ელია,
 შვილი უბრალო კაცისა. იგი სცხოვრობდა ისრაელის სამეფოში. ამ
 ღრეს აქა მეფობდა აქაბი, მეტად უსჯულო და გარყვნილი მეფე. მისი
 ცოლი, ერთი წარმართი მეფის ქალი, ძალიან ცდილობდა თავისი წარმარ-
 თი სარწმუნოება გაეგრძელებინა ისრაელის ხალხში. მან კერპებს აუ-
 შენა ერთი დიდი და მშვენიერი საყდარი, დააყენებდა შიგ კერპები, დაა-
 ყენა ოთხასზედ მთმეტებული ქურუმი და გაშარდა შიგ კერპმსახურება.
 ხალხმა დაიწყა აქ სიარული, დაივიწყა სრულიად ჭეშმარიტი დემონი,
 სუამდა თავგანს კერპებსა და ირყვნებოდა. კეთილმოწყონენი ცოტადა
 დარჩნენ იმ სამეფოში. წინასწარმეტყველნი ბევრნი ადამგანს უვალ-
 მა, რომ ხალხი მოექცია ჭეშმარიტ სარწმუნოებაზედ, მაგრამ მეფე
 და ხალხი მათ არაფერს უკონებდნენ და წარმართი დედოფლის რაგონე-
 ბით აწვადებდნენ, სტანჯავდნენ და ხოცავდნენ. ამ გარყვნილ და

უსჯულო ღროს წინასწარმეტყველება დაიწყო ელიამ, რომელსაც გულში
უტრიალებდა ცეცხლივით მხურვალე საყვარული დეიისა და ერასა. იგი
ხედავდა, რომ ხალხი გადაბირებული იყო და ამიტომ იცეპრა, რომ
მხოლოდ სასტიკ დასჯას შეუძლია მოიყვანოს იგი გონზედ და მოაქცი-
ოს ტრეშმარტივ გზაზედ. ამიტომ უცებ გამოეცხადა აქაბსა და უფლის
მაგიერ მირისხანედ უბრადა მას: „ცხოველ არს უფალი, ღმერთი ძალთა,
ღმერთი ისრაელისა, რომელსაც მე ემსახურები! ამიერიდან შეიკეტის
ცა და ვეღარ იხილავთ ვეღარც წვიმისა და ვეღარც ნამსა ცისასა,
ვიღრემდის ჩემი სიტყვა არ გახსნის ცასა.“ წარმოსთქვა ეს მკისხა-
ნე სიტყვები, გამობრუნდა მაშინვე უკან და დატოვა აქაბი თავიარ-
დაცემული. ელია გავიდა აქაბის სამეფოდან უდაბნოში და იქ დაბინა-
ვდა ერთი მთის ნაკადულთან. აქ უფალმა უბრძანა ყორანს რომ ეზიდა
ელიასთვის საჭმელი ყოველ დღითა და ყოველ საღამოთა. წინასწარმე-
ტყველის მუქარა ასრულდა - შეიკრა ცა და აღარ ეღირსა მთელ საიხრა-
ელს არც წვიმა და არც ნამი დღისა. საშინელი გვაღვისაგან დაშრ-
ნენ მდინარენი და ჩამოვარდა შიმშილობა. ბოლოს დაშრა ის მთის ნა-
კადულიც, რომლიდანაც ელია სვამდა წყალსა. მაშინ უფალმა უბრძანა
ელიასა, რომ იგი წასულიყო უცხო ქვეყანაში, სახელდობრ ქალაქ სარე-
ფთაში და იქ ეცხოვრა ერთ ღარში ქვრივთანა. ელია მაშინვე გაუგზა
გზასა. როცა ქალაქის აღაპაჭის კარებთან მივიდა, ელიამ დაინახა
ქვრივი, რომელიც შეშასა ჰკრეფდა. ელიამ საზოგადო ქვრივსა, რომ წყა-
ლი გამოეტანა თავის სახლიდან და დაეყვინებინა. ქვრივი წავიდა
წყლის გამოსატანად. ამ ღროს ელიამ კადევი მიამბოხა: „ცოტაოდენი
პურიც წამომიღე.“ ქვრივმა მოიხედა უკანა და უბრადა ელიასა: „ღმე-
რთი მოწინე, რომ პური სრულიად არა მბექს, მარტო ერთი მუჭა ფქ-
ვადი დამრწენია საფქვილეში და ერთი ბეწო ერბო ქილაში. აი, ახლა
უნდა მოვაგროვო ერთი ილღია შეშა და გამოვაცხო ხშიადი ჩემთვის და

ჩემი შვილისათვის, მერმე კი შიმშილით უნდა დავიხონეთ.“ ელიამ უთხრა ქვრივსა: „ნუ გეშინიან, წადი ჯერ ჩემთვის გამოაცხე ბატა-
რა ხშიადი და მომიტანე, შენთვის და შენი შვილისათვის გამოცხე-
ბას მერმეც მოესწრები, ვინაიდან ასე ბრძანებს უფალი ღმერთი ის-
რადელსა: „არა მოაკლდეს ჯევილი შენს საჭქვილესა და არ გამოილი-
ოს ერბო შენს ქილაში მანამ, სანამ შიმშილობა იყოს საინსრაელში.“
თუმცა ქვრივი წარმართი იყო, მაგრამ იუთის კაცის სიტყვები დაიჯე-
რა, მიართვა მას თავისი უკანასკნელი ღუკმა-ბური, მიიღო თავის
სახლში და ეფერებოდა, როგორც ძვირფას სტუმარსა. ამიტომაც უფალმა
არ გამოუღია ამ კეთილი ჯულის ქვრივსა არც ჯევილი საჭქვილეში და
არც ერბო ქოთანში მთელი წლის განმავლობაში, სანამ ელია მის სახლ-
ში ცხოვრობდა.

უფალმა უფრო დიდი მოწყალება მოიღო ამ ქვრივზედა: მას-გაუბ-
და ავად ერთადერთი შვილი და მოუკვდა. ქვრივმა-მწირე ცრემლით შეს-
ტორა წინასწარმეტყველსა და უთხრა: „კაცო ღვთისაო, ეტყობა შენთან
დამნაშავე ვარ, რომ შვილი ხელიდან გამომივცადა; მიიხარ, ცუდი რა
დამიშაგებია შენთვის?!“ ელიას შეეცოდა საწყალი ქვრივი, გამოართვა
ხელიდან მკვდარი შვილი, შეიტანა თავის ოთახში, დასჯო ლავინზედ
და ასე შეევედრა ღმერთსა: „უფალო, ნუთუ ამ საწყალ ქვრივს არ აა-
ცილებ ამ უბედურებასა და წაართმევ ერთადერთს შვილსა? უფალო, შეი-
ბრადე ეს უბედური, დედაკაცი და დაუბრუნე სული ამ ბავშვსა!“ უფალ-
მა შეისმინა ლცვა თავის წინასწარმეტყველისა და გააცოცხლა მკვდა-
რი ბავშვი.

სამწიფელიწაფნახევარს იღვა საშინელი გვაღვა მთელ საინსრაელ-
ში. შიმშილი და წყურვილი შეაწუხა ხალხი. ამ უბედურებამ და სა-
სტიკმა სასჯელმა მოაგონა მას თავისი ღმერთი და ჩააჭლო სინანულ-
ში. ხალხმა ამასთან დაიწყო ჩივილი და სამღურავი თავის მეფეზედ,

რომელმაც კერძოთაყვანისმცემლობა გააერთიანა თავის სახელმწიფოში და გააარისხა ღმერთი. მაშინ უფალმა უბრძანა ელიას: „წადი და ხარო აქაბსა, რომ ახლა კი მოვიყვან ქვეყანაზედ წვიმასა-აქო.“ უბრძანებ წინასწარმეტყველი შეხვდა მეუღსა. დაინახა თუ არა აქაბმა ელია, დაუძახა „შენა ხარ, ხალხის გამჩყვნელი? სულ შენგან მოკვდის ამდენი უბედურება.“ ელიამ მიუგო: „რემგან კი არა, შენგან არის ჩაეარდნილი ტანჯვაში მთელი ხალხი, შენ დაავიწყებ მას მუნებანი ღვთისა, გამოუღებქი კერძოთაყვანისმცემლობასა, გარყვენი ხალხი და გააარისხე მასზედ ღმერთი.“ ბოლოს ელიამ უბრძანა აქაბსა: „რამდენ ხანს უნდა აცდინო შენი ხალხი წარმართობით. თუ ჩემი ღმერთია გეშმაროტი, მას უნდა ემსახუროთ, და თუ უსულო კერძები მიგაჩნია ნამდვილ ღმერთებად, მათგან უნდა მოვლადე შემწივობასა და უბედურებისაგან დახსნასა. შეჰკრიბე კარმელის მთაზედ ხალხი, მოიყვანე იქ ყველა მდგდელი შენი ცრუ ღმერთებისა, შეე მოვად იქ და ვნახოთ, ვინ მარტალი გამოგვება და ვინ მტყუანი!“ აქაბს იმედი ჰქონდა მთელი ხალხის წინ შევატყვენ ელიას და ამიტომ სიხარულით დათანხმდა მის სიტყვას, როცა დანიშნულ ადგილას შეგროვდა ხალხი და ქურუმები და მოვიდა თვით მეფეცა, ელიამ უბრძანა: „გამოცადოთ და ვნახოთ, რომელი ღმერთია გეშმაროტი ღმერთი, ის, რომელსაც შე ვეშსახურები, თუ ის მთავარი კერძი, რომელსაც თაყვანსა სცემთ თქვენ ყველანი?“ მერე მიუბრუნდა ქურუმებსა და უბრძანა: „თქვენ ბევრი ხარო, შე კი ერთი ვარ; დავამზადოთ მსხვერპლები და ვილოცოთ. თქვენ შეევედრეთ თქვენს კერძებს და შე შევეხვეწები ჩემს უფალს; ვინის ღმერთია გაიგონოს ლოცვა და ზეციდან გამოგზავნოს ცეცხლი მსხვერპლის დასაწვავად, იგი ვაღიაროთ გეშმაროტი ღმერთად. და მარტო მასა ცვეთ თაყვანი.“ ხალხმა რომ მოისმინა ელიას სიტყვები, ერთხმად დაიძახა: „კანკი, ავრე იყოს!“ ჯერ წარმართმა ქურუმებმა მოაშა-

დებს მსხვერპლი და მოპყვნენ თავისი ღმერთების ვედრებასა. „ღმერთ-
 ხანს ილოცეს, უძახეს, ურბინეს გარს შეწირულ მსხვერპლსა, იცდნენ
 ღმერთი გულში ხედუბსა, ისერაფდნენ დანებით ტანსა და ისინსწლიანებ-
 ღნენ ერთგულების გამოჩენისათვის, მაგრამ ვერას გახდნენ რა, ვე-
 რადერი პასუხი ვერ მიიღეს თავისი ტრე ღმერთებისაგან. მერე შეუღ-
 ჭა მსხვერპლის შეწირვას ეღია; მან სარქპაროდ გააკეთა სამსხვერპლო
 თორმეტი ქვისაგან და ზედ დასდო დაკლული ხბო და მსხვერპლზედ სამ-
 ჯერ გადაასხმევინა წყალი, რომ არავის ეფიქრა, იქნება ცეცხლი ქვეშ
 ჩუმად იყოს შეღებულიო. ბოლოს დაიჩოქა და ასე შეეღებრა ღმერთსა:
 „უხალო, ისმინე ღოცვა ჩემი, მოავლინე ზეცით ცეცხლი და არღნე ამ
 ხალხსა, რომ მარტო შენა ხარ ცემშარჩი ღმერთი.“ გაათავა თუ არა
 ეღიამ ღოცვა, უღებ წამოღიჯა ზეციდან ცეცხლი, დაეცა მსხვერპლსა
 და დასწვა იგი. მაშინ შეშინებული ხალხი დაემხო პირქვე და დაი-
 ძახა: „ცემშარჩი არს ეღიას ღმერთი!“ ამ სასწაულის შემდეგ ეღია
 ავიდა კარმედის მდის წვერზედ, დაემხო პირქვე და ევეფრებოდა ღმე-
 რსა, რომ მას მოეღინა წვიმა ქვეყანაზედ. შემდეგ გაგზავნა თავი-
 სი მსახური რომ ზღვაზედ გადაეხედა და შეეტყო, გამოჩნდა ღრუბელი
 თუ არაო, და შევიდჯერ ზეფიზედ ილოცა. ბოლოს გამოჩნდა პაწაწა ღრ-
 ბელი, რომელიც ჩქარა გადიდდა, გადაეკრა მთელ ცასა, დაეშვა ხშირი
 წვიმა კვალვისაგან დამწვარ მიწაზედ და გაატოცხდა მთელი ქვეყანა.
 მაგრამ ხალხმა მალე დაივიწყა ღვთის რისხვა, თავისი სასჯე-
 დიც, ეღიას სასწაულმოქმედებანიცა და მიეცა ისევ უწინდელ უსჯულო
 ცხოვრებასა. ოციონ ეღიაც მალე გახდა იძულებული გაქვეუდრიყო შორს
 ქვეყანაში ისრაელის სამეფოდანა, რადგანაც მას მოსაკლავად სჯედდა
 აქაში. ხალხის უსჯულობამ და უსამართლო ღვენამ დიდი დარდი რაუგ-
 ღო გულში ეღიასა. ამიტომ მან უღაბნოში სახოცა უხალს სიკვდილი.
 ამ დროს მას გამოეცხადა ანგელოზი უღლისა და უბრძანა, რომ იგი წა-

სულიყო იმ მთაზედ, რომელზედაც დმერანი პირველად გამოცხადდა მის-
სა. ელია წავიდა და მივიდა ქორების მთასთანა. აქ უფლის წინაშე
აღიარა თავისი გულის ღირდი და ეარამი. უფალმა უბრძანა ელიას,
მთის წვერზედ ადი და იქ დაუდგე ჩემს გამოცხადებასათ. ელია ავი-
და მთაზედ და დადგა. უფრ მის წინ გამოიქროლა ისეთმა საშინელმა
ქარაშოტმა, რომ მთას ჰახა-ჭუბი დააწყებინა და ზოგან კლდეც მოანგ-
რობა; მერმე შეიქნა საშინელი მიწისძვრა; შემდეგამ გაჩნდა ცეცხლის
გდებერთელა სვეტი და დანიწყო პაერში ტრიადი, კუდიანი ქარვითა;
ბოლოს ელიამ იგრძნო წყნარი, საამური ნიავი და გაიგონა უფლის ხმა:
„ჩაბდ მოსულხარ აქ, ელიავე?“ ელიამ უბასუხა: „უფლი მიკვდება, როდუ-
საც ვხედავ რომ მთელმა ისრაელის ერმა დასტოვა შენი მცნებანი, დაა-
ნება თავი შენს თაყვანისცემასა, შეუჯგა წარმართობასა და დაბოცა
შენი ერთგული წინასწარმეტყველნი, დაერჩი მარტო მე, მაგრამ მეც
დამდევენ მოსაკლავად.“ უფალმა დაამშვიდა ელია შემდეგი სანუგეშო
სიტყვებით: „ნუ გეშინიან, მეგობარნი კიდეცა გყვანან ჩემს ერში,
მთელი ხაღბი არ არის გარყვნილი, როგორც შენა გგონია, იქ იპოება
შვიდი ათასი კაცი, რომელთაც ჩემთვის უფრ არ უღალატნიათ და არ მო-
დრეკიათ მუხლი კერპთა წინაშე.“ ბოლოს უფალმა უბრძანა ელიასა, რომ
იგი წასულიყო თავის ქვეყანაში და წინასწარმეტყველად დაეყენებინა
ერთი ისრაელი, სახელად ელისე.

თავის ქვეყანაშია რომ დაბრუნდა, ელიამ ელისე ნახა მინდორში
გუთანზედ ხენის დროსა. მიუახლოვდა, მოიხადა თავისი წამოსასხამი
და ელისეს გადააგდო მხარზედა. ეს ამის ნიშანი იყო, რომ ელისე მან
წინასწარმეტყველად აიარია. ელისემ იმ წამსვე ყველაფერს თავი დაა-
ნება და გაჰყვა ელიას.

საოცარი სახით დასტოვებ ელიამ ქვეყანა. მან თავისი უკანასკ-
ნელი წუთის მოახლოება იგრძნო მაშინ, როცა ელისესთან ერთად მიდიო-

და ვზახედა. ელისეს უხარა: „დარჩი აქა, მე უფალი მიბრძანებს, წავიდე წინ.“ ელისემ შეიტყო, რომ ელიას ამადღება ზეცას მოახლოვებულიყო და ამიტომ უხარა: „არას გზით თავს არ დაგანებებო.“ სამჯერ გაუმეორა ელიამ თავისი თხოვნა ელისესა, მაგრამ მან სამჯერვე უპასუხა: „დღეთს წინაშე გეუბნები, რომ თავს არას გზით არ დაგანებებ.“ ამ ღაპარაკის დროს მიადგნენ მდინარე იორდანეს. ელიამ მოიხსნა თავისი წამოსასხამი, შეკეცა, დაჰკრა მდინარეს და გაჰყო წყალი. ორივე წინასწარმეტყველი დაშორად მდინარეზე გავიდნენ. ამ დროს ელიამ უხარა ელისესა: „თხოვე, რის მიღებაც ჩემგანა გსურს, მანამ უფალი თავისთან ამიტაცებდეს.“ ელისემ მიუგო: „სხვზე არა ვინდა რა, მომენიჭოს ერთი ორად ის წინასწარმეტყველური ძალა, რომელიც შენა ხარ სავსე.“ „ძნელ რასმე ითხოვ, მიუგო ელიამ, მაგრამ მოგენიჭება, თუ დამინახავ, როცა უფალი აღმიტაცებს ზეცასა, და თუ ვერ დამინახავ, არ გვეღიარება მოცემა ნათხოვრისა.“ როცა ასე ღაპარაკით მიდიოდნენ, უცებ გარდა ცეცხლის ეტლი, ცეცხლის ცხენებით შებმული, მოჰქროდა წინასწარმეტყველთ შუა და გააშორა ივინი ერთმანეთისაგან. ელია უცებ მოექცა ამ ცეცხლის ეტლში, წავიდა მაღლა და გაჰქრა ზეცაში.

განცვიფრებულმა ელისემ მაღე დაჰკარგა ცვალიდან ამადღებული ელია, საშინლად დაღონდა და სიქვა: „დაჰკარგა ისრაელის ერმა ეს უკანასკნელი მფარველიცა.“ და სიმწუხრის ნიშნად პერანგი შემოიფხრიწა. ამ დროს ნუგეშად მას ზეციდან ჩამოუვარდა წინ ელიას წამოსასხამი. ეს იმის ნიშანი იყო, რომ ელიას წინასწარმეტყველური ნიჭი ელისეზედ გადამოვიდა. ამასში მაღე დაწმენდა ელისე, როცა იორდანესთან მივიდა და დაჰკრა ელიას წამოსასხამი: წყალი გაიყო და ელისე გავიდა იქითა ნაპირზე.

ე ლ ი ს ე წ ი ნ ა ს წ ა რ შ ე ტ ყ ვ ე ლ ი

(4 მეფ. 2,15; 4,1-37; 6,24-25,33; 7,1-20; 4 მეფ. 5,1-27; 13,20-21.)

ელისე ამბავების შემდეგ მისი ძლიერების შემცვიდრე შეიქმნა ელისე. ამის ხელით და პირით უნაღმა პეტრი სასწაული უჩვენა ისრაელთა, რომ იჯინი წარმართობისაგან და უსჯულოებისაგან დაეხსნა, უნადად დაუნახებინა ციკოსი ყოვლად შემძლეობა და ქვეშაირტ სასწაულთაზედ მოექცია.

ერთხელ ელისესთან მივიდა ერთი დედაკაცი და ითხოვდა მისგან შემწეობას: „ქმარი მომიკვდა და დამიტოვა ვაღი. შენ თითონ იცი, რომ იგი იყო დევის მოწიშარი კაცი, ეხლა ამ ვაღში ორ შვილსა მახოვენ ყმად.“ ელისემ უხარა: „ახლა როგორ გიშველო შენ? გაქვს რამე სახლში, თუ არა?“ „არაფერი არა მაქვს, გარდა ერთი კოკა ზეთისა,“ - მიუკო ქერივმა. წინასწარმეტყველმა უხარა: „წადი, სახოვე შენს მგზობლებს და რაც შეიძლება ბევრი ცარიელი ჭურჭელი მიიტანე სახლში, ჩაიკებე კარები და შენი შვილების დახმარებით შენი კოკიდან გადაასხი ბეთი იმ ცარიელ ჭურჭლებში მანამ პირამდისინ არ აივსებოდეს.“ ქერივმა: უკონა წინასწარმეტყველს, წავიდა და ისე მოიქცა, როგორც მან უბრძანა: შვილები აძლეუდნენ ცარიელ ჭურჭელს და ის ასხამდა ზეთს. როცა ყველა ჭურჭელი გააგსო, შვილებს უხარა: „კიდევ მომეცითო.“ შვილებმა უხარეს: „ამის მეტი აღარა გვაქვსო.“ და ზეთმაც იკლო კოკიდან. ის დედაკაცი მივიდა ელისესთან და ყველაფერი უამბო, რაც მოხდა. მაშინ წინასწარმეტყველმა უბრძანა, რომ ვაეყიდა მას ზეთი. რაც იმ ზეთში ფული აიღო იმით ვაღი მოიშორა და სარჩენადაც ბევრი დარჩა.

ელისე ხშირად მიდიოდა და დაუტეზოდა ხოლმე ერთ დევისაოყვარე

ეპრადლთან. ეს ღიჯის სიაშოვნებით მიიღებდა ხალხე და იმისათვის
კიდევ ააშენა პატარა ოთახი, შიგ დაჯგა ტახტი, მაგიდა, სკამი და
შანდალი.

იმ ეპრადლს ჰყავდა ერთი შვილი. ერთხელ ყმაწვილი თავის მამა-
სთან მინდორში იყო და უერაჯ თავი ასტკივდა, მაშინვე მიიყვანეს
დედასთან და დედას კალთაში მოუკვდა შვილი. დედამ აიღო და ელისეს
ქვეშაგებზედ დასდო და დაკეტა კარები. მერვე არავის სახლში მყოფს
არ უთხრა ეს უბედურება და საჩქაროდ მიიპრინა წინასწარმეტყველ-
თან, დაეცა მის ფეხებ წინ და მოეხვია. ელისემ გაიგო მაშინვე, რა
ამბავი იყო მის თავს და უთხრა თავის მოსამსახურეს: „აიღე ჩემი ყა-
ვარჯენი, ჩქარა წადი და შეახე ყმაწვილს.“ მაგრამ დედაკაცი არა
შორდებოდა ღვთის კაცსა და ეხვეწებოდა, რომ თითონ წამოსულიყო.
ელისე წავიდა და შევიდა იმ არა ოთახში, სადაც მკვდარი ყმაწვილი
იყო, ჩაკეტა კარი და შეევედრა ღმერთს, შემდეგ დაიხარა ყმაწვილი-
საკენ. ყმაწვილმა თვალები ჭაახილა. ელისემ დაუძახა მის დედას და
მისცა ცოცხალი შვილი.

ისრადლებს შეემთხვათ იმ სხვა ხალხთან. მტრები ღიჯადი უა-
რით შემოესივნენ და გარს შემოერტყნენ მათ სატახტო ქალაქს, საშა-
რისა. ამ ქალაქში იყო ელისეც. რაც ქალაქში პური იყო სულ ვამოე-
ღიან და იმის შოვნა და მოტანა მტრების შიშით შეუძლებელი გასდა.
დაჯგა საშინელი შიშშილი. ისრადლების მეფემ თავისი კაცების პირით
პკითსა ელისეს: „რა გქნა მე აწისთანა ვაჭირებებაში?“ წინასწარ-
მეტყველმა შეუთვალა: „უფაღმა მიიხრა, რომ ხედავ ბლაცაფის კარბ-
თინ გაიყიდება პური უფასოდ.“ ერთმა ხელმწიფის მახლობელმა კაცმა
არ დაუჯგრა და უთხრა: „ეგ შეუძლებელიაო, თუნდ ციდაში, რომ ეფიო-
დეს პურიო!“ ელისემ უთხრა: „შენ თითონ დაინახავ, რომ ჩემი სიუ-
ყვა ისრადლები, მაგრამ პურს კი ვერა სჭამ.“ იმ დამეს მტრებმა

გაიგონეს რაღაც ხმაურობა, თიქოს ღიღი უარი მოღის ზეახლო, შიშის
საგან სუყველაფერი იქ დატოვეს და გაიქცნენ. მეორე ღღეს ისრადღე-
ბმა ნახეს, რომ მტრები აღარ იყვნენ, მისდევდნენ იმათგან ღარტე-
ნიდ საჭმელებს და ნივთებებს. მეორე ღღეს პური იყიდებოდა ძალი-
ან იაფად. ის კაცი, რომელმაც არ დაუჯერა ეღისეს, ხელმწიფემ უარ-
ულად დააყენა კარებში, მაგრამ იმ არეულ-ღარეულობაში ვაჭყლიტეს და
ამნაირად ასრულდა წინასწარმეტყველის სიტყვა.

ასურასტანის მეფის ერთი ერისთავი, სახელად ნეემანი, ავაჯ
იყო საშინელი უვაღმყოფობით. ერთხელ მას უბრა მსახურმა: „ახ, ბა-
ტონო! შენ რომ ისრადღების ქვეყანაში იყო ეღისე წინასწარმეტყველი,
მადე მოუარჩენდა მავ ავაღმყოფობისაგან.“ ერისთავმა დაუჯერა იმ
ქალს და ღიღი საჩუქრებით წაეიდა ისრადღა ქვეყანაში. მივიდა თუ
არა ეღისეს სახლის კარების წინ, წინასწარმეტყველმა შემოუღებდა
მოსამსახურის პირით, რომ ის შეიღჯერ უნდა გაეზანოს იორღანეს წყალ-
ში და ავაღმყოფობა გაიედის სრულიად. ნეემანი უერ გაჯავრდა ამვეა-
რი პასუხით და სთქვა: „მე მეგონა რომ წინასწარმეტყველი მოეა ჩემ-
იან, შევეფიქრება ღმერთს, შევხება თავისი ხელით მტკიცედულ აღაგებს
და ამნაირად უავთავისუფლები სატკიერისაგან; წყალში ღაბანვა მეც
შემეძლო ჩვენს ქვეყანაში, განა ჩვენი ქვეყნის წყლები ისრადღების
წყლებზე უხეროები არიან?!“ ერისთავმა ვადასწყვიტა უკან დაბრუნე-
ბულიყო, მაგრამ მსახურები სიხოვდნენ, რომ შეესრულებინა წინასწარ-
მეტყველის სიტყვა და უხარეს: „ჩა ძნელად შესასრულებელ საქმეს
გობჩანებს წინასწარმეტყველი, რომ უარს ამბობ, მართდა რომ ძნელად
ასასრულებელი საქმე მოეცა, განა არ შეასრულებელი?“ ნეემანი წაეიდა,
იორღანეს წყალში ვაეზანა შეიღჯერ და ვანთავისუფლდა სატკიერისაგან,
მეორე დაბრუნდა ღიღის მადლობით ეღისეს კაცთან და უბრა: „ეხლა მე
ვატოვე, რომ ისრადღების ღმერთი მართდა ერთად ერთი ღმერთია. მიიდე

ჩემგან საჩუქარი.“ ელისემ მისი საჩუქრები უარყო. მაშინ ერისთავმა უხარა ელისეს: „ნება მაინც მომეც აქედან წავიღო მიწა, გავაკეთებ სამსახერბლოს და მარტო ერთადერთ ისრადედა ღმერთს შევსწირავ ვსხვერპლს და სხვა ღმერთებს სრულეპიდაც არ ვემსახურები.“ ელისემ გაუწვია იგი ვშვიდობით. ელისეს მოსამსახურე შესცდა საჩუქრებით, რომლებიც იმისაზა ბატონმა არ მიიღო ერისთავისაგან და ფიქრება ელისესგან ჩუმად გამოერთმია, წამოეწია გზაზე ერისთავს და უხარა: „ჩემს ბატონს მოუვიდა ორი სტუმარი და გამომგზავნა შენთან ფლისათვის და ორი ხელი ტანისამოსისათვის.“ ნეემანმა სიხარულით მისცა უფრო მეტი, რასაც ის სთხოვდა. როცა შინ დაბრუნდა ჭეუბმა დამალა უწესოდ ნაშოენი საჩუქრები. ელისემ შეუტყო მას სიმტყუნე და გაუმაძღრობა. „სად იყავი შენ? – ჰკითხა თვის მოსამსახურეს.“ „არსად!“ – მიუვო მან. წინასწარმეტყველმა უხარა: „იქნება შენ გავინია, რომ მე ვერ გავიგებდი, როდესაც გამოლდექ ნემანს? გადაგედება მისი სატკივარი შენ“ და გეეზი მაშალაც დაავადდა იმავე სატკივრით, რომელიც შქონდა ნემანს.

წინასწარმეტყველის ენით საკვირველი ღვთის ძალა მოქმედებდა როგორც მისი სიცოცხლის დროს, აგრეთვე მისი სიკვდილის შემდგომაც. ერახელ მარხადენენ მკვდარს იმ საფლავის მახლობლად, რომელშიაც ელისე იყო დამარხული. ამ დროს ისრადებს დაეცენ მტრები. მესაფლავებმა გაიგეს თუ არა მტერი მოდისა, სიჩქარით აიღეს მიცვალებული და ჩააგდეს ელისეს აკლდამაში, მიცვალებული შეეხო თუ არა ელისეს ძველებს, მაშინათვე გაცოცხდა.

(ეს. 6,1-11; 4 მეფ. 18,1-6, 13-35; 19,1-36; 20,1;
ეს. 38,1-8,11; ეს. 7,14.)

ზოგიერთი წინასწარმეტყველნი უფლის შეგონებებს ასწავლიდნენ ხალხს, როგორც ზეპირი ქაღალდებით, აგრეთვე წიგნებითაც. ამისათანავე წინასწარმეტყველთა წიგნები სულის წმინდის შთაგონებით არიან დაწერილნი და ეკუთვნიან იმ წიგნების რიცხვს, რომელთაც ჩვენ ვეძახით „საღმრთო წერილს“, ანუ „ღვთის სიტყვას.“ ამგვარ წინასწარმეტყველებებში მეტად შესანიშნავია წინასწარმეტყველი ესაია.

როგორ მოუწიდა უფალმა ესაიას და როგორ დააყენა ის წინასწარმეტყველად, ყველა ამ ამბებს მოგვითხრობს ძველთნ ესაია თავის წიგნში ამგვარად:

„ერბედ გიხიდე მე უფალი როგორც ღიღი და ღიღებული მივე; ის იჯდა ციურ ტაძარში სამეფო ტახტზედ, სამეფო ტანისამოსში, მის წინ იღვწენ სერაფიმი, თითოა ექონდა ექვს-ექვსი ფრთა; ორით პირისახეს იფარავდნენ, ორით — ფეხებს და ორით ფრინავდნენ, ყოველი მათგანი მორიგეობით ვაღობდა მადალი ხმით: „წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ! სავსე არს ქვეყანა ღიღებითა მისითა“ (ეს ნიშნავს, რომ ქვეყანაზე ყველაფერი: სჩანს ღვთის — ღიღება, ე.ი. ყოველმხედრობა, სიკეთე, სიბრძნე ღვთისა, ყველასათვის ის ღიღისა ღიღებისა). სერაფიმა ხმისაგან ღვთის ტაძრის სვეტები იჩხუდნენ. მაშინ მე ეძვი: „ოჰ, ღე საწყალო! უწმინდური კაცი ვარ, ცუბოვრობ ცოდვიან ხალხში და ესდა ჩემი თვითთა ტხედავ უფალსა.“ ამ ღრთ მოაზრინა ჩემთარ ვრთმა სერაფიმა, რომელსაც ხედში ნაკვეთხალი ეჭირა იმ ნაკვეთრხლია ჩემს პაგებებს შეეხო და

საქვამ: „უფაღრი გაშორებს უწმინდურებას, გაპატრიებს შენს ცოდვეს.“
 შემდეგ ამისა მე გავიგონე რომ ღმერთი ამბობდა: „ინ ვაფაგზავენო
 იმ ხალხთან (იუდეველებთან). ეინ წავა მათთან ჩემის გულისათვის?“
 მაშინ მე ვუახარი: „მე შიდაა ეარ წავიდე, გამგზავნი!“ უფაღმა
 მიპრძანა წავსულიყავი და მეთქვა მათთვის, რომ ისინი გულგრილი
 ხალხნი არიან, მათი სული გაქვამებულა; ისინი იხედებიან და ვერ
 ხედავენ, ისმენენ და არ ესმით რასაც უფაღი ეუბნება მათ და აკე-
 თებს მათთვის, არა სურთ მიმართონ უფაღსა და მიიღონ მისგან მოწ-
 ყალება. მაშინ მე ვკითხე: „უფაღო! დიდხანს იქნებიან ისინი ამის-
 თანა კერპნი?“ უფაღმა მიძხრა: „იქამდე იქნებიან ისინი ამნაირი,
 სანამ იმითი ქაღაქები არ აოხრდებიან და უდაბნოდ არ იქცევიან.“

ამის შემდეგ ესაია გულმხურვალედ ემსახურებოდა უფაღსა თავი-
 სი ხელობით როგორც ღმერთი უპრძანებდა ხოლმე, ისე მტკიცედ და უში-
 შრად მთელს ხალხს ამხედდა მათ უსამართლობაში და უსჯულოებაში და
 ვაღაღსაც და ვაღაღსაც ეგებებოდა მოქცეულიყვნენ და წინდაწინ
 აფრთხილებდა, რა უბედურებაც მოეწეოდა იუდეველთა სამეფოს უსჯულო-
 ების გამო. ღვთისმოყვარულ ხალხს ნუგეშიად კი წინასწარმეტყველი ეუ-
 ბნებოდა, რომ უფაღი დასჯის თუ არა უსჯულოებას, მაინც კიდევ შეი-
 წყალებს თავის ხალხს, თუ ისინი თავის ცოდვებს მოინანიებენ, დაა-
 ბრუნებს ტყვეობიდან და კიდევ მისცემს კეთილმდგომარეობას.

ესაია წინასწარმეტყველის ენით უფაღი უგზავნიდა თავის მოწყა-
 ლეობას და ვასაკვირვებდ შემწეობას აძლევდა ერის ღვთისმოყვარულ იუ-
 დეველთა მეფეს, ებეკიას, - მთელი ქვეყნის და სხვა ხალხის მეფე-
 ბის სამაგალიათად.

იუდეველთა სამეფო დაიპყრეს მოძალადეებმა, ასურსატანელთა მე-
 ფე სენაკერიმის მიმართადა იუდეველთა: „ნუ იმელოვნებთ თქვენ ღმერ-
 თზე, ნუ უჯარებთ ებეკიელსა, რომ გუბნებათ, ვითომც ღმერთი დაგი-

ფარავთ ბქვენი, სხვა ხალხიც ვც' დაიფარეს ღმერთებმა ჩვენი ხელ-
დან; ჯანა ბქვენი ღმერთი კი დაგისხნით ჩვენჯან?"

ებეკია ჯანარისხეს ამ თავებულურმა სიტყვებმა ღვთის წინააღ-
მდეგ, ის წავიდა ტაძარში და იახოვა ღვთისგან შემწეობა. ამ ღრს
ღვთის ბრძანებით ესაია წინასწარმეტყველმა შეუთვალა ებეკიას, რომ
უფალი მტრებს არ მიუშვებს, რომ დაიპყრონ იერუსალიმი და გარეკავენ
მთა ისევე იმ გზით, რომელითაც მოვიდნენ. წინასწარმეტყველის სიტყვა
მართლაც ასრულდა. მტრების მიწვევ მოულოდნელად გაიგო თავისი ქვეყ-
ნის უდი მფლობელთა და საჩქაროდ გაიქცა; გზაზედ ბევრი მეომარი
თავბოცა უცნაო სიკვდილით. ამნაირად, ღმერთმა უჩვენა იუდეველებს,
რომ თუ ისინი შესახებენ მას წმინდა გუდი, ის დაიფარავს მათ
ყოველგვარი უბედურებისაგან.

შემდეგ ებეკია ძალიან აცადა ვახდა. წინასწარმეტყველი ესაია
მივიდა მასთან და უახრა, რომ მომზადებულიყო სიკვდილისათვის. ებე-
კიამ ცხარე ცრემლით დაიწყო ტირილი და ევეჯრებოდა ღმერთსა: „უფალო,
მე ყოველთვის ისე ვიქცეოდი, როგორც შენ გინდოდა!“ უფალმა შეიწყა-
ლა ებეკია და ესაიას პირით უახრა: „ღმერთი ხედავს შენს ცრემლებს,
გაძღვეს შენ ღვეგრძელობას და ვიმატებს კიდევ თხუთმეტი წლის სილ-
ცხლს. ნიშნად ჩემს სიტყვების ვეშმარობისა ამ შენს მზის საათ-
ზედ ჩრდილი უკან მას მუხლს დაიწვეს.“ როგორცა სთქვა ესაიამ, ისეც
მოხდა. წინასწარმეტყველმა უბრძანა მეფისათვის მტკიცედა აჯგირე-
ბზე ჯღერი დაელოთ. დაადეს თუ არა ღვეგი, ხელმწიფე მოჩა და მე-
სამე ღვეს ტაძარში მადლობა შესწიკა უფალს მოჩრენისათვის.

ებეკიას სიკვდილის შემდეგ, მისი უწმინდური შვილი, მანასე,
არ უსშენდა ესაიას, როდესაც ის წინასწარმეტყველმა თვალწინ ამხე-
ლდა მას ბიწიერებაში და წინასწარ აფრთხილებდა ამ ბიწიერებისა-
თვის ღმერთი დაეხსნათ. მანასემ უბრძანა დაესაჯათ წინასწარმეტყ-

ველი საშინელი სპეცდღილია და ცოცხლად შუაზე ვაეხერხათ.

შემდეგ მანასე ღმერთმა საშინლად დასაჯა. ის ტყვედ ჩაიტყვეს ასურასტანელებმა და ბაბილონში ბოკილებდავებული წაიყვანეს და საპყრობილეში ჩასვეს. მაშინ მანასემ მოინანია ყველა ცოდვა და ღმერთმაც შეიწყალა ის, მანასე გამოუშვეს საპყრობილიდან და ისევ ხელმწიფედ დადგა.

წინასწარმეტყველები მაცხოვარებელ ხალხს ბევრს რასშეს ეუბნებოდნენ, მომეტებულად კი წინასწარმეტყველი ესაია ქადაგებდა მაცხოვრის დამხსნელის მოსვლას.

წ ი ნ ა ს წ ა რ მ ე ტ ყ ვ ე ლ ი ი ო ნ ა

(იონა)

წინასწარმეტყველები ღვთის ნებას უხბადებდნენ როგორც იუდეელებს და ისრაელებს, აგრეთვე ზოგიერთ სხვა ხალხსაც.

ისრაელთა ერთი წინასწარმეტყველი იონა, გაგზავნილი იყო ქალაქ ნინევში. უფალმა უხბრა იონას: «წადი დიდ ქალაქ ნინევში და გამოუცხადე, რომ მათ შე გამაჯავრეს, თავისი ბიწიერებითა.» წინასწარმეტყველს არ უნდოდა, რომ ნინევის მცხოვრებლებს მოენანინებინათ ცოდვები და ღმერთს შეეწყალებინა ისინი, რადგანაც ისინი იყვნენ მტრები ისრაელისა. იონას არ უნდოდა დაეჯერებინა ღვთის სიტყვა და დააპირა გაქცევა ზღვას იქით სხვა ქვეყანაში. იონამ ნახა ერთი გემი, იმ ქვეყანაში წამსვლელი დაჟგაპყვა იმ გემს. უფალმა ზღვაზე ააყენა დიდი ქარი და გემი კინაღამ არ დაიკლება. შეზღვაურებს შეეშინდათ და დაუწყეს ღოცვა თავიანთ ღმერთს (ისინი სხვა რჯულისანი იყვნენ) და თანაც პყროდნენ ზღვაში ბარჯს, რომ შეემსუბუქებინათ გემი. ამ დროს იონას ეძინა გემში. გაიღვი-

ძეს მებღვაურებშია და უხერხეს: „რასა გძინავს? ადვილ, შევემედო
შენ ღმერთს! იქნებ იმან გადაგვარჩინოს დაღუპვას.“ მაინც ვერა
უშედეგს რა. ბოლოს უხერხეს ერთმანეთს: „წილი ცყაროთ, იქნება ჩვე-
ნგანს ღიღი ცოფვა აქვს ვისმეს.“ მართლაც წილი ყარეს და იონას კი
შეხვდა. მებღვაურებშია უკითხეს: „ვინა ხარ? იონამ უმეღაფერი უამ-
ბო: „მე ვარ. ისრაელთა ქვეყნიდან, ვლოცულობ ერთადერთ ღმერთსა,
ქვეყნის შემოქმედსა; გავაჯატრე ღმერთი და მინდა გაქცევა.“ „ახლა
რა გყოთ შენ?“ - უკითხეს მებღვაურებშია. იონამ უხერხა: „ზღვაში
ჩამავადეთ და ქარი ჩადგებაო. მე ყოცი, რომ ეს ქარი ჩემი გულისათ-
ვის ქრისო.“ ბევრი იყუყმანეს მებღვაურებშია, შევემედრნენ ღმერთს:
„უფალო, ნუ დაგვუტავ ამ ერთი კაცის გულისათვის და ცოფვად ნუ
მოგვეცემ!“ აიღეს იონა და ჩააგდეს ზღვაში. ქარაც ჩადგა და ზღვა-
მაც ღვედა იკლო. გაუყვირდათ მებღვაურებს და ილოცეს ის ღმერთი,
რამეღებდაც იონამ უხერხა.

ღმერთშია უბრძანა ვეშაპს ჩაეყლაპა იონა და უვნებლად შეენა-
ხა კოლეს მუცელში. იონამ ამნაირი შეწყალებრისათვის მაღლობა შეს-
წირა უფალს და შესამე ღღეს უკან ვეშაპშია ღვთის ბრძანებით ცოხა-
ღი გამოაგლო ზღვის ნაპირს იონა.

ამის მერე ღმერთშია მაინც გავზავნა იონა ნინევიაში. მივიდა
ქადაქს იონა, დაჯიოდა და იძახდა: „ორმოც ღღეს უკან ქადაქი დაინ-
გრედა.“ ხაღბშია დაიჯერა იონას სიტყვა. ჩაიცვა შავები და იწყო
გლოვა ისე, რომ ძროხასაც კი არ მისცეს საჭმელი და თანაც ღმერთს
ვემეღებოღნენ შეველას. იონა კი ქადაქს გარეთ იყო, შატარა ქიხი
ამშენა და ელოდა ქადაქის დაღუპვას; შავრამ ღმერთშია შეიწყალა
ნინევის მუხოერებნი და აღარ დაღუპა ქადაქი. გავიდა ორმოცი ღღე
ათე ახა, დაიწყო იონამ უადროი, რომ ღმერთი ბოროტ ხაღბსაც კი შვა-
რადდა და იბრალებდა: „ამისათვის ბრ მინდოდა მე წამოსვლა, - ეუბ-

ნებოდა ღმერთს იონა და ეხვეწებოდა, -- მე სიკვდილი მიჩვენია სიკოცხლეს." ღმერთმა შეაბგონა იონას, რომ არ გაჯავრებულიყო ხალხზედ, თუნდა მისი მტრები ყოფილიყვნენ. აი როგორ შეაბგონა ეს:

ქალაქს გარეთ რომ ქოხი აქონდა, იქ არც ხე იყო, არც ჯაგი, მზე კი ცხარე იდგა. მაშინ ღმერთმა უბრძანა ხეს ქოხის ახლო აღმოცენება და ამ ხის ქვეშ იონა თავს იგრილებდა ხოლმე ცხარე მზისაგან. ერთ ღამეს ღმერთმა უბრძანა შიგნით გაეფუჭებინათ ის მცენარე და ვახშა ის ხე. მზე უწინდებულზე უფრო ცხარე იყო. მაშინ იონამ დაიწყო ჯავრი და ეგეჯებოდა ღმერთს, მოეკლა. უფალმა უთხრა: „კარგია, რომ იმ ხის გულისაბვის ჯავრობ.“ „ძალიან შინდა სიკვდილი“, მიუგო იონამ. „ეხლა შენ გებრძლება ხე, რომელიც შენ არ დაგარგავს, არც მოგივლია და მე როგორ არ შემიცოდოს ქალაქები, რომელშიაც არის ათასობით ბავშვი, რომელთაც არ იციან მარცხენა ხელი რომელია და მარჯვენა რომელი და ამას გარდა რამდენი კიდე პირუტყვია?“

ყველა, რაც იონას თავს გადახდა, ნიშნავდა იმას, რაც მაცხოვარს დაემართა: როგორც იონა საში დღე და ღამე უვნებელი იყო ზღვაში, ისე მაცხოვარი - ქრისტე საში ღღე და ღამე იყო დამარხული და მესამე დღეს აღსდგა მკვდრეთით.

წი ნ ა ს წ ა რ მ ე ტ ყ ვ ე ღ ი დ ა ნ ი ე ღ ი
და მ ი ს ი ს ა მ ი მ ე გ ო ბ ა რ ი

(ღანიელი)

იუდეველებს ეწვიათ უბედურება და იწყეს მონანიება და ამბობდნენ: „რატომ წინასწარმეტყველების დარიკებას და შეაჯონებას არ ეუვაკნებდითო, რატომ ყურს არ ეუვლებდითო იმათ მუქარას?“ სადესაუხედს იღებდნენ ხოლმე უწინდებულ უწინდებულებებზე და შეცდომებზედ,

მადონა უნდა იყოს უმსუბუქესადაა უბედურებასა და მტრების წინააღმდეგ
შემწყობას აძლევდათ. ამისთანა მოწყობება მან გამოუცხადა წინასწარ
წარმეტყველ დანიელს და მის ამხანაგებს: ანანიას, მისაელს და
აზარიას.

ბაბილონთა მეფემ უბრძანა, რომ მოეყვანათ ტყვეობაში მყოფი
ისრაელთა მეფის შთამომავლები. ამ ამოჩრეულ ყმაწვილებს შორის
იყვნენ დანიელი, ანანია, მისაელი და აზარია. საჭმელი ეძლეოდა
ხელმწიფის სუფრაიდან, მაგრამ მოსეს რჯული უბრძანებდა მათ ზოგიერთ
საჭმელის ჭიმატს. ხელმწიფის სუფრაზე კი მისაელი იყო ამგვარი სა-
ჭმელი. ამიტომ დანიელმა და მისმა ამხანაგებმა სელმწიფის მიერ
მორჩენილ კაცს სთხოვეს, რომ არ ექმნია ის საჭმელები, რომლებიც
ეკრძალებოდათ მოსეს რჯულით. ხელმწიფის კაცს ეშინოდა, ვაი თუ ცა-
რიელი პური და მწვანელი რომ ეაღებოდა, გახდნენ ყმაწვილები და ხელ-
მწიფე განიჯავრდესო. როგორც იყო მაინც დააჯერეს დანიელმა და მის-
მა ამხანაგებმა, რომ არ გაეხდებოდათ. მართლაც სცადეს და არამც თუ
გახდნენ, უფრო გაუშენიერდნენ და თავის ამხანაგებს დაემჯობინენ.
მოსეს სჯულის დაცვის გამოსაღწერად დანიელი და მისი ამხანაგები:
ანანია, აზარია და მისაელი დაასარქურა ყოველგვარი სიბრძნით. ასე
რომ სხვა თავის ამხანაგებს სჯობნიდნენ სწავლაში. სწორად ხელმწი-
ფე თითონ გამოსუდიდა ხელმე სწავლაში დანიელს და მის სამს ამხა-
ნაგს და უყვარდა მათი გონიერება. ღმერთმა დანიელი უფრო მეტად
შეაყვარა მისი რჯულის ერაკულებსა თვის და ჯარდა გონებისა, ის
დაასარქურა წინასწარმეტყველების ნიჭით. ნაბუქოდანსობა შეენიშ-
ნა ამისთანა ნიჭი დანიელისა და უფრო დანიხლოცა და მისი თხოვნით
ანანია, მისაელი და აზარია ბაბილონის უფროსებად დააყენა. უხად-
ნა ამისთანა ჰედი იმპერორ აივცნა ნათ, რომ ეშველათ თავისი დატყ-
ველებული ხალხისთვის - იარაღსა თავის და მათი უნით ადვილად თავი - დეი-

სი უსჯულო ბაბილონელთა შორის და აჩვენა მათ, რომ მართლაც ის
არის ერთი ქვეშემართი და ყოველად შემძღვებელი ღმერთი.

ერთხელ მეფე ნაბუქოდონოსორმა ჩამოასხმევინა ოქროს კერპი,
დადგა ბაბილონის ახლს მინდორზე, შეკრიბა ყველა თავისი ქვეშევ-
რდომი და უბრძანა ელცათ მის წინაშე. ამასთანავე ბრძანა, ეინც
ზეიმზე მის წინ მუხლს არ მოიჭრეჯა და თავყანს არა სცემდა კერ-
პს, ცეცხლით დაიწვებოდა. დაუკრეს თუ არა საჩიკუალო მუსიკა, ანა-
ნაას, აზარიასა და მისაელის გარდა, ყველამ მუხლის მოჭრეკით თავ-
ყანი სცა იმ კერპს. მაშინვე ხელმწიფეს მიუტანეს ანანიას, აზარი-
ას და მისაელის ამბავი (დანიელი კი იქ არ იყო). ხელმწიფე გაჯავრ-
და და მოიხმო ისინი თავისთან და უბრძანა: „რატომ არ ეცით თავყანი
კერპსა? თუ თავყანს არა სცემთ მას ცეცხლში ჩაგყრიდ.“ მათ მო-
ხსენეს: „ჩვენი ღმერთი ძლიერია, თუნდაც ჩაგვეყრო მაინც დაგვიცა-
რავსო.“ მაშინ ხელმწიფემ ბრძანა შეიფუჯრ უფრო ძლიერ აღენათ ცე-
ცხლი და შიგ ჩაეყარათ სამივენი. მართლაც ასე მოიქცნენ. ამ დროს
ნაბუქოდონოსორიც იქ იყო. მივიდა ახლს ცეცხლთან და ნახა, რომ
სამის მაჯიერ ოთხნი იყვნენ, მეფემ უკითხა მსახურებს: „ჩვენ სამი
ჩადაგდეთ და მეოთხე ვიდაბამ? (მეოთხე დანიელი იყო) მეფის ბრძანე-
ბისამებრ ცეცხლში ჩაყრილები გამოიყვანეს და ნახეს, რომ ტანისა-
მოსიე კი რა დასწოდათ, ამებიც კი არ შესტრუსოდათ. ნაბუქოდონოსო-
რმა ნახა თუ არა ეს ამბავი, ადიდა ის ღმერთი, რომე-მაც ისინი
დაიყარა ცეცხლისაგან და გასცა ბრძანება: „ეინც გაბედაეს ცუფს
რასმეს ლაპარაკს იმ ღმერთზედ, რომელსაც ანანიას, აზარიას და მისა-
ელი ემსახურებიან, სიკედილით დაისჯებამო.“ ამის შემდეგ მეფემ
ისევე ის დანამღებობა მისცა მათ, რაც უწინ ეჭირათ.

მადე ბაბილონთა სამეფო დაიბჭრეს სპარსელებმა. დანიელმა მათ
დროს უფრო დიდი გავლენა მიიღო. მეფე დარიოსმა დაიჭირა თუ არა

ბაბილონელთა სამეფო, დანიელი პირველი სამეფოს უფროსად დააყენა. ამისათვის ყველამ საშინლად მოიძულა დანიელი და ცდილობდნენ რომ რმე ხელმწიფის წინაშე დამნაშავედ გამოეყვანათ. ბევრს ეცადნენ, ბევრი იშრომეს, მავრამ ფერა მოუხერხეს რა. ბოლოს მოიგონეს ერთი სიფერაგე: მივიდნენ გამორჩენილი კაცები და მეფეს მოახსენეს, რომ გამოეტა ბრძანება, რომლის ძალითაც ნება არავის ექნებოდა ეთხოვა რამე თავისი ღმერთისათვის და ელცა ერთი თვის განმავლობაში და მხოლოდ ხელმწიფესთან მისუდიყო სათხოვნელად. ცინე ამას არ აასრულებდა, ის ჩაეგდოთ ღმერთთა საცეს ხაროში. ხელმწიფემაც ხელი მოაწერა ამგვარ ბრძანებას. რასაცკირველია, დანიელი ამას არ იზამდა და არასოდეს არ მოიშლიდა ღლეში სამჯერ ღვთის ღოცვას და ვეფრებას. გამორჩენილმა კაცებმა მიუტანეს ხელმწიფეს ამბავი, რომ დანიელმა არ მოიშადა ღვთის ღოცვას. მეფეს დანიელი თუმც კი უყვარდა და ებრალებოდა, მავრამ მაინც ბრძანა ჩაეგდოთ ის ღმერთთა საცეს ხაროში. დანიელი ჩააგდეს და მეფის ბეჭდით დაბეჭდეს ქვას სარქველი ხაროსი. მეორე ღღეს მივიდა ღაროსი და ჩასძახა დანიელს, გადაარჩინა თავისმა ღმერთმა თუ არა? „მეფემ, მე ცოცხალი ვარ და ტყუილად დამსახუეთ, ჩემმა ღმერთმა ანგელოზი ჩამომიგზავნა და მით დამიფარა,“ - უთხრა დანიელმა მეფეს. მაშინვე, ხელმწიფის ბრძანებით, ამოიყვანეს დანიელი ხაროდან უვნებელი. ნახა რა დანიელის ღმერთის ყოფილ-შემძლეობა ღაროსმა, ისევ დაიბხლოვა თავისთან და ის აფგელი მისცა, რაც უწინ ეჭირა. მისი მოწინააღმდეგე კაცები კი იმ ხაროში ჩაყარა და ღმერთს შეაჭამა. როცა ხელმწიფემ დაინახა ამისთანა ჭეშმარიტი ღვთის ძალა, გამოსცა ბრძანება, ყველას თავყვანი ეფა და ელცა ის ღმერთი, რომელსაც დანიელი ემსახურებოდა, იმტომა რომ ის ღმერთი არისო უყვადვი, მფლობელი მთელი ქვეყნიერებისა და შემძლებელი დიდი სასწაულებისა.

ისრაელთა და სხვა ხალხების სანუგეშოდ, რომელნიც ელოდნენ
მაცხოვარს, ღმერთმა დანიელის პირით გამოაცხადა, რომ სანამც მაცხოვარი
ხოვარი მოვა, ცოტა დრო არის დარჩენილი სულ 490 წელიწადი და მაცხოვარი
ხალხის ცოდვის გულისათვის მოკლული და წვალებული იქნება.
იმის მოსვლამდის ისრაელნი ტყვეობიდან დაბრუნდებიან და იერუსალიმს
შეორედ ააშენებენ. ყოველივე ეს დანიელის პირით გაიგეს,
როგორც ბაბილონელმა სწავლულებმა, ასევე სხვა წარმართმა ხალხებმაც.

მ ა რ თ ა ლ ი ტ ო ბ ი

(ტობი)

უხადი იმ სასჯელით, რომლითაც სჯიდა ისრაელთა გარყვნილ ხალხს,
ბევრჯერ დასჯიდა ხოლმე მარტალს და გულმოდგინე ლდის ადამიანებსაც
იმისთვის კი არა, რომ ისინი ამის ღირსნი იყვნენ, არამედ იმიტომ,
რომ სხვა ხალხისათვის ერცენებინა მათი ერთგული ღმერთის
მსახურება, ერცენებინა მათი ჭეშმარიტი სიყვარული ღმერთსა და
მოამინება.

ბაბილონის ტყვეობაში მყოფ ისრაელთა შორის თავისი მარტალი
ცხოვრებია შესანიშნავი იყო ერთი კაცი, სახელად ტობი.

ობოლი ტობი ბებიაშვიდნი გამოზარდა კეთილგონიერნი გუბებით.
იგი მას მუდამ ეუბნებოდა, რომ წმინდა გულით ელოცა ღმერთი, შეესრულებინა
მისი ნება და მოწყალებე ყოფილიყო. ტობი თავის სიცოცხლეში არ იფიქრებდა
ბებიაშვიდნი დარიგებას და რიგობადაც ასრულებდა. სანამ ისრაელთა
დაატყვევებდნენ უცხო ტომები და მიეცემოდნენ კარბამსახურებას,
ტობი ყოველ ღმერთსაწაუღებ დადიოდა იერუსალიმში და
დასვენს სცემდა უხადსა. სხვა ისრაელთა შორის ისიც ტყვედ

წაიყვანეს და თავისი კეთილი ცხოვრება და მოწყობება იქაც არ მო-
იშალა: პირველი ხელმწიფის გული კი მოიგო და სადაც თავის თანამო-
ძმეს დაუშვარხავს ნახავდა, მარხავდა და ღარიბ ხალხსაც შემწეობას
აძლევდა. მაგრამ როცა საღმარისად ხელმწიფე მოკვდა და მის წილ
მისი ძე სენაქერიმი გამეფდა ველარ მოახერხა ამის გაკეთება, რა-
ღვანაც სენაქერიმი ძალიან გადაუმტერა. რაც იმ პირველი ხელმწი-
ფის ღრს სარჩო იშოვა, სულ ღარიბ ხალხს მოახმარა. მეორე ხელმ-
წიფე ისეთნაირად გაჯანსაღებოდა ხოლმე, რომ უბრძანებდა დახოცილი
ისრავლები ნადირებისა და ფრინველების შესაჭმელად გადაეყარათ
მინდორში. ტობი კი მაინც კიდევ მადვილ მარხავდა მკვდრებს. აკი
ერახელ გაუგეს და ხელმწიფეს ამბავი მოუტანეს. ხელმწიფე ძალიან
გაბრაზდა და უბრძანა მოეკლათ ტობი. ტობის შეეშინდა და გაიქცა
სხვა ქვეყანაში და მისი ქონება სულ წაიღ-წამოიღეს. მადე სენა-
ქერიმი მოკლეს და მისი შვილი ასაბდანი გამეფდა. მან შეიწყალა
ტობი და ნება მისცა დაბრუნებისა. ტობი დაბრუნდა ნინევიასში და
მაინც არ მოიშალა თავისი კეთილი საქმე. ისევ მკვდრებს მარხავდა
ხოლმე და მებობლები დასცინოდნენ: „მაგის გულისთვის იყო დამადუ-
ლით და მაინც არ მოიშალა მკვდრების მადვილ მარხვაო.“

ერახელ ტობიმ სადილი მოამზადა და თავისი შვილი ტობია გაგ-
ზავნა ღარიბი ხალხის სადილზე მოსაწვევად. ტობიამ, ბევრი სიბარუ-
ლის შემდეგ, ვერავინ ნახა და მამას ამბავი მოუტანა, რომ გზაზედ
ერთი მათი ტობის კაცი მკვდარი ვლიან. გაიგო აუ არა ეს ტობიმ
დღესასწაული და სიბარული ღარდად გადაეკცა; წავიდა, მოიტანა მკვ-
დარი შინ და საღამო ხანზედ ჩუმად დამარხა. დამარხვის შემდეგ
ტობი სახლში არ შევიდა და ვარდთ ტახტზე წაშოწვა. ამ ღრს მადლი-
დამ ჩამოვარდა ფრინველის უწმინდურება (სკინტლი) და ზედ ცვალებედ
დაეცა და ცვალი დაუშავდა. ამას ვარდა, ტობი თავისი ცოლის, ანნას

ყვედრებას ძლივს აუვიდა. ის დადიოდა ხოლმე მატყლის სარკველად სხვასთან, რომ თავი ერჩინა. ერთხელ ფასიც მისცეს და ციკანიც. გაიგო ციკნის ბლავილი ტოპიმი და უხარა: „ხომ არ მოგიპარავს სადმეო? თუ მოიპარე, წაიყვანე ისევე პატრონს მიეციო.“ მაშინ ტოპის ცოლი ანნა ძალიან გაჯავრდა და უხარა ქმარს: „შენ შენი კეთილი საქმისთვის რა მიიღე? ემაგრე მოგივა შენი!“ ტოპიმი იტირა ბენერი სიმწუხარისაგან და სახოვა ღმერთს მოეკლა. მაგრამ ღმერთმა ნუგეშით სცა და ხანგრძლივი და უწყინარი სიცოცხლე მისცა.

სანამ ტოპიმი მდიდრულად ცხოვრობდა, ერთ ისრაელს მისცა შესაწავი ხელი. ეს ისრაელი, ამჟამად ძალიან შოქს იყო. და ებლა მოაგონდა, ის ფულები, დაუძახა თავის შვილს ტოპიას და უხარა, რომ ეშოვნა მგზავრი, წასულიყო და გამოეჩინა იმ კაცისათვის ის ფულიები. ტოპიამ წავიდა და იშოვა ერთი იქ წამსვლელი მგზავრი და მოიყვანა დედ-მამასთან. ტოპიმი დალოცა შვილი თავისი მგზავრით რომ კეთილად ემგზავრათ და კეთილი ანგელოზი შეხვედროდათ. ტოპის ცოლი ანნა კი უხარობდა და ეუბნებოდა ქმარს: „ფული რად გვინდა, თუ შვილი არ გვეყოლება? ჩვენი სიცოცხლე მაგაზედ არის დამყარებული.“ მაგრამ ტოპიმი დააშინებინა და უხარა, რომ: „შვილი მშვიდობით დაბრუნდება, ფიქრი ნუ გაქვსო.“

მოგზაურები წავიდნენ და მათ გაჰყვა პატრონა ძაღლიც. იმ საღამოს მივიდნენ ერთ დიდს წყალთან და ღამე იმ წყლის ნაპირას დაჯდნენ. მივიდა ტოპიამ წყალთან დასაბანად და ამ დროს გამოვიდა წყლიდან ერთი დიდი უბადლებული თევზი. იმისმა ამხანაგმა უხარა: „დაიჭირე და გამოიყვანეო.“ ტოპიამ დაიჭირა ის თევზი და იმამ იმ დამეს შეწვეს და ჭამეს, ტოპიას ამხანაგმა კი უხარა, შეენახა მის თევზის ნაღველი.

მეორე დღეს ისინი მივიდნენ ერთ ქალაქში და ამხანაგმა უხარა

ტობიას: „შენს ნათესავთან დავდგეთო ამიღამ და იმას ერთი ლამაზი და ჭკვიანი ქალი შეყავს და შენ შეგერთავო.“ ტობია დაუთანხმდა. მისი დედნენ ისინი იმ ისრავლთან და მასპინძლები ძალიან კეთილი გულით დახვდნენ. ტობიას ამხანაგმა ლაპარაკი ჩამოუგდო სახლის პატრონს, რომ მას მიეცა თავისი ქალი ტობიასთვის. სახლის პატრონს ძალიან ეამა ეს გულში და როცა გაიგო, რომ ტობია ტობის შვილი ყოფილა, მაშინ უფრო მომეტებულად გაიხარეს და პატივი სცეს. საქმე გაკეთდა. მამამ თავისი ქალი სარა დალოცა და ამნაირად ქორწილიც მოხერხდა. რომ არ დაგვიანებოდათ ტობიამ უახრა თავის ამხანაგს მოვალესთან წასვლა. მაშინ ის კაცი იქ დაიბარეს, ფულიც გამოართვეს და ქორწილზეც აწვიეს.

ტობია ძალიან ჩქარობდა შინ წასვლას, რომ გაეხარებინა თავისი მოხუცი დედა-მამა: სარას მშობლებშია სიხარულით გაუშვეს ისინი და თანაც დალოცეს სარა, რომ თავისი ქმრის და დედამთელ-მამამთელის შორილი ყოფილიყო და ბევრი ქონებაც გაატანეს. ამხანაგმა უახრა ტობიას, რომ ნადველი შეენახა და სახლში რომ მივიდოდნენ თვალზე მოესვამ მამისთვის.

ტობიას დედა-მამა დედებს ითვლიდნენ, როდის დაბრუნდებოდა შვილი. მომეტებულად დედა ჯავრიანობდა, აყვედრიდა თავის ქმარს და ეუბნებოდა: „შვილი დაგვარგე.“ ქმარი კი ანუგეშებდა, რომ ჩვენი შვილი მშვიდობით მოვაო. მაშინ ცოლმა უახრა: „არა, არა, ნუ შატყუებ; ჩემი შვილი დაღუპულია.“ ტობის ცოლი, ანნა, ხშირად ვიშვართან დაუდებოდა ხალხი და იყურებოდა გზისკენ. აკრ ტომ სადამოს გაიხედა და დაინახა თავისი შვილი ტობია ამხანაგით. ტობიამ ცოლი უკან დატოვა და თვით წინ წამოვიდა. მოვიდა ტობია თუ არა კარებთან, დედა მოხვია შვილს, დაპკოცნა და სიხარულისაგან ტირილი დაიწყო. გაიქცა მაშინვე ქმართან და ახარა შვილის მოსვლა. ტობი გამოვიდა გარეთ,

მადგომ კარებში წაიქცა და ტობიამ ხელი მიაშეუღა, მოუსვა თევზის ნაღველი და თვალები აეხილა მამას. ტობი მოეხვია თავის ტობიას და ღმერთს მადლობა შესწირა, რომ მშვიდობით მარცენე შეიღო. ახლა ტობიას უღს საბას მიეგებნენ. მას უკან ტობიას ქორწილი გადაუხადეს და ბერის ნათესაობა და მეზობლობა მოიწვიეს.

ახლა უნდა დაესაჩქერებინათ ტობიას მეგზური. მივიდა ტობია მამასთან და უბრადა: „მამა! ამ კაცმა გადამარჩინა და მშვიდობით მომიყვანა შინ, ცოლიც, ფულიც და ქონებაც სულ ამან მიწოვა და არ იქნება მეტი, რომ ნახევარი იმ ქონებისა, რაც იქიდან მოვიტანე ამას მივცეთ.“ ტობი დათანხმდა შეიღს, დაუძახეს და უბრადა, რომ წადლო ქონება, რაც ერგებოდა. ტობიას გამზანაგმა უბრადა: „აქვენი მარტო ღმერთი ადიდეთ და პატრივი ეციოთ მას, მოწყალე იყავით ღარიბ ხალხთან, ნუ დაიფიწყებთ ღმერთსა: აქვენი რომ კეთილ საქმესა შერბობოლით, რაც მარხადელი მცემდრებს, მე აქვენიდან ვიყავი. მე ვარ რა ჭიელი, ერთი იმ ანგელთაგანი, რომელთაც წმინდა კაცების ღოცვა მიაქვთ უფალთან; მე უფალმა გამომგზავნა და იმასთან მივალ.“ ტობი და ტობია პირქვე დაეცნენ. ანგელმა უბრადა: „ნუ გეშინიანთ, ღმერთი ყოველთვის ადიდეთ.“ და მათინათვე გაჰქრა. ტობიმ ყველას უამბოეს ამბავი და წიგნებიც დაწერა ამის შესახებ.

ი უ ღ ვ ე ე ლ თ ა ტ ყ ვ ე ო ბ ი ღ ა
 ღ ა ბ რ უ ნ ე ბ ა ღ ა ი უ ღ ა
 მ ა კ ა ბ ე ღ ი

(Iგებრ. I, 1-11; 4, 1-24; 6, 1-22.)

იუდეველთა სამეფო უფალმა ისე არ გასწირა რომ სრულად დაეშუპულიყო. სამოცდაათი წელი გავიდა მას აქეთ, რაც იუდეველთა სამეფო

აობრებულ იქნა და სპარსელები შეეფერა კიროსმა ნება მისცა მათ, ვინ-
საც სურდა, დაბრუნებულიყო თავის ქვეყანაში და ცვლავ გაეშენებინა-
ნათ დანგრეული ღვთის ტაძარი. ბევრი იუდეველი დაბრუნდა ტყვეობი-
დან და ბევრი ისრაელიც. შეეფერა მათ მისცა ვერცხლისა და ოქროს მუ-
რჭიელი, ნაბუქოდონოსორის მიერ წამოღებული იერუსალიმის (სოლომონის)
ტაძრიდან. ბაბილონში დარჩენილმა ებრაელებმაც მრავალი ფული გაიღეს
ტაძრის ასაშენებლად.

იუდეველთა პირველი საქმე ის იყო, რომ ტაძრის განადგურებულ
აღაგას გაეცეთებინათ სამსახურებლო; თუმცა ბევრს უშლიდნენ მტრები
გაწმეომორტყმულ იუდეველებს, მაგრამ ისინი მაინც აშენებდნენ ტაძარს
და არ ებუებოდნენ მათ ძალმომრეობას.

ტაძარი როგორც იყო ააშენეს და აკურთხეს კიდეც. თუმცა კი იმ-
ნაირი არ იყო, როგორც უწინდებული სოლომონისაგან აშენებული. მაგ-
რამ იმ დროს ვეხორები წინასწარმეტყველნი კი ამბობდნენ, რომ ტა-
ძარი უფრო ღივებული იქნებაო, სანამ უწინდელი, რადგანაც ამ ტაძარში
ხალხი მაცხოვარს იხილავსო.

ტაძრის შენების დროს იუდეველნი იერუსალიმსაც აშენებდნენ
და გასს გადავანიც შემოადგეს, რომ მტრები არ დასცემოდნენ. ასე
რომ ზოგი ტაძარს აშენებდა და ზოგს ხელში იარაღი ეჭირა.

ცოტოტაობით იუდეველთა სამეფო განაბდდა, უწინდებური ქალა-
ქები ისევ ვაკეთდნენ. მათ საეიანთ შორის ამოჩვეული წინამძღვრე-
ბი და მსახურები პყავდათ და ხალხს განსჯიდნენ მოსეს სჯულისამებრ,
მაცრამი თავისი მეფე კი იუდეველებს არ პყავდათ და სპარსელების მე-
ფის მორჩილნი იყვნენ. სპარსელები მათ არაფერში არ აწუებდნენ და
ამისაგანს იუდეველები ტკბილად და სიამოვნებით ცხოვრობდნენ. (I და
2 მაცაბელო).

სპარსელები და იუდეველთა სამეფო დაიპყრეს ბერძნებმა. ამ ხალ-

ხის ხელში იუდეველებმა ბევრი წვალემა და ვაი-ვაგლახი გამოიარეს. თავისი სარწმუნოებისა და ღვთის რჯულის გულისათვის, ერთმა მეფემ სახელად ანტიოქოს ეპიფანემ მოინდომა, რომ იუდეველები სარწმუნოებით არ გარჩეულიყვნენ სხვა ხალხისაგან და ამიტომ გამოსცა ბრძანება, რომ იუდეველთა ქვეყანაში ყველგან კერპები ღებებოდათ და სამსხვერპლოები აეგოთ მათთვის. იუდეველებს აკრძალული ჰქონდათ თავისი ღვთის ღოცვა. მათ უნდა ედღესასწაულებათ უსჯულოების რჯულზე და მსხვერპლი მიეტანათ მათი ღმერთებისათვის. ვინც ბრძანებას არ ასრულებდა იმას აწვალებდნენ და აკლავდნენ. ბევრი იუდეველი სიკვდილსა რჩებოდა ვიდრე თავისი რჯულის გადადგომას; ბევრი კიდევ იმისთანანი იყვნენ, რომლებიც სარგებლობის გულისათვის, ან ხელმწიფის საამებლად გადაუდგნენ თავიანთ რჯულს და მიიღეს უსჯულოების სარწმუნოება.

მრავალი იუდეველი შეუპოვრად იცავდა თავის სარწმუნოებას; ერთ იუდეველ ქალს, სოლომონიას, აყვავდა შვიდი შვილი და მოხუცი ქმარი, ელიაზარი, 90 წლისა. ისინი სამაგალითონი იყვნენ და ისევე ტანჯვასა და უსიამოვნებას იტანდნენ თავიანთი რჯულის დასაცავად, რომ გასაკვირი იყო. ამ ჩინებულ მოხუცს ძალას ატანდნენ, რომ გადამდგარიყო თავისი რჯულიდან და ამით ეჩვენებინა ღალატის მაგალითი თავის მოძმეათვის. ერთხელ მას ბერძნებმა მიუტანეს ღორის ხორცი, რომ ეჭამთ და თუ არა სჭამდა ისე მაინც ეჩვენებინა, ვითომ სჭამს, რომ ამის მიხედვით სხვისაც ეჭამა და ამით რჯული დაერღვია, მაგრამ მაინც არა ჭამა და არა. ის იძახოდა: „მე მოხუცი, რომ ვვამო ჩემის დანიხვით ახალგაზრდები უფრო არა სჭამენო? მე ფარისეველი არა ვარ, რომ მაგისტანა საქმე ჩავიღინო; შე არ წავწყმედ ჩემს მოხუცებულებას ფარისევლობითაო. ეგ რომ ჩავიღინო შე სააქაოს კი გადავრჩები წვალეზასა და ტანჯვას, მაგრამ საიქოს

ხომ ევლარ ამცდება.“ ამ სიტყვების შემდეგ დაიჭირეს ეს პოსტერი და შეუბრალებლივ მოკლეს.

სოლომონია თავისი შვილებიდანად შიიყვანეს თვით ხელმწიფეს-თან. ამით ისე მოექცნენ, როგორც მოხუც ელიაზარს, მაგრამ ვერცა-რა იმართან გააწყეს. საშინელი სასჯელით დასაჯეს ჯერ ექვსი უფრო-სი შვილი და მერე უმცროსი და ბოლოს დედაც. მაგრამ მაინც ვერ გა-დასყენეს თავიანთი რჯულისაგან; ჯერ ექვს უფროს შვილს ხელები დასჭრეს, მერე ფეხები, ყურები; გააძრეს ტანიდან ტყავი და ბოლოს დედას თვალწინ გახურებულ ტახაზედ დაწვეს. დარჩნენ უმცროსი შვილი და დედა. რადგანაც პატარა იყო ხელმწიფეს ეკონა სხვადასხვა სარე-ქებიითა და ტუბილი სიტყვებით შესცდებამ, მაგრამ შენც არ მომიყვ-დე. დედას უთხრეს დაერიგებინა თავისი შვილი, რომ გადაიმღვარიყო თავისი რჯულისაგან; მაგრამ აი, დედა რას ეუბნებოდა: „შვილო! მაგ-რად იყავ შენს სარწმუნოებაზედ და როგორმე გაუძეე მაგ წვალებას.“ როცა ვერას გახდნენ, ის ყმაწვილი უფრო დატანჯეს და გააწვიღეს, ვიდრე უფროსები. ამის შემდეგ მათი დედა სოლომონიაც ისე მოკლეს.

ამისთანა უბედურების დროს დემეტრე გაუგზავნა იუდეველებს გა-მოსახსნელად კარიები. ერთმა იუდეველთა მღვდელმა, მატათიამ აკისრა მათი ტყვეობიდან დახსნა. ერთხანად ამ მღვდელმა გამოუცხადო მიელს ხაღბს, რომ ვისთვისაც ძვირფასია დედას სჯული, ის ჩემთან წამოვი-დესო! და წავიდა თავისი ოჯახობით ერთ უდაბნოში. თან გაჰყვნენ მათ სხვა იუდეველებიც და ამნაირობად დიდძალი ჯარი შეუგროვდა.

იგი მღვდლის შვილი, იუდა მაკაბელი ძალიან მარჯვე და მზნე კაცი იყო, იმ შეკრებულ ჯარის უფროსად იუდა მაკაბელი დადგა და ეო-მებოდა მტრებსა. თუმცა მტრები ძალიან ძლიერნი, ხერხიანები და გა-წვრთნილნი იყვნენ, მაგრამ დედას ძალით და განგებით, იუდა მაკაბე-ლი თავისი ცოტაოფენი და გაუწვრთნელი ჯარით მბინც სძლედა მტრს.

იუდა მკაცბელი ამნაირი სიტყვებით ამხნევებდა თავის მეომრებს,
„მტრების ძლევა გვეძლევა ჩვენ ღვთით; ღმერთისათვის სულ ერთია
თუნდ ბევრი ვყოფილვართ, თუნდ ცოტა. მტრები მოდიან აქ, რომ ჩვენი
ქვეყანა და ოჯახობა ამტუტონ და ჩვენ უნდა ვიომთ ჩვენი რჯული-
სათვის და ღვთისათვის.“ ამნაირი სიტყვებით მკაცბელი ამხნევებდა
ხალხს და სძლედა თავის მტრებს.

მეფე ანტიოქოს ეპიფანემ გაიგო თუ არა იუდა მკაცბელის გამა-
რჯეობა, შეკრიბა დიდძალი ჯარი და გამოგზავნა იუდეველთა სამეფოს
გასაოხრებლად და თანაც ეს სიტყვები უახრას: „სულ ამოწყვეტეთ და
მიწის პირიდან აღგავეთო.“ გაიგო იუდამ, რომ მათზედ უარა მოდის,
შეკრიბა იმანაც ცოტაოდენი ჯარი, მიერდა თავის ამხანაგებით ერთ
ქალაქში (მასეფთაში) სადაც უერ კიდევ, საზოგადო დროიდან ისრად-
ლები ინანიებდნენ ცოდვებს და იმარბულეს, ჩაიცვეს. შეგები და ტი-
რილი ევედრებოდნენ ღმერთსა, რომ მას დაეხარა ისინი მტრებისაგან
„უფალო! თუ შენ არ გვიშველი, ჩვენ ვერ დავძლევთ მტრებსო.“ მოი-
ტანეს იქ საღვთო წერილის წიგნები, საყდრის შესამოსელი და მსხვე-
რპლიც. დაინახა ესენი იუდა მკაცბელმა, შესტირა ღმერთსა, რომ სულ
უსჯულოებისაგან არის წაბილწული აქაურობათ. ამნაირად გული ღოცეთ
და ვედრებით გაიმავრეს და გასწიეს მტრებისაჲც. იუდა თავის მეო-
მრებს ეუბნებოდა ამგვარ სიტყვებს: „ჩვენთვის უმჯობესია სიკვდი-
ლი, ვინამ მტრებისგან ამისთანა უბატობას და მამულის აოხრებას
ენახავთ.“ მართლაც უარი გაამხნევა, გაიმართა ბრძოლა, მტრები და-
მარცხეს და უკან გააქციეს. ამის შემდეგ იუდამ დაიმორჩილა ტაძარი
და შეუდგა მის გამშვენებას. გამოიტანა რაც რამ უსჯულოებისაგან
იყო გაკეთებული და გაუწმინდურებული და გადაყარა. მთა ნაცვლად
შეიტანა ახალი ნივთიერება. ამნაირად გამშვენიერებული და განახლე-
ბული ტაძარი აკურახეს.

იუდა მაცაბეღელმა ვერც კი გაათავა ომები, რომ სრულიად გამს-
ეხსნა თავისი მამული, როცა მოკლეს ერთ ომში. ამ ომში იუდას მყოფ-
ვდა 800 კაცი. მტერს კი - 22000. „მოცუვდეთ ჩვენი ძმებისათვის
და ნუ შევარცხვენთ ჩვენს თავს გაქცევით!“ - უთხრა იუდამ, როცა
მას უჩინეს გაიქცეთო. ხაღხმა ძალიან იგლოვა იუდა.

მის მაგივრად ჯარის სარდლებად იმისი ძმები იყვნენ, რომელ-
ბიც იმარჯვებდნენ ლეთის შემწეობით. ამნაირად ვამოიხსნეს მათ
მტრებისაგან თავი.

იუდეველებმა ერთმანეთში ჩხუბი შეიწყდეს. გაიყვნენ
ორად და ერთმა მათგანმა მოიწვია სხვა ძლიერი ხაღხი, რომაელნი.
რომაელებს გაუხარდათ კიდევ, რადგანაც მთლად დაიპყრობდნენ იუდე-
ველთა ქვეყანას. მოვიდა იუდეველების ქვეყანაში რომაელების ჯარი
და ძალით დაიშორჩილა ისინი და ხარკი დაადო. ამის შემდეგ რომაე-
ლები თავიანთ წესებს აყენებდნენ იუდეველთა ქვეყანაში. მაგრამ იუ-
დეველები ახლა კი ელოდნენ დავითის შთამომავალს, რომელიც საუკუნო
მეფე იქნებოდა, არამც თუ მარტო იუდეველთა, არამედ ყველა ხაღხი-
სა, ესე იგი, ღვთისაგან აღიქმული მაცხოვარი ქვეყნისა. დრო იმის
ქვეყნად მოსვლისა, მართლაც, მოახლოებული იყო.

მ ი ნ ა ა რ ს ი

ვ. ლ. ლ. ს. კ. ი., „ღვთისმხილველობა“ პიზანტიურ ღვთისმეტყველებაში (თარგმანი ბ. ქორიძისა)	3
ვ. ლ. ლ. ს. კ. ი., პალამიტური სინდები (თარგმანი ბ. ქორიძისა)	23
ეპისკოპოსი ზ. ო. ს. ი. მ. ე., ღირსი სერაპიონ ზარზმელის საკითხავი	45
ბიბლიური ისტორია (XIX საუკუნის ხელნაწერის მიხედვით).	63

F 834

1986

中華民國
國家圖書館